

132672

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**BALIKESİR KUVAYI MİLLİYE MÜZESİ
KOLEKSİYONLARININ YENİDEN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

MÜZECİLİK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS BİTİRME TEZİ

ALİ GÜNGÖR

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. NUR URFALIOĞLU

ÖNSÖZ

Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesini ilk kez ziyaret ettiğimde, müzenin yoğun bir emek harcanarak oluşturulduğu izlenimini edinmiştim. Müze; binası, sergi salonları ve bahçesiyle daha önce gördüğüm çoğu Anadolu müzesinden daha iyi bir durumdaydı. Bununla birlikte müzenin adıyla koleksiyonları arasındaki uyumsuzluk da dikkatimi çeken önemli bir konuydu. Daha sonra müze yetkilileri ve ziyaretçileriyle yaptığım görüşmelerde onların da bu uyumsuzluktan hoşnut olmadığını görmüştüm. Böylece “Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi Koleksiyonlarının Yeniden Değerlendirilmesi” başlığıyla bu tezin ortaya çıkış süreci başlamış oldu. Tezde yörenin tarihi incelendi ve müzede bulunan eserler değerlendirildi. Bu eserlerden kuvayi milliyeye ilgili olanlar tespit edilerek fotoğrafları çekildi. Böylece ilk kez bu tez çalışması kapsamında kuvayi milliye koleksiyonunun katalogu oluşturuldu. Bunlarla birlikte müzenin kurulma aşamasında görev almış kişilerden müzenin hangi amaçla ve nasıl kurulduğuna dair bilgi alındı. Bu çalışmalarda yardımcıları için tez danışmanım Doç. Dr. Nur Urfalıoğlu’na; Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi Müdürü Neriman Özaydın’a ve müze çalışanlarına; Öğretim Görevlisi Zehra Erkün Oruçoğlu’na; katkıları için Araştırma Görevlisi Nevra Ertürk’e, Aysun Akdağ’a, Mustafa Güngör’e, Hakan İnci’ye ve Adnan Arslan’a teşekkür ederim.

Bu tezi kuvayi milliye mücadelesi döneminde sivil bir delikanlı olduğu halde her türlü tehlikeyi göze alarak kuvayi milliye birliklerinde habercilik ve rehberlik yapmış olan dedem Ali Güngör’e ithaf ediyorum. Kuvayi milliye şehitlerimizin ruhları şad olsun.

Balıkesir, Aralık 2002

Ali Güngör

ÖZET

Bu tezde Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi koleksiyonlarının, müzenin kuruluş ve varoluş amacıyla uyumlu hale getirilmesinin gerekliliği ve bunun için izlenecek örnek bir yolun ortaya konulması hedeflenmiştir. Tez kapsamında birinci bölümde Balıkesir' in ve Balıkesir' de müze kurma çalışmalarının tarihsel gelişimi ile halkının yapısına değinilmiştir. İkinci bölümde Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi'nin türüne uygun olarak yerel tarih müzesi kavramı örneklerle incelenmiş ve Balıkesir' deki kuvayi milliye hareketi ele alınmıştır. Üçüncü bölümde müze envanteri listeleri taranarak müzedeki koleksiyonların mevcut durumları incelenmiş ve kuvayi milliye ile ilgili bilgi aktaran eserlerin katalogu yapılmıştır. Envanter listelerindeki bilgilerin değerlendirilmesiyle müzedeki tüm eserleri kapsayan bir veri tabanı oluşturulmuş ve bu veri tabanı kullanılarak koleksiyonların mevcut durumunun değerlendirilmesine yönelik grafikler elde edilmiştir. Koleksiyonların mevcut durumu bu grafikler kullanılarak anlatılmıştır. Dördüncü bölümde koleksiyonların yeniden değerlendirilmesinde yol gösterici olabilecek bir koleksiyon politikası oluşturulmuş ve koleksiyonlar yeniden değerlendirilerek yeni bir sergileme önerisi sunulmuştur. Sonuç olarak; müzenin adı, amacı ve Balıkesir'in tarihi göz önüne alınarak koleksiyonlarda konu bütünlüğünün olmadığı görülmüş ve bu bulgu müze ziyaretçileriyle yapılan görüşmelerle olumlanmıştır. Müzenin tüm koleksiyonları içerisinde oldukça düşük bir orana sahip olan kuvayi milliye ile ilgili eserlerin artırılmasında yol gösterebilecek bir koleksiyon politikası oluşturulmuş ve bazı koleksiyonların müze envanterinden çıkartılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Böylece müzede bir konu bütünlüğü içerisinde Balıkesir' deki kuvayi milliye faaliyetleriyle ilgili bilgi aktarmayı amaçlayan tez çalışması, envanterden çıkartılması teklif edilen arkeolojik eserlerin de sergilenebileceği bir Bölge Müzesi'nin Balıkesir'de kurulması gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Bölge Müzesi geniş bir coğrafyada pek çok arkeolojik zenginliği barındıran Balıkesir' de, arkeolojik eserlerin daha iyi değerlendirilmesine olduğu kadar tarihi eser kaçakçılığı ile mücadelede katkı sağlayacaktır.

ABSTRACT

In this thesis, it was aimed to prove that the collections of the Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi were in non-compliance with the foundation aim and the existence aim of the museum. In the first section of the thesis the history of Balıkesir and the works of the public to have a museum in Balıkesir were explained with the issue of the character of the people of Balıkesir. In the second section, the meaning of the “local history museum” was searched with some examples regarding the class of the Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi belonged. The history of the kuvayi milliye activities in Balıkesir is also mentioned in the second section. In the third section the inventory lists of the museum collections were examined and the condition of the collections was assessed. The kuvayi milliye collection, one of the five kinds of the collections, was pictured and catalogged with specific information and pictures. By using the information in inventory lists, a data base was established. Then by this data base some graphics were used to assess the collections. In the fourth section a collection management policy was put to use in the reassessing phase of the collections. As a result the non-compliance of the collections was concluded regarding the history of the Balıkesir and the aim of the museum and its name. This conclusion was also shared with visitors of the museum. It was also seen in the graphics that kuvayi milliye collection has a lower rate in all collections of the museum. We can conclude that the number of the kuvayi milliye collection objects should be increased by using collection management. It is also mandatory to take two kind of collections out of the museum. Then we can see that a regional museum is necessary to preserve and exhibit archeological objects with regarding archeological prosperity in the vicinity of Balıkesir. A regional museum will also contribute to prevention of illegal trafficking of archeological objects.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖNSÖZ	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
1. GİRİŞ.....	1
2. YEREL TARİH MÜZESİ VE BALIKESİR'DE KUVAYİ MİLLİYE HAREKETİ.....	8
2.1. Yerel Tarih Müzesi Kavramı.....	8
2.1.1. Türkiye'den ve Diğer Ülkelerden Örnekler.....	11
2.2. Kuvayi Milliye Kavramı.....	18
2.3. Balıkesir'in Kuvayi Milliye Hareketindeki Önemi.....	26
3. KUVAYİ MİLLİYE MÜZESİ VE KOLEKSİYONLARININ MEVCUT DURUMU.....	42
3.1. Müze Binası.....	42
3.2. Kuvayi Milliye Koleksiyonu.....	44
3.2.1. Kuvayi Milliye Koleksiyonu Katalogu.....	45
3.3. Etnografik Eserler Koleksiyonu.....	120
3.4. Fotoğraf Makineleri Koleksiyonu.....	122
3.5. Arkeolojik Eserler Koleksiyonu.....	123
4. KUVAYİ MİLLİYE MÜZESİ KOLEKSİYONLARININ YENİDEN YORUMLANMASI VE SERGİLENMESİ.....	127
4.1. Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi'nin Koleksiyon Politikasının Oluşturulması.....	127
4.2. Kuvayi Milliye Koleksiyonunun Yorumlanması ve Sergilenmesi.....	131
5. SONUÇ.....	140
KAYNAKLAR.....	144
EKLER	

Ek 1	Kuvayi Milliye Müzesi Koleksiyon Politikasının Detayları	148
Ek 2	Müzeeye gelen ziyaretçilerin aylara ve ücret ödeme durumuna göre dağılımını gösteren grafik.....	163
Ek 3	Müzedede bulunan tüm eserlerin türlerine göre dağılımını gösteren grafik.....	164
Ek 4	Müzedeki tüm eserlerin geliş durumuna göre dağılımını gösteren grafik.....	165
Ek 5	Müzedeki tüm eserlerin müzeeye geliş şekillerine göre sergilenme durumunu gösteren grafik.....	166
Ek 6	Müzedeki tüm eserlerin sergilenme durumuna göre dağılımını gösteren grafik.....	167
Ek 7	Müzedeki etnografik eserlerin müzeeye geliş şekillerine göre dağılımını gösteren grafik.....	168
Ek 8	Müzedeki etnografik eserlerin sergilenme durumuna göre oranını gösteren grafik.....	169
Ek 9	Müzedeki etnografik eserlerin müzeeye geliş şekillerine göre sergilenme durumunu gösteren grafik.....	170
Ek 10	Müzedeki arkeolojik eserlerin müzeeye geliş şekillerine göre dağılımını gösteren grafik.....	171
Ek 11	Müzedede bulunan arkeolojik eserlerin sergilenme durumuna göre oranlarını gösteren grafik.....	172
Ek 12	Müzedeki arkeolojik eserlerin müzeeye geliş şekillerine göre sergilenme durumunu gösteren grafik.....	173
Ek 13	Müzedeki koleksiyonların sergilenme durumunu gösteren grafik.....	174
Ek 14	Müze binası zemin kat ve birinci kat planı.....	175
Ek 15	Müze vaziyet planı.....	176
Ek 16	Kuvayi milliye koleksiyonuna dahil edilen etnografik eserlerin listesi.....	177
ÖZGEÇMİŞ		181

1. GİRİŞ

Türk milletinin olduğu kadar başka milletlerin de yakın tarihinde önemli ve yol gösterici bir yere sahip olan kuvayi milliye hareketi yayılcı güçlere karşı doğrudan doğruya halkın bir tepkisi olarak ortaya çıkmıştır. Bu hareketin filizlendiğı ve ciddiyetle sahip çıkıldığı yerlerden biri Balıkesir olmuştur. Türk Devletinin kurulmasında büyük katkıları olan bu ilimiz, kuvayi milliye olgusuna sahip çıkarak halkının yoğun gayretleriyle Kuvayi Milliye Müzesi'nin kurulmasını da sağlamıştır. Ancak müzenin Balıkesir yöresindeki tek devlet müzesi olmasının getirdiğı yasal yükümlülükler, müzenin kuruluş amacından sapmasına neden olmuş ve koleksiyon yapısının ana temasının dışında gelişmesine yol açmıştır.

Bu çalışma müzenin ana temasının Balıkesir' deki kuvayi milliye hareketi ile ilgili bilgi aktarmak olduğunu temel alarak müze koleksiyonlarını değerlendirmeyi hedeflemektedir. Koleksiyonların yeniden değerlendirilmesine ışık tutması için yörenin tarihi ve kuvayi milliye hareketi incelenmiştir. Daha sonra koleksiyonlar tasnif edilerek, mevcut durumları grafiklerle anlatılmıştır. Envanter listeleri kullanılarak oluşturulan veri tabanının kullanılmasıyla meydana getirilen grafikler, düşüncelerimizin desteklenmesinde somut bilgiler ortaya koyduğundan oldukça faydalı olmuştur.

Tarihsel bir olay ve olgu olarak "Balıkesir'de Kuvayi Milliye Hareketi" temasını esas alan müzemizin yöresel nitelikleri göz önüne alınarak "yerel tarih müzesi" özellikleri taşıdığı tespit edilmiştir. Bu kapsamda yerel tarih müzesi kavramı Türkiye'den ve yurt dışından örneklerle ele alınmıştır.

Koleksiyonların yeniden değerlendirilmesinde ve geliştirilmesinde yol gösterici temel prensipleri içeren "koleksiyon politikası" oluşturularak, yeni bir sergileme önerisi ana hatlarıyla sunulmuştur. Bu sergileme önerisinde kuvayi milliye ile ilgili bilgi aktarmayan koleksiyonlara yer verilmemiştir.

Koleksiyonları yeniden ve sağlıklı bir şekilde değerlendirmek için yörenin tarihsel gelişimi iyi anlaşılmalıdır. Balıkesir yöresi tarihin hemen her döneminde olduğu gibi Türk egemenliğine girdikten sonra da önemli bir yerleşim yeri olmuş, bu önemini Selçukluların şimdiki Balıkesir

şehrini kurmasıyla sürdürmüştür. Antik kaynaklar Balıkesir yöresini Misya adıyla kaydetmektedir. Balıkesir yöresinin tarihte adı geçen en eski yerleşim yeri Achiraus kentidir. Bu nedenle Balıkesir' in ilk adının Achiraus olduğu söylenmektedir. Bu yöre beylikler döneminde Karesi Beyliğinin yönetimine girdiği için Karesi adını almıştır.

İ.Ö. 2000 lerde Bitinlilerin, İ.Ö. 700 lerde Lidyalıların, İ.Ö. 400 lerde Perslerin, İ.Ö. 100 lerde Bergama Krallığının egemen olduğu Balıkesir yöresi arkeolojik açıdan zengindir. Yazılı tarih öncesi İlk Tunç Çağına ait buluntulara rastlanmıştır. Bunlar arasında tunç silahlar, taş aletler, bıçaklar, çeşitli tarım araçları, bitki ve tahıl saklamak için kullanılan depolar vardır. Kazılarda üst katmanlara gelindikçe madeni aletlerin sayısı artmaktadır (Yurt Ansiklopedisi, Cilt 2).

İ.Ö. 129 yılında Bergama Krallığının yıkılmasından sonra yöre Roma' ya katılmıştır. Bu dönemde Balıkesir düzenli bir gelişme dönemi yaşamıştır. 1071 Malazgirt zaferiyle Türk akıncıları Ege ve Marmara kıyılarına yayılmışlardır. Bu dönemde Türk denizciliği Balıkesir yöresinde gelişmiş, güçlü bir donanma kurulmuştur. İyi atların yetiştiği bu bölgeden güçlü öncü birlikleri çıkmıştır. Bu kuvvetler, Osmanlı' ya İmparatorluk yolunda büyük katkılar sağlamıştır. Avrupa' ya ilk geçen Türk kuvvetleri yine Karesi Beyliğinden çıkmıştır. Osmanlı İmparatorluğu bu kuvvetlerin başındaki komutanların tecrübelerinden faydalanarak Avrupa' ya adım atabilmiştir.

Balıkesir' in askeri alanda bu kadar önemli olması hem jeostratejik konumundan hem de halkının yapısından kaynaklanmaktadır. Jeostratejik olarak Batı Anadolu için bir kilit durumundadır. Ege ve Marmara denizine olan yakınlığı, karayollarının kesişim noktası olması stratejik değerini arttırmaktadır. Balıkesir halkı değişik tarihlerde ve değişik sebeplerle bu yöreye yerleşmiş çeşitli Türk boylarından oluşmaktadır. Halen ülkemizin önemli bir askeri üssü durumunda olan Balıkesir tahıl ambarı ve binlerce hayvanın beslendiği hayvancılık merkezi olagelmıştır. Selçuklular, Bizans ve öteki Haçlılardan gelebilecek tehlikelere karşı Uç Beyliklerini kurarak başına da güvendikleri değerli şahsiyetleri getirdiklerinde planlı, olduğunca hızlı bir iskanla, Orta-Asya'dan akıp gelen Dokuz Oğuzların saf Türk soylarını da vatanlaşmış topraklarda yerleştirdiler. Bunlar içinde, Selçuk Hakanı İkinci Gıyaseddin Mesud'un vezirlerinden Karesi Bey, Misya olarak bilinen bugünkü Balıkesir' de kendi adına Uç Beyliğini kurmuştu. Kısa zamanda toprağını genişleten Karesi Bey, bütün Misya kıtasına hakim olmuş, Türk Ana Vatanı

Orta Asya' dan büyük kabileler halinde gelenler arasında bulunan Sarı Saltık, Çepni, Çini, Aydoğdu gibi yedi göbek Türk oymaklarını seçerek yönetimi altına almış, yerleştirmiş ve Selçuk Devleti'nin çöküşünden sonra 1287 yılında bağımsızlığını ilan etmişti.

Balıkesir halkının bu yapısı Osmanlı döneminde de bozulmadan devam etmiştir. Kanuni Sultan Süleyman devrinde İmparator Şarlken' in elçisi Piskopos Busbecp Balıkesir için "Türk adet ve ananelerini her haliyle olduğu gibi muhafaza eden beldenin askerleri, Selçuklular devrinden beri Anadolu Ordusunun Piştarlarını (öncülerini) teşkil ederler. Verimli ovalarında cins atlar yetiştirildiğinden Karesi süvarileri Anadolu sipahilerinin yanlardan kuşatma hareketlerinde vazife alırlar" demektedir (Cemal Kutay, 1990, s.22). Benzer bir gözlem ve yorum da yıllar sonra Türk Milleti kuvayi milliyenin önemli katkılarıyla milli mücadeleyi kazandıktan sonra, Yunan tarihçi Kurmay Albay Apostolides Roddas tarafından Haçlı başarısızlığına sebep ararken yapılmıştır. Dört ciltlik Anadolu seferinin 1nci cildinde Roddas şöyle yazıyor: "Ayvalık, Bandırma, Edremit, Gemliğe kadar uzanan kıyı mutlak Rum hakimiyetinde idi. Ayvalık bizler için Askeri ve siyasi kudretten daha hayati olarak Ortodoks Kilisesi'nin, İzmir'den önde gelen mihrakıydı. Beldenin her bakımdan merkezi olan Balıkesir' e nüfuz edememiştik. Bu tesadüflerin getirdiği netice değildi: Balıkesir, uzun zaman devam etmiş, Megalo İdea ele geçirme hareketine karşı varlığını ısrarla sürdüren "Türk Merkezi" idi. Buradaki Türklerin de planlı mukavemet kadar dayanışma halinde bulunduğunu söyleyecek değilim. Fakat Türklüğün milli mevcudiyetini muhafaza sırrının bu beldede tam ve olgun bir şekilde ortaya çıkması zamanın onayladığı gerçek oldu. Bizim için olduğunca, zannediyorum onlar için de hala kristalize olmuş bir tarihi taniya konu olmamış terkip, Türklüğe karşı siyasetimizde yarınlar için temel bilmecedir ve çözülmediği sürece sürprizleri beraberinde getirecektir." Yine Üçüncü Cumhurbaşkanı Celal Bayar "Aynı bölge içinde benzer imkanları temsil etmesine rağmen, mesela İzmir' e göre Balıkesir'in Türk varlığını muhafaza edebilmesini nasıl izah ediyorsunuz ?" sorusuna şu cevabı vermiştir:

"Bu sorunuza cevabı tarih veriyor : Karesi Beyliği daha Selçuklular devrinde Türklüğün odak noktası idi. Ege'nin önce fikren, ruhen, iktisaden istilas yoluyla başta Rum – Yunanlık her türlü ele geçirme hareketine karşı Balıkesir, teşkilatı olmadan, yapısı gereği milli mevcudiyetini muhafaza etmiştir."

Balıkesir Kongresi'nin aldığı kararların içeriğinin “bir beldenin devlet haline gelmesi” manasına ne ölçüde yaklaşabildiğini sorusuna şöyle karşılık vermiştir:

“Kongrenin tatbikatı olarak sorunuz yerindedir ve örneğin, benim Akhisar Milli Cephesi Kumandanlığı'na tayinimi Balıkesir Kongresi yapmıştır. Silah temin etmiş, aylık ödemiş, mevki ve makamlar oluşturmuş ve bunları başarıyla uygulamaya geçirmiştir. Asker ve para toplamıştır. Beldede sükunu, asayiş, adaleti temin etmiştir. Hadiselerin getirdikleri önünde müstakil bir devletin yapacaklarını cesaretle, taviz vermeden başarmıştır. Aydınlarının yeterliliği, evlatlarının her sahada tecrübe ve liyakatleri bu çok zor himmeti başarmasına dayanak olmuştur. Bu da beldenin asırlardır sahip olduğu özelliğın nimeti olmuştur. Kongrenin kararları dikkatle incelenirse görülür ki, bu devletleşme bilinci, yerel düşüncede kalmamış, daha sonra milli misak sınırları içindeki bütün vatana yayılmıştır ” (Cemal Kutay, 1990, s.28).

Milli Mücadele boyunca Balıkesir’ de dört kongre toplanmış ve oluşturulan merkez komite halktan asker toplamış, bağışlanan paraları askerlere maaş olarak dağıtmış, iç ve dış düşmanlara karşı mücadele etmiştir. Vatanın işgali önlenip zafer kazanıldıktan sonra sıra kültürel alan da mücadele etmeye gelmişti. Balıkesir’ de bu mücadelenin de zaferin kazanılmasını takip eden yıllarda örgütlü bir şekilde yapıldığını görüyoruz. Kültürün pek çok alanında çalışmalar yapılmış olmakla birlikte burada konumuzu ilgilendiren müze kurma çalışmalarına değinmekle yetineceğiz.

Balıkesir’ de müze kurma çalışmaları değişik kültür seviyesindeki vatandaşların bilgisini ve görgüsünü arttırmak için etkinlikler düzenleyen “halkevlerinin” öncülüğünde yapılmıştır. Memleketin kültürel kalkınmasını hızlandırmaya çalışan ve bu alanda görev almak isteyen idealist insanların bir araya geldiği halkevleri değişik yeteneklere kucak açmıştır. “Balıkesir Müze ve Sergi” şubesinin Balıkesir Halkevinin kuruluş tarihi olan 24 Şubat 1933 tarihinden itibaren Balıkesir’ de önemli çalışmalar yapmıştır. Balıkesir Halkevi Müze ve Sergi Şubesi ikisi hanım olmak üzere 28 azadan oluşmaktadır. Halkevlerinin yurt çapındaki etkinliklerini anlatan faaliyet raporlarında Müze ve Sergi Şubesi’nin Balıkesir’ de birçok tarihi vesika ve tarihi eşyayı topladığını ve ileride kurulacak bir müzeye hazırlık yaptığı yer almaktadır (Halkevlerinin Bir Yılı, 1934).

1934 yılındaki faaliyet raporuna göre “ Vilayet çevresi içinde mevcut eski tarihi eserleri toplamıştır; günden güne artan eserlerle bir müze kurmaya çalışmaktadır ve bir maden sergisi açılmıştır ” (Halkevlerinin 1934 Senesi Faaliyet Raporları Hulasası, 1935).

Balıkesir Halkevi’nce yayımlanan “ Kaynak ” dergisinde eser toplama çalışmalarının nasıl ve kimler tarafından yapıldığı bu araştırmaları yapan kişiler tarafından anlatılmıştır. İl çapında yapılan “ kazılar ve tetkikler ” Müze ve Sergi Şubesi’nde görev alanlar yanında diğer şubelerde sorumlu olanlar tarafından da gerçekleştirilmiştir.

Araştırmacı yazarlar Balıkesir çevresindeki eski yerleşim yerlerinde yaptıkları çalışmaları Balıkesir Halkevinin Kaynak dergisinde yayınlamışlardır. Topladıkları ve çıkardıkları eserleri halkevi yetkililerine teslim etmişlerdir. Bu eserlerle sergiler düzenledikleri de olmuştur. Ancak bu eserler iyi korunamamıştır. O tarihlerde elde edilen eserler iyi muhafaza edilmiş olsaydı geniş ve eski bir tarihi geçmişi olan ve tarihten silinen pek çok devletin yaşamış olduğu Balıkesir ve çevresinde koleksiyonu çok daha zengin müzelerin açılmasına katkısı olurdu (Ayrıl, 1999).

Köklü bir tarihi olan ve tarihi eser yönünden oldukça zengin olan Balıkesir’ de bir müzeye sahip olma fikri ve isteği hep gündemde olmuştur. Kamuoyunun bu isteği kuvayi millie hareketiyle ilgili bir müzenin kurulması yönünde gelişme göstermiştir. Nihayet 1986 yılında Milli Mücadelede de kullanılmış olan Belediye binasının değişmesiyle eski binası boşa çıkmış ve tarihi bir belge niteliğinde olan bu binanın Kuvayi Milliye Müzesi olarak kullanılması kararı Balıkesir Belediye Meclisince oybirliği ile alınmıştır. Valilik ve Belediye Başkanlığı arasında 20 Ekim 1988 yılında yapılan protokolle de Müze Müdürlüğüne devredilmiştir. Bu tarihten sonra müzenin binası, koleksiyonları ve çalışanlarıyla hazırlanmasına hız verilmiştir. Öncelikle binanın onarılması için gerekli ödeneklerin ilgili kurumlardan tahsisi sağlanmış ve onarım faaliyetlerine başlanmıştır. Koleksiyon temini için Balıkesir’ in öne gelenleriyle ve babaları, dedeleri, kuvayi millie mücadelesine katılanlarla temasa geçilmiştir. Osmanlı döneminde milletvekili olan ve Balıkesir’ deki kuvayi millie faaliyetlerinde liderlik yapmış olan Vehbi Bolak’ın çocuklarının müze koleksiyonlarına önemli katkıları olmuştur. Bu katkı, bağışlanan eserlerin hem niceliği hem de niteliği yüksek olduğundan kuvayi millienin hareketinin anlatılmasında önemli yer tutmaktadır. Bolak ailesinin müzeye katkıları sadece eser bağışı ile sınırlı kalmamış esasen Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi fikrinin oluşmasından müze vitrinlerinin temin edilmesine ve

eserlerin sergileme düzeninin gerçekleştirilmesine kadar her safhada her türlü desteği sağlamışlardır. Tüm bu faaliyetler Bolak ailesinin görevlendirdiği uzmanlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Aydın ve ileri görüşlü bir insan olan Vehbi Bolak, şimdi müzede bulunan kendisine ait eserleri çocuklarına “ileride Kuvayi Milliye ile ilgili bir müze kurulduğunda bağışlarsınız” diye bilinçli bir şekilde bırakmış ve bu vasiyet yıllar sonra yerine gelmiştir.

Nihayet dedeleri Balıkesir kuvayi milliye hareketinde yer almış kahramanların torunlarından oluşan halkın ve bu mücadelede etkin rol almış kişilerin çocuklarının da katkılarıyla 6 Eylül 1996 günü, Balıkesir’ in kurtuluşunun 74ncü yılında müze resmen açılmıştır. Günümüzde 17 ilçesi yaklaşık bir buçuk milyon toplam nüfusu olan Balıkesir’ in tek müzesi olarak hizmetlerine devam etmektedir. Yıllık ziyaretçi sayısı yaklaşık 13 bin kişidir. Bu ziyaretçilerin büyük bir kısmı öğrenci ve askerlerden oluşmaktadır.

Bu çalışma, kuvayi milliye hareketinin böylesine yoğun ve düzenli bir şekilde gerçekleştirildiği Balıkesir’ in, ülkemizin başka bir yerinde bulunmayan Kuvayi Milliye Müzesine bir konu bütünlüğü içinde sahip olmayı hak ettiğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Müzenin adının da buna uygun olarak verilmiş olmasına rağmen yörede başka müze olmaması, yasaların getirdiği sorumluluklar sonucu Kuvayi Milliye Müzesi, kuvayi milliye konusunun dışında başka konularda da faaliyet göstermesine neden olmaktadır. Bunun izleyiciler üzerindeki en önemli olumsuz etkisi, konu bütünlüğü olmadığından kuvayi milliye hareketi ile ilgili yeterli bilgiyi elde edememeleri olarak ortaya çıkmaktadır. Kuvayi Milliye Müzesi’ ne, dedelerinin atalarının şimdi üzerinde yaşadığımız vatani işgalcilerden kurtarmak ve devletimizi kurmak için yaptıkları mücadeleyi öğrenmek, bilgilerini arttırmak için giden ziyaretçi amacına ulaşamamaktadır. Ziyaretçi fotoğraf makinelerinden, arkeolojik eserlerden oluşan koleksiyonları görünce konu bütünlüğünü yitirerek, kendisini arkeolojik eserlere ve fotoğraf makinelerine bakarken bulmaktadır. Müzenin giriş bahçesinden itibaren sergilenen arkeolojik eserler müze binasına girdikten sonra yerini kuvayi milliye eserlerine bırakmaktadır. Giriş kat kuvayi milliye koleksiyonuna ayrılmıştır. Bu katta eser sayısı az olduğu halde ziyaretçiye kuvayi milliye ile ilgili aktarılabilir. Bir üst kata çıktığımızda karşımıza etnografik eserlerle birlikte fotoğraf makineleri koleksiyonunun sergilendiği salon çıkmaktadır. Bu odadan çıkıp karşısındaki odaya girdiğimizde heykelticiklerden, toprak kaplardan oluşan arkeolojik eserler koleksiyonunu görürüz. Bunları gören ziyaretçinin kafasında “ bunların kuvayi milliye ile ne ilgisi var ” diye sorular

belirmektedir. Hemen her ziyaretçi benzer durumu yaşamaktadır. Giriş katta ziyaretçinin kafasında oluşan kuvayi milliye ile ilgili bilgiler buharlaşmaya başlamaktadır. Tezimiz bu durumun önüne geçilmesi için müzenin kuruluş amacına ve adına uygun bir sergilemenin yapılmasını önermektedir. Böylece müze ziyaretçileri için kuvayi milliye hareketiyle ilgili daha doyurucu bilgilere ulaşma imkanı oluşacaktır.

2. YEREL TARİH MÜZESİ VE BALIKESİR'DE KUVAYİ MİLLİYE HAREKETİ

2.1. Yerel Tarih Müzesi Kavramı

Yerel tarih müzeleri; tarihsel süreçte bulundukları yörenin insanların yaşamını etkilemiş olayları, olguları ve oluşları koleksiyonlarıyla ziyaretçilere aktaran müzeler olduğundan, ülkemizde yakın tarihimizin en önemli ve somut olayları olan milli mücadele ve cumhuriyetle ilgili olarak ortaya çıkmışlardır. Milli mücadele Anadolu'nun hemen her ilinde cesaret ve fedakarlıklarla yapılmıştır. Tarihimize sahip çıkma ve geleceğimize geçmişimizle ilgili bilgileri aktarma isteğimiz arttıkça ve bilincimiz bu yönde geliştikçe yurdumuzun çeşitli yerlerinde milli mücadelemizi anlatan müzelerin sayısı da artmaktadır.

Bazı yayınlarda “ yerel tarih müzesi ” , “ yerel tarihle ilgili müze ” gibi kavramlara rastlanmasına rağmen yerel tarih müzesinin genel kabul görmüş bir tanımı henüz yapılmamıştır. ICOM' un web adresindeki internet sayfasında “local history museum” kavramının yazılmasıyla yapılan araştırmada seksenden fazla müze adına ulaşılabilmektedir (www.icom.org, 2002). Bu tür müzelerin ABD, İngiltere, Japonya, Rusya ve İskandinav ülkelerinde yoğunluk kazandığı görülmektedir.

Yerel tarih müzesi kavramının tanımını yapabilmek için tarih müzesi kavramının incelenmesinde fayda vardır. Yerel tarih müzesi tarih müzeleri sınıfında var olan müzelerdir. Tarih müzeleri, tarihi evleri, yerleşim yerleri ve alanlar ile birlikte günlük yaşamın sürdüğü sıradan binaları da içeren milli, bölgesel ya da yerel tarihe adanmış müzelerdir. Açık hava alanlarını, ahırları ve ağılları, ibadethaneleri, atölyeleri ve değirmen gibi binaları kapsayabilir. Bu türden “ yaşayan ” halk kültürü, etnografya ve sosyal tarih müzeleri 19uncu yüzyılın sonrasında İskandinav ülkelerinde gelişmeye başlamıştır (Kaplan, 1999). Bu tanımlamada tarih müzelerinin milli tarih, bölge tarihi ve yerel tarih müzeleri olarak ayrıldığını görüyoruz. Milli tarih müzeleri, ait olduğu milletin ortak tarihiyle ilgili eserleri sergilerken, yerel tarih müzeleri bulunduğu yörenin -ilçe, il, bölge- ortak tarihiyle ilgili eserleri sergiler ve bu alanda faaliyet gösterir.

Anıtlar, yerel özellikler, sosyal devrimler, ünlü kişiler, şehitlikler, bilim teknolojisi, silahlı kuvvetlerin de dahil olduğu geniş bir alanda tarihle ilgilenen müzeler için “ tarih müzesi ”

kavramı kullanılır. Sosyal gelişmenin safhalarını anlatan eşya kültürünün örneklerini sergileyen arkeolojik müzeler veya folk kültürünün elde edilmiş kalıntılarıyla etnografya müzeleri, tarih müzeleri olarak kabul edilmektedir. Sosyal gelişim etütleri de tarih biliminin parçalarını oluşturduğundan tarih müzesi çalışma alanı içindedir (Durko, 1966, s.86). Burada sözü edilen sosyal gelişim Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi için de önemli bir varlık sebebidir. Milletimizin bağımsızlığını kazanmasında önemli bir hareket olan kuvayi milliye hareketi ve faaliyetleri aynı zamanda bütün toplumun katıldığı “ sosyal gelişimle ” ilgili bir olaydır.

İskandinavya’ da ilk örnekleri gelişmeye başlayan tarih müzelerinin, yerel tarihle ilgili koleksiyonlara da sahip olduklarını görüyoruz. İlk yerel tarih müzesi örneklerinin görüldüğü Finlandiya’ daki bu gelişim sürecine değinmek faydalı olacaktır. Finlandiya’daki müzelerin varoluşu, 18nci yüzyılda Turku Akademisi’nde madeni para koleksiyonunun oluşturulmasıyla başlar. Fin Milli Müzesi’nin koleksiyonları, Helsinki’ deki üniversitelerin yönetiminde gerçekleştirilmiş araştırmaların, 1870’lerde tamamlanmasıyla ancak oluşturulabilmiştir. En eski yerel Fin Kültür Tarihi Müzesi 1862’ de küçük bir sahil kasabası olan Raahe’ de kurulmuş fakat şimdiki büyük bölgesel müzeler, romantik hareketlerin tamamen gündemde olduğu 1890’larda kurulabilmiştir. Günümüz bölgesel müzelerinin bazıları ve ilk kırsal dinsel müzeler 19ncu yüzyıl sonlarıyla 20nci yüzyıl başlarına tekabül eden yıllarda kurulmuştur; bunların sayısı Finlandiya’ nın 1917 sonunda bağımsız olmasıyla artmıştır.

Bu müzelerin sayıları (halen 300’ den fazladır), 4,5 milyon toplam nüfusu olan bir ülke için oldukça fazladır. Ülkede kültür tarihi ile ilgili tek müze Helsinki’ dedir. Devletin sahibi olduğu Fin Milli Müzesi, sayıları bir düzine kadar olan özel müzeler dışındakiler belirli bir alanı, yöreyi ya da ekonomik bölgeyi kapsamına alır. Bunlar yapı olarak daha fazla yerel özellikler taşıyan müzelerdir. Bölgesel ve yerel müzeleri temel olarak Fin kültür tarihini anlatan eserlerden oluşan koleksiyonlara sahiptir. Ancak bünyelerinde açık hava bölümleri de vardır. Bazı yerel müzeler sanat galerilerine ve hatta doğa tarihi koleksiyonlarına sahiptir. Ancak yerel müzelerdeki bu koleksiyonlar bağımsız olarak dikkate alınırlar. Finlandiya’ da ki yerel tarih müzelerinin tüm yöneticileri uygun eğitime sahiptir ancak müzelerin diğer personelinin uygun nitelikte olmadığı, sadece büyük müzelerin nitelikli kuratörlerinin olduğu görülmektedir. Geçtiğimiz yıllarda yerel müzelere bir yönelim vardı ve öncülerini tek amaçları memleketlerinin koleksiyonlarını sergilemek

isteyen amatörlerdi ve bu amatörler tarafından işletiliyordu. Çiftlik evleri restore edilerek orijinal döşemeleriyle popüler hale getirildi. Bazı atölyeler de müzeye çevrildi. Bu müzelerin çoğu bazı topluluklara ve birliklere ait olmasına rağmen yerel otoritelerden önemli oranda para yardımı aldılar. Devlet Milli Müzeyle birlikte başka bazı müzelerin de sahibidir. Yerel müzelere doğrudan yardım etmeyen devlet ancak gelişmelerine katkıda bulunmak amacıyla teknik önerilerde bulunur ve araştırmaları ödüllendirir. Bu hizmetleri ülkenin merkezi organizasyonu Fin müzeleri birliği aracılığı ile gerçekleştirir (Heinonen, 1959, s. 40).

Polonya’ da da yaklaşık otuz kadar müzenin bulunduğu kasabanın ya da bölgenin tarihini anlatan bölümleri vardır. Müzelerdeki bu koleksiyonlar Fin müzeleriyle benzer olarak arkeolojik ve etnografik eserlerden oluşur. Bu müzelerin özel nitelikleri farklılık gösterse de bilim ve eğitim merkezi olmak gibi ortak özellikleri vardır. Tarih müzelerinin koleksiyonları oluşturmak, korumak, sergilemek, gerçek değerlerini ortaya çıkarmak ve eğitsel amaçlı geçici sergiler düzenlemek gibi asıl görevlerini ihmal ederek araştırma enstitüleri haline gelmesi doğru değildir. Ancak asıl amaçlarını öncelikli olarak yerine getirdikten sonra bu araştırmalara yardımcı olarak gelişmesini sağlamak görevidir. Bu araştırmalardan elde edilen sonuçlar da koleksiyon geliştirmek amacıyla kullanılmalıdır (Durko, 1966, s.86). Elde edilen bu yeni bilgilerle müzenin koleksiyon politikasında da değişiklikler yapılabilir ve yeni düzenlemelere gidilebilir.

Müzenin koleksiyonlarını daha iyi sunmak için, hazırladığı haritalar, diyagramlar, kataloglar, açıklayıcı yayınlar da uzun çalışmaların ürünleri olup araştırma yapanlar için de kaynak oluşturmaktadır.

Polonya’ da ki Varşova Tarih Müzesi şehrin ekonomik, sosyal, politik ve kültürel problemlerini geçmişten günümüze araştırmıştır. Bu araştırmada şehrin 17nci yüzyıldaki durumuyla ilgili ekonomik sosyal ve etnik yapısını ortaya çıkarmıştır. Krakow Tarih Müzesi de son oluşturduğu sergiyi, kuruluşundan günümüze şehrin bölgesel gelişimini anlatmaya ayırmıştır; belediye yönetimleri de çalışmalarıyla şehrin, ticari, yönetsel, politik ve kültürel hayatı, sosyal ve politik eğilimleri, işçi sınıfının gelişimi ve endüstriyle ilgili bilgileri sunmayı hedeflemiştir. Bu araştırma için kullandığı ana araçlar; alfabetik ve konulara göre sınıflandırılmış genel bibliyografik dosyalar ve kart-indeks sistemidir.

2.1.1. Türkiye’den ve Diğer Ülkelerden Örnekler

Tez kapsamında incelenen milli mücadele konulu yerel tarih müzelerinin hepsi resmi kurumlara bağlı olarak hizmet veren müzelerdir. Bu konuda özel kurum veya kişilere ait müzeye rastlanmamıştır. Söz konusu müzelerin bazı ortak noktaları bulunmaktadır:

- a) Bu müzelerin binaları o dönemde karargah, toplantı ve gizli buluşma mekanları olarak kullanılmış tarihi belge niteliği olan binalardır.
- b) Koleksiyonu oluşturan eşyaların özel eşya olması, aile/ata yadigarı olarak saklanması ve milli mücadelenin yokluklar içinde yapılmış olması nedeniyle koleksiyonları az sayıda eser içermektedir.

Bu bölümde önce Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesiyle benzer konulara sahip mevcut yurt içindeki yerel tarih müzelerinden Mudanya Mütareke Müzesi, Çanakkale Şehitler Anıtı ve Harp Hatıraları Müzesi, Akşehir Atatürk ve Etnografya Müzesi, Sivas 4 Eylül Atatürk Müzesi, Erzurum Kongre Binası ve Atatürk Müzesi, Gaziantep Kurtuluş Savaşı Müzesi sonra da yurt dışındaki müzeler ile ilgili bilgi verilmektedir.

Mudanya Mütareke Müzesi

Mudanya Mütareke Müzesi, Bursa İli Mudanya İlçesi sahilindeki Mudanya Mütareke’ sinin yapıldığı köşkte 1960 yılında açılmıştır.

“ Müze binası 19ncu yüzyıl Geç Osmanlı Dönemine ait taş zemin üzerine iki katlı ve ayrıca Cihannüma katı (seyirlik mekanı) bulunan bina; ahşap karkas arası dolgu malzeme, ahşap kaplamalı bir yapıdır. Ön cephede; birinci kata giriş, çift kanatlı demir kapı ve taş basamaklı merdivenlerle sağlanmaktadır. Giriş kapısının iki yanında basık sivri kemerli demir parmaklıklı pencere açıklıkları yer alır. Bu pencere açıklıkları dikdörtgen çerçeveler içine alınmış olup yine çift kanatlıdır. Üst katta, birinci katın giriş kapısı hizasına rastlayan bölüm çıkmalıdır. Cumba tipi bu çıkma, alttan tek sıra halinde konsol dizileriyle desteklidir. Çıkmanın ön yüzünde üç pencere açıklığı mevcut olup, pencereler ahşap kepenklidir ve pencereler üzerinde ahşap kafesli küçük kafa pencereleri (aydınlık) yer alır. Çıkmanın iki yanında yani asıl cephe duvarında çift kanatlı ahşap pencereler ve üstlerinde kafesli dikdörtgen kafa pencereleri mevcuttur. Üst kat geniş ahşap kaplama saçak altı ile son bulur. Saçak altında tek sıra halinde küçük konsol dizileri süsleme

amacı ile kullanılmıştır. Üst kat kırma çatıdır ve Marsilya kiremit ile kaplıdır. Çatı üzerindeki Cihannüma ön cepheden üçgen alınlıkla son bulmaktadır ve iki pencere açıklığı mevcuttur. Bu pencereler ahşap korkuluklu bir balkona açılmaktadır ” (Eski Eserler ve Müzeler Bülteni, 1985, s. 11).

Bilindiği gibi İstiklal Savaşı sonunda T.B.M.M. Hükümeti ile İtilaf Devletleri arasında Mudanya’ da 3 Ekim 1922 gününden 11 Ekim 1922 gününe kadar süren bir mütareke yapılmıştır. Mudanya Mütarekesi olarak tarihe geçen bu silah bırakma antlaşmasında, Türkiye’ yi Garp Cephesi Komutanı İsmet Paşa (İnönü), İngiltere’ yi General Harington, Fransa’yı General Charpy, İtalya’ yı da General Monbelli temsil etmişlerdir. Bir hafta süren görüşmelerden sonra 11 Ekim 1922 günü saat 18:00 da mütareke törenle imzalanmıştır.

“ Mudanya Mütarekesi’nin görüşüldüğü ve imzalandığı köşk 3 katlıdır. Birinci katında Türkiye baş delegesi ve İtilaf delegelerinin çalışma odaları, mütarekenin görüşüldüğü ve imzalandığı salon, gazeteciler ve dinleyiciler odası vardır. Odalar mütareke günlerinde kullanılmış eşyalarla döşelidir. Duvarlarda mütareke ile ilgili fotoğraflar ve belgeler sergilenmiştir.

Köşkün 2nci katında İsmet Paşa (İnönü) ve General Asım Gündüz ile yaverlerin yatak odaları ve çalışma salonları bulunmaktadır. Bu odalar da kullanılan eşyası ile döşenmiştir ” (Önder, 1995, s.78).

Müze, Bursa Müzesi Müdürlüğü’ ne bağlıdır (Bayburtoğlu, 1993, s. 23).

Çanakkale Şehitler Anıtı ve Harp Hatıraları Müzesi

“ Çanakkale savaşları sırasında (1914-1915) şehit düşen Türk askeri adına 1954 yılında yaptırılmasına başlanılan şehitler anıtı 1958 yılında hizmete açılmıştır. Anıt 7,5 metre genişlikte, 10 metre aralıklı 4 ayak üzerinde oturmaktadır. Yüksekliği 41,7 metredir.Şehitler anıtının alt katındaki galeri, 1972 yılında Çanakkale Harp Hatıraları Müzesi olarak düzenlenmiş ve ziyarete açılmıştır.Salon girişinde, Gelibolu Yarımadası’nın haritası, savaş krokileri ve savaş fotoğrafları yer almaktadır. Duvar kenarında, çeşitli boylarda top mermileri sergilenmektedir.

Salondaki vitrinlerde İngiliz ve Fransızlara ait cam ve seramik ilaç ve içki şişeleriyle testiler, Türk, Fransız, İngiliz askerlerine ait mataralar, kurşun ve şarapnel parçaları olan kemikler, üzerinde süngüsü takılı silahlar, kasaturalar ve çeşitli harp malzemeleri yer almaktadır.

Salonun ortasında birinci grupta Türk subaylarının kılıç ve tabancaları sergilenmiştir. Diğer grupta yine Türk, Fransız, İngiliz makineli tüfek ve tabanca mermileri, kasaturaları, üçüncü grupta ise şehit paraları ile diğer milletlerin paraları ve isim levhaları yerleştirilmiştir. Harpte kullanılmış çakı, çatal, kaşık gibi malzemeler, Türk, Fransız, İngiliz düğmeleri de diğer grubu teşkil etmektedir ” (Önder, 1995, s. 82).

Akşehir Atatürk ve Etnografya Müzesi

“ Akşehir Atatürk ve Etnografya Müzesi, son yıllara kadar Akşehir Belediye Dairesi olarak kullanılan Garp Cephesi Karargah Binası’nda, 1966 yılında ziyarete açılmıştır.

Milli Mücadele yıllarından önce, Akşehir Belediyesi ve Kaymakamlığının bulunduğu bina, 18 Kasım 1921 tarihinden başlayarak 9 ay süre ile Garp Cephesi Karargahına tahsis edilmiş, özellikle Büyük Taarruz kararı bu binada verilmiştir. Kurtuluş Savaşı’ndan sonra, tekrar Belediyeye devredilen binanın, Atatürk, İsmet İnönü ve Asım Gündüz’ e ait odaları birer plaka ile belirtilmiş, Büyük Taarruz kararının verildiği tarihi salon, eşyası ile birlikte hatıra müzesi olarak tanzim edilmiş ve ziyarete açılmıştır. Akşehir Belediyesinin yeni bir binaya taşınması üzerine, Belediye Encümeninin aldığı bir kararla, tarihi bina 1964 yılında Mili Eğitim Bakanlığına devredilmiş, onarılarak Atatürk ve Etnografya Müzesi adı altında tanzim edilmiş, 5 Temmuz 1966 günü ziyarete açılmıştır.

İki katlı olan müzenin alt salonlarında, giriş holü, idare odaları, arşiv, depo ve bir sergi salonu bulunmaktadır. Müzede Atatürk’ e ait kılıç, meç, filinta, çizme, seferi yemek takımı, giyim eşyaları teşhir edildiği gibi, 20 Ağustos 1922 de Büyük Taarruz emrinin verildiği Atatürk odasında o günün çalışma masaları, mefruşatı, telefonu ve çeşitli hatıra eşyaları yer almaktadır. Diğer odalar mümkün olduğu kadar devrinin eşyaları ile tanzim edilmiş bazısında röprodüksiyonlar kullanılmıştır.

Milli mücadele yıllarının Garp Cephesi ile ilgili eşya ve fotoğraflarının sergilendiği müzede ayrıca bir arşiv kurulmakta, Atatürk'le ilgili belgeler titizlikle toplanmaktadır. Müzenin diğer salonları Akşehir büyüklerine (S. Mahmut, Hayrani, Nasrettin Hoca, Sinaneddin-i Akşehiri, Şeyyad Hamza gibi) ayrılmış, Akşehir etnografyasından örnekler verilmiş, (giyim ve ev eşyaları) yazmalar ve diğer müzelik eserlerle salonlar doldurulmuştur ” (Önder, 1995, s. 204).

Sivas 4 Eylül Atatürk Müzesi

“ Erzurum Kongresi'nden sonra 2 Eylül 1919' da Sivas' a gelen Atatürk Sivas Lisesi'nde misafir edilmiş, 4 Eylül 1919 Sultani Salonu'nda 7 gün devam eden Sivas Kongresi'nde çalıştığı ev, yattığı oda, eşyaları ile birlikte aynen muhafaza edilerek 4 Eylül Atatürk Müzesi haline getirilmiştir.

Atatürk Müzesi'nin bulunduğu bina 1894 yılında idadi binası olarak yapılmış, daha sonra sultaniye çevrilmiştir. Sivas Kongresi günlerinde Taşlı Sokak yönündeki kapısından girişte soldaki iki oda emniyet karakoluna, bu yöndeki iki odası yemek salonuna, diğer odalar da kiler v.s. gibi ihtiyaçlara ayrılmıştır. Üst koridordaki büyük salon kongre salonu, yanındaki oda ise Atatürk' ün yatak odası olarak kullanılmış, bir oda telgrafhaneye, salona bitişik diğer odalar da Atatürk' ün beraberinde bulunan arkadaşlarına ayrılmıştır.

Kongre salonunda Atatürk' ün kongrede oturduğu yazı masası, koltuğu ve yazı takımları, kürsü, kongrede kullanılmış 22 sıra ve bu sıraların üzerinde oturanların kimliklerini belirtir fotoğraflı levhalar kongre günlerinde Sivaslı' ların hediye ettikleri halı ve seccadeler, 3 adet koltuk ve kanepeler, kongrede kullanılan telefon, kongre üyelerini toplu halde gösterir büyük boy fotoğraf ve bu üyelerin adları, Atatürk' ün sonradan kongre binasını ziyaretinde kendi el yazısı ile yazdığı hatıra yazıları ve kongreye ait belgeler vb. sergilenmektedir. Atatürk'ün yattığı odada ise karyola, yemek takımları, döşeme takımları, kongre ile ilgili belge ve tablolar ile çalışma masaları vardır ” (Önder, 1995, s. 245).

Erzurum Kongre Binası ve Atatürk Müzesi

“ Milli Kurtuluş Savaşı' nın hazırlık yıllarında Sivas' tan hareket ederek 3 Temmuz 1919 günü Erzurum' a gelen Atatürk 9 Temmuz 1919 gecesi son Osmanlı Padişahı Vahdettin' e bir telgraf göndermiş, askerlikten çekildiğini ve sineyi millete döndüğünü bildirmişti. Erzurum' da büyük

bir kongrenin hazırlıklarına girdi. Kısa bir süre sonra 23 Temmuz 1919’ da, Erzurum Kongresi Kavaf Mahallesi’ ndeki eski bir okulda açıldı. Ağustos 1919 tarihine kadar 14 gün devam etti. Kongrenin yapıldığı okul 1877 – 1878 Osmanlı – Rus Savaşlarından sonra ortaokul olarak yaptırılmıştı. Kongreden sonra 1920 – 1921 yıllarında sanat okulu, 1922 – 1923 yıllarında lise, 1924 yılında da ilkokul olarak kullanılmış, aynı yılın sonunda çıkan bir yangında tamamen yanmıştı. Erzurum İli Özel İdaresi, yanan okulun yerine, yeni bir okul yaptırmış, 1926 – 1927 ders yılı başında Gazi İlkokulu adıyla hizmete açmıştı. Daha sonra okul, 1940 yılında Atatürk Yapı Sanat Okulu olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Her ne kadar, Erzurum Kongresi’nin yapıldığı bina 1924 yılında yanmışsa da yerine yapılan okulun bir salonu 1960 yılında Atatürk ve Erzurum Kongresi Müzesi olarak düzenlenmiş ve ziyarete açılmıştır. Müze salonundaki geniş bir masanın üzerinde kongreye katılan 53 delegenin adlarının yazıldığı mermer plakalar vardır. Ayrıca duvarlarda ve vitrinlerde kongre ile ilgili tutanakların, yazışmaların, beyanname ve telgrafların fotokopileri, delegelerin fotoğrafları ile birlikte kısa biyografileri, Atatürk’ ün çeşitli fotoğrafları, 10ncu Yıl Nutku’nun el yazısından fotokopisi, Erzurum’daki tarihi anıtlardan bazılarının tabloları da yer almaktadır. Erzurum Kongresi ve Atatürk Müzesi Milli Eğitim Bakanlığı Erzurum Fen Lisesi bünyesindedir” (Önder, 1995, s. 100).

Gaziantep Kurtuluş Savaşı Müzesi

“Osmanlı İmparatorluğu, Birinci Dünya Savaşı sonunda galip devletler tarafından yenik sayılmış, yüzyıllar boyu düşman yüzü görmemiş Anadolu Toprakları işgal edilmeye başlanmıştı. Bunun neticesinde Antep Bölgesi ilk önce İngiliz Kuvvetleri, bir müddet sonra onların şehri terk etmesi üzerine 5 Kasım 1919’ da Fransız Kuvvetleri tarafından işgal edilmiştir. Ancak Antep halkı Türk topraklarında başka bir idare kabul etmeyeceklerini beyanla direnme hareketi içine girmiş kuvayi millie hareketi içinde yer almıştır.

21 Ocak 1920 günü Fransız askerlerinin bir kadına saldırmak istemesi ve kadının 12 yaşında oğlunun Mehmet Kamil’ in buna karşı koymak isterken şehit edilmesi şehir halkını galeyana getirmiştir. Olayları yatıştırmak için Kilis’ ten gelen yardımcı Fransız kuvvetleri Şahin Bey ve

arkadaşları tarafından bir buçuk ay süre ile Elmalı Köprüsü Mevkii'nde tutulmuş ancak Şahin Bey ve 200 arkadaşının şehit olması üzerine yardımcı Fransız kuvvetleri şehre girebilmişlerdir.

1 Nisan 1920 günü şehir içinde savaş başlamış, 6 Şubat 1921 tarihine kadar devam etmiştir. Savaş esnasında şehir adeta harabe haline çevrilirken 7.000 Antep'li bu uğurda can vermiştir. 8.Şubat 1921'de mütareke imzalanmıştır. Aynı gün Büyük Millet Meclisi 93 sayılı kanun ile ilk defa bir şehre gazilik unvanı vererek şehrin ismini Gaziantep olarak değiştirmiştir.

Bu büyük mücadeleyi tanıtmak için Atatürk'ün doğumunun 100ncü, Gaziantep'in düşman işgalinden kurtuluşunun 59ncu yıl dönümü olan 1981 yılında Gaziantep Savaş Müzesi' nin açılmasına karar verilmiş, 1986 yılında müzenin bu günkü binası restore edilerek Kültür ve Turizm Bakanlığı' na devredilmiştir. Müzede; mücadele yıllarından günümüze kadar gelebilmiş vesika, fotoğraf, silah ve silah yapımında kullanılan aletler sergilenmektedir. Yakın zamanda sergi yeniden ele alınarak daha cazip şekilde sergileme yapılacaktır" (---Gaziantep Müzeleri Rehberi, 1988, s. 83).

Moskova Devrim Müzesi

Rusya'daki Moskova Devrim Müzesi 1924' de kurulmuş, çok bilinen bir müzedir. Devrim tarihiyle ilgili sahip olduğu çok geniş koleksiyonu vardır. Bu koleksiyonu Rus köylülerinin ve işçi sınıfının 1890' dan itibaren devrim mücadelesinin ana safhaları olan Ekim devriminin hazırlanması ve tamamlanması ile SSCB' de sosyalizmin inşasını ele alır.

Moskova Devrim Müzesi bölge insanları tarafından kurulmuştur. İşçi sınıfının özgürlüğü için mücadele edenlerin evlerinde koruyup sakladıkları, devrimin parlak günlerine dair belgeleri ve kalan diğer eşyayı müzeye bağışlamasıyla koleksiyonlar oluşturulmuştur. Müzenin koleksiyonu 400.000 parçadan oluşmaktadır. Bunlar arasında da gazete ,bildiri, poster, fotoğraf ve kitap gibi basılı materyal; 1905 de ayaklanan işçilere ait silahlar Ekim devriminde ve iç savaşta işçilerin, askeri birliklerin ve sivil organizasyonların tanınmasını sağlamak için kullanılmış işaretler; savaş malzemeleri, ülkenin önemli askeri liderlerine, devlet adamlarına ve devrimcilerine ait özel eşyalar ve pek çok sanat eseri vardır.

Ekim Devrimi 1918’ de Doğu Kùltürleri Müzesinin kurulmasına da ilham kaynağı olmuştur. Bu müze de SSCB’nin Doğu Cumhuriyetlerinin insanların ürettiğı sanat eserlerini sergileyen bölgesel bir müze niteliğindedir (Museum, 1958, s. 220).

Panhandle-Plains Tarih Müzesi

“ ABD’nin Teksas eyaletindeki Panhandle-Plains Tarih Müzesi 4400 kişiden oluşan topluluğun yerleşim alanındadır. Panhandle-Plains tarih topluluğı ve Teksas Eyaleti tarafından desteklenmektedir. Eyalet bakım ve ücretler için küçük bir destek sağlarken tarih topluluğı yıllık bir yayın basmaktadır. Burası büyük düzlükler bölgesinin tarihini ortaya çıkarmaya, eşyaları bulup korumaya ve sergilemeye adanmış bir müzedir. Müze Teksas Panhandle’ a ilk yerleşenlerin çocukları tarafından yapılmıştır ve bazı eserler bölgenin işgali ile ilgilidir. Müze bazı bölümlere ayrılmıştır: doğa tarihi ve sığır endüstrisinin tarihi, 1875den sonra bölgenin tarihini konu alan öncü tarihi, güzel sanatlar, bölgenin paleontoloji ve jeolojisi, arkeoloji ve etnoloji. Müzede geçici sergiler de düzenlemekte ve başka yerlerden sergiler kabul edilmektedir” (Museum, 1958, s. 154).

Konu aldığı döneme ait yolcu arabaları çeşitli kap-kacak, çadır ve at maketleri diyaroma şeklinde düzenlenerek sergilenmektedir. Diyaroma oluşturulurken mola vermiş bir yolcu grubunun, atların çektiğı mutfak arabasında yemek pişirmeleri canlandırılmıştır.

New York Tarih Birliğı Müzesi

“ ABD’nin New York eyalet topluluğunun New York Tarih Birliğı Müzesi Amerikan Folk sanatının en iyi koleksiyonlarından birine sahiptir. 3000 kişilik bir kasabada kurulmuş olan topluluk merkezinin de bulunduğu Cooperstown pek çok sanatçıdan seçilmiş eserlerle yörenin sosyal tarihini anlatır. Programı pek çok müzeden farklı olarak çeşitli eğitsel aktiviteyi içerir. Bunlar arasında 350 civarında öğrenci ve fakülte üyesinin katıldığı Amerikan kùltürü seminerleri, küçükler için eğitim programları, yerel tarihe ait eşyaların yapıldığı atölye çalışmaları, özel ders programları, filmler sayılabilir.

Çiftçi Müzesi topluluğun diğer faaliyet alanıdır ve 1783-1840 tarihleri arasındaki kırsal New York'u anlatır. Müze 100 mil içinde bulunan bir düzine binadan oluşmaktadır. Bu tarihlerde kırsal yaşamın nasıl olduğu sergilemektedir.

Binaların buraya taşınması dikkatle yapılmış, orijinalinde ne için kullanılmışsa aynı maksatla kullanılmasına devam edilmiştir. Bir bölge dükkkanı, demirci, baskı ofisi, muayenehane, eczacı, avukat ofisleri, samanlık, eğlence mekanı ve okul binasından oluşur. Ana bina daha önce işletme merkezi olarak kullanılmış taş bir alandır. Buradaki koleksiyonlar öncü ailelerin sahip olduğu ve kullandıklarından oluşan çoğu el yapımıdır. Eskiden kullanılmış bazı metotlar da örneklerle sunulmaktadır. Yine bu ana binada bazı eserler geçmişte kullanılmış malzemelerle ve geçmişteki yöntemlerin aynısı kullanılarak yapılmaktadır" (Museum, 1958, s. 154).

2.2. Kuvayi Milliye Kavramı

Kuvayi milliye tabiri tarihimizde "milli kuvvetler", düzenli olmayan silahlı birlikler ve kuvvetler için kullanılan bir tabir olarak göze çarpmaktadır. Kuvayi milliye adını verdiğimiz bu kuvvetler, düşmana karşı ülkenin korunması ve savunmasının pekiştirilmesi, birlik ve beraberliğin sağlanmasını hedeflemişlerdir. Bu yüzden de vatanın işgali karşısında halkın malının, canının, dininin, ırz ve namusunun korunması, kısaca ülkeye karşı olabilecek her türlü saldırıya karşı eski askeri komutan ve bunlara katılan askerlerin kendi aralarında oluşturdukları savunma birliklerine "Kuvayi Milliye" denilmektedir.

Mustafa Kemal Paşa'nın anlatımına göre, düşmanların çemberi altında olan hükümetin emirlerini ordu yerine getirecek durumda değildir. Bu yüzden ki vatanı savunma ve korumadan ibaret olan esas görev, doğrudan doğruya milletin kendisine yönelmiş bulunmaktadır. Millet, orduya kendi içinden teslim ettiği bireylerinin, düşman saldırısına uğrayan bölgelerinin savunmasına, düşman saldırısına uğrayan kardeşlerinin hayatlarının korunmasına görev kılmayı mecbur kılmıştır. İşte buna "Kuvayi Milliye" denir. Silahın söz konusu olmadığı ülkenin en ücra köşelerinde bile ortaya çıkmış, doğrudan doğruya yasal ve çağdaş, sosyal ve genel yaklaşımla siyasi bir dernek olarak da "Müdafaa-i Hukuk" örgütü vardır (Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, 1987, s. 7).

Özellikle, İzmir' in işgalinden (15 Mayıs 1919) itibaren istilacı güçlere karşı birlikte hareket etmek için, batı cephesinde olduğu kadar, güney ve güney doğu bölgelerinde de “kuvayi milliye” adını verdiğimiz bu direniş birlikleri kurulmuştur. Erzurum Kongresi'nde “ Kuvayi milliyeyi etkin, milletin iradesini egemen kılmamanın esas olduğu” belirtilmiş, daha sonra, Damat Ferit Paşa Hükümeti istifa edince, bu hususlar yeni hükümete de duyurulmuştu.

Esasen Mustafa Kemal Paşa, Samsun' a ayak basmasından itibaren hem kuvayi milliye ile hem de yararlı derneklerle sıkı ilişkiler içerisine girmişti. Kendisinin bu kuruluşlarla haberleştiğini, teşkilatların yurdun her yanına yayılması için faaliyetler gösterdiğini bilmekteyiz. Çeşitli yerlerde kuvayi milliyenin Mayıs 1919 da, 20nci Kolordu'nun Ankara' ya taşınması ve kolordunun başına Ali Fuat (Cebesoy)'un getirilmesi ile milli teşkilatların faaliyetlerinin hızlandırılması ve kurulmuş olanlarının da kuvvetlendirilmesi düşünülmüştür. Ankara'da kuvayi milliyenin olduğunu İstanbul Hükümeti 31 Temmuz 1919 tarihli tamiminde bizzat kabul etmekteydi. Çeşitli yerlerde kurulan müdafaa-i hukuk dernekleri yerli müfrezelerin her türlü ikmal hizmetlerini yerine getiriyorlar, kuvayi milliyenin çeşitli gereksinimlerini sağlıyorlardı (Sakallı, 1987).

Mustafa Kemal Paşa, kuvayi milliyenin önemini ve gelişimini şöyle açıklamaktadır: “Müdafaa-i hukukta silah yoktur. Her vilayet ve bağımsız sancaklarda merkezi heyetler vardır. Müdafaa-i hukuk silahlı kuvvetleri de içine almıştır. İstanbul' da sözde ordusu olan Hükümet bir şey yapmamaktadır. Müdafaa-i hukuk teşkilatına bağlı kuvayi milliye vatanı kurtarmakla yükümlüdür.”

Kuvayi milliye neden heyecan ve şevkle karşılanmıştır? Kuvayi milliye teşkilatı, hemen bütün partilerin ve bütün siyasi eğilimlerin üstünde bir heyecan ile karşılanmıştır. Oysa, kuvayi milliyenin bir partinin mensuplarını memnun edecek mevkileri, görevleri yoktu. kuvayi milliye memleketin kurtuluş ve saadetinden başka bir şey düşünmedi. Meclis-i Mebusan'ın, bundan böyle milletin gerçek temsilcilerinin gerekli işleri yapacağını belirtmesi ve kuvayi milliyenin gereksiz olduğunu belirtmesi de hatalı idi. Çünkü, her ülkede birçok parti, topluluk, siyasi zümre, belirli bir fikir ve düşüncenin, belli bir programın savunması için kurulmuş gruplar, meclislerde ve halkın içinde çalışmalarına devam ederler. Bu yüzden ikilik düşünülmemelidir. Hükümet ile millet ne kadar bir, ne kadar ortak, ne kadar aynı fikir ve his ile birleşmiş olması gerekse ve nasıl

bunlar arasında ikilik olduğu düşünülmezse, milletten başka bir şey olmayan kuvayi milliye ile Hükümet de birbirini tamamlayan, birbirinin dayanağı olan iki kuvvettir. Bu samimi olarak böyle düşünölmelidir. Bu yüzden “kuvayi milliye dağılsın demek, millet dağılsın demektir.”

Anadolu'daki basın kuvayi milliye'nin lehinde ve İtilaf Devletleri'nin aleyhinde yayınlar yapmaktaydı. Oysa, bu gazeteler herhangi bir devlete düşman değiller, yalnızca vatanlarının kurtarılması için çalışan birer yayın organları idiler. Hakimiyet-i Milliye'nin de belirttiğı gibi “Ne kuvayi milliye'nin, ne gazetelerin memleket fikri ve vatan endişesi haricinde hiçbir özel görüşü, hiçbir gizli emeli yoktu.” İstanbul gazeteleri sansüre uğramayıp, bu konuda seslerini yükseltebilseler idi Anadolu'dan bu kadar büyük ses çıkmazdı.

Kuvayi milliye, 1919' da yurdun çeşitli yerlerinde görev yapmaktaydı. 1919' da bütün yurttan, ikisi bağımsız olmak üzere ve çoğunun er kadrosu eksik yirmi Türk tümeni vardı.

Kuvayi milliye'nin Batı Anadolu' da ve Güney-Doğu Anadolu'da büyük hizmetler verdiğini, batıda Yunanlılara, Güney-Doğu Anadolu ile güneyde Fransızlara karşı başarılı bir mücadelenin gereklerini yerine getirdiğini görmekteyiz. Düzenli ordu kuruluncaya kadar bu kuvvetler çok yerinde ve güzel bir çalışma düzeni içinde düşman kuvvetlerine ağır darbeler indirmişlerdir. Anadolu' daki bu gelişmeler ve teşkilatlanmalar, İtilaf Devletleri'nin lütfu ile İmparatorluğun varlığını sürdüreceğı yanılgısına kapılan İstanbul Hükümeti tarafından da tasvip edilmiyordu.

Akhisar' da, kaynaklarda adı geçmeyen bir İngiliz kontrol subayının 13 Eylül 1919 tarihli raporundan anladığımızı göre, İngilizler Türk kuvayi milliyesi hakkında etraflıca bir bilgiye sahiptiler. Bu raporda belirtildiğine göre, Bergama, Soma, Akhisar, Salihli, Ödemiş, Aydın yörelerinde faaliyet gösteren kuvayi milliye kuvvetlerinin sayısı otuz üç bin ile otuz dört bin arasındadır. Buralarda ayrıca yirmi iki bin kadar yedek kuvvet vardır. Raporda, Balıkesir yöresinin incelenmediğı açıklanmakta (Balıkesir' de yeterli işbirlikçileri olmadığından gerekli istihbaratı elde edememişlerdir) ve kuvvet sayısı şöylece taksim edilmektedir: Bergama 5-6.00, Soma 1.200, Akhisar 4000, Salihli 2.600, Ödemiş 2.800, Aydın, Nazilli 18.000, Aydın sınırında 17.000, Alayehir civarında 5.400 (beş hafta kadar sonra 8.000) olarak gösterilmektedir.

Cephelerdeki komutanlar ise şunlardı: Bergama' da Ali Bey (Kel Ali), Akhisar' da Ethem Bey (askeri), Soma' da Hulusi Bey (sivil), Salihli' de (Reşit Bey ve kardeşi Ethem), Alaşehir' de Mustafa Bey, Ödemiş'te Mustafa ve Mestan Beyler, Aydın' da Hacı Şükrü Bey (askeri), Hacı Şükrü Efendi, Hacı Süleyman Efendi. Adı geçen yerlerden büyük bir kısmı o tarihlerde Balıkesir'e bağlıdır.

Raporda, bu bölgenin kendi başına savaştığı ve cephelerin ortak bir kumandanlığının olmadığı, Alaşehir' de toplanan kongrenin tek bir komutan seçmek amacıyla bulunduğu, ama şimdilik bir gerilla savaşının yapıldığı, kullanılan silahların çok çeşitli, ancak yetersiz olduğu, buna karşın Türklerin maneviyatının çok yüksek olduğu, bu kuvvetlerin Yunan zulmü üzerine kurulduğu ve yalnızca Yunanlılarla savaşmak amacıyla hareket ettikleri, Yunanlılara karşı savaşan bu Türk kuvvetlerinin Mustafa Kemal gibi siyasi bir hareket doğrultusunda olmadıkları açıklanmakta, ancak bu hareketin de Mustafa Kemal' in hareketinden farklı olmadığı da vurgulanmakta idi (Şimşir, 1973, s. 102).

İstanbul' un bütün engellemelerine karşın, Batı Anadolu'da kuvayi milliye çalışmaları başarılı bir şekilde sürmekteydi. Çanakkale' deki Akbaş cephaneliğini basan Edremit Kaymakamı Hamdi Bey bütün redd-i ilhak derneklerine, 16 Haziran 1919' da çektiği telde, Ayvalık bölgesindeki düşmana karşı önce Ayvalık' ta bulunan Tasvir-i Efkar, İkdam, Sabah, Vakit, Zaman, Yeni Gazete ve sonra da Fransızca yayınlanan İstanbul gazetelerinin muhabirlerine 19 Haziran 1919' da, Ayvalık' taki kuvayi milliyenin başarılarını açıklamakta ve “ Millet, hamiyet taşkınlığı ile akın akın savaş meydanına koşmaktadır. Zayıyatımız önemsizdir ” denilmekteydi (Sertoğlu, 1968, s. 18-21). 7 Ağustos 1919' da ise, Denizli Mutasarrıfı İçişleri Bakanlığı'na çektiği telde “ Milli hareket sadece yunan saldırılarına karşı yapılan meşru müdafaadan ibaret olup, buna katılanlar hükümete herhangi bir şekil ve surette karşı gelmek ve güçlük çıkarmak düşünce ve maksadından uzaktır. ” denilmekteydi (Sertoğlu, 1968, s. 3-7).

Kuvayi milliye hakkında İstanbul Hükümeti'nin düşüncesi ise açıktır. İstanbul hükümeti düşmana hiçbir şekilde karşı konulmaması gerektiğini ileri sürmektedir. “Şimdi bizim tarafımızdan en küçük taarruz İzmir' i değil, Devleti tehlikeye sokar, genel siyasi durum lehimize” deniyordu.

Batıdaki kuvayi milliye'nin amacı yalnız Yunan işgallerine son vermek değil, İngilizleri de çıktıkları yerlerden atmaktır (Turan, 1987, s. 247-248).

Yunanlılar, 26 Mayıs'ta Bursa, 27 Mayıs'ta Aydın, 29 Mayıs'ta Kasaba, 3 Haziran'da Nazilli, 4 Haziran 1919'da Ahmetli, 5 Haziran 1919'da Akhisar'ı işgal etmişlerdi. Müttefiklerin Türk Milis kuvvetlerini dağıtmak konusunda Yunanlılara izin vermesi üzerine, Yunan ordusunu harekete geçiren Venizelos, Anadolu'yu işgal amacı gütmediklerini, amaçlarının bozulan iç güvenliği sağlamaktan ibaret olduğunu açıklamakta idi. 22 Haziran 1920'de harekete geçerek, 24 Haziran'da Alayşehir, 30 Haziran 1920'de Balıkesir, 2 Temmuz'da Mustafa Kemal Paşa (Nif) ve Karacabey'i işgal etmişlerdi. İngilizler, 25 Haziran 1920'de Mudanya'ya, 2 Temmuz'da da Bandırma'ya asker çıkararak Yunanlıları desteklemişlerdi.

Kuvayi milliye ve düzenli güçler yeterli araç, gereç, eğitim ve elemana sahip olmadıkları gibi birbirleriyle bağlantılı bir çalışma düzeninden de uzak idiler. Batı Cephesi Komutanı Ali Fuat Paşa idi ve 12nci ve 20nci İzmir Kuzey Kolordusuna sahipti. 20nci Kolordu Komutanlığına Albay Bekir Sami Bey atandı ve Yunan güçlerini oyalamaya başladı. Daha sonra, Yunanlılar kuvayi milliye elbiseleri giyerek, etraflı aldatarak köyleri yağmalamaya başladılar. Bursa'da Ulusal Bağımsızlık savaşına karşı olan ulema, Yunanlıların yalnızca kuvayi milliye'ye karşı olduğunu, İstanbul Hükümeti'nin Yunanlılar ile anlaşacağını, dinsizlerin yok edileceğini açıklamakta ve milli cephenin bozulmasına neden olmakta idi (Güneş, 1985, 144-148).

Bu arada yapılan kongrelerde kuvayi milliye'nin gelişmesi yolunda kararlar alınıyordu. 28 Haziran 1919'da ilk Balıkesir Kongresinde milli bütünlüğün korunması ve işgalin protesto edilmesi yolundaki çalışmalar yapılmış, 26 Temmuz 1919'da yapılan ikinci Balıkesir kongresinde de, ulusal bağımsızlık savaşına taraftar grupların bir çatı altında toplanması başarılmıştır. Kongre, Kuzeybatı Anadolu'da mahalli birliği sağlamış, yerel nitelikli Redd-i İlhak heyetlerini kendi kurduğu hareket-i milliye'ye bağlamıştır. 16 Eylül 1919'da toplanan Üçüncü Balıkesir Kongresinin 18-22 Eylül tarihli oturumlarında, Alayşehir Kongresinde kabul olunan "Harekat-ı Milliye Redd-i İlhak Teşkilatı Yönetmeliği" hazırlanmış, milli alay ve menzil müfettişlerinin seçimi de karara bağlanmıştır.

Mustafa Kemal Paşa 2 Ekim 1919 günü, Ferit Paşanın yerine kurulan yeni kabine başkanı Ali Rıza ile ilişki kurmak istemiş ve 3 Ekim günü, Meclis toplantısı sırasında, Ali Rıza Heyet-i Temsiliye ile temas kurmuştu. Mustafa Kemal bu görüşmede Ali Rıza Bey' e “ Yeni kabine, Erzurum ve Sivas kongrelerinde tayin ve tespit edilen teşkilat ve milletin amacına uyduğu takdirde, kuvayi milliye ona yardımcı olacaktır ” demektedir (Nutuk). Mustafa Kemal, burada açıkça geçerli olanın Erzurum ve Sivas kongreleri kararlarının olduğu, kuvayi milliyenin yoluna devam edeceğini öne sürmektedir. O halde Anadolu’ da kurulan teşkilat ve hareket konusunda kesin karar verilmiştir. Anadolu’ daki sivil ve askeri yöneticiler ile her çeşit halk da, esasen bu düşünce etrafında toplanmaya ve hareket etmeye başlamıştır. Nitekim, Köprülü, Hamdi Bey’ in üyesi olduğu Balıkesir ve Saruhan ve Havalisi Harekat-ı Milliye Redd-i İlhak Merkez Heyeti, 1919 Ekimi’nin ikinci yarısı ve Kasım ayı başlarında Yunanlıların Soma, Salihli ve Bozdağ cephelerine yaptıkları saldırılar, silah ve asker temini, Anzavur Ayaklanması gibi konularla uğraşmıştı.

Cephenin insan sayısı bakımından kuvvetlendirilmesi için bir ara Bandırma-İzmir arasında bulunan henüz, işgal olunmamış bölgelerdeki hükümlülerden yararlanılması bile düşünüldü. Bu amaçla hapishanelere gönderilen genelgede milis kuvvetlerine katılmaya imza vererek ya da parmak basarak yemin ederek söz veren hükümlülerin iyi ahlaklı olanlarının derhal salıverilmeleri belirtildi. Bu işlem derhal yerine getirildi.

Kuvayi milliye konusunda bazı düzenlemeler de yapılmıştır. Böylece bu teşkilat disiplinli hale getirilmiştir. Örneğin, kuvayi milliye kıtalarının iase ve geri hizmetlerini sağlamak amacıyla her cephe için bir menzil müfettişliği kurulmuştur. Üç menzil müfettişliğinden ilki Ayvalık, ikincisi Soma, üçüncüsü Akhisar’ da hizmet görecekti.

Kuvayi milliyenin ihtiyaçlarının bölge halkı tarafından sağlandığı bilinmektedir. Ancak, 8 Ocak 1920’ de, Harbiye Nezareti 14ncü Kolordu’ ya bir yazı gönderecek kuvayi milliyenin ihtiyaçlarının kolorduca sağlanmasını, halktan zorla bir şey alınmamasını emretti. Bundan amaç, bu birlikleri İstanbul’ a bağlamaktan kaynaklanmaktaydı. Kuvayi milliyede devamlı olarak gönüllü hizmeti görenlere beş, on beş lira ödeniyordu. Kuvayi milliye de küçük çocuklardan, ak sakallı dedelere, kadınlara varıncaya kadar herkes görev yapıyordu (Tansel, 1977, s. 274).

İstanbul işgal edildiği zaman da, işgal kuvvetleri kuvayi milliye'nin bertaraf edilmesi için sancaklara ve vilayetlere telgraflar çektiler ve İstanbul Hükümeti ile bu konuda ortak çalışma içinde bulunmuşlardır.

İtilaf Devletleri'nde yalnızca İngiltere değil, Fransa da birtakım istihbaratlarda bulunmaktaydı. Ege Bölgesi'nde tetkiklerde bulunan Fransız binbaşlarından Labon, Afyon'da 23ncü Tümen komutanı, kuvayi milliye ve Yunanlılar hakkında bilgiler vermiş, ancak, Türk istihbaratı çok sistemli ve yaygın olduğu için bu bilgiler 20nci Kolordu Komutanı Ali Fuat paşa tarafından açılmış ve şifreler çözülmüştür. 31 Temmuz 1919'da Ali Fuat paşanın çözdürdüğü şifreye göre, kuvayi milliye Aydın yöresinde kendisine düzen vermekte, ancak, bu kuvvetleri yönetecek kimseye sahip olmadığı açıklanmaktaydı. Balıkesir ve Balıkesir'in güneyinde kuvayi milliye daha çok bulunup Alaşehir'de azdır. Aynı rapora göre, Yunanlılar iyi asker değildir. Kuvayi milliye ise sayıca çoğalmaktadır. Bunlar iyi idare olunurlar ise, başarılı olabilirler, Hemen, burada şu hususunu belirtmekte yarar vardır. Türk istihbarat servisi İtilaf Devletleri'ne göre çok daha sağlıklı, sıhhatli ve disiplinlidir. Anadolu'da bu konuda titiz bir çalışma mevcuttur. Eldeki kaynaklar Anadolu'nun içinde olduğu için daha iyi değerlendirilmekte ve sistemleştirilmektedir.

1920'de kuvayi milliye'nin daha da teşkilatlandığını görmekteyiz. Karesi (Balıkesir) Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti İzmir Kuzey Mıntıkası Heyet-i Merkeziyesi adına Vasıf Bey, Heyet-i Temsiliye'ye 9 Ocak 1920'de çektiği telde, altı aydır İzmir'i Yunan'dan kurtarmak için çalışan kuvayi milliye'nin bir temsilcisi olarak kuvayi milliye askerlerinin kuzey ve güney gruplarının bir komuta altına girmesinin doğru olacağını, Mustafa Kemal paşanın burada genel kumandanlık görevini üstlenmesinin yerinde olacağını açıklamaktaydı. Böylece, düzenli ordu fikri de ortaya atılmış olmaktadır. Bu fikir, esasen Mustafa Kemal Paşanın kafasında mevcuttur ve daha sonra gerçekleşme sahasına girecektir.

Akıncı müfrezeleri batıda Yunanlılara vurmaya devam etmekte idiler. Bunlardan Bergama Cephesi'ndeki akıncı müfrezeleri Kınık-Bergama arasında, Akhisar mıntıkasının akıncı müfrezeleri Menemen civarında, Menemen - İzmir arasında Salihli Cephesi'nin akıncı müfrezeleri Manisa civarında, Bozdağ'da Edip Bey'in komutasında faaliyette bulunup, Manisa ve İzmir civarında Yunanlılara hücumlarda bulunmaktaydı. İzmir Kuzey Cephesi Komutanı

Kazım Bey, Ankara' da 20nci Kolordu Kumandanlığı'na ve Mustafa Kemal Paşa' ya, 7 Ocak 1920' de bu hususları açıklarken, aynı hususları Demirci Efe ve Afyonkarahisar, Alaşehir Kuvayi Milliye Kumandanı Ömer Lütfi' ye de bildirmişti Yunanlıların kuvayi milliyeyi zayıf göstermek için yapacakları bir taarruzun hedefinin kuzey cephesi olması ihtimaline karşı da tedbir alınmıştı. Bunun için Akhisar - Soma' da bir hat kurulması yoluna gidilmiş, 61nci Fırka komutanı Kazım Bey 15 Şubat 1920' de, 20nci Kolordu kumandanına, Mustafa Kemal Paşa' ya Hamdi Bey' in çağrılarak beş bin kişilik kuvvetinin bir haftaya kadar cepheye yetişmesi için çalışıldığını anlatmıştı.

1920 yılında yurdun her yerinde süratle askeri teşkilatlanmalar artmakta idi. Aydın mıntıkası ve havalisinde kuvayi milliyeye komuta etmekte olan Demirci Mehmet Efe, Bursa, Biga, Karacabey, Gönen müftüleri ve belediye başkanlarına Balıkesir Heyet-i Milliyesi ve Kuvayi Milliye Başkanlıklarına çektiği telde, Yunanlıların yaptıkları zulümleri, vahşetleri anlatmış, bu durumda silaha sarılmaktan başka çare kalmadığını, kendilerinin de bunu yaptıklarını “ İşte bizim yaptığımız dini ve milli görev budur ve bize de kuvayi milliye ismini vermişlerdir ” demekte ve kuvayi milliyenin silahlarını zapt etmek için yaptıkları hareketlerin kuvayi milliyeyi doğurduğunu, kuvayi milliyeyi arkadan vurmanın doğru olmadığını açıklamıştı (Hakimiyeti Milliye, 1920).

Milli Ordu kurulduktan sonra bile, batıda Demirci civarında 1921 Ekim' inde akıncı ve gönüllü müfrezelerinin oluşturduğu kuvvetler faaliyet göstermekte idiler. 13 Ekim 1921' de, Demirci' de akıncı müfrezelerinin ve Milli Hükümetin (oradaki) Başkanı Demirci Kaymakamı İbrahim Ethem' in yazdığı, kuvvetler konusunda bir akıncılar yasası çıkartılarak bir talimat düzenlenmişti. Akıncı müfrezeleri yirmi beş otuz kişilik gruplar halinde idi. Başlarına fes ve sarık takmayacak, kalpak ve başlık giyecek olan her müfrezenin bir kumandanı, bir muavini ve katibi olacak. Erlerin elbiseleri düşmana yapılan baskınlar ile elde olunacaktı. Bunun dışında köylerden sağlanan yardımlar ile gereksinimler sağlanacaktı. Hiçbir sebep ve bahane ile bir şahıstan, köy ve kasabadan para istenmeyecekti.

Akıncı müfrezeleri şimendifer köprüleri, haberleşme tellerini tahrip edeceklerdi. Düşman böylece irtibatsız bırakılacaktı. Ordunun ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti' nin askeri ve siyasi

başarıları öğrenildikçe bunlar müfrezelere ve civar köylere bildirilmekteydi. Bu müfrezeler Demirci Kaymakamı İbrahim Ethem' in sorumluluğu altındaydı (Akıncı, 1978 s. 111-117).

Kuvayi milliyeye katılanların hepsini tespit etmek çok zordur. Bunların çoğunu, Osmanlı İmparatorluğu'nda askerlik görevini yapan, ancak, ordunun terhisi ve silahları bırakması sonunda, Ulusal Bağımsızlık savaşının silah yoluyla olacağına inanmış olan subaylar ve bazı aydınlar teşkil etmektedir (Atamer, 1968, s. 4-7).

2.3. Balıkesir' in Kuvayi Milliye Hareketindeki Önemi

Mondros Mütarekesinden (30 Ekim 1919) hemen sonra, mütareke şartları gereğince Balıkesir istasyonu ve Balya, Fransız kuvvetlerine ait müfrezelerce kontrol altına alındı. Fransızlar Balya madenlerini işlettiği için Fransız müfrezesi tarafından maden bölgesi işgal edildi. Ayrıca bir İngiliz irtibat subayı da silahlı askerleriyle birlikte İplikçi Hazım Efendinin evine yerleşti.

Yörede asayiş kalmamıştı. Özellikle dağlık bölgeler, asker kaçakları ve eşkıyalarla doluydu. Balıkesir' den Edremit' e, Edremit' ten Ayvalık' a, Gönen' den Bandırma' ya gitmek çok tehlikeliydi ve soyulmak kesindi. Hükümet var, fakat otoritesi yoktu. Herkes bir kurtarıcı arıyor ve bekliyordu. 1919 yılı Mart'ında İzmir bölgesindeki kumandan Nurettin Paşa, bir beyanname yayımlayarak; milli amaçları bir noktada toplamak, halkın maneviyatını yükseltmek için İzmir, Manisa, Denizli, Balıkesir yörelerinin delegelerinin birleşerek, İzmir' de "Müdafaa-ı Hukuk-ı Osmaniye" adı altında bir kongrenin toplanmasını önerdi. Bu haber Balıkesir' de büyük yankılar uyandırdı. Hemen bütün aydınlar bir araya gelerek şehrin ileri gelenlerinden temsilciler seçtiler. Balıkesir mutasarrıflığından bu kongreye katılmak üzere merkezden: Müftü Hacı Ahmet Efendi, Belediye Reisi Keçeci Hafız Mehmet Emin Efendi, Alaybeyi Rıza Bey, Maarif Müdürü Sabri Bey, Zarbalı Hulusi Bey, Hasan Basri Bey, Edremit' ten Müftü Cemal Efendi, Muammer Bey, Havran' ılı Ormancıoğlu Hasan Kamil Bey, Eczacı İsmail Avni Bey, Morlavalı İsmail Bey, Burhaniye' den Müftü Ahmet Hoca, Hacı Ali ve Pelitköylü Mehmet Cavit Beyler, Balya' dan Müftü Hüseyin Efendi, Ulemadan Ahmet Efendi, Belediye Reisi Hafız İsmail ve Hasan Beyler, Bandırma' dan Müftü Abdurrahim Hoca, Belediye Reisi Asaf Bey, Gönen' den Müftü Şevket Efendi, Belediye Reisi Halil Bey, Hüseyin Hilmi Bey ve Hakkı Bey, Sındırgı' dan Belediye Reisi Mustafa Bey ve İsmail Bey, Erdek' ten Müftü Hoca, Ruuszade Hüseyin Bey, Nizam Bey,

Ayvalık' tan Müftüoğlu Vahit Bey, Emekli Komiser Nuri Bey bu kongreye katılmak üzere 15 Mart 1919' da İzmir' e gittiler.

İzmir' e gidenler Nurettin Paşanın azledilmesi üzerine toplanamadan dağıldılar. Balıkesir heyetinden Hasan Basri Bey, Balıkesir' de çıkardığı Ses Gazetesinde çıkan yazıları yüzünden, İngilizlerin isteği üzerine tevkif edilmek istenince, Balıkesir' e dönmeyerek Pelitköy, Burhaniye ve Kepsut çevresinde saklanmıştır.

Bu sırada Balıkesir' de bir takım kıpırtılar olduğu İstanbul' a bildirilmiştir. Bunun üzerine İstanbul' dan bir şehzade başkanlığında nasihat heyetinin Balıkesir' e geleceği duyulur. 14 Nisan 1919' da Şehzade Abdurrahim Efendinin başkanlığında, Süleyman Şefik Paşanın da içlerinde bulunduğu 14 kişilik bir heyet Balıkesir' e gelir ve Bigadiçli Ali Bey' in konağında misafir edilirler. 15 Nisan 1911' da (ertesi günü) Sultani yanındaki (bugün Mühendislik Fakültesi) namazgahta toplanan halka nasihat beyannamesi okunur. Bu beyanname kuru ve asılsız vaatlerden, hükümete güvenmeden, padişaha sadakatten bahsetmekte; milli yaralara ilaç olmamaktadır. Heyet iki gece Balıkesir' de kalır ve gider. Herkeste huzursuzluk, neşesizlik vardır.

İzmir' in Yunanlılar tarafından işgal edileceği haberleri üzerine şehri korkutucu bir duygu sarar. Mayıs ayı başlarından itibaren de hoş gitmeyen bazı haberler sinirleri büsbütün bozmaktadır. Nitekim 15 Mayıs 1919' da İzmir Yunanlılar tarafından işgal edilmiştir. 16 Mayıs öğleden önce Belediye' ye gelen Keçeci Hafız Mehmet Emin Bey burada Maarif Müdürü Sabri Bey ve Kocabıyık Mehmet Efendi' ye rastlar. Onlarla belediye binasına girerken, postacı bir telgraf getirir. Birkaç gündür alının kötü haberler ve postacının yüzünün karamsarlığından Mehmet Emin Bey bu telgrafi açamayınca Sabri Bey alır ve açar. Bir anda belediye memurları ve halk belediyenin önünü doldurur. Posta dağıtıcısı ağlamaktadır:

“ Belediye Riyasetine,

Türk İzmir 15 Mayıs sabahından itibaren Düvel-i İtilafiye Müsaadesiyle Yunanlılar tarafından işgal olunacaktır. Bu işgal ve ilhakı reddediniz. Mitingler tertip ederek

keyfiyeti düvel-i muazzama nezdinde protesto ediniz. Silahla savunmanın esaslarını hazırlayarak vatan ordusuna ilhak ediniz. Redd-i İlhak ”

Sabri Bey telgrafi yüksek sesle okuyunca herkes ağlamaya başlar. Sabri Bey “ Allah büyüktür. çocuk gibi ağlamayı bırakın. Neler halk eder! ” diye halkı teskin etmeye çalışır. Hafız Mehmet Emin Bey ortadaki bir belediye çavuşuna, “ Git bütün arkadaşları ve tesadüf ettiğin memleket eşrafını çağır! ” der. Bu emre orada bulunanların pek çoğu da katılır. Hemen toplantıya başlayan Belediye Meclisi’ ne halk da girerek toplantıyı takip eder. Bu toplantı sırasında Varnalı İsmail Hakkı Bey ve Reji Müdürü Nazmi Bey belediye meydanında bir geniş toplantı yapılmasını söylerler. Bu fikre Dar-ül- muallimin (Öğretmen okulu) Müdürü Hilmi Bey de katılır. İsmail Hakkı ve Nazmi Beyler Karesi Mebusu Vehbi Beyi evinde ziyaret ederek durumu anlatırlar, fikirlerini söylerler. Bu fikre katılan Vehbi Bey de onlarla Belediye’ ye gelir. Uzun görüşmelerden sonra, yapılması düşünülen gösteren, şehirde yaşayan Rum ve Ermenilerin, herhangi bir taşkınlık karşısında hayatlarının tehlikede olduğu bahanesini ileri sürerek itilaf devletlerinin Balıkesir’ i de işgal edebilecekleri endişesiyle vazgeçilir. O akşam Okuma Yurdu’ nda (Bkz. Ek 15 kırmızı boyalı alan) parti farkı gözetilmeden toplanılmasına karar verilir. Toplantıya yerli Hristiyanlara karşı bir karar alınmayacağını belirtmek için, Rum ve Ermeni papazlarıyla her iki milletin ileri gelenleri de çağırılır. Cuma namazlarından sonra müezzinler, şehrin yirmi dört camisinde cemaati Okuma Yurdu’nda yapılacak toplantıya çağırdılar.

Okuma Yurdu kısa zamanda ayakta bile durulamayacak kadar dolmuştu. Hristiyan azınlığın ileri gelenleri en önde yer aldılar. Toplantıyı idare edecek birinin gerektiği anlaşıncı, kısa bir konuşmadan sonra başkanlığa Vehbi Bey seçildi. Vehbi Bey şu kısa konuşmayla toplantıyı açmıştı:

“ Sayın dinleyiciler!

Aziz vatanımız büyük bir tehlikeyle karşı karşıyadır. Yanı başında İzmir, İtilaf Devletlerinin izin ve korumasıyla Yunan orduları tarafından iki günden beri işgal edilmiş bulunmaktadır. Ve şimdi elimde bulunan şu telgraf milletin kalbini dağlayan ve yaralayan bu üzücü olayı bize haber vermiş bulunmaktadır. Bu lanetlenesi tecavüz karşısında milletin hukukunu ve ülke çıkarlarını korumak ve bu hususlarda konuşmak üzere burada

toplanmış bulunmaktayız. Herkes düşüncelerini serbestçe açıklamalıdır. Her vatandaş ne buyuracaksa onları dinleyip kararlar vereceğiz. ”

Bu konuşmadan sonra salonda kısa bir sessizlik meydana geldi. Konuşmalar açıldı. Herkes işgalin büyük devletler nezrinde protesto edilmesini, telgraflar yazılmasını istiyordu. Topluluktan birisi “ İngiliz mandası isteyelim ” deyince, kimisinin Fransız, kimisinin Amerikan mandası daha iyidir diye tartışmaya başlaması üzerine söz uzadı. Bu sırada, salonun arkasında, kapının dibinde duran Kuşdili leblebici Raşit, “ Bizim Susurluk’ ta manda çok! İsteyen oraya gitsin. Şimdiye kadar sözlerinizi dinledim. Protesto edelim diyorsunuz. Düşman protestoyu alınca gider mi sanıyorsunuz, düşmanı geri döndürecek kuvvet namlunun ucundadır! ” diye bağırınca ortalık biraz duruldu.

Daha sonraki konuşmalarda hükümetin ve padişahın ne düşündüklerini öğrenmeden silahla karşılık kararı verilmesi, fakat protesto telgrafının çekilmesi fikri oybirliği ile kabul edildi.

Toplantıda; Vehbi Bey başkanlığında Zarbalı Hulusi Bey, Keçeci Mehmet Emin Bey, Müftü Abdullah Çıkrık, Ahmet Vehbi Bey, Maarif Müdürü Sabri Bey, Abdulgafur Efendi, Rum Papası yani Konstantin, Ermeni Papası Deragont, Osmanlı Bankası Müdürü Papadaki ve Avukat Peron Efendiler protesto çekecek heyete seçildiler.

Hemen Belediyede toplanıldı ve protestonameler hazırlandı. Toplantıya gayrimüslimler katılmadılar. Bir ara Papadaki Efendi geldi ve bu meselenin bir Türklük - Yunanlık davası olduğunu, Hristiyanların bu protestonameye imza koymalarının uygun olmadığını söyleyerek imza etmeyeceklerini beyan etti.

Bu dileklerimizden genellikle hak bilir ve insan hakları savunucusu olan devletler ve yüksek milletler tarafında açıkça görülmesini ve çoğunluğu incelemek üzere bir heyetin gönderilmesini ve bu konudaki müjdeli haberinizi bekleriz ”. Mehmet Emin, Abdulgafur, Mehmet Vehbi, Abdullah, Ahmet Vehbi, Sabri, Hulusi bu telgrafi 16 Mayıs 1919 akşamı İstanbul’ a çekmiştir.

Bu telgrafi çeken yedi kişi şehirdeki gayri müslimlerin kuşkulımlarından çekinerek teşkilatı kuvvetlendirinceye kadar temkinli hareket etmeye karar vermişler ve hemen aynı gece aynı kişiler ayrı kollardan geçerek Zarbalı Hulusi Beyin evinde toplanıp durumu uzun uzun görüşmüşler, ertesi günü Hulusi Beyin doğru haberler getirebilmesi için Manisa' ya gitmesine karar vermişlerdi.

Hulusi Bey 17 Mayıs' da yola çıktı. Yanına şu teskereyi almıştı:

“ Manisa İlhakı Ret Heyetine,

Belediye Yüksek Katı'na,

Sevgili İzmir hakkında doğru ve kesin bilgi ile bu husustaki vatan hizmetlerine dair yazılı ve sözlü talimat olmak üzere heyetimiz azasından ve memleketin öne gelenlerinden Zarbalızade Hulusi Bey oraya hareket etmiş olduğundan kendisine yardımcı olunmasını rica ederiz. 17 Mayıs 1335. İlhakı Ret Heyeti Milliyesi namına Belediye Reisi. ”

Hulusi Bey Balıkesir istasyonuna geldiğinde orada İzmir' den kaçan elinde bir yumurta sepeti, köylü kıyafetinde Albay Kazım Beye rastlar. Kazım Bey Manisa' ya gitmekte olan Hulusi Beye, ne olursa olsun, Manisa cephaneliğindeki 60 top, 35 bin tüfek ve cephanesinin düşmana kaptırılmamasını, bunun için gereğinin yapılması gerektiğini anlatır.

Hulusi Bey Manisa' da bazı görüşmelerden sonra Manisa Mutasarrıfı Hüsnü Beyi ziyaret ederek cephanenin düşmana kaptırılmayıp halka dağıtılmasını söylemiş, fakat Hüsnü Bey bu teklifi kabul etmemiştir. Tam bu sırada Manisa Rum Metropoliti gelerek Efzun taburlarının yakında Manisa'yı işgal etmek üzere olduğunu söyleyince Hüsnü Beyin çok sevindiğini gören Hulusi Bey, her an yakalanma tehlikesi içinde Balıkesir' e dönmüştü. Hemen arkadaşlarına haber yollayarak evinde ikinci bir toplantı daha yapıldı. Bu toplantıda, az kişi ile alınan kararların kitleye kabul ettirilmesinin güçlüğü dolayısıyla herkesin katılabileceği bir büyük toplantının yapılmasına ve ertesi gün ikindi namazından sonra Alaca Mescid' de yapılacak toplantının gizlice halka duyurulmasına karar verildi.

Ertesi gün güvenilir kişiler çarşıda Müslüman dükkanlarını dolaşp “ İkinci namazından sonra Alaca Mescide mevlide buyurun ! ” deyip geçerek toplantıyı haber verdiler. İkindiden sonra cami tamamen dolmuştu. Malmüdüruzade Mehmet Efendi mevlidi okumaya başladı. Halk vecd içinde dinliyordu. Mevrit bitince, Vehbi Bey ayağa kalkarak: “ Ey cemaat-i Müslüman ” diye söze başladı. İzmir’ de olan facialardan bahsettikten sonra, “ Bu faciaların Balıkesir’ in başına gelmesi yakındır. Bu iş yazışma, protesto ile engellenemez. Yapılacak ilhakı fiilen reddetmek için bir “Reddi İlhak Cemiyeti” kuralım. Bu cemiyete girmek her Müslüman’ın borcudur. Bizim atacağımız her kurşun, şark ve İslam aleminin ebedi kurtuluşuna, yoksa maazallah ebedi esaretine sebep olacaktır ” dedikten sonra her türlü karar almaya yetkili 40 kişinin seçilmesini teklif etti. Uzun konuşmalar oldu. Cemaatten bazılarında görülen tereddüt Vehbi Bey tarafından okunan birçok ayet ve hadislerin tefsir edilmesiyle giderilmeye çalışıldı. Daha sonra Maarif Müdürü Sabri ve Reji Müdürü Nazmi Beyler heyecanlı konuşmalar yaptılar.

Seçimlere geçilerek Alaca Mescid’ de her türlü karar almaya yetkili 41 kişi belirlendi. Seçilenler: 1) Karesi Mebusu Vehbi Bey, 2) Siverek Mebusu Vehbi Bey, 3) Müftü Nennicizade Abdullah Efendi, 4) Belediye Reisi Hafız Mehmet Emin Bey, 5) Abdulgafur Efendi, 6) Zarbalı Hulusi Bey, 7) Tireli Sabri Bey, 8) Davavekili Sadettin Bey, 9) Kocacıyık Mehmet Bey, 10) Abdüsselamzade Cemil Efendi, 11) Arap Sadeddin Bey, 12) Beypazarlı Hafız Mehmet Efendi, 13) İbrahim Bakır Efendi, 14) Kuyumcuzade Ali Efendi, 15) Abdülaziz Mecdi Efendioğlu Ahmet Nur Bey, 16) Davavekili Said Bey, 17) Ocakizade Talat Bey, 18) Eski Nüfus Müdürü Hakkı Bey, 19) Marmara Nahiyesi Müdürü İsmail Hakkı Efendi, 20) Giritlizade Muhiddin Bey, 21) Ahmet Vehbi Bey, 22) Gönenli Osman Bey, 23) Kunduracı Nuri Usta, 24) Davavekili Süleyman Sadi Bey, 25) Laz Hacı Mustafa Efendi, 26) Hoca Asım Efendi, 27) Budakzade Hafız İsmail Efendi (Melekzade Hacı Hafız Mehmet Efendi), 28) Hafız Eminiddin Efendi, 29) Hafız Haydar Efendi, 30) Muzaffer Efendi, 31) Emekli Binbaşı Ahmet Bey, 32) Alaybeyi Rıza Bey, 33) Kadızade Mustafa Efendi (Hoca Süleyman Vehbi Efendi). 34) Yörük İbrahim Efendi, 35) Keşkekzade Hacı Eşref Efendi, 36) Yırcalızade Şükrü Efendi, 37) Basribeyzade Şevki Bey, 38) Somalı Hacı Hafız Kasım Şükrü Efendi, 39) Silahçı Şevki Bey, 40) Arnavut Rasim Bey, 41) Hacı Kamil Efendi. Bu kişiler Balıkesir yöresinde halen “41 Bayrak Adam” olarak anılmaktadır. Bu heyetten sadece ikisi daha sonra particilik gayretiyle diğer toplantılara katılmadıklarından yerlerine parantez içinde gösterilen kişiler alınmıştır.

19 Mayıs günü (ertesi gün) bu kimseler hemen toplanıp görüşerek, bir heyetin İstanbul' a gidip durumu yetkilerle görüşmeye, bir heyetin de Edremit' e giderek körfezde meydana gelebilecek bir işgale karşı halkı uyarmaya ve tedbir almaya gönderilmesi kararına varıldı.

İstanbul' a giden heyete: 1. Müftü Abdullah Efendi, 2. Keçeci Hafız Mehmet Emin Bey, 3. Zarbalı Hulüsi Bey, 4. Muhittin Bey, 5. Müddeiumümi Mehmet Celaleddin Bey, 6. Kadızade Mustafa Bey, 7. Abdülaziz Mecdi Efendi oğlu Ahmet Nur Bey seçildi. Edremit' e giden heyete: 1. Meb' us Mehmet Vehbi Bey, 2. Abdülgafur Efendi, 3. Abdüsselamzade Cemil Bey, 4. Eski Bigadiç Nahiye Müdürü Mümtaz Bey seçildiler.

Aynı gün yapılan ikinci toplantıda seçilen heyetlerin bir an önce yola çıkmalarına, körfez bölgesinden göç edilmesinin önlenmesine, ruhi durumların yüksek tutulması için, Müftü Efendinin bilgisi dahilinde, Ramazan dolayısıyla köylere giden vaizlerin “ asrı saadet ve hulefa-yı Raşidin ” devirlerini anlatarak Müslümanların zor durumlarda birlik olmalarını çevre ile iyi geçinmesinin gerekliliğini, bu şekilde bir İslam cemaati bilinci oluşturularak, zamanı geldiğinde hemen bir milli ordu kurulabilmesi için zemin hazırlanması konuları görüşüldü. Bir merkez heyeti seçimi yapıldı. Bu seçime göre: Reis Karesi Mebusu Vehbi Bey, Reis Yardımcısı Kocabıyık Mehmet Efendi, aza Siverek Mebusu Vehbi Bey, aza Ahmet Vehbi Bey, aza Davavekili Bakır Efendi, aza Ahmet Nuri Bey, aza Cemil Efendi, aza Gönenli Osman Bey seçildiler. Ayrıca merkez heyeti rehberliğine Ahmet Vehbi ve Ahmet Nur Beyler seçildiler. Karesi Mebusu Vehbi Beyle, Siverek Mebusu Vehbi Bey telgrafhane ve jandarma ile ilişki kurarak buralardan alınacak bilgilerin merkez heyetine iletilmesini ve hükümet ile ilişkilerin sağlanmasını üstlendiler. İstanbul' a giden heyet Damat Ferit Paşa tarafından kabul edildi. Sadrazam “ mütareke şartları ve yabancı devlet temsilcilerinin kontrolü dolayısıyla bir şey yapmaya ve yardım etmeye kudreti olmadığını ” söyledi.

Heyet daha sonra Dahiliye Nazırı Ali Kemal Bey ile görüştü. Ali Kemal Bey de aynı ifadeyi tekrarladıktan sonra: “ Biz size ayaklanmayı önleyici emirler verimiz. Çünkü baskı altındayız. Siz bize dahi isyan ediniz. Milli müdafaa, bir milletin en kutsi hakkıdır ” dedi. Bunun üzerine heyet Mehmet Celaleddin Beyin kalemıyla bir mektup yazarak “ Milletin kendi başına bırakıldığını ve

kararında serbest olduğunu ” bildirdi. Bu heyet ayrıca İstanbul’ da tanıdıkları birkaç kişi ile görüşerek durum üzerinde fikir alışverişinde bulundular.

Körfez bölgesine giden “ Aydınlatma Heyetini ” teşkil eden; Mehmet Vehbi Bey, Abdulgafur Hoca, Cemil ve Mümtaz Beyler yola çıktılar. Havran’ da Camii Kebir meydanında yanlarındaki Karesi Mutasarrıfı Hilmi Beyin ‘ kırmızı mürekkeple ’ yazılmış beyannamesini okudular. Görüşmelerden sonra Selanikli Ramiz Bey Havran’ da bir müfreze kurmaya girişti.

Buradan Edremit ve Burhaniye’ ye gidildi. Aynı beyanname orada da okundu ve halk ile görüşmelerde bulunuldu. Halk çaresiz ama heyecanlıydı. Daha önce, Mutasarrıf Hilmi Beyin tedbiri olarak, sahilleri jandarma vasıtasıyla muhafaza etmek için buralara takviyeler gönderilmişti. Bu arada Ayvalık önlerinde Yunan zırhlılarının dolaştığı haberleri gelmeye başladı. Bunun üzerine Mutasarrıf Hilmi Bey Ayvalık’ a giderek oradaki zayıf ruhlu kaymakama talimat verdi ve bu arada 172. Alay kumandanı Ali Bey (Çetinkaya) ile görüştü. Hilmi Bey 27 Mayıs’ ta Balıkesir’ e gelerek İstanbul Hükümetiyle makine başında görüştü. Dahiliye Nazırı Ali Kemal Beye halkın galeyanını anlatıp, kendilerini savunacaklarını ve bu konuda talimat beklediğini söyledi:

“ Karesi Mutasarrıflığına,

Merkezden açık bir emir ve İngilizlerden konferansın kararlarına dayanan bir kesin tebliğ olmadıkça asla Yunanlıların asker ihracına ve işgaline izin verilmemesi ve gerekirse her türlü kuvvetlerle karşı gelinmesi gereklidir. 27 Mayıs 1335 Dahiliye Nazırı Ali Kemal. ”

Bu emri alan mutasarrıf Hilmi Bey Ayvalık’ la makine başında görüşerek yazılı savunma emrini verdi.

19 Mayısta Ayvalık’ a asker çıkaran Yunan ordusunun karşısına Ali Beyin 127nci Alayı dikilerek Milli Mücadeledeki ilk askeri kurşunu attı ve Yunan askerlerini hemen çevreden koşuveren gönüllü müfrezelerin de yardımıyla kıyıya mihlayıverdi.

3 Haziran Pazartesi gecesi Alaca Mescid cemaat odasında daha önce seçilen heyetten orada kalanlar toplandılar. Bu toplantıda Kolordu Kumandanı Yusuf İzzet Paşa da bulundu. Toplantıya

katılanlar İsmail Efendi, Kunduracı Nuri Usta, Beypazar' lı Hafız Mehmet Bey, Davavekili Sadettin Bey, İbrahim Bey, Yırcalı Şükrü Bey, Kocabıyık Mehmet Bey, Siverek Mebusu Vehbi Bey, Karesi Mebusu Vehbi Bey, Eski Nüfus Müdürü Hakkı Bey, Abdülğafur Efendi, Maarif Müdürü Sabri Bey, Kazım Bey, Abdüssamedzade Cemil Bey, Hoca Asım Efendi, Davavekili Sadi Bey, Arnavut Rasim Bey, Ahmet Vehbi Efendi, Reji Müdürü Nazmi Bey, Muzaffer Bey idi.

Bu toplantıda artık silahlı savunmaya geçilmesine, herkesin tanıdığı ve söz geçirdiği kimselerden on beş yirmi kişi seçerek silahlandırılmasına ve böylece dört beş yüz kişilik bir kuvvetle müfreze teşkil edilmesine karar verildi.

İlk kurulan 130 kişilik müfrezenin kumandanlığına da Zarbalı Hulusi Bey getirildi. Bu müfrezenin Levazım Müdürlüğüne Hayrettin (Karan), tabur kumandanlığına da Talat Beyler uygun görüldü. Teşkilat Zarbalı Otelinde toplanmaya başladı, burayı karargah edindi.

4 Haziran' da İstanbul' a giden heyet döndüğünde yapılan silahlı savunmanın meşruluğuna karar verildi. Yusuf İzzet Paşanın Tekirdağ' da bulunan 14ncü Kolordu karargahı 6 Haziran' da Bandırma' ya, 7 Haziran' da da Balıkesir' e getirildi.

29 Haziran' da açılan Ayvalık cephesinde küçük çarpışmalar devam ederken cephe gerisi Edremit, Burhaniye ve Havran' da yoğun bir teşkilatlanma göze çarpar. Köprülü Hamdi Bey ve arkadaşlarınca toplanan ve silahlandırılan gönüllüler cepheyi takviyeye gönderiliyor, cepheye erzak ve malzeme temin ediliyordu.

Bu çalışmalar sürerken, cephedeki küçük bir bozgun haberi büyük akisler yaratınca Edremit Kuvayi Milliye santrali gece yarısı telefonla Balıkesir' i aradı. Heyeti Temsiliye' den Maarif Müdürü Sabri Beyle konuştular. Edremit, “ Biz baştan başa düşman önüne gerildik. Gücümüz yetmez de düşman bizi çiğnerse, sıra size de gelecek. Balıkesir hala uyuyor mu? Cephemize neden katılmıyorsunuz? Bu gün büyük ihtiyaç duyduğumuz yardımınızı bizden esirgeyecek misiniz? ” deyince, duygulu bir insan olan Sabri Bey ağlayarak: “ Hemen yardım yollayacağını, olmazsa tek başına bile olsa kendi geleceğini ” söyledi. Ertesi gün merkez heyeti, körfeze en yakın bölgelerden gönüllü toplanması için çalışmalar başladı. Aynı gün, daha önce İvrindi' de

nahiye müdürlüğü yapmış olan Varnalı İsmail Hakkı Bey gönüllü bir müfreze ile körfezin imdadına gitmesi için İvrindi' ye gönderildi. İsmail Hakkı Bey aynı gün İvrindi' ye gelip hemen 137 gönüllü topladı. İvrindi müfrezesi müteakip katılmalarla 157 kişiye ulaşır, hemen Havran üzerinden Ayvalık cephesine gider ve diğer gönüllülerin yanında savaşa katılır. Bu müfreze daha sonra Bergama yakınında bulunmuş ve Kınık cephesini tutmuştur.

5 Haziran günü İstanbul Hükümeti ikinci bir tel çekerek, Balıkesir Mutasarrıflığı' na ilk telgrafın tamamen zıddı bir ifade ile "Neden Yunanlıların Ayvalığa çıkmalarını ateşle karşılayarak durdurmaya çalıştınız ve muharebeye sebebiyet verdiniz?" diye soruyordu.

Haziran 1919' da İstanbul Harp Akademisinden ayrılarak Balıkesir' e gelen Yüzbaşı Kemal hemen ertesi günü Maarif Müdürü Sabri Bey ve Vehbi (Bolak) Bey tarafından ziyaret edilmiş ve milli harekete sokulmuştu.

Aynı gün Yüzbaşı Kemal Bey Yusuf İzzettin Paşa ile görüşerek piyade alayından makineli tüfek takviyeli 80 kişilik bir birlik kurmuştu. Bu birlik 6 Haziran günü kara yoluyla Soma' ya doğru yola koyuldu. Yüzbaşı Kemal iki gün daha Balıkesir' de kalarak çalışmalarda bulunmuş, 8 Mayıs günü trenle yanında bir arkadaşı olduğu halde kıyafet değiştirerek Soma' ya hareket etmişti. Müfreze ile Soma' da buluşup takviye almak üzere Bakır köyüne giderken yolda Kırkağaç Rumlarının bayram yaptığını gördü.

Müfrezesine Bakırlı gençleri de alan Yüzbaşı Kemal' in Akhisar' ı basacağı haberini alan Yunanlılar Akhisar' dan geri çekildiler. Akhisar' da Bergamalıların çağırdığını telgrafla haber alan Kemal Bey yalnız başına oraya gidip onları da teşkilatlandırmak istedi. Ne yazık ki, burada bir hain tarafından yakalanarak Yunanlılara teslim edildi.

Haziran ayı başlarında eski İzmit Mutasarrıfı Ahmet Anzavur Bey Balıkesir' e mutasarrıf olarak tayin edildiyse de buraya gelmeye çekinen Ahmet Anzavur, memleketi olan Manyas civarına giderek yanına adam toplamaya başladı.

Haziran başından itibaren yoğunlaşan olaylar, Ayvalık ve Soma cephelerinin açılması, Kuvayi Milliye elemanlarının iâşe ve ibatesi, muhacirlerin yerleştirilmesi, Balıkesirliler için oldukça güçleşmeye başlamıştı.

Ayrıca, Balıkesir’ de birden parlayan Milli Mücadele ateşi, çok kısa zamanda kurulan Ayvalık ve Soma cepheleri, Bergama baskını karşısında şaşırان Yunan kuvvetleri ve itilaf devletleri İstanbul’ da Hükümeti sıkıştıınca, Dahiliye Nezareti Balıkesir’ e çektiğı şifreli telgrafla “Bu silahlı mukabelenin, başlayacak olan sulh görüşmeleri üzerinde ters etki yaratacağı gerekçesiyle derhal bundan vazgeçilmesini” istemekteydi. Artık İstanbul’ dan hiç fayda beklemeyen Balıkesirliler kendi yağlarıyla bu kanlı aş pişireceklerdi. Heyeti Merkeziye bütün yukarıda saydığımız sebepleri düşünerek, Balıkesir ve bağı kazaların da katılmasıyla bir kongrenin yapılmasına karar verdi.

Ege’ de Yunan’ a karşı koyma, genel görünümüyle Demirci Mehmet Efe, Yörük Ali Efe, Çerkez Ethem Bey gibi eski eşkıya reislerinin önderliğinde başladı. Bu gibi kişilerin kuvvetlerinin iâşe, ibate ve takviyeleri zor olmuyordu. Köylere bir haber, bir selam yollamaları yeterliydi. Bunlar zaman zaman zorbalıktan da çekinmiyorlardı.

Balıkesir’ deki hareket bunun tamamen zıddı, aydınlar önderliğinde bir gönül hareketiydi. Balıkesir Kuvayi Milliye müfrezeleri tamamen gönüllülerden teşkil edilmişti. Veren gönülden veriyor, alan bunu hak yolunda sarf ediyordu.

Bu gönüllü hareket beş cephede Yunan karşısına dikilmiş, üstelik bir de Anzavur kuvvetlerince arkadan vurulmaya çalışılmıştı. Bütün işlerin üstesinden gelinebilmesi için teşkilatlanmak, emir alıp verilebilmesi için de sorumlular gerekiydi. Bunun için bir kongrenin toplanmasına, milli mesuliyetin kişilerin üzerinden alınıp bu kongre tarafından resmen üstlenilmesine gerek vardı. Cephelerde acil tedbirler alınması lazımdı, düzenlenme şarttı (Ayhan, 1990, s. 33-51).

Böylece, Balıkesirli aydınlar bu kongrenin Haziran ayı sonunda toplanabilmesi için çalışmaya başladılar. Birinci ve ikinci Balıkesir kongrelerine eski Bursa Mutasarrıfı Hacim Muhiddin Bey

başkanlık etmiştir. Kongrenin en önemli faaliyeti, düzenli düşman ordusuna mevzi baskınlar yapılmasını sağlamak olmuştur. Hatta zaman zaman bazı mevki, köy ve kasabaları Yunanlar' dan geri almışlardır. Kongre üyesi Keçeci Hafız bu hususta büyük fedakarlıklarda bulunmuştur. Mesela Bergama' yı işgal eden Yunanlıların üzerine yapılan baskında bir çok Yunan askeri öldürülmüştür. Kongre ilk toplantısını 28 Haziran 1919' da yapmıştır. Celseler 12 Temmuz' a kadar devam etmiştir. Neticede bir merkez heyeti oluşturulmuş, Yunan ordusu üzerine gönderilen müfrezelerin takviyesi, iaşesi ve silah temini görüşülmüştür. Balıkesir kongresi 26-31 Temmuz 1919' da ikinci safha toplantılarına başlamıştır. Bu kongrede müdafaa ve mücadeleyle birleştirici kararlar alındı. Tamamı 29 maddeden ibaret olan bu kararlardan bazıları şunlardır.

Madde 3, “ Yunanlılar Anadolu' dan çıkarılacaktır. ”

Madde 4, “ Kongrenin amacı vatanı kurtarmaktır. Her ne suretle olursa olsun siyasetle ilgilenmeyecektir. ”

Madde 25, “ Halkın elinde bulunan silahların toplanması esas olarak kabul edilmiştir.”

Madde 27, “ Yunanlıları memleketimizin her tarafından çıkartıncaya kadar harbe devam etmek,vazifenin en birincisi olmak üzere kabul edilmiştir.”

18nci maddede de padişaha, ihaneti onaylanmış Sadriazam Ferdi Paşa' ya ve İngiltere, Amerika, Fransa ve İtalya siyasi temsilcilerine telgraflar gönderildi. Bu telgraflarda şu dikkat çekici ifadeler bulunmaktadır. “10 asırdan beri Türk' ün zafer teranelerine alışkın olan sevgili Anadolu' muzun aziz kalbgahına saldıran sefil bir düşman vahşi uygulamaları”, diğer telgrafta “Anadolu'muza taarruz eden Yunanlıların vahşi uygulamaları ve cinayetleri ” ve yabancı devlet temsilcilerine çekilen telgrafın ilk cümlesi şöyledir. “ 10 Asırdan beri Türklerin en mukaddes ve asil bir yurdu olan Anadolu'nun bakir topraklarına, asıl kökenleri zalim ve caniden başka bir şey olmayan Yunanlıların ” telgraf şu cümle ile son bulmaktadır. “Aksi taktirde Türk, hayatının son damlasını da sarf edecek ve fakat hiçbir kuvvet ve tehdit karşısında hiçbir zaman işgalleri kabul etmeyecektir ”. Bundan sonra teşkilatı genişletme çarelerini araştıran kongre, Alaşehir' de de bir kongre toplanmasına karar verdi. Kongrenin başkanı Hacim Muhiddin Bey ve katibi Abdulgaffur Efendi başta olmak üzere Alaşehir' e giderek, 16-25 Ağustos 1919 tarihleri arasında toplandılar. Burada da kararlar alarak dağıldılar.

Balıkesir' de kongre faaliyetleri devam ederken Erzurum' da büyük önder Mustafa Kemal Paşa' nın başkanlığında daha geniş, daha güçlü ve sadece mahalli olmayan ve bütün vatana ait bir

kongre gerçekleştiriliyordu. (23 Temmuz - 7 Ağustos). Bir müddet sonra, Şarki Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyeti Temsiliyesi'nden Balıkesir' e bir telgraf geldi. Telgrafın bir cümlesinde “ Esasen kalbi kan ağlayan bura halkı bu girişime bütün ruh ve varlığı ile açıktır ” ifadesi bulunmaktadır.

İstanbul' da ise Sadrazam Ferid Paşa Anadolu' daki bu milli faaliyetleri hoş karşılamıyor ve engellemeye çalışıyordu. Bunun için de Dahiliye Nazırı Adil imzasıyla Karesi Mutasarrıflığı' na bir telgraf gönderilerek “Teşkilat-ı milliye namı altında toplanan kuvvetlerin zaman kaybedilmeden dağıtılması” istenmiştir. Ferid Paşa başarılı olamayınca zaptiye neferliğinden yetişme bir hain olan Anzavur' u Anadolu'nun başına musallat etmiştir.

Balıkesir kongresi 13-17 Eylül 1919 tarihlerinde tekrar toplanarak İngilizlerin Batı Anadolu' da yeni olumsuz faaliyetleriyle uğraşmaya başladı. Bu arada Mustafa Kemal' den bir genel kongre için yeni bir telgraf alınmıştı. Mustafa Kemal bu telgrafını Nutuk' da yayınlamıştır. Bir müddet sonra Sivas' da akdedilecek kongre ile de irtibat kurulmuş ve bir temsilci gönderilmiştir. İşte bu günlerde İstanbul hükümetinin dahiliye Nazırı Adil Bey kuvayi milliyeyi avlamak için teşebbüse geçmişti. İngiliz Muhipleri Cemiyeti ile Anzavur' u bu işe alet etmişti. Fakat kongre, Yunan müfrezeleriyle uğraşırken, Anzavur üzerine de kuvvetler göndermiş ve onun ordusunu perişan etmiştir. Bu Anzavur' a ilk darbedir (21 Ekim 1919) .

Vatanın kurtuluşu için mücadele veren Kongre' nin çalışmalarını halka duyurmak, halkı teşvik etmek ve bu faaliyetleri bütün yurda yaymak için bir gazete çıkarılmasına karar verildi. Gazeteye anlamlı bir ad olan İzmir' e Doğru adı verildi. Gazete 16 ekim 1919 tarihinden itibaren yayın hayatına girmiştir. Gazetenin yayınında emeği geçenler Mustafa Necati, Vasıf Çınar, ve Esat Çınar' dır. Artık bu tarihten itibaren Kongre' nin bir yayın organı da bulunmaktadır. Bu sayede Balıkesir' deki faaliyetleri daha iyi takip etmek mümkün olmaktadır. İzmir' e Doğru, bölgeye büyük hizmetlerde bulunmuştur. Çıkan yazılarla halk heyecana sevk edilmiş ve hatta 3 Ocak 1920 tarihli nüshasında Atatürk' ün bir telgrafı da yayınlanmıştır. Gazetenin yayın hayatı 27 Haziran 1920 tarihinde son bulmuştur. Zira 30 Haziran' da Balıkesir, Yunan işgaline uğramıştır. Balıkesir Kongresi' nin 19 Kasım 1919' da tekrar toplandığına şahit oluyoruz. Bu toplantıda Mustafa Kemal ile daha sıkı bir işbirliğine karar verildi. Ayrıca Yunan ordusunun ilerleyişini bir

miting ile protesto etmeye karar verdiler. 28 Kasım 1919' da şehir merkezinde İzmir için bir miting yapıldı.

Balıkesir Kongresi'nin çok başarılı faaliyetlerinden biri de, Milli Kuvvetler' e silah temini için yaptığı Akbaş Cephaneliği baskınıdır. Bilindiği gibi Mondros Mütarekesi ile ordular terhis edilmiş ve silah ve cephaneler müttefik kuvvetlerin muhafazasına verilmişti. Gelibolu Yarımadası' nda Akbaş müstahkem mevkiinde Osmanlı Devleti' nin bol miktarda silah ve cephanesi bulunuyordu. Burası Fransızların kontrolü altında idi. Buraya baskın yapıp silah ve cephanenin Anadolu yakasına geçirilmesi işi Heyeti Merkeziye tarafından Köprülü Hamdi Bey' e ve Dramalı Rıza Bey' e verilmiştir. Bu iki cesur, fedakar ve vatanperver kumandan ve erleri 26-27 Ocak 1920 gecesine Fransızlara ani baskın yaparak cephaneye ve silahların önemli kısmını Anadolu yakasına geçirdiler. Bu baskın hemen Mustafa Kemal Paşa' ya duyurulmuş, o da şu telgrafi göndermiştir:

“Balıkesir’ de Fırka 61 Kumandanı Kazım Beyefendi’ ye, Köprülü Hamdi Bey’ in fedakar ve cesur hareketiyle elde ettiği gıpta edilecek başarıdan dolayı teşekkürlerimizin bildirilmesini rica eder, böyle azim bir başarıyı sağlayan kardeşlerimizi tebrik ederiz. Heyeti Temsiliye namına Mustafa Kemal ”

Bu baskından dolayı itilaf devletlerinin tepkisi çok şiddetli olmuştur. İngilizler silah ve cephaneyi geri almak üzere Bandırma’ ya asker çıkarmışlar, Yunan ordusunu takviye etme çarelerini araştırmışlardır. Ancak en iyi çareyi Anzavur’ u kuvayi milliye'nin başına musallat etmekte bulmuşlardır. Anzavur silahların peşine düşmüş, ele geçirememiş ise de yok olmasına sebep olmuştur. Anzavur günden güne kuvvetleniyordu. Bandırma’ yı işgal etmiş, Balıkesir üzerine yürümeyi, kongreyi dağıtmayı planlamıştı. Ancak Susurluk civarında Miralay Kazım Beyin (Özalp) kuvvetlerine mağlup ve perişan oldu. Anzavur’ un bütün kuvvetleri yok edilmişti (15 Nisan 1920). Anzavur artık burada tutunamayacağını anlayıp kurtuluşu Kocaeli bölgesine kaçmakta bulmuştur. Bütün bunlar olurken 23 Nisan 1920’ de Türkiye Büyük Millet Meclisi açılmış, artık Türk’ ün kaderine, en muktedir ve en yetkili kumandan hükmetmeye başlamıştı (İlgürel, 1990, s. 180-186).

Bu bölümde görüldüğü gibi Balıkesir' deki kuvayi milliye hareketi tamamen halkın girişimleriyle başlamış, olgunlaşmış ve sonuçlarını vermiştir. İzmir' in işgal edilmesiyle ortaya çıkan milli duyarlılık hızlı bir organizasyonla halkın her sosyal düzeyindeki kitleler tarafından benimsenmiştir. Kuvayi milliye sadece askeri bir faaliyet olarak kalmamış halk iradesinin uygarca ifadesi olmuştur. Esasen kuvayi milliye, bir milletin varlığını sürdürebilmesi ve başka milletler tarafından sömürülmesini engelleyebilmesi için her zaman ve her şartta gerekli olan toplumsal gücün ortaya konulmasıdır. Bu yüzden uygar ve demokratik bir toplum olmanın gereklerinden biri de bu toplumsal gücün yaşatılmasıdır.

Balıkesir' deki kuvayi milliye hareketine o dönemde devletin görevlisi ve temsilcisi olanlar, esnaflar, firari askerler ve halkın değer verdiği hatırlı kişiler katılmıştır. Kuvayi milliye kapsamında yapılan her faaliyet katılımcıların iradeleri esas alınarak karara bağlanmış ve uygulamaya dökülmüştür. Yapılan her faaliyet büyük bir ciddiyetle kaydedilmiş, ilgililerce imza altına alınmış ve ilgili kuvayi milliye birimlerine rapor edilmiştir. Toplumumuzun genel yapısı dikkate alındığında kuvayi milliye hareketine devlet ciddiyetiyle yaklaşmış olması halkın bilinç düzeyini ortaya koymaktadır. Harekete halkın böylesine sahip çıkması başarıyı da beraberinde getirmiştir. Eğer bu ciddiyet gösterilmeseydi kuvayi milliyeciler halkın kötü zanlarına hedef olabilir ve zamanla yıpranabilirlerdi. Halkın harekete bu denli sahip çıkması da söz konusu olmazdı. Bu ciddiyetin temelinde kuvayi milliyecilerin önemli bir kısmının devlet ciddiyetine sahip olmaları, millet sevgisi ve sorumluluğu taşıyan aydın kişiler olması yatmaktadır. Dönemin milletvekillerinden, askerlerinden ve mülki idarecilerinden oluşan lider kadrosunun da bu ciddiyette payı büyüktür. Türkiye' nin pek çok yöresinde kuvayi milliye hareketine katılım olmuştur. Ancak Balıkesir' deki hareketi diğerlerinden ayıran en önemli fark her faaliyetin merkezi bir halk otoritesi tarafından yönetilmesi ve bunların kayıt altına alınmasındaki ciddiyettir. Hareketin tüm siyasi etkilerden uzak tutulması için, merkezi yönetimde görev alanlardan siyasetle ilgilenenlerin ilişkisi derhal kesilmiştir. Böylece halkın birlik beraberliğinin bozulması engellenmiş ve tüm gayretlerin kurtuluş mücadelesine yönlendirilmesi sağlanmıştır.

Kuvayi milliye hareketine katılanlar mücadelenin kazanılmasından sonra da toplumdaki önemli konumlarını korumuşlar ve kuvayi milliye ruhunu yaşatmışlardır. Bu aydın kişiler kuvayi milliye hareketini gerçekleştiren bilinci yaşatmak ve gelecek nesillere aktarmak için Balıkesir' de Kuvayi Milliye Müzesi kurulması fikrine de sahip çıkmışlar ve gerçekleştirmişlerdir.

İçinde bulunduğumuz günlerde Balıkesir' e bir kuvayi milliye anıtının kazandırılması için kamuoyunun yoğun gayretleri devam etmektedir. Anıtın yeri belirlenmiş ve çevre düzenlemesi yapılarak projesi tamamlanmıştır. Anıtın yeri, adı ve anlamı ile uyumlu bir yer olan Balıkesir' deki Kuvayi Milliye Mahallesi olarak belirlenmiştir. Maddi kaynak da halktan bağış toplanarak oluşturulacaktır. Ayrıca en son 2002 yılında yapılan ve daha önce de farklı tarihlerde Balıkesir' de düzenlenmiş olan kuvayi milliye konulu sempozyumlar halkın kuvayi milliye heyecanını halen yaşadığını göstermektedir.

Yukarıda aktarılan tüm bu göstergeler Balıkesir' in tarihiyle ve kamuoyuyla kuvayi milliye hareketini ne kadar çok benimsediğini göstermektedir. Bu göstergeler Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi' nin varoluş nedenine ve daha iyi bir seviyeye getirilmesine haklılık kazandırmaktadır.

3. KUVAYİ MİLLİYE MÜZESİ VE KOLEKSİYONLARININ MEVCUT DURUMU

Koleksiyonların mevcut durumunu ortaya koyabilmek için müzedeki eserler dört sınıfa ayrılarak incelenmiştir. Bununla birlikte tarihsel yapısıyla başlı başına bir eser olan müze binası da ayrı bir alt bölümde ele alınmıştır.

Müze koleksiyonunu oluşturan koleksiyonlardaki eserler satın alma, bağış, kurumlar, ve kazılar kanalıyla müzeye kazandırılmıştır. Koleksiyondaki eserlerin yaklaşık yarısı satın alınmış, %32 oranındaki eser de bağış yoluyla gelmiştir (Bkz. Ek 4). Eserlerin büyük çoğunluğunun satın alma ve bağış yoluyla edinildiği grafikte görülmektedir. Bununla birlikte satın alınan eserlerin sadece binde üçü sergilenmektedir. Kazıdan gelen 71 adet eserine sadece %1.4 ü sergidedir (Bkz. Ek 5). Sergilenme oranı en yüksek olansa bağış kanalıyla gelenlerdir. Müzedeki 3095 adet eserden sadece %10.8 i sergilenmekte 2760 adet eser depoda muhafaza edilmektedir (Bkz. Ek 6). Tüm bu oranlar müze koleksiyonlarının müze binası için fazla olduğunu göstermektedir. Bu yüzden konu bütünlüğü ve koleksiyon politikası çerçevesinde sadeleştirme yapılarak, sergilenmekte olan koleksiyonlar içerisinde %21.2 oranında payı olan kuvayi milliye koleksiyonunun eser miktarının artırılması yerinde olacaktır.

3.1. Kuvayi Milliye Müzesi Binası

Bugün eski belediye binası olarak anılan Balıkesir Kuvayi Milliye müzesi binasının yerinde 1840' lı yıllarda Karesi sancağı defterdarı Giridizade Mehmet Paşanın konağı ve müstemilatının bulunduğu bilinmektedir.

Sonradan yanan bu konağın yerine torunu Halit Bey tarafından 1800'lü yılların sonunda yeni bir konak yaptırılmış, bu bina değişik zamanlarda onarımlar görmüş, 1897 yılındaki büyük depremden sonra da 1901-1910 yılları arasında yeniden inşa edilerek halen Halit Bey konağı adıyla anılmaktadır.

Binanın bulunduğu mevkiinin tarihi bir özelliği vardır. Bu semt tarih boyunca şehrin idare merkezi olmuştur. Eski Hükümet konağının şimdiki SSK binalarının yerinde bulunduğu ifade

edilmektedir. Yine saat kulesi ile ilk idman yurdu ve okuma yurdu, müze binasının çevresinde toplanmıştır.

Kuvayi milliye ateşinin parladığı bu bina uzun yıllar II. Kolordu Komutanlığı' na ve Ali Hikmet Paşa' ya karargah vazifesi görmüştür.

İzmir' in düşman işgalinin hemen ertesinde Mustafa Kemal' in, İstanbul' dan Samsun' a hareket ettiği 16 Mayıs 1919 günü Balıkesir' de Maarif müdürü Sabri bey, Belediye Başkanı Osman bey ve Vehbi bey başta olmak üzere tüm Balıkesirliler yurdumuzun düşman işgalinden kurtarılması çarelerini aramaya başlamışlardır. Bu amaçla bu binada, yanındaki okuma yurdunda ve yakın çevresindeki bazı binalarda önemli tarihi toplantılar yaparak Balıkesir' de reddi ilhak cemiyetini oluşturmuşlardır.

Bina reddi ilhak, müteakiben de müdafa-i hukuk, İzmir şimal cepheleri heyetinin çalışma merkezi olmuştur.

Kurtuluş Savaşı' ndan sonra çeşitli kurum ve kuruluşlara hizmet binası olarak tahsis edilen bina, 1947 yılında Balıkesir Belediyesi' nin hizmet binası olmuş, tarihi önemi nedeniyle 1952 senesinde onarılmıştır.

Balıkesir' de yeni Belediye binasının yapılmasıyla, mevcut bina 20 Mart 1987 tarihinde yapılan bir protokolle Kültür Bakanlığı' na müze binası olarak kullanılmak üzere süresiz tahsis edilmiştir. Kültür Bakanlığı 1988-1996 yılları arasında 12 milyar 350 milyon ödenek tahsis ederek binanın bakım, onarım, çevre düzeni ile eser sergileme düzenini gerçekleştirmiş ve müzenin açılışı sağlanmıştır.

Müze 120 metrekarelik zemin katından ve içeriden merdivenle çıkılabilen üst kattan oluşmaktadır. Anafartalar Caddesi Eski Belediye Binası no:28' de ki adreste bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi müze binası kuvayi milliye hareketinin anıtsal bir simgesidir. Gerek işgale karşı koyma kararlılığı ile ilgili ilk toplantının müze binasının müştemilatından olan çok amaçlı salonda (okuma yurdunda) (Bkz. Ek 15 kırmızı boyalı alan) yapılmış olması gerekse kuvayi milliye hareketinde karargah olarak kullanılması, müze binasını Kuvayi Milliye Müzesi için son derece uygun hale getirmektedir. Müze binasının merkezi konumu da ziyaretçilerin ulaşımı için son derece önemli bir fırsat sunmaktadır.

3.2. Kuvayi Milliye Koleksiyonu

Kuvayi millliye koleksiyonu, Milli Mücadele esnasında kuvayi milliye içerisinde yer almış kişilere ait olan ve Milli Mücadele dönemi öncesinde ve sonrasında kullanılmış eserlerden oluşmaktadır. Bunlar içerisinde askeri eserler olduğu kadar etnografik eserler de bulunmaktadır. Bu eserler halihazırda müzenin giriş katındaki tüm salonlarda ve birinci kattaki iki salonda sergilenmekte; bir kısmı da depoda bulunmaktadır. Bu bölümde sunulan kuvayi milliye koleksiyonu kataloguna dahil edilmiş olan etnografik eserler doğrudan kuvayi milliyeciler tarafından kullanıldığı tespit edilmiş eserlerdir. Bu katalogda toplam 73 adet eser bulunmaktadır. Ancak eklerdeki grafiklerde verilen 186 adet kuvayi milliye koleksiyonu eseri sayısına Ek 16' da listelenmiş 113 adet etnografik eserin eklenmesiyle ulaşılmıştır. Bu 113 adet etnografik eser halkın milli mücadele döneminde Balıkesir yöresindeki günlük yaşamda kullanılan eşya ile ilişkilendirilerek seçilmiştir. Kuvayi milliye koleksiyonu 186 adet eserle tüm koleksiyonlar içinde %6' lık bir orana sahiptir (Bkz. Ek 3). Ancak bu eserlerin de sadece %21' i sergilenmektedir (Bkz. Ek 13). Mevcut kuvayi milliye koleksiyonunun ancak beşte biri sergilendiği halde müze binasının %47' lik bir bölümü bu koleksiyona ayrılmıştır. Dolayısıyla kuvayi milliye koleksiyonundaki eserlerin tümü sergilendiğinde müze binası ancak yeterli olacaktır.

Bir müzenin en başta ve her zaman sahip olması gereken en önemli belge envanterdir. Envanterin gerekliliği “ 4.1 Kuvayi Milliye Müzesinin Koleksiyon Politikası ” bölümünde açıklanmıştır. Kuvayi milliye koleksiyonunun müzenin giriş katında sergilenmesi, ziyaretçilerin bilgi edinmesine kolaylık sağlamaktadır. Müzenin adından başka bir bilgiye sahip olmayan ziyaretçi, müze binasına girdikten sonra ilk olarak kuvayi milliye koleksiyonuyla ilişki kurarak, zihinsel bütünlüğünü devam ettirebilmektedir. Bu zihinsel bütünlükle anlatılmak istenen kuvayi milliye ile ilgili bilgilerin edinilmesi sürecidir. Ancak müzenin Anafartalar caddesi üzerindeki anıtsal ana

giriş kapısından sonra bahçede sergilenen arkeolojik eserlerin görülmesi zihinde bir dalgalanmaya sebep olabilmektedir. Bu dalgalanma kuvayi milliye kavramı ile arkeolojik eserlerin oluşturduğu izlenim arasındaki çelişkiden kaynaklanmaktadır.

Kuvayi milliye koleksiyonu giriş katta dört değişik salonda sergilendiğinden ziyaretçinin bir salondan diğer salona geçişinde farklı algı pencereleri oluşturmaktadır. Bu durum ziyaretçinin sıkılmasını engellemektedir. Aynı zamanda salonların yapısı ve mimari özellikleri de buna yardımcı olmaktadır. Salonlarda konu bütünlüğüne özen gösterilmesi ziyaretçiyle eserler arasındaki ilişkinin sağlıklı olmasını, ziyaretçinin mekana uyumunu sağlamaktadır. Salonlardaki vitrinlerin konumu da sempati sağlayan bir diğer unsurdur. Vitrinlerde sergilenen eserler de bir konu bütünlüğü içerisinde sunulmuştur. Ayrıca vitrinlerdeki ışıklandırmada ziyaretçinin uyumu içinde uygundur. Her ne kadar kullanılan sarı ışıklı lambalar, meydana getirdiği ısı nedeniyle eserler için bazı sakıncalar taşısa da, sıcak renk oluşturduğundan ziyaretçiyi rahatsız etmemektedir. Eserler için sakınca oluşturmamasını engellemek için ışık kaynağı ile eserler arasına (vitrinin en üstüne) filtre yerleştirilmiş olması bir diğer olumlu noktadır. Ayrıca her salonun ışıklandırması birbirinden bağımsız olarak kontrol edilerek ışığın eserlere verdiği zarar en aza indirilmiştir.

Vitrinlerde çok sayıda bilgi panosu ve fotoğraf yoğun bir şekilde sergilendiğinden kalabalık ve karmaşık bir görünüm oluşmaktadır. Halihazırdaki sergileme, insanın bir defada algılama kapasitesinin üzerindedir. Bu ziyaretçi de gizli bir yorgunluk oluşturmaktadır. Daha sonra da ziyaretçinin sarsılmasına neden olmakta, böylece müzeden yeterince faydalanması engellenmektedir.

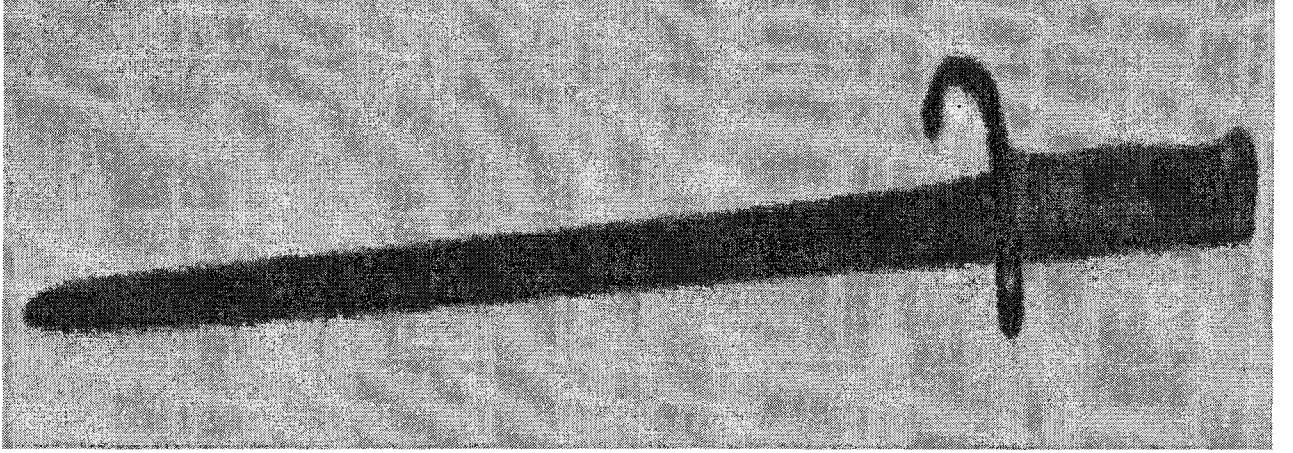
Müzedeki tüm vitrinlerin yapımında kullanılan ağaçların doğal dokusunun korunması vitrinlerin açık renkli ve parlak olmasına neden olmuştur. Açık renkli ve parlak vitrinler ziyaretçinin dikkatini çekerek onun eserlere yoğunlaşmasını engellemekte ya da en azından eserlerden uzaklaşmasına neden olmaktadır.

3.2.1 Kuvayi Milliye Koleksiyonu Katalogu

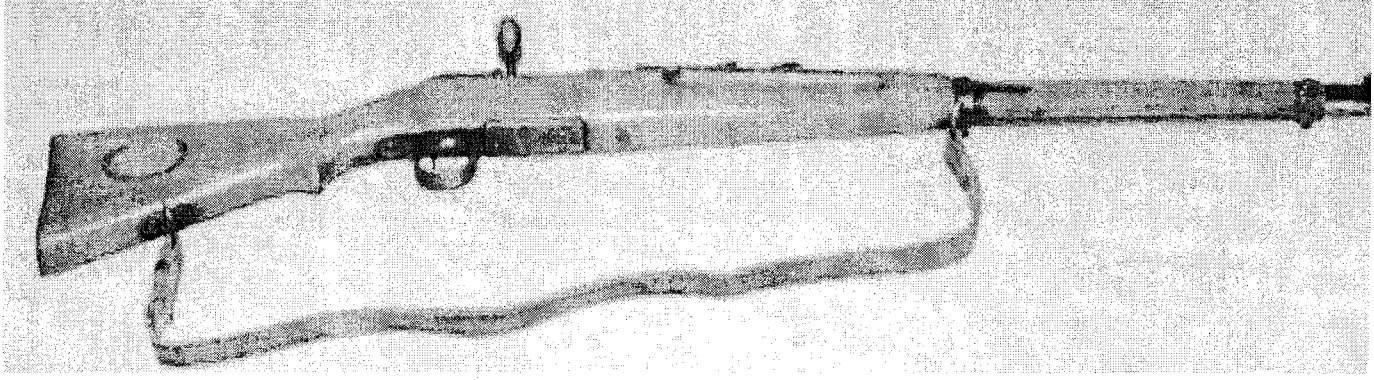
Bu bölümde, ilk kez tez çalışması kapsamında oluşturulan kuvayi milliye koleksiyonu eserlerinin fotoğraflı envanter bilgileri de sunulmuştur. Bu envanter bilgileri oluşturulurken esere ait

boyutlar ve tanımlar gibi kesin bilgiler kullanılmıştır. Envanterin çıkartılmasında eseri tanımlayarak daha önce görmemiş bir kişinin zihninde onunla ilgili bilginin oluşması göz önünde tutulmuştur. Böylece eserin bir kimlik kartı oluşturularak Kuvayi Milliye Müzesi'ne ait olduğu tescil edilmiştir. Müzenin henüz yeterli bir envanteri oluşturulamadığından müzenin envanterine ve kataloguna katkı sağlanması da hedeflenmiştir. Bu çalışmada fotoğraflı fişler yöntemi kullanılmıştır. Katalog numaraları, bu çalışmaya özgü olarak önce sergilemede salonlarında bulunan eserler daha sonra da depodaki eserler olmak üzere, başka herhangi bir esasa bağlı kalınmaksızın verilmiştir.

KATALOG NO	:1
ADI	:Sümgü
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu (1/12)
TÜRÜ	:Delici silah
MALZEMESİ	:Demir ve ahşap
TEKNİK	:Dövme ve kaplama
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk: 57.5 sm. Genişlik: 2.1 sm. Balçak Genişliği: 10.5 sm. Kabza Uzunluğu: 11 sm.
DURUMU	:Kısmen korozyona uğramıştır
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Kesici ve delici bölümü tamamen metal olup kabzası metal ve ahşaptır. Balçak kesici ve delici bölümüne doğru içe kıvrılarak son bulur.

KATALOG NO :2

ADI :Tüfek

MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu (1/11)

TÜRÜ :Ateşli Silah

MALZEMESİ :Metal ve ahşap

TEKNİK :Mekanizmalı

DÖNEMİ :20nci yy.

BOYUTLARI :Uzunluk: 122.5sm.

Namlu ve mekanizma uzunluğu: 90.5sm.

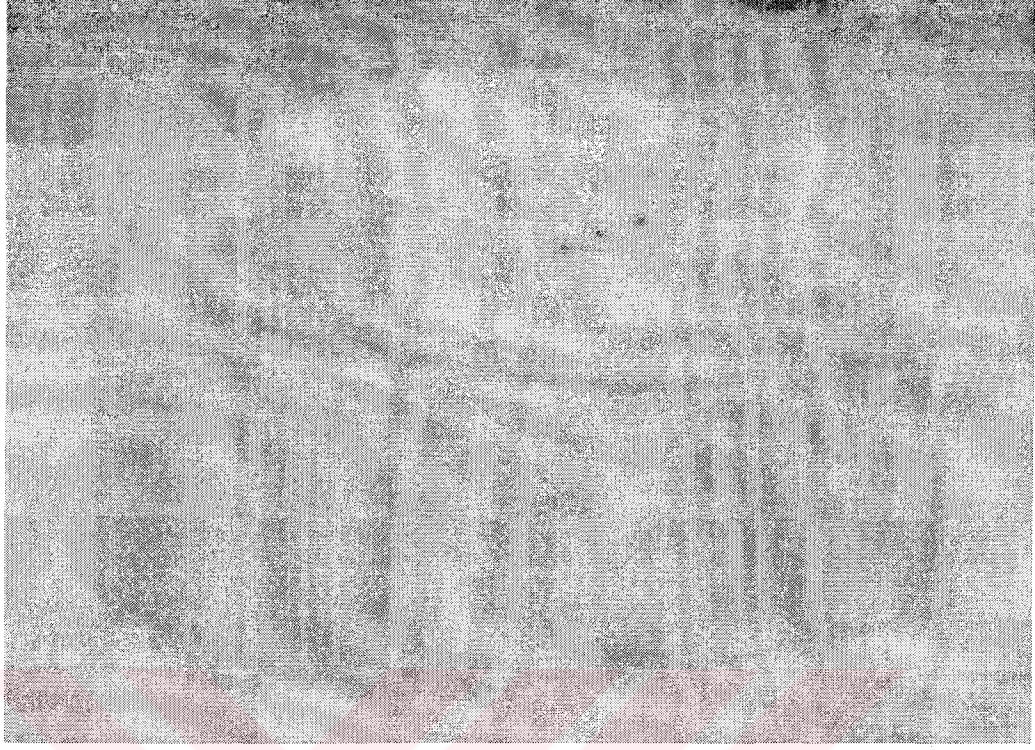
Askı kayışı uzunluğu: 90sm.

Nişangah Uzunluğu: 18.5sm

DURUMU :İyi

MÜZEYE İNTİKALİ: Bolak ailesi tarafından bağışlanmıştır

TANIMI :Tüfek üzerindeki 5885 rakamı seri numarasıdır. Mekanizmanın üst önünde 1903 rakamı ,solunda 1906 rakamı görülür. Kurma kolunda 9397 rakamı vardır. Dipçikte 4194 yazmaktadır. Bu rakamın yanında “Türkiye Büyük Millet Meclisi azasından Karesi mebusu Mehmet Vehbi Bolak Beyefendi Hazretlerine hatıra-i zafer 1338” cümlesi vardır.

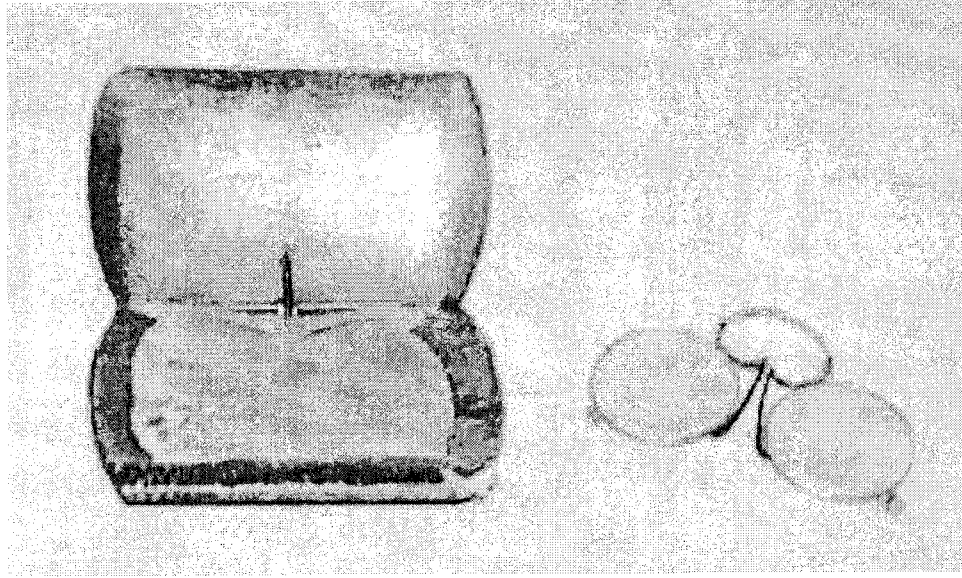
KATALOG NO :3
 ADI :Kalpak
 MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu (1/11)
 TÜRÜ :Tekstil
 MALZEMESİ :Keçe
 TEKNİK :Kalıp
 DÖNEMİ :20nci yy.
 BOYUTLARI :Çevre: 55 sm.
 Çapı: 21 sm.
 Yükseklik: 17 sm.
 DURUMU :İyi
 MÜZEYE İNTİKALİ: Bolak ailesi bağışlamıştır

TANIMI :Deve tüyü renkli keçeden yapılmıştır. Tepesinde üçerli iki grup halinde havalandırma delikleri ve bunların ortasında zımbası vardır. Alttan yukarıya kıvrılıp iki katlı son bulur. Vehbi Bolak' a aittir.

E.L. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
 DOKÜMANTASYON MERKEZİ

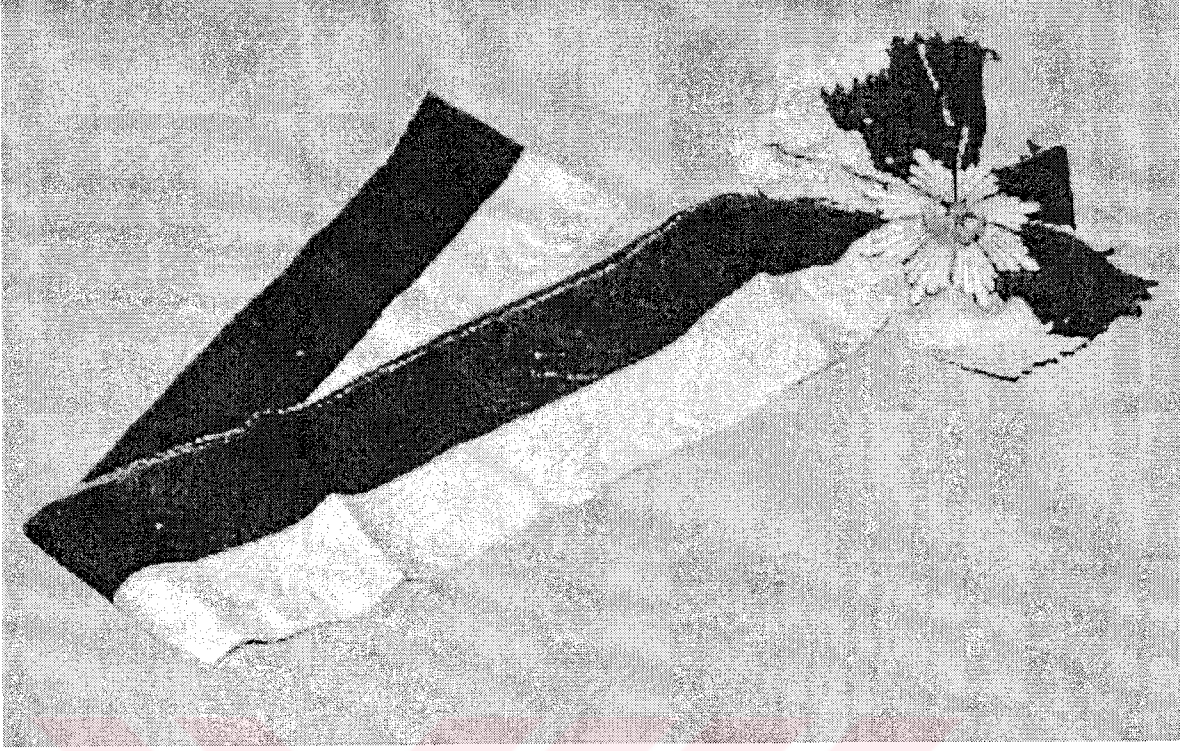
KATALOG NO	:4
ADI	:Kalpak
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu (1/11)
TÜRÜ	:Tekstil
MALZEMESİ	:Astragan, deri
TEKNİK	:Kalıp
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Çevre: 56 sm. Çapı: 21 sm. Yükseklik: 17.5 sm.
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bolak ailesi bağışlamıştır
TANIMI	:Açıklı koyulu gri tüylüdür. Astragan alttan kıvrılıp yukarı doğru iki katlıdır. İçinde alt bölümünde işlemeli şampanya renkli keçi derisi vardır. Bu deri üzerinde “Hacı Hasan” yazısı okunmaktadır. İçi siyah kapitone astarla kaplıdır.

KATALOG NO :5
 ADI :Gözlük ve kabı
 MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu (1/11)
 TÜRÜ :Etnografik
 MALZEMESİ :Altın ,cam,demir,plastik,kumaş
 TEKNİK :Kaplama
 DÖNEMİ :20nci yy.
 BOYUTLARI : Gözlük genişliği: 9sm. Gözlük yüksekliği: 4.9sm. Cam çapı 4.1sm.
 Gözlük kabı genişliği: 7sm. Gözlük kabı yüksekliği 1.8sm.
 Gözlük kabı uzunluğu: 11.1sm.
 DURUMU :İyi

MÜZEYE İNTİKALİ: Bolak ailesi bağışlamıştır

TANIMI :Gözlük kulaklık sapı olmayan burunluklu modeldir. İki cam, çerçeve, burun tutucular ve camları birleştiren ince yay şeklinde köprüden oluşmaktadır. Metal kısımlar altındır. Köprü üzerinde ayarını belirten 14 rakamı görülebilir. Burunluk tutacakları mika kaplıdır. Camları çevreleyen çerçeve kenarlarda vida ile birleştirilmiştir. Sol cam çerçevesinin vidalı bölümünde kulp vardır. Camlar sağlamdır. Gözlük kabı demirden yapılmıştır .Altı timsah deri kaplama üstü çıplaktır. Üstteki kapak dışa doğru kavislidir. İçi beyaz pazenle dolgu yapılmış mavi renkli kumaş kaplamadır.

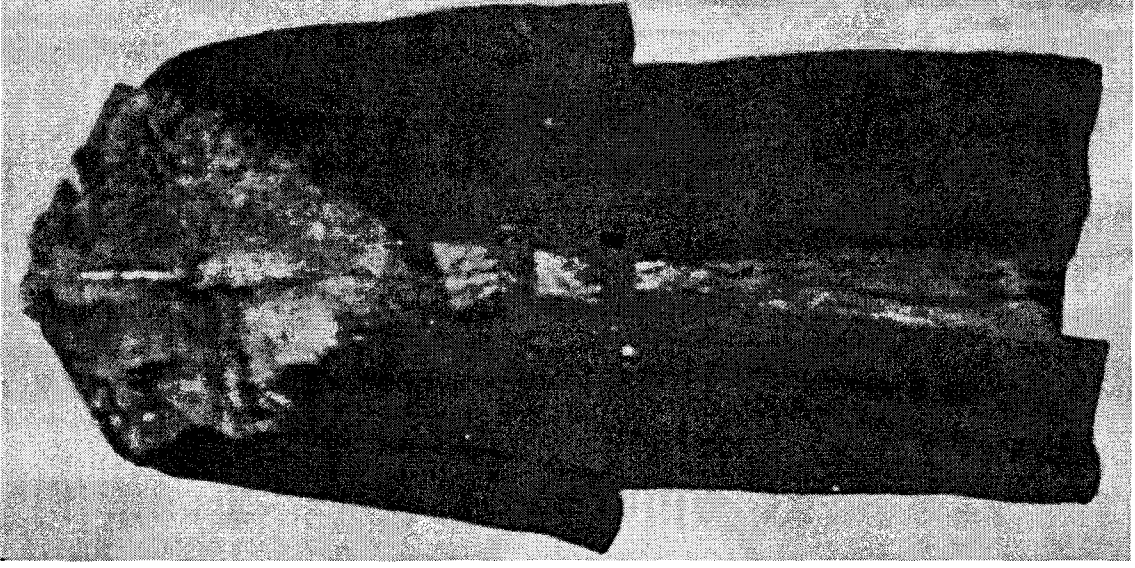

KATALOG NO	:6
ADI	:Meclis-i Mebusan Nişanı ve Askılığı
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu (1/11)
TÜRÜ	:Nişan
MALZEMESİ	:Mine, metal, kumaş
TEKNİK	:Kaplama
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Nişan çapı; 8.2sm. Kalınlığı; 1sm. Askılık: 83×10sm.

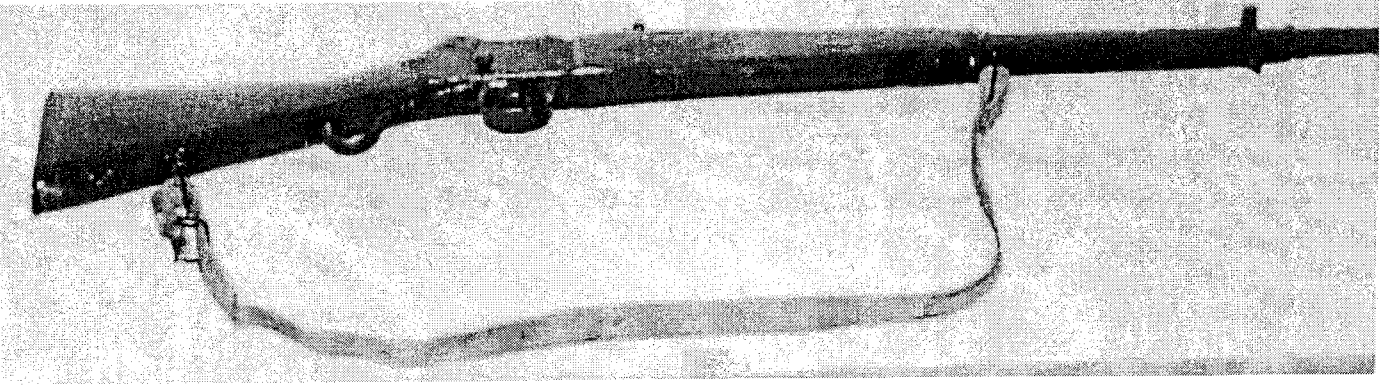
MÜZEYE İNTİKALİ: Bolak ailesinin armağanıdır.

DURUMU :İyi

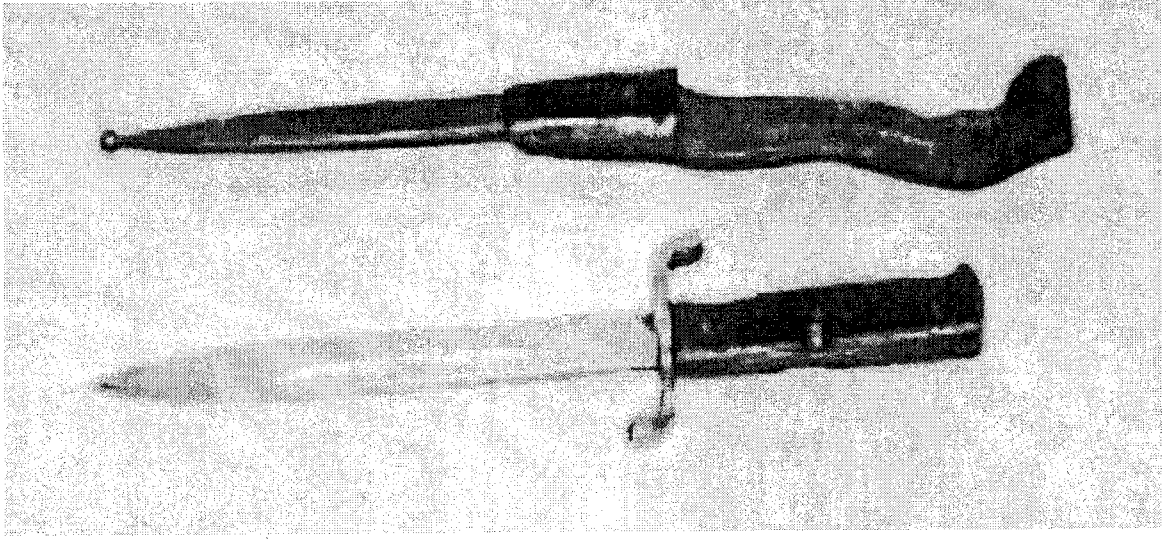
TANIMI :2nci Meşrutiyette Mebuslara Meclis tarafından verilen alameti farika nişanıdır. Nişanın zemini altın üzerine beyaz mineli yıldız formundadır. Ortasında kırmızı mineli ve yaldızlı ay yıldız bulunur. Ay motifinin üzerinde “1332 Meclisi Mebusan Osmani 1335 yazısı bulunmaktadır. Nişan beyaz zemin üstüne kırmızı kenar zırlı kurdele ile göğse takılır.

KATALOG NO	:7
ADI	:Palto
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu (1/11)
TÜRÜ	:Tekstil
MALZEMESİ	:Yün ve kürk
TEKNİK	:Kürk kaplama
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk: 135 sm. Omuz genişliği: 53 sm. Kol boyu: 62 sm. Kürk yaka genişliği: 21 sm.
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bolak ailesinin armağanıdır
TANIMI	:Dışı yün içi tamamen tilki kürkü kaplıdır. Kürk yakayı da kaplamakta ve dışarıdan görülmektedir. Paltonun önünde sağda üç,solda üç olmak üzere toplam altı adet düğmesi vardır. Paltonun iki yanı bu düğmelere tutturulan köprülerle birleştirilmektedir. Sağda ve solda kapaklı cepleri vardır.

KATALOG NO	:8
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu (1/9)
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Demir ve ahşap
TEKNİK	:Mekanizmalı
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk: 114 sm. Namlu ve mekanizma uzunluğu : 85 sm. Askı kayışı uzunluğu: 95 sm. Nişangah: 9 sm. Dipçik kalınlığı: 4.3 sm.
DURUMU	:Yer yer korozyona uğramıştır.
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Sabri Bey'e ait olan bu tüfeğin mekanizmasının solunda Osmanlıca "1329" tarihi görülür. Ayrıca "patent USA" yazısı da okunmaktadır.

KATALOG NO :9

ADI :Kınlı kama

MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu (1/3)

TÜRÜ :Delici silah

MALZEMESİ :Çelik,deri ve kemik

TEKNİK :Kaplama ve dövme

DÖNEMİ :20nci yy.

BOYUTLARI :Kama uzunluğu: 31 sm. Kesici kısım uzunluğu: 20 sm.

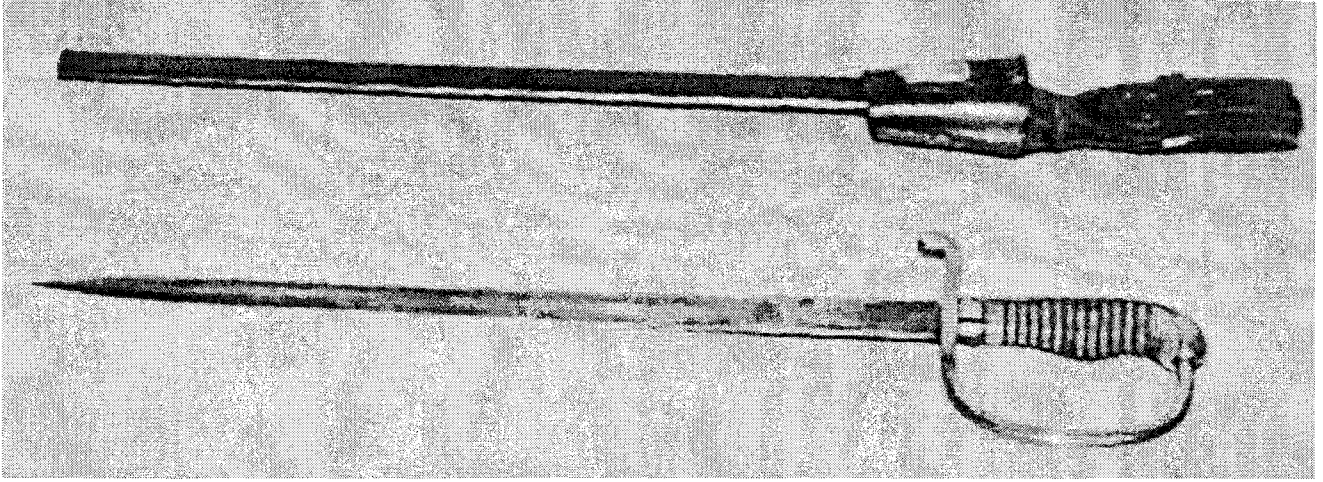
Balçak uzunluğu: 9 sm. Kabza kalınlığı: 1.9 sm.

Kın; Uzunluk: 21.3 sm. Deri kılıf uzunluğu: 22 sm

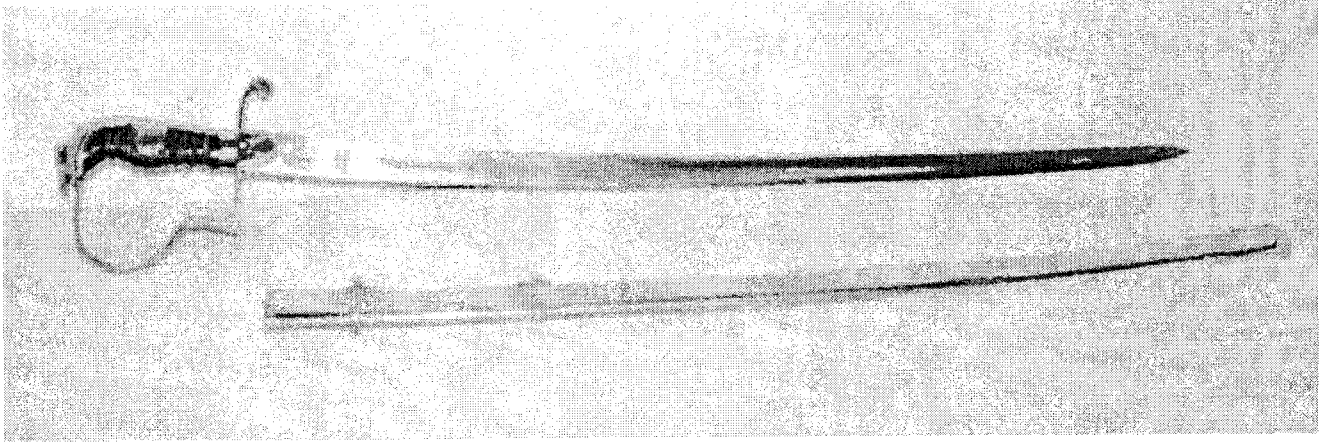
DURUMU :İyi

MÜZEYE İNTİKALİ:Bağış

TANIMI :Kabzası kemik kaplı olan kamanın kını deri kaplı metaldir. Kabzanın üst bölümünde iki ayrı aparatı olmakla beraber açılmadığından işlevleri anlaşılamamıştır. Kının deri kılıfı kemere takılabilecek şekilde katlanarak son bulur.

KATALOG NO	:10
ADI	:Kınlı Meç
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Çelik,pirinç,ahşap
TEKNİK	:Kaplama
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu: 51.5 sm. Kesici Kısım Uzunluğu: 40 sm Kın uzunluğu: 44.5 sm Kın genişliği: 2.9 sm Kın kalınlığı: 1.3 sm Kabza uzunluğu: 11.5 sm Deri uzunluğu: 20 sm Kalınlığı: 7 sm Genişliği: 4.5 sm
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Üzerinde “Allah Bin Malik” yazmaktadır.Yazının iki tarafı nakşedilmiştir. Kabzanın el koruyucusu pirinç olup,eli tamamen korur. Kabzada parmakların geldiği bölüm ağaçtır.Uç bölümü kıvrılıp üzerinden daha ince bir deri geçirilerek köprü yapılmış,kemere ve palaskaya takılabilecek duruma getirilmiştir.

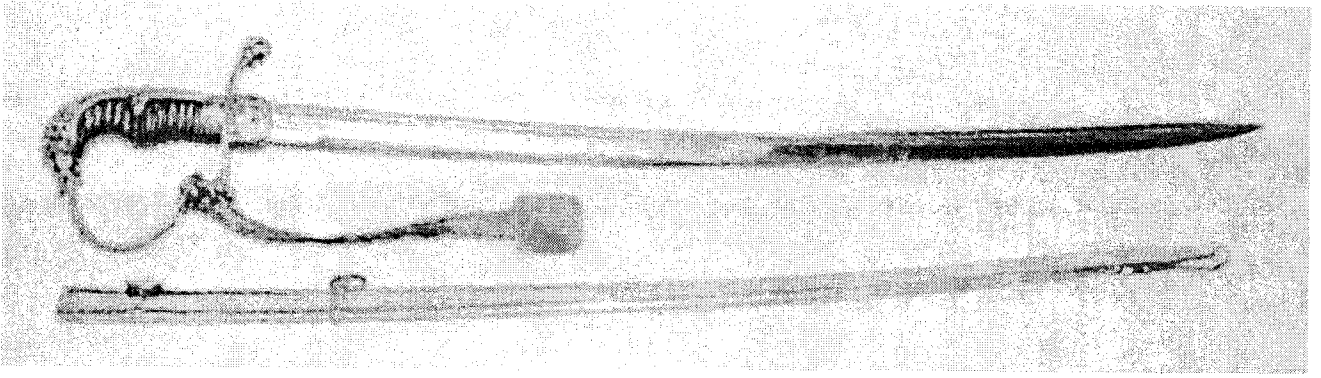

KATALOG NO :11
 ADI :Kınlı kılıç
 MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu (1/3)
 TÜRÜ :Delici silah
 MALZEMESİ :Çelik,pirinç,kemik
 TEKNİK :Kaplama
 DÖNEMİ :20nci yy.
 BOYUTLARI :Kılıç uzunluğu: 84 sm.
 Kesici Kısım Uzunluğu: 71 sm.
 Kın uzunluğu: 72 sm.
 Eni: 3.1 sm.

DURUMU :İyi

MÜZEYE İNTİKALİ:Bağış

TANIMI :Balçağı ve el koruyucusu pirinçtir.Kabza kemik olup balçak üzerinde ortasında ay yıldız vardır.Kesici kısmının kabzaya yakın olan tarafında "Osmanlı Harbiye Fabrikası 1566yazmaktadır(1566 rakamı seri numarası olmalıdır).Tek kan oluğu vardır. Kının en alt ucu pirinçtir,üst kısmında iki adet halkalı pirinç geçmesi mevcuttur.

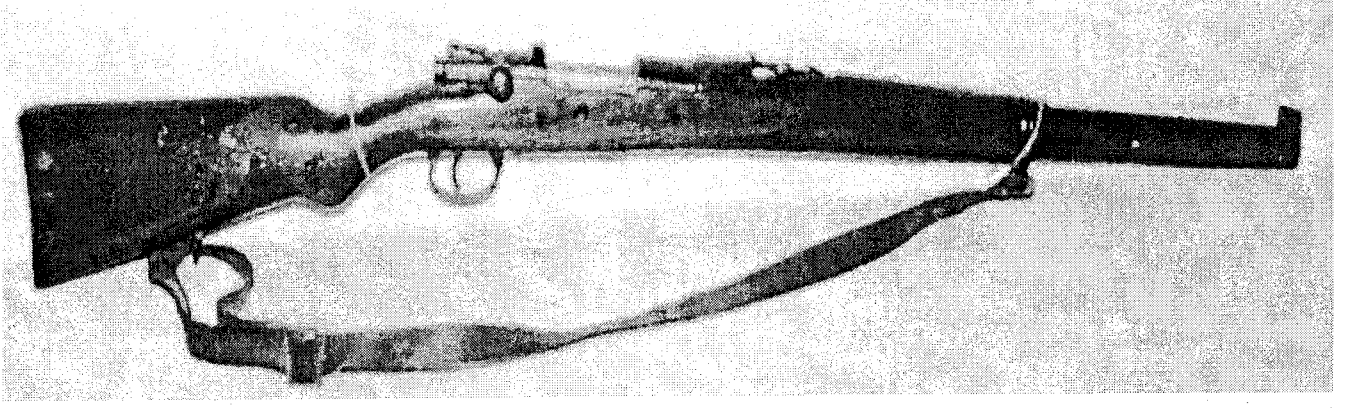

KATALOG NO	:12
ADI	:Kınlı kılıç
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Çelik,pirinç,
TEKNİK	:Kabartma ve baskı
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu: 91.5 sm. Kesici Kısım Uzunluğu: 78 sm Kın uzunluğu: 71 sm Kın genişliği: 3.1 sm Kın kalınlığı: 1.3 sm

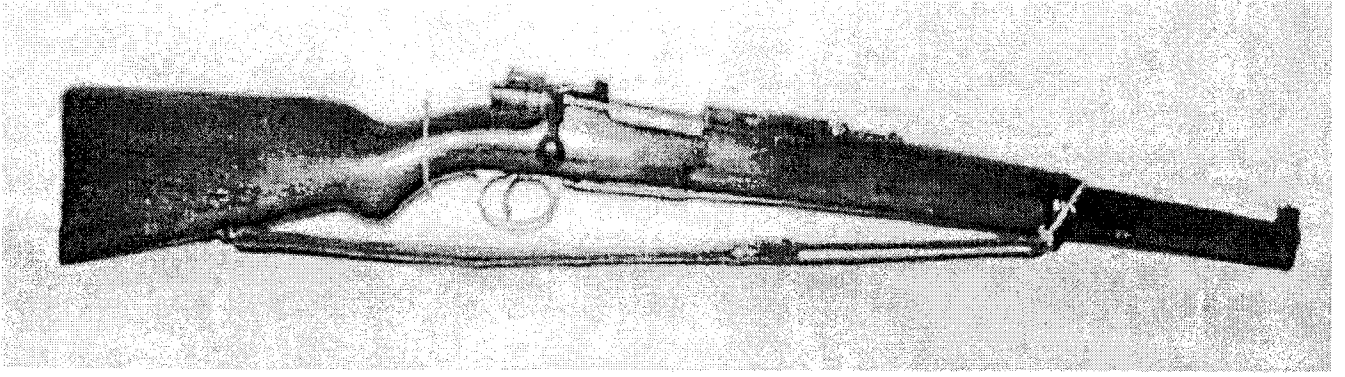
DURUMU :İyi

MÜZEYE İNTİKALİ:Bağış

TANIMI :Kılıcın sırtında "M.NEVMAN BERLİN" yazısı vardır. Kesici bölüm baskı süslemelidir. Kabza el koruyucusu pirinç olup en üstte aslan başı vardır. Aslanın gözleri yakut renkli taştır (iki adet). El koruyucusunun kesici bölüme yakın olan kıvrımında aslan başı mevcuttur. Kabzanın parmaklara gelen bölümü deri olup tel sargılıdır. Simli topuzu mevcuttur. El koruyucusunun kesicinin üstünde kalan dışa bakan yerinde ay vardır. Yıldızı düşmüştür. El koruyucusu ağır işlemelidir. Çiçek ve defne yaprağı motifleri kabartmaları vardır.

KATALOG NO	:13
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Metal, ahşap, deri
TEKNİK	:Mekanizmalı
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Uzunluğu: 105 sm Namlu uzunluğu: 75 sm Dipçik genişliği: 12 sm Nişangah: 6.4 sm Askı kayışı: 80 sm
DURUMU	:Askı kayışı kurumuştur
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Mekanizmada 2nci Abdülhamid Tuğrası bulunuyor. Üzerinde 1326 silah fabrikası numarası ve 1379 seri numarası yazılıdır.

KATALOG NO :14

ADI :Tüfek

MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu

TÜRÜ :Ateşli silah

MALZEMESİ :Metal, ahşap

TEKNİK :Mekanizmalı

DÖNEMİ :20nci yy.

BOYUTLARI :Uzunluğu: 95.5 sm

Namlu ve mekanizma uzunluğu: 64 sm

Dipçik ucu kalınlığı: 12.5 sm

Askı kayışı: 61 sm ve iki katlı

Nişangah uzunluğu: 6 sm

DURUMU :İyi

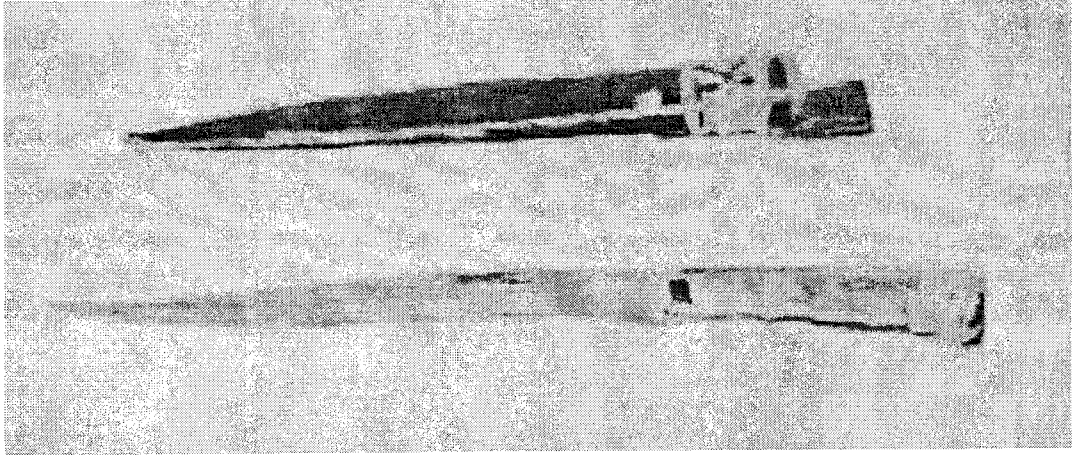
MÜZEYE İNTİKALİ:Bağış

TANIMI :Mekanizmada 2nci Mahmut Tuğrası bulunmaktadır. Üzerinde 1324 silah fabrikası numarası ve 482 seri numarası yazılıdır. Mekanizmada, kurma kolunda ve gezde seri numarası yazmaktadır.

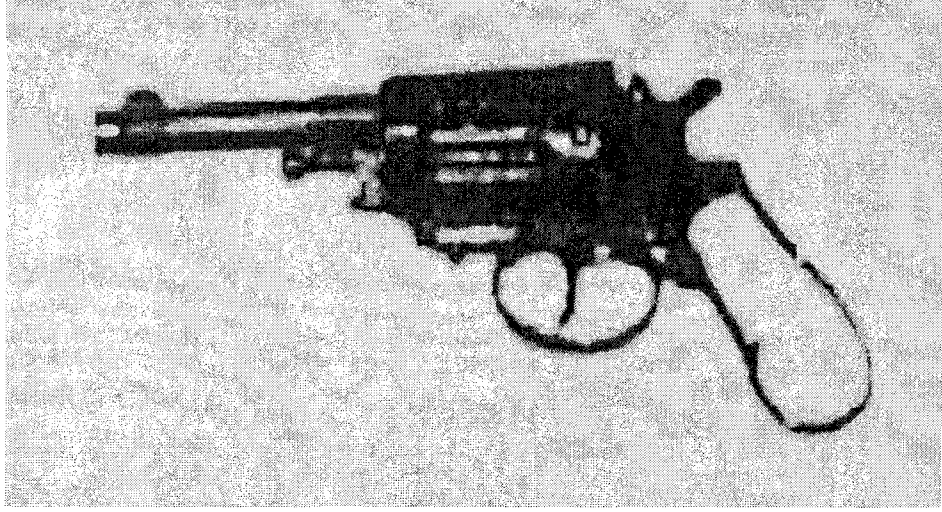
KATALOG NO	:15
ADI	:Kılıç
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Çelik, pirinç, deri
TEKNİK	:Kaplama
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Uzunluğu: 89 sm Kesici bölüm uzunluğu: 75.5 sm Kın uzunluğu: 78 sm
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış

TANIMI :Kesici bölümün sırtında “ Vahram Tagirian Constantinaple ” yazmaktadır. Kabza boynuz şeklinde ve kademeli olarak son buluyor. Boynuz kabza ile el koruyucusu arasında kabartmalı (defne yaprağı?) bilezik vardır. Kesici bölümün kabzaya yakın bölümünde iki grup halinde bulunan işlemleri ortadaki ay yıldız motifi ayırmaktadır. İşleme motifleri tuğralar, kılıçlar, tirkeşler ve baltalardan oluşuyor. Stilize çiçek motifleri de mevcut. Kının ucu pirinçtir. Bir bileziği ve pirinç halkası vardır. Bir bilezik ve bir halkası eksik durumdadır.

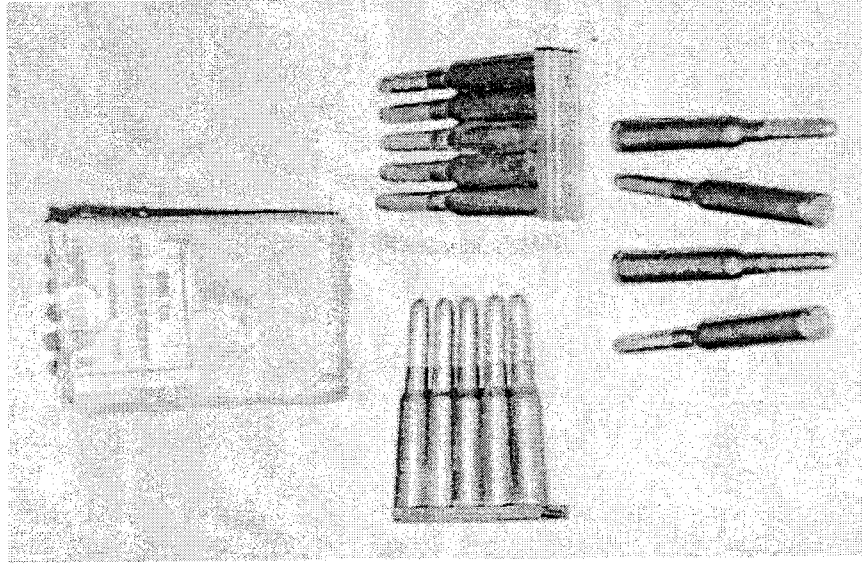

KATALOG NO	:16
ADI	:Kınlı kama
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Kemik,ağşap,çelik
TEKNİK	:Örme ve kaplama
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Uzunluğu: 31 sm Kabza uzunluğu: 10.3 sm Kalınlığı: 2.2 sm Kesici kısım genişliği: 2.3 sm
DURUMU	:Deride yırtılma vardır
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış

TANIMI :Sapı kemik olup,parmaklar için oyuklar vardır.Kesici kısmın üst kısmın üst bölümünde dört parça halinde oluk vardır.Bu olukların üstünde daha ince uzunlamasına bir başka oluk vardır.Kın deri kaplamadır. Siyah renkli olup üst kısmının 2.6 sm ebadındaki bölümü açık renkli deri ile cicim usulü işlenmiştir.Derinin altında kalan kın ahşaptır. Ahşabın alt bölümünde çatlama,deride yırtılma vardır. Üst kısımdaki işlemeli bölüm, arkasında kemere geçebilecek köprü yapılmıştır. Açık renkli deri lifleri arkada işlenmiş olarak son bulmaktadır.

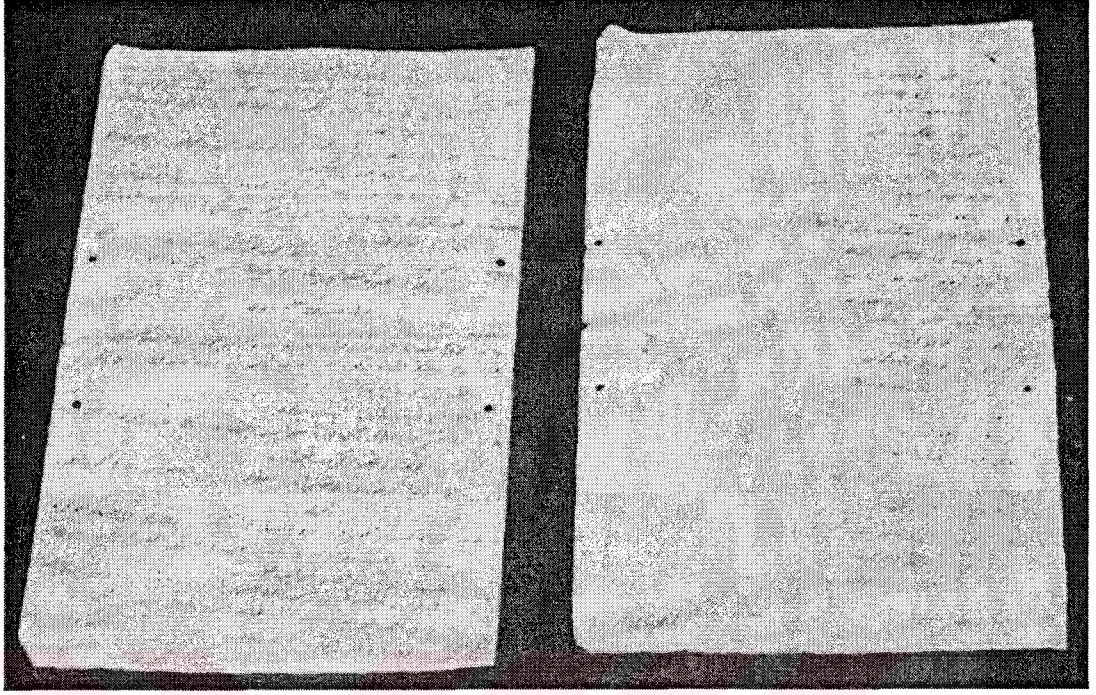
KATALOG NO	:17
ADI	:Tabanca
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Çelik
TEKNİK	:Toplu
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Namlu ucundan horoza: 18.5 sm Namlunun ucundan kabza ucuna çapraz: 23.7 sm Kabza uzunluğu: 8.3 sm Yükseklik:11.2 sm Kesici kısım genişliği 2.3 sm
DURUMU	:Hasarlı
MÜZEYE İNTİKALİ	:Ali Nedim GÜRELİ' nin bağışdır.
TANIMI	:İngiliz yapımı toplu tabancadır. Yedi mermi yuvası vardır. Her bir yuva üzerinde stilize motifler vardır. Bu motifler kalan bölümde de görülmektedir. Tetik tertibatı, horozu, toplu mermi yuvaları çalışmamaktadır. Namlu altında gaz silindiri vardır. Kabzanın kaplamaları yoktur. Ayvacık dolaylarında bulunmuştur

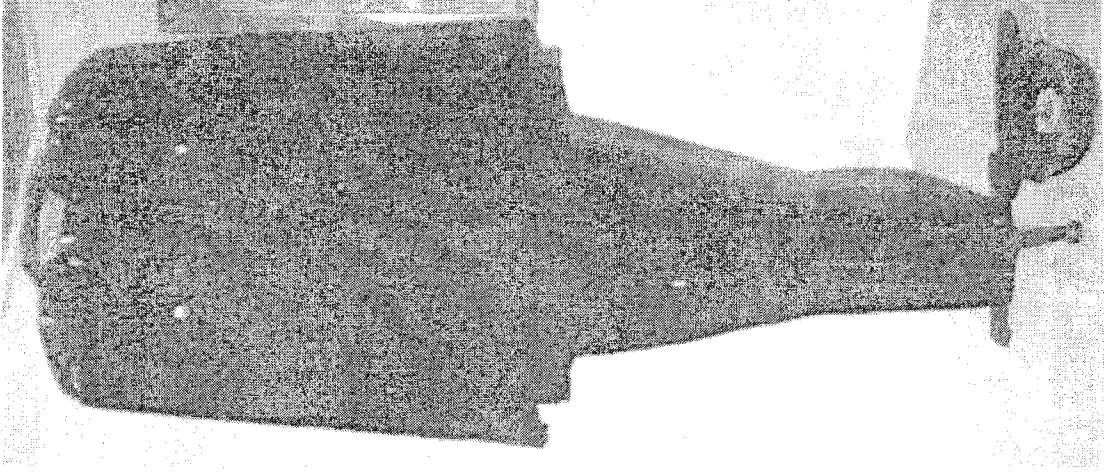
KATALOG NO	:18
ADI	:Mermi,mermi yatakları ve kutuları
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Mühimmat
MALZEMESİ	:Kurşun, pirinç, kağıt, deri
TEKNİK	:Klasik
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Tüfek mermilerinin uzunluğu: 7.7sm Tabanca mermilerinin uzunluğu: 2.9sm Mahfaza genişliği: 7.2 sm Kapak açık boyu: 11.2sm
DURUMU	:İyi

MÜZEYE İNTİKALİ: Vehbi BOLAK' ın armağanıdır.

TANIMI :Balıkesir' deki yerli Rumların evlerinde ve üzerlerinde yapılan aramalarda ele geçirilmiştir. Tüfek mermileri ve tabanca mermilerinden oluşmaktadır. Tüfek mermilerinin yatakları da mevcuttur. Kapsülün etrafında 1910 tarihi ve çeşitli harfler yazmaktadır. Tarihler 1907,1910,1912 şeklinde değişmektedir. Kutuların üzerinde de yunanca yazılar olup 1918 tarihlidir. Tabanca mermilerinin kapsülünün etrafında Yunan harfleri yazmaktadır. Deri mahfazası vardır. Rengi kahverengi olup çıtçıtli kapağı vardır.

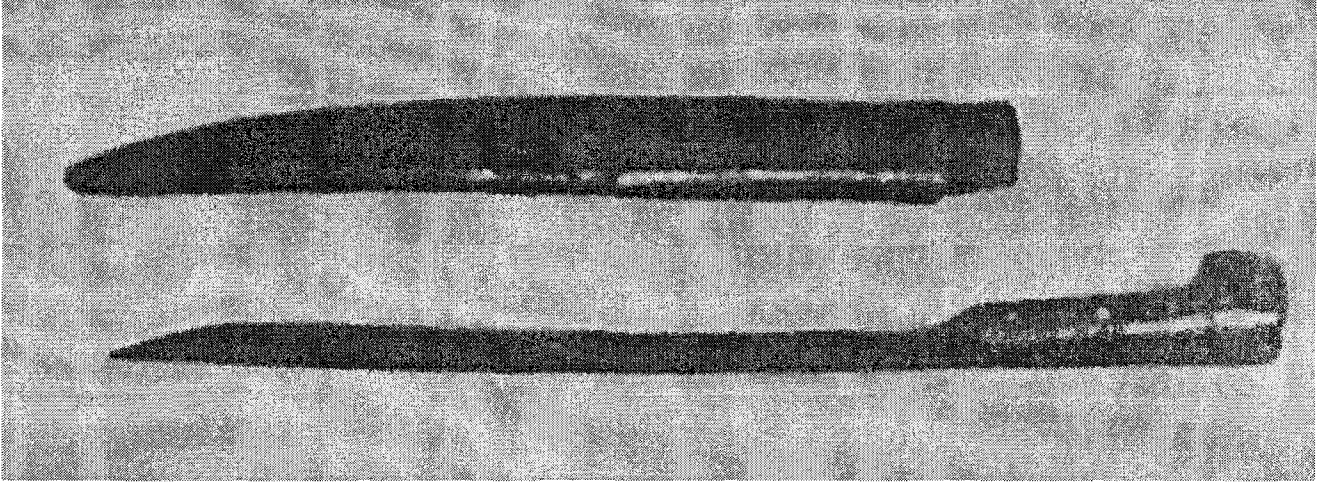

- KATALOG NO :19
- ADI :Beşinci Balıkesir Kongresi zabıtları
- MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu
- TÜRÜ :Resmi Evrak
- MALZEMESİ :Kağıt
- TEKNİK :El yazması
- DÖNEMİ :20nci yy.
- BOYUTLARI :Sayfalar 34*21.2sm ebadındadır.
- DURUMU :İyi
- MÜZEYE İNTİKALİ:Aydın BOLAK' ın armağanıdır. Ona da Vehbi BOLAK'tan intikal etmiştir.
- TANIMI :El yazmasıdır. Siyah mürekkeple yazılmıştır Osmanlıcadır. İyi durumdadır, ancak yazılar yer yer solmaya başlamıştır.

KATALOG NO	:20
ADI	:Üniforma
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Askeri kıyafet
MALZEMESİ	:Yün kumaş
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Ceket uzunluğu: 76 sm Kol uzunluğu: 63 sm Omuz genişliği: 47 sm Pantolon uzunluğu: 88 sm Paça genişliği: 13.5 sm Bel çevresi: 82sm
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış

TANIMI :Kemal Balıkesir' e ait general üniformasıdır.Ceket,pantolon ve şapkadan oluşmaktadır. Ceket 6 düğmelidir ve bu düğmeler dışarıdan görünmez. Üstte iki cep ve alt yanlarda iki cep vardır ve kapaklıdır. Cep düğmeleri metaldir. Kumaşı yündür ve rengi haki yeşilidir. Ceketin içi astarlıdır. Yaka hakim yakadır. Pantolon dar ,ağı şalvadır. Paçalarında üçer adet düğme vardır.Apoletlerde ikişer adet yıldız,üçer adet demir,birer adet metal düğme vardır.

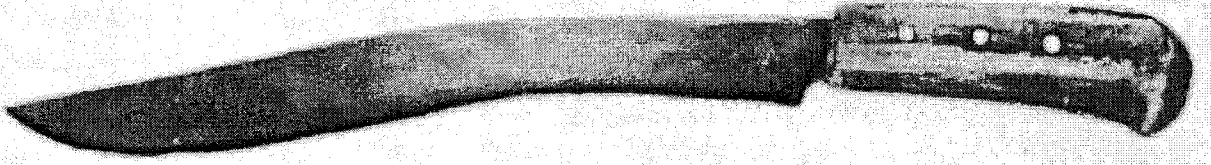

KATALOG NO :21
 ADI :Kınlı kama
 MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu
 TÜRÜ :Kesici silah
 MALZEMESİ :Demir
 TEKNİK :Dövme
 DÖNEMİ :20nci yy.
 BOYUTLARI :Kama uzunluğu: 39.3 sm
 Kabza uzunluğu: 10.6 sm
 Kın uzunluğu: 32.4 sm
 Kın kalınlığı: 1.6sm

DURUMU :Paslıdır

MÜZEYE İNTİKALİ:Bağış

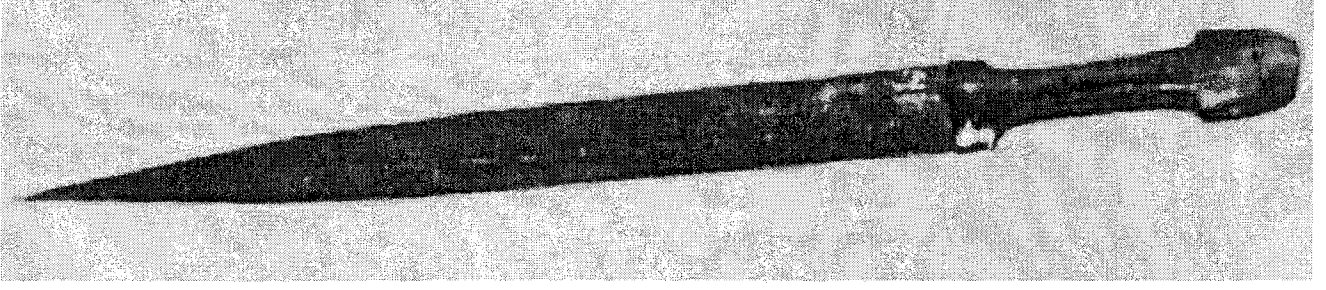
TANIMI :Soma cephesinden kalmıştır. Demir olup kabzası boynuzdur.Kabzanın en dış ucu “V” şeklinde genişleyerek son bulmaktadır.Kabzada küçük taşlardan ve metalden yapılmış geometrik şekiller vardır.İki yanda taş işlemler ve ortada kalacak şekilde iki taş ve üç metal işlemeli şekil vardır. Kın deri kaplama ve içi ahşaptır. Üzerinde işleme yoktur. Ahşapta çatlamlar,deride yırtılmalar vardır.Derinin dikişleri atmıştır.

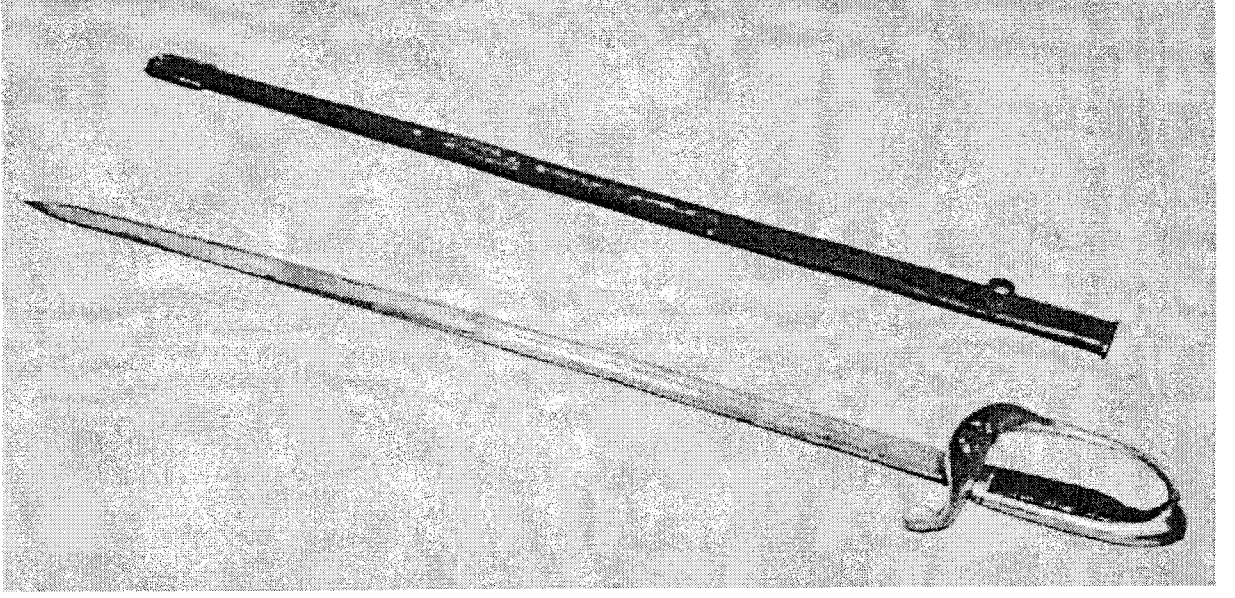
KATALOG NO	:22
ADI	:Büyük bıçak
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Demir, ahşap
TEKNİK	:Kaplama
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluğu: 41.4 sm Kesici kısmın uzunluğu: 29 sm Genişliği: 3.7 sm Kabza uzunluğu: 12.4 sm Kalınlığı: 2.7 sm
DURUMU	:Korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Soma cephesinden kalmıştır. Demir olup kabzası ah�aptır. Kabza üç adet punto çivi ile tutturulmuştur. Bıçak sırtı kambur yapılarak kavislendirilmiştir. Kesici kısmın sırtı yakın bölümünde sadece bir yüzünde, darbeyle yapılmış şekiller vardır.

KATALOG NO	:23
ADI	:Süğü
MÜZEDEKİ YERİ	: Sergi salonu
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Demir, piriç
TEKNİK	:
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluğu: 63 sm Kesici kısmın uzunluğu: 51.3 sm Kesici kısmın kalınlığı: 1.4 sm Kabza uzunluğu: 9.1 sm Kalınlığı: 2.1 sm
DURUMU	: İyi
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Demir olup, kabzası piriçtir. Kesici kısmı ince olup dört kanat halindedir. Kabzada tüfeğe girmesi için 0.7sm genişlikte yuvası vardır. Kesici kısım ile kabza arasında daire şeklinde bir yuva vardır. Tüfeğe takmak için kullanılır ve demirdir.

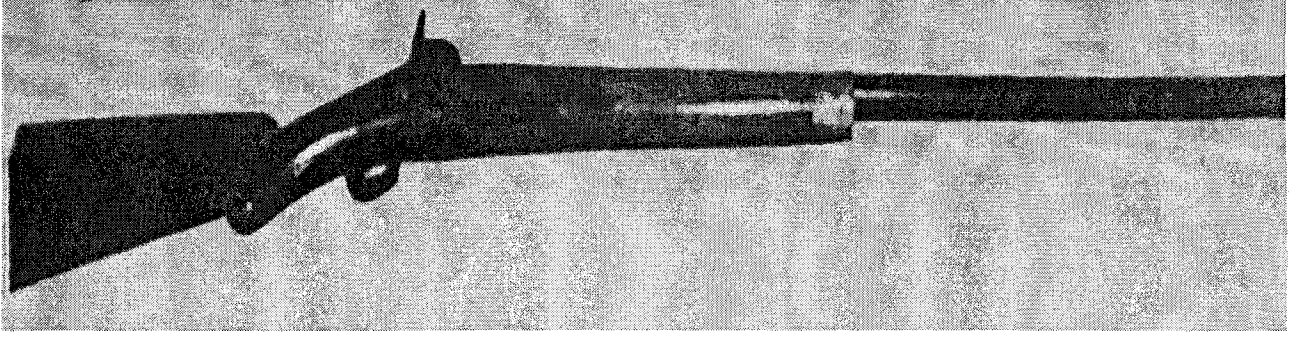

KATALOG NO	:24
ADI	:Kama
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Demir,kemik
TEKNİK	:Kaplama
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	: Uzunluğu: 49.2sm Kesici kısmın uzunluğu: 36sm Kesici kısmın kalınlığı: 3.7sm Kabza uzunluğu: 13.4sm Kalınlığı: 1.6sm
DURUMU	:Korozyonlu
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Demir olup,kabzası kemiktir. Kemik kabzanın ortası (parmaklıklar) ince uçları geniştir. En ucu kavislidir. Kesici kısmın bir yüzünün ortasında üç adet kan oluğu vardır. En ortadaki kalın,onun kenarındakiler daha incedir. Diğer yüzünde iki ince kan oluğu vardır.

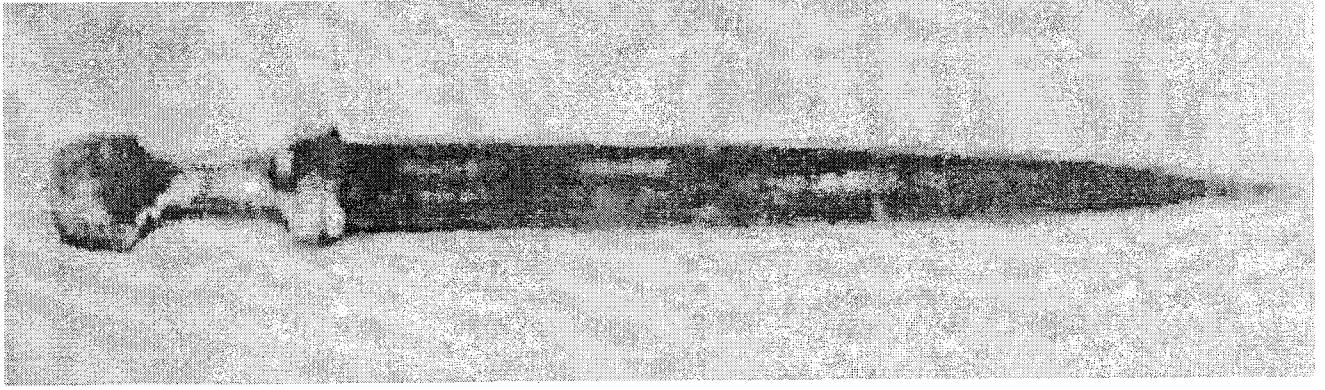

KATALOG NO	:25
ADI	:Kınlı kılıç
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Çelik,pirinç,ahşap,demir
TEKNİK	:Kabartma ve kaplama
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluğu: 70.5 sm Kesici kısmın uzunluğu: 58.5 sm Genişliği: 2 sm Kabza uzunluğu: 12 sm Kalınlığı: 1.8 sm
DURUMU	:Kını paslı olup, kılıcı iyi durumdadır.
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış

TANIMI :Çelik olup, kabzası pirinç el koruyucusu deri kaplama ve tel örgülü ahşaptır. El koruyucunun kesici bölümle birleşen yeri geniştir ve dış tarafında ay yıldız ve Osmanlıca yazı vardır. Kının en alt bölümünde ucunu çevreleyen pirinç bölümü vardır. En üst bölüm de pirinçtir. Diğer büyük bölümü demirdir.

KATALOG NO	:26
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Demir,ahşap
TEKNİK	:Tek dolma
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluğu: 118 sm Namlu uzunluğu: 78 sm Namlu ucu kalınlığı: 2.3 sm
DURUMU	:Namlu metal kaplama ile kundağa tutturulmuştur.
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Demir namlulu,ahşap dipçikli ve kundaklı tekli av tüfeğidir.Bir horozu vardır.

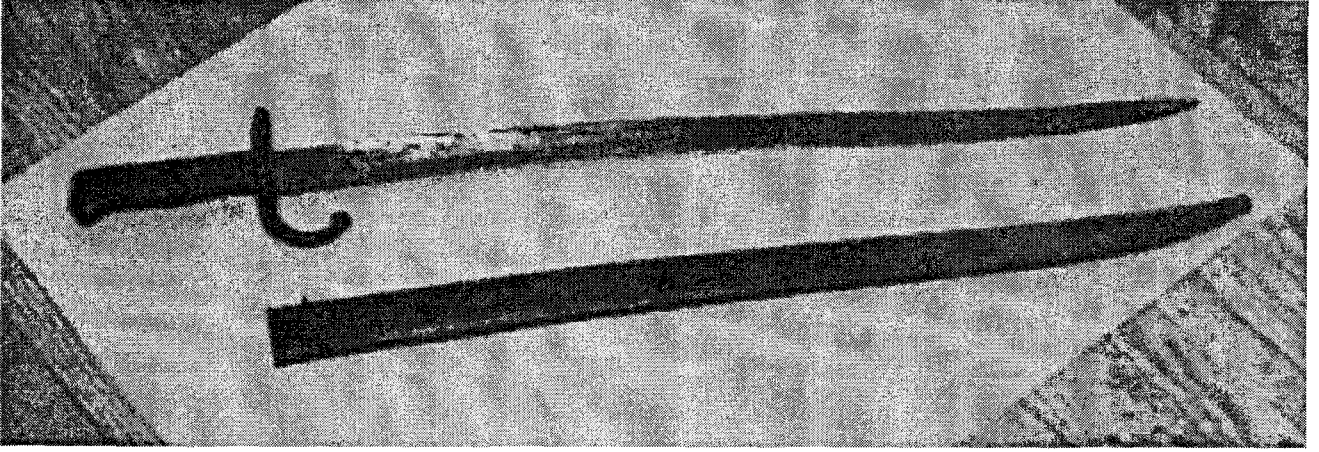

KATALOG NO	:27
ADI	:Kama
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Çelik,gümüş?,alüminyum?
TEKNİK	:Savat
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Uzunluğu: 53.1 sm
	Kesici bölümün uzunluğu: 40.8 sm
	Kabza kalınlığı: 2.2 sm
	Genişliği: 3.6 sm
	Uzunluğu: 12.3 sm
DURUMU	:Kısmen paslıdır
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış

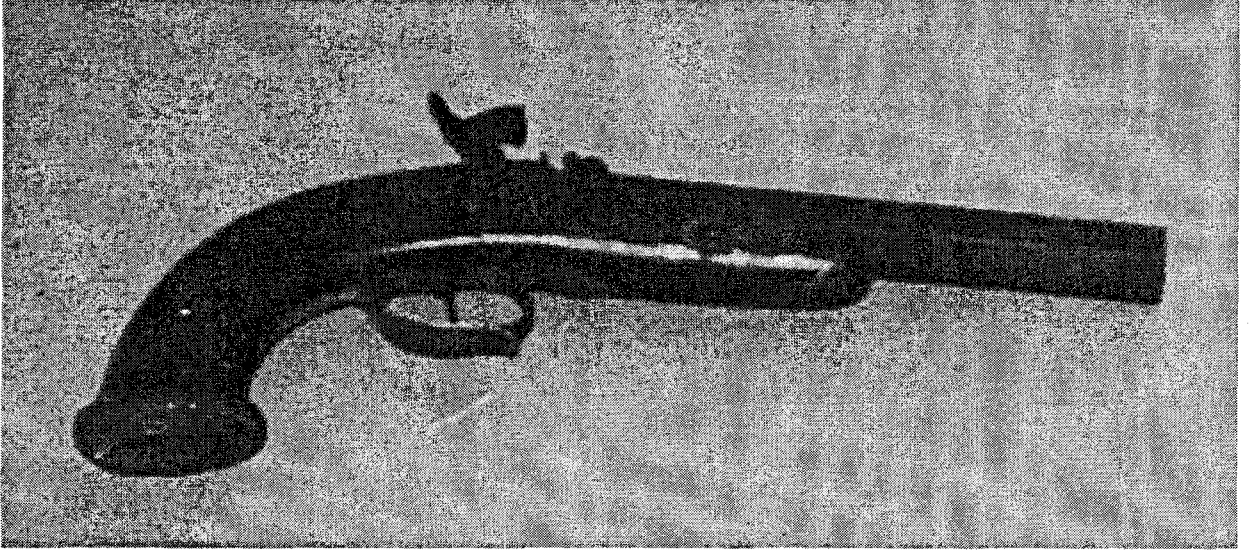
TANIMI :Çelik olup,kabzasının gümüş veya alüminyum olması muhtemeldir. Kesici bölümünün bir yüzünde yedi adet oluk olup oluklar arasına beş ve altı köşeli yıldızlar işlenmiştir. Bu oluklar arasına dört adet boylamasına ince oluklar yapılmıştır. Bu ince oluklar kesici kısmın en ucunda birleşir. Diğer yüzünde iki ince oluk arasında bir kalın oluk mevcuttur. Kabzanın bir yüzünün dış alt tarafına bir düğme yapılmıştır. Yine aynı yüzde ve yanda geometrik işlemler vardır. Diğer yüzde herhangi bir işleme yoktur. Kabzanın ortası ince,başlangıç ve sonu kalındır.

KATALOG NO	:28
ADI	:Tabanca
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Demir,ahşap
TEKNİK	:Toplu
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Namlu ucundan horoz yuvası üstüne kadar uzunluğu: 22.3 sm Toplu kısım: 5.1 sm Namlu uzunluğu: 16.1 sm Horoz yuvası üstünden kabza ucuna uzunluk: 16.3 sm Namlu içten içe: 1.1 sm
DURUMU	:Korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Altılı toplu tabancadır. Demir olup kabzası ahşap kaplamadır. Namlu,horoz,mermi konulan toplu kısım,tetik tertibatı ve kabzası vardır.Namlu altında gaz silindiri mevcuttur. Mermiyi yatağına sürerken açılan kapak sağlamdır. Namlu ile toplu kısım arasında "Vincester?, V.G., Patent, Wies, Terring, S.Mark, Cuss-Stahl, 8629" yazıları vardır. Tetik tertibatı ile toplu kısım arasında 158629 numarası okunmaktadır.

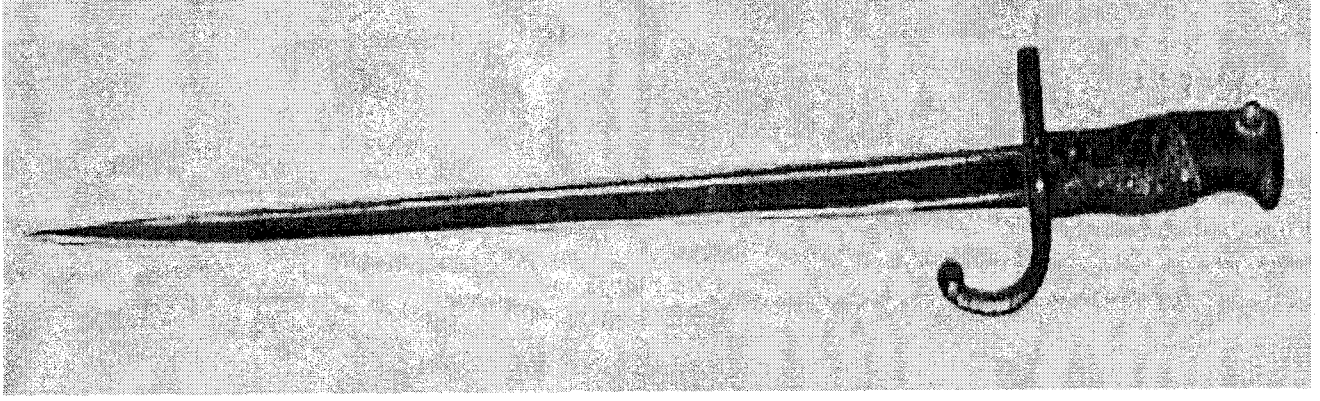

KATALOG NO	:29
ADI	:Kınlı kılıç-süngü
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Çelik, pirinç
TEKNİK	:Dövme ve kaplama
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Uzunluğu: 69.7sm Kesici kısmın uzunluğu: 57.2sm Kalınlığı: 2.9sm Kabzanın uzunluğu: 11.1sm Kalınlığı: 2.1sm
DURUMU	:Kısmen korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Çelik olup,kabzası pirinçtir. Kesici kısım kavislidir. Sırtla keskin kenarı arasında boyuna geniş bir oluk vardır.Aynı zamanda süngü olarak da kullanıldığından en uçtaki 8sm'lik bölümün iki kenarı da keskindir. Kabza pirinç ve boğumlu dilimlerden oluşmaktadır. Kabzanın sırtında tüfeğe takmak için yapılmış bir yatak vardır. Kesici kısım ile kabza arasındaki el koruyucusunun yataklı sırtta kalan bölümü tüfeğin namlusuna takılabilmesi için bilezik şeklindedir. El koruyucusunun diğer bölümü kesici bölüme doğru kıvrılarak son bulur.

KATALOG NO	:30
ADI	:Tabanca
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Demir,ahşap tunç
TEKNİK	:Tekli pistol
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Uzunluğu (kabza ucundan namlu ucuna çapraz): 35.1 sm Namlu uzunluğu: 20.5 sm
DURUMU	:Kısmen paslıdır
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış

TANIMI :Demir olup,kabzası ahşaptan dolma tabancadır. Tetik tertibatı koruyucusu,namlu altındaki ahşap kısmın en ucu,kabzanın en altı tunçtur. Namlu sekiz köşelidir. Tetik tertibatı koruyucusu ve namlu altında ahşap kısmın en ucu ,horoz ve horozun tutturulduğu metal üzerinde stilize bitki ve yaprak motifleri vardır. Kabzanın en altındaki kapak midye şeklinde kabartma çizgilerle işlenmiş olup, bu kapağın altında 1.7 sm çapında ,1.4 sm derinliğinde yuva vardır. Kabza ince çizgilerle baklava deseniyle işlenmiş olup en alt bölümünde oyma işlemler vardır.

KATALOG NO :31

ADI :Süngü

MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu

TÜRÜ :Kesici silah

MALZEMESİ :Demir,ahşap

TEKNİK :Dövme ve kaplama

DÖNEMİ :20nci yy.

BOYUTLARI :Uzunluğu: 58.6 sm

Kesici kısım uzunluğu: 48.6 sm

El koruyucunun uzunluğu: 10 sm

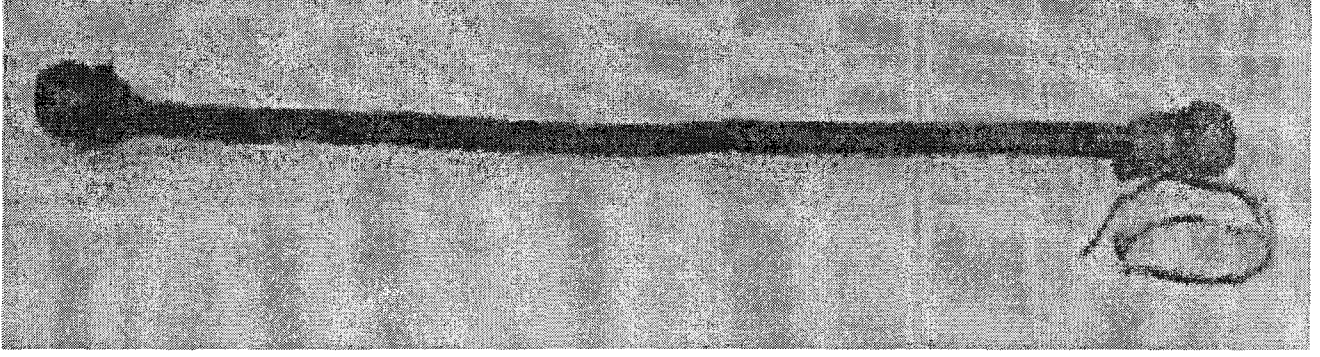
Kabza kalınlığı: 2.1 sm

Kabza uzunluğu: 10.5 sm

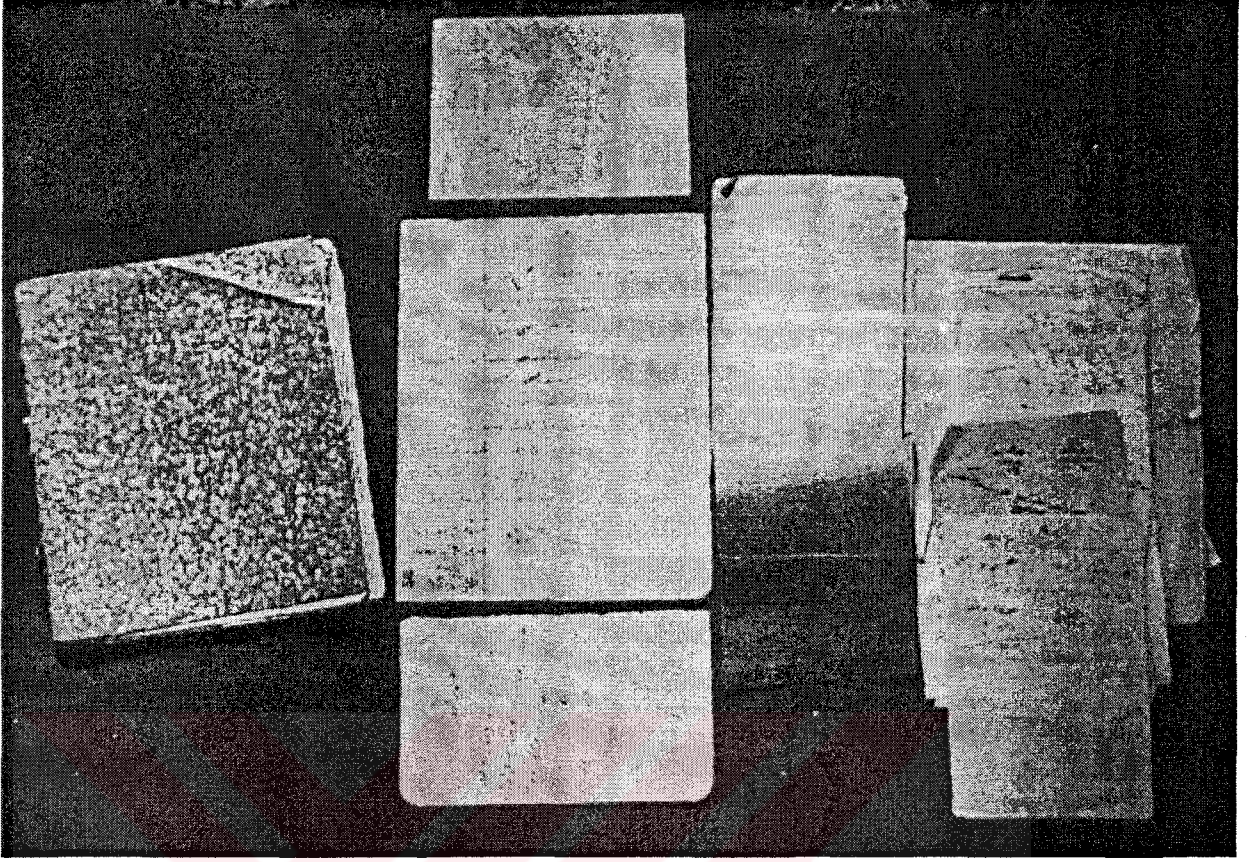
DURUMU :İyi

MÜZEYE İNTİKALİ:Bağış

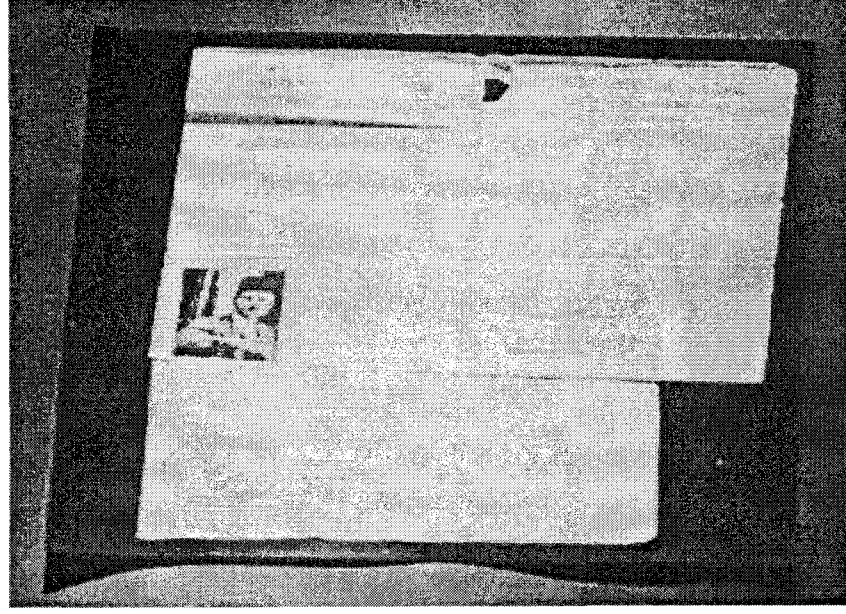
TANIMI :Türk süngüsüdür. Demir olup, kabza ahşap ve demirden oluşmaktadır. Kesici kısımda geniş bir oluk mevcuttur.Bir kenarı keskindir. Kabzanın ahşap kısımları iki adet punda çivi ile tutturulmuştur. Kabzanın en dış bölümü metaldir.Bu metal bölümün sırtında yuva ve kenarlarında oyuklar vardır.Bu bölüm tüfeğe takılan bölümdür. Yuva olan sırt bölümünde kalan el koruyucusu bilezik şeklinde olup namlunun girebileceği şekildedir. El koruyucusunun diğer kenarı kesici kısma doğru kıvrılarak son bulur.

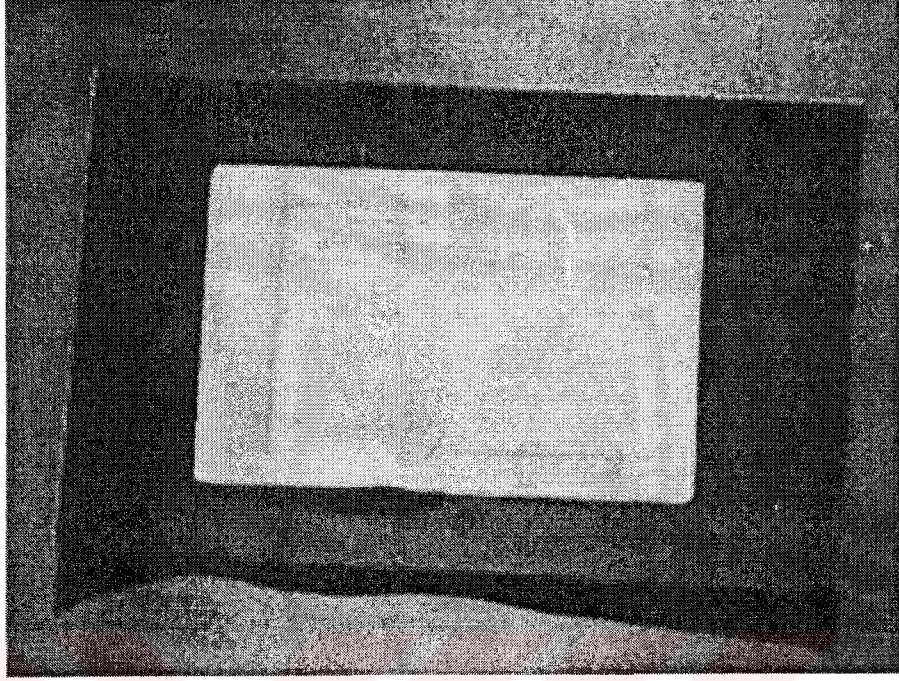
KATALOG NO	:32
ADI	:İşkence kamçısı
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:İşkence aleti
MALZEMESİ	:Kumaş, çelik, kurşun
TEKNİK	:Örme
DÖNEMİ	:20nci yy. ilk yarısı
BOYUTLARI	:Uzunluğu: 56 sm Kalın topuz uzunluğu: 4.7 sm Kalınlık: 2.9 sm İnce topuz: 2.7 sm(kumaş kaplama dahil) İnce uzun çubuğun kalınlığı: 1.1 sm
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:İki ucu topuz biçiminde kumaşla kaplanmış bir kamçıdır. Yunanlılardan ele geçirilmiştir. Elle tutulan üst bölümdeki topuz daha küçük olup örme ip kaplıdır. İpin cinsi ketendir. Topuzlar arasında kalan ince kısım çelik tellerden oluşur. Esnektir ve kumaş kaplıdır. En altta kalan topuz üzerinde kumaş kaplama yoktur. Bu topuz kurşundan yapılmıştır.

KATALOG NO	:33
ADI	:Hüseyin Hulki Bey' e ait belgeler
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Yazılı Kağıt
MALZEMESİ	:Kağıt
TEKNİK	:El yazması
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Çeşitli
DURUMU	:Ciltleri hasarlı olup yaprakları iyi durumdadır
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Çeşitli boyutlarda defterlerden ve yapraklardan oluşmaktadır. Osmanlıca yazılar vardır.

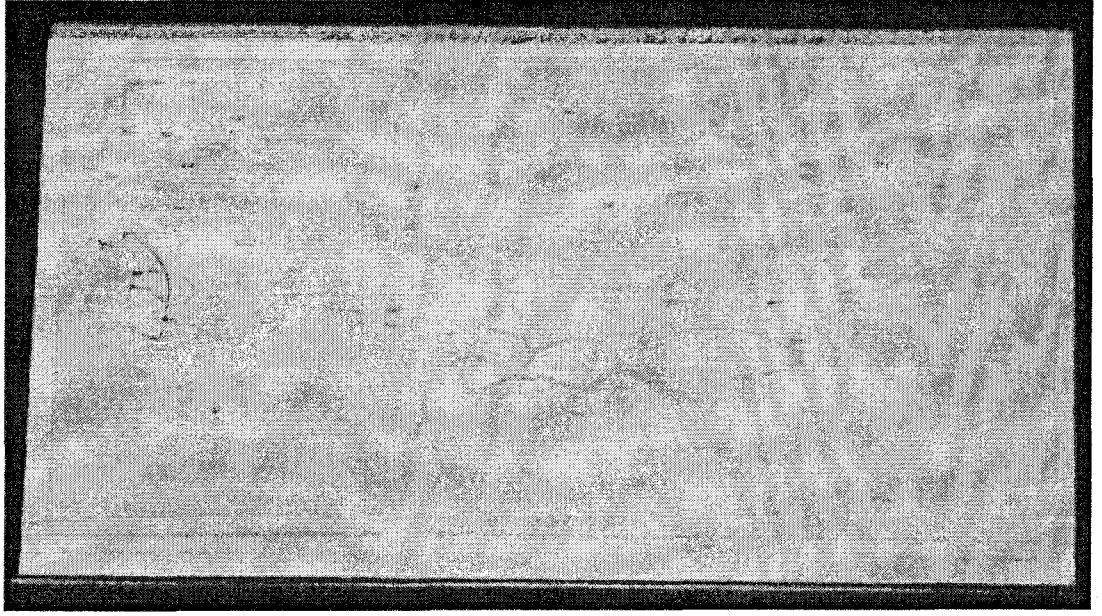

KATALOG NO	:34
ADI	:İzin belgesi
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu
TÜRÜ	:Resmi Belge
MALZEMESİ	:Kağıt
TEKNİK	:Baskı ve el yazması
DÖNEMİ	:20.yy
BOYUTLARI	:Büyük ve fotoğraflı kısım 18.3sm-20.6sm Büyük kısma tutturulmuş küçük kısım 17sm-11.2sm
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:İşgal yıllarında Balıkesir dışına çıkabilmek için Yunan kuvvetlerinden alınan izin belgesidir. Bu belge olmadan Balıkesir dışına yerli halk çıkamıyordu. Şehre giriş çıkışlar işgal güçlerinin kontrolündeydi. Bu belge 09.12.1921 tarihine aittir. Belge iki kısımdan oluşmaktadır; büyük ve fotoğraflı kısım ve büyük kısma tutturulmuş daha küçük bir belge. Her ikisinde de matbu baskılı harfler ve el yazmaları vardır. Yunan alfabesi kullanılmıştır. Her iki yaprağın arkasında el yazmaları ve mühürler mevcuttur. Ön yüzlerinde de mühürler vardır. Bu belgeler bir nevi pasaport gibi düzenlenmiştir.

KATALOG NO :35
 ADI :Kart
 MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu
 TÜRÜ :Belge
 MALZEMESİ :Kağıt
 TEKNİK :El yazması
 DÖNEMİ :20nci yy.
 BOYUTLARI :15.7X10.4sm
 DURUMU :İyi
 MÜZEYE İNTİKALİ:Bağış

TANIMI :Yunan işgalinde, Yunanistan'daki esir kamplarına gönderilmiş olan Sındırgı Kadısı ve Mahkeme Bidayet Reisi tarafından Somalı Hacı Kazım Şükrü' ye postalanmıştır. Üzerinde iki adet pul ve çeşitli damgalar vardır. Yine ön yüzde Latin ve Osmanlıca harflerle adres yazılmıştır. Arka yüzünde gönderenin notları vardır.

KATALOG NO :36

ADI :Harita

MÜZEDEKİ YERİ :Yönetim Odası

TÜRÜ :Resmi Belge

MALZEMESİ :Kağıt

TEKNİK :Baskı

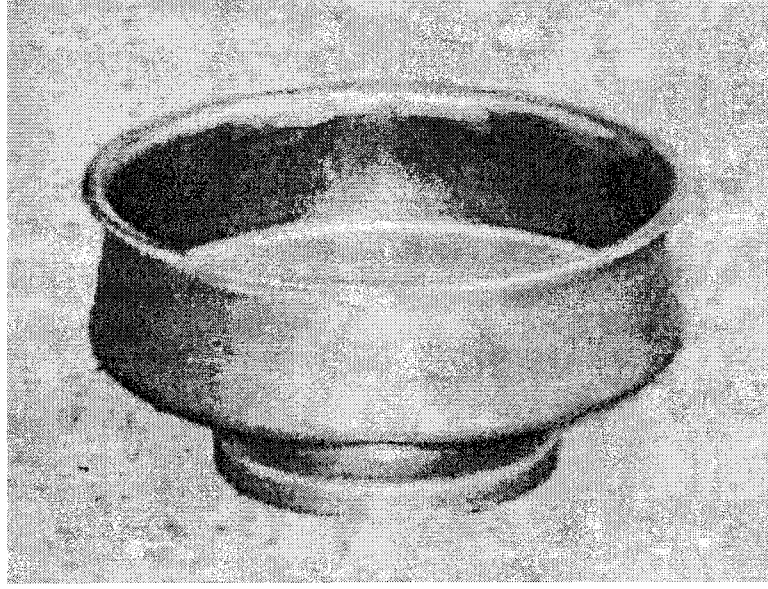
DÖNEMİ :20nci.yy.

BOYUTLARI :Çerçevenin boyu: 51 sm Eni: 30sm

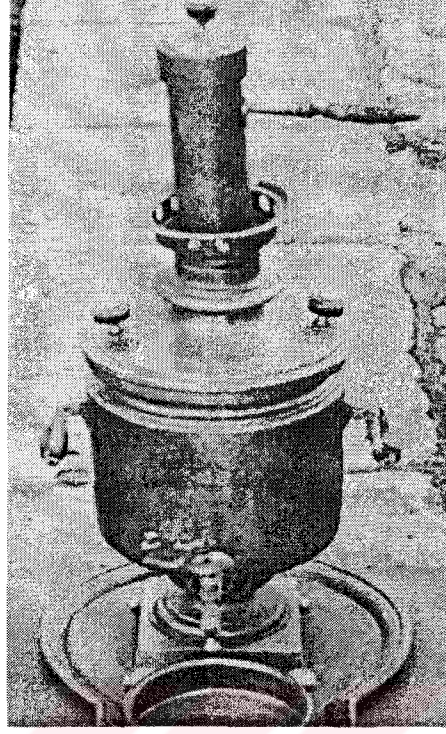
DURUMU :İyi

MÜZEYE İNTİKALİ:Bağış

TANIMI :Ahşap çerçevesi, camlı harita Türkiye ve komşularını göstermektedir. Askeri harita olmamakla beraber üzerinde askeri birliklerin yerlerini gösteren askeri semboller ve rakamlar mevcuttur. Bu semboller kırmızı-beyaz, mavi-beyaz, kahverengi-beyaz renklerde.

KATALOG NO	:37
ADI	:Tas
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu yönetim odası
TÜRÜ	:Etnografik eser
MALZEMESİ	:Bakır
TEKNİK	:Çember işi
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Çapı: 16 sm Ayaklık çapı: 9.3 sm
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Ayaklıklı olup bakırdır. Balıkesir Heyet-i Milliyesi yönetim odasında kullanılan malzemeleri canlandırmak için kullanılmaktadır.

KATALOG NO :38

ADI :Semaver

MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu yönetim odası

TÜRÜ :Etnografik eser

MALZEMESİ :Pirinç

TEKNİK :Dövme ve döküm

DÖNEMİ :20nci yy.

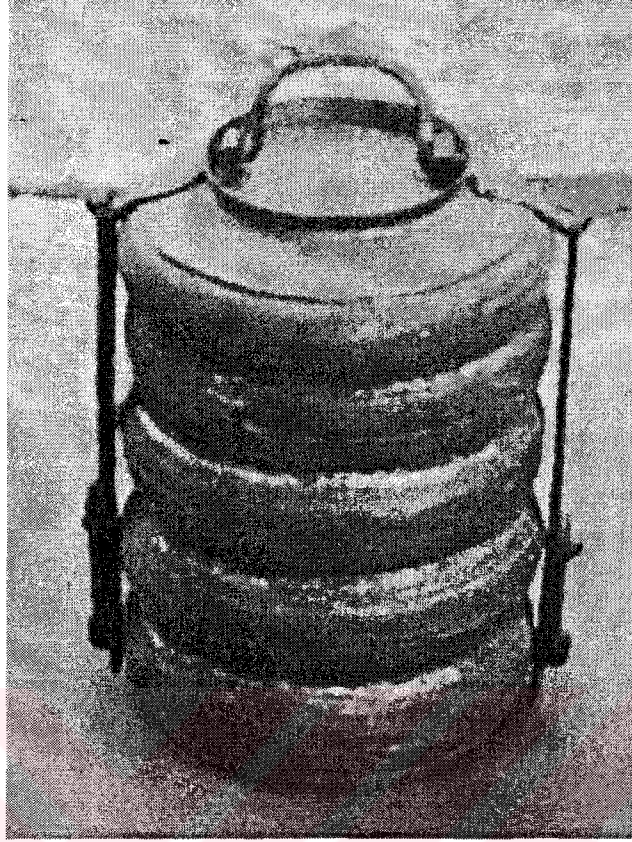
BOYUTLARI :Boy: 74sm

Gövde çapı: 24sm

DURUMU :İyi

MÜZEYE İNTİKALİ:Bağış

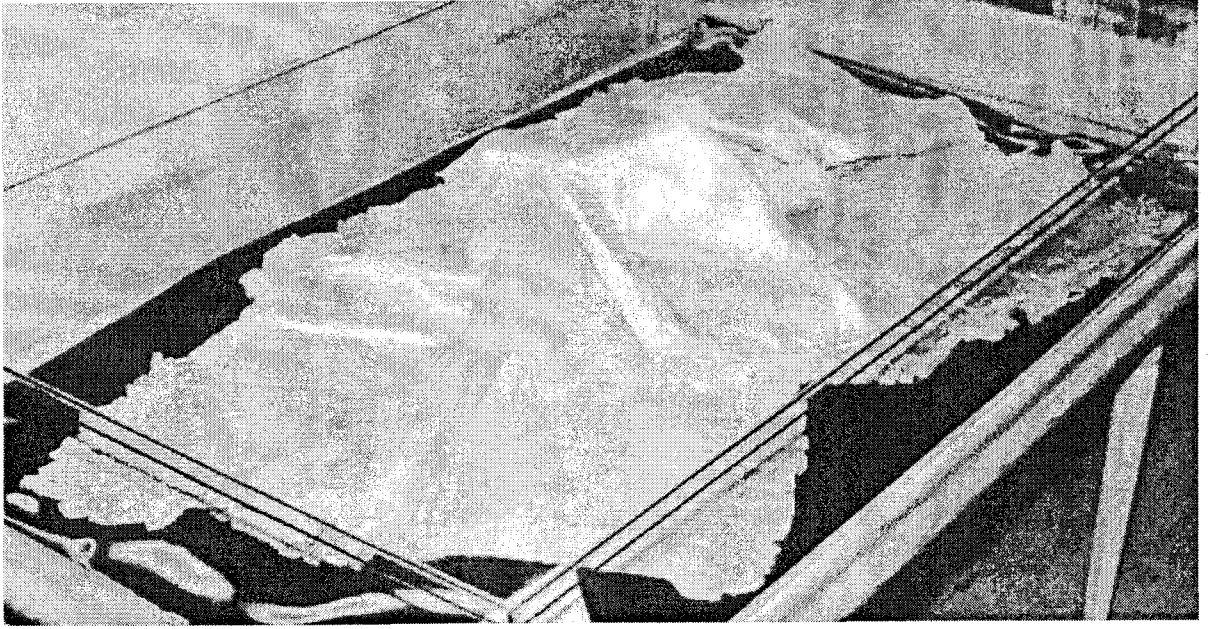
TANIMI :Kenarlarında iki tane kulpu vardır. Gövde geniş silindir şeklinde olup ayaklığı vardır. Musluğu pirinç dökümdür. Gövdenin üzerinde saplı pirinç silindir kapaklı ısı ayarlayıcısı vardır.

KATALOG NO	:39
ADI	:Sefer taşı
MÜZEDEKİ YERİ	:Sergi salonu yönetim odası
TÜRÜ	:Etnografik Eser
MALZEMESİ	:Bakır
TEKNİK	: Dövme
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Yüksekliği 28.5sm Çapı 19sm
DURUMU	:Korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Bakır olup beş ayrı taştan oluşmaktadır.Taşlar dışa bombelidir.En üstte elle tutmaya yarayan,kulpu yanlarda taşları sabitlemeye yarayan karga burunlu çubukları mevcuttur.Karga burun en altta bulunan yuvaya takılmaktadır.

KATALOG NO	:40
ADI	:Bakraç
MÜZEDEKİ YERİ	:Yönetim Odası
TÜRÜ	:Etnografik eser
MALZEMESİ	:Bakır
TEKNİK	:Dövme
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Yüksekliği: 19sm Çapı: 15sm
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Bakır olup kapalıdır. Üst ortadan boğumludur. Bakracın üst bölümüne eklenmiş kulplara takılı oynar sapı vardır.

KATALOG NO :41

ADI :Örtü

MÜZEDEKİ YERİ :Sergi salonu

TÜRÜ :Tekstil

MALZEMESİ :Atlas, pamuklu kumaş

TEKNİK :Delik işi ve sarma

DÖNEMİ :20nci yy.

ÜSLUBU :Türk

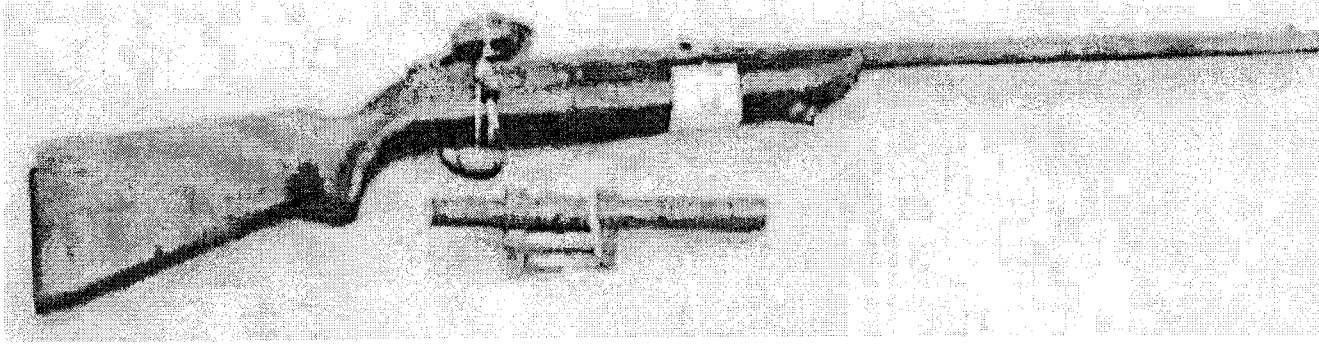
BOYUTLARI :Uzunluk:2m.

Genişlik:1m.

DURUMU :İyi

MÜZEYE İNTİKALİ:Bağış

TANIMI :Krem rengi atlas üzerine delik işi ve sarma tekniği ile çiçek ve yaprak motifleri işlenmiş olan eserin alt kısmı düz renkli pamuklu astar kumaştır. Atlasın kenarlarına boydan boya dantel eklenmiştir. Çiçek motifleri kenarlarda boydan boya işlenmiştir. İpek bölümde az da olsa yıpranmış yerler vardır. İşlemede kumaş renginden koyu tonda ip kullanılmıştır. Boyutları ve özellikleri nedeniyle klasik seccade tipinde olmayan eserin Atatürk' ün kaldığı odada bulunduğu söylenmektedir.

KATALOG NO :42

ADI :Tüfek

MÜZEDEKİ YERİ :Depo

TÜRÜ :Ateşli silah

MALZEMESİ :Ahşap, demir, cam

TEKNİK :Dürlü ve şarjör

DÖNEMİ :20nci yy.

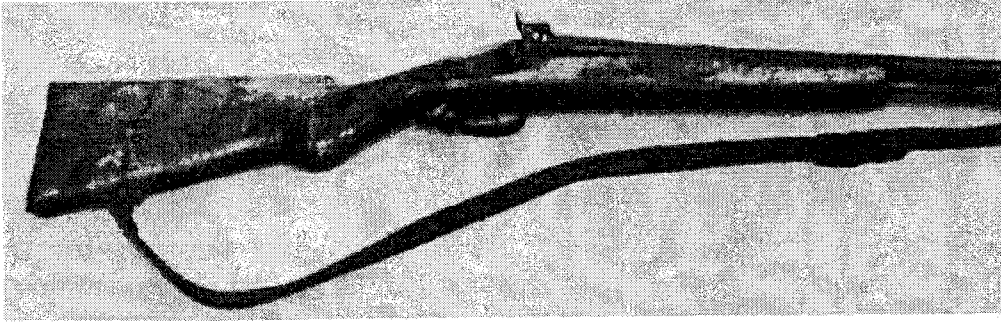
ÜSLUBU :Amerikan

BOYUTLARI :Uzunluk: 109 sm

DURUMU :Namlu ve tetik tertibatı korozyona uğramıştır.

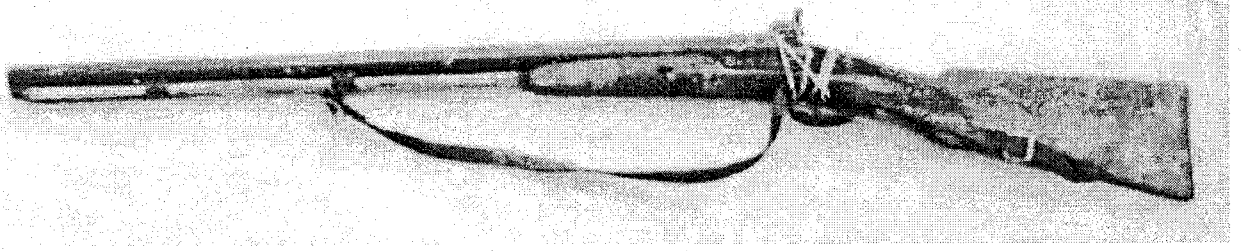
MÜZEYE İNTİKALİ:Emniyet Müdürlüğünden

TANIMI :Amerikan yapımı olan tüfek şarjör ve dürlü olarak kullanılabilmektedir. Namlu üzerinde gezi ve arpacı bulunan silahın askı kayış tutamakları el kundağında ve kabzada oyarak yapılmıştır. Mekanizması kurma kolu ile tahrik edilmektedir.

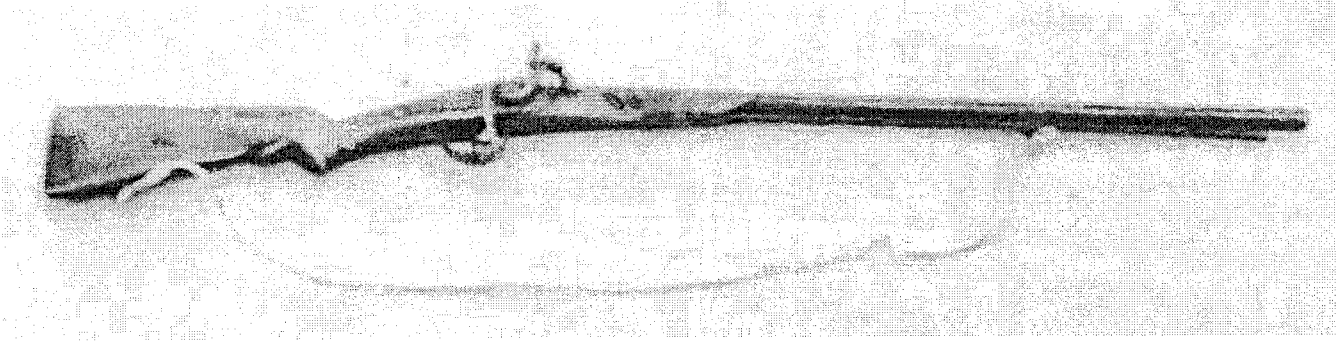

KATALOG NO :43
 ADI :Tüfek
 MÜZEDEKİ YERİ :Depo
 TÜRÜ :Ateşli silah
 MALZEMESİ :Ahşap, demir
 TEKNİK :Çifte dolma
 DÖNEMİ :20nci yy.
 BOYUTLARI :Uzunluk :103 sm
 DURUMU :İyi
 MÜZEYE İNTİKALİ:Jandarmadan

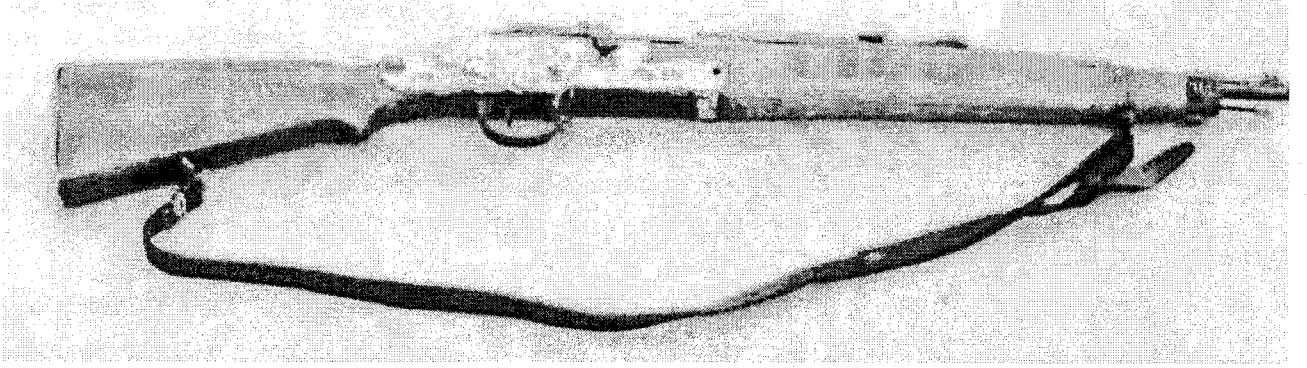
TANIMI :Namlu yan yana iki mermi yolundan oluşmaktadır. Çifte tabir edilen tüfeğin el kundağı ve dipçik baklava dilimleri şeklinde işlenmiştir. her bir mermi yolu için ayrı iğne ve çakmak tertibatı bulunmaktadır. Tetik tertibatının etrafı ve gezin kenar bölümü işlemelidir. Askı kayışı deridir.

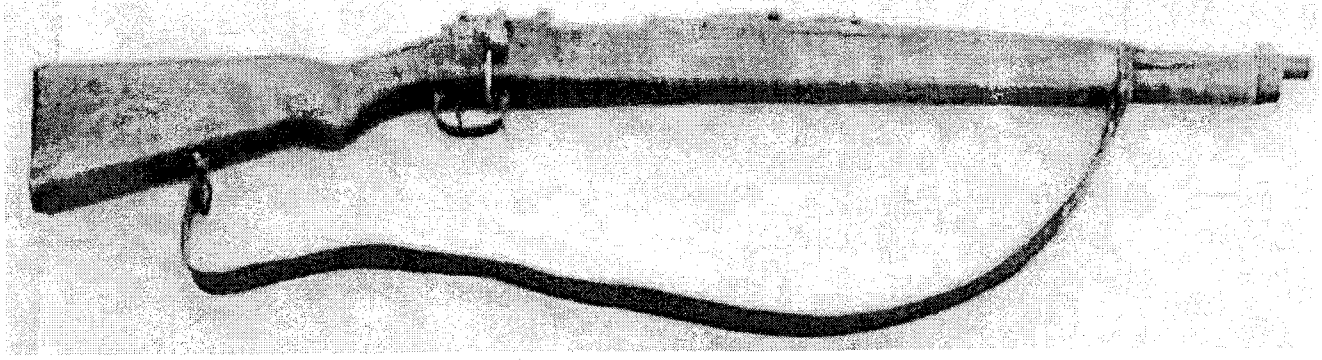
KATALOG NO	:44
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir
TEKNİK	:Çifte dolma
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk :119 sm
DURUMU	:Horoz ve namlu kısmen korozyonludur.
MÜZEYE İNTİKALİ:	Jandarmadan
TANIMI	:Namlu yan yana iki mermi yolundan oluşmaktadır. Çifte dolma tabir edilen tüfeğin el kundağının orta bölümü demirdir. Tüfeğin iki adet horozu ve iki adet tetiği vardır. Askı kayışı deridir. Namluların alt bölümünde boylu boyunca ahşap parça vardır

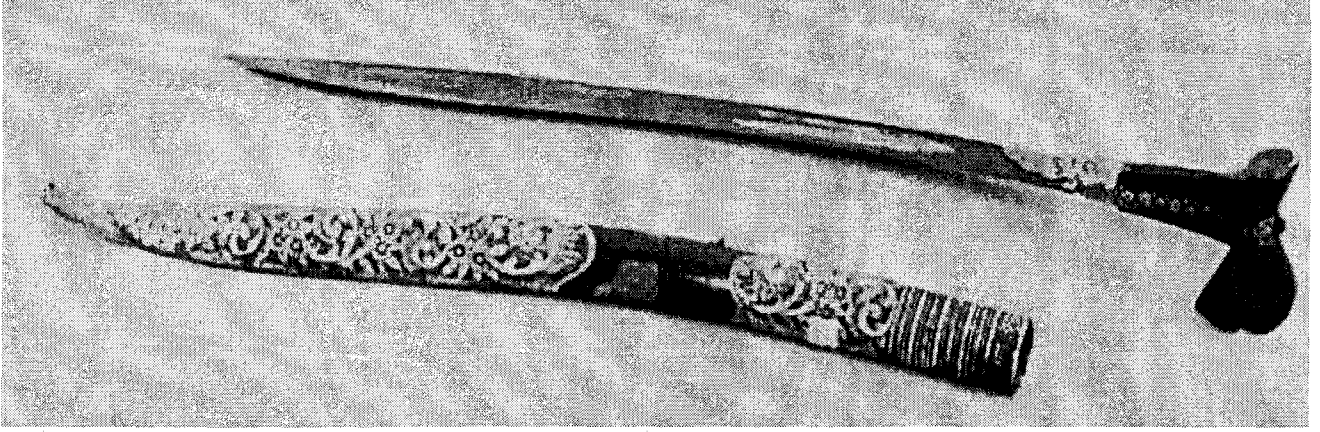
KATALOG NO	:45
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir
TEKNİK	:Kırma
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk :96 sm
DURUMU	:Korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ	:Emniyet Müdürlüğünden
TANIMI	:Tek namlulu tüfeğin gaz silindiri mevcuttur. El kundağı ve dipçik tek parçadır. El kundağının üzerinde işaret ve orta parmakları yerleştirmek için iki adet oyuk vardır. Horozun üzerinde çizgi şeklinde işleme mevcuttur.

KATALOG NO	:46
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir
TEKNİK	:Mekanizmalı
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk :89 sm
DURUMU	:Namlu ucu ve tetik tertibatı korozyonlu
MÜZEYE İNTİKALİ	:Emniyet Müdürlüğünden
TANIMI	:7154Θ/5661ΣT/72 numaralı 8 mm. çapında olan tüfek Avusturya yapısı olup STEYR markadır. Mekanizma düzeni vardır. Harp silahıdır. Mekanizma yatağının sol yan tarafında orijinal 1907, mermi yatağının üst kısmında Y:1903 yazmaktadır. Gövdenin sağ ve sol yanları ile dipçik tabanına sonradan metal levhalar monte edilmiştir. Askı kayışı deridir. Gaz silindiri mevcuttur. Gezi ve nişangahı üzerindedir. Tek tek atım yapabilir.

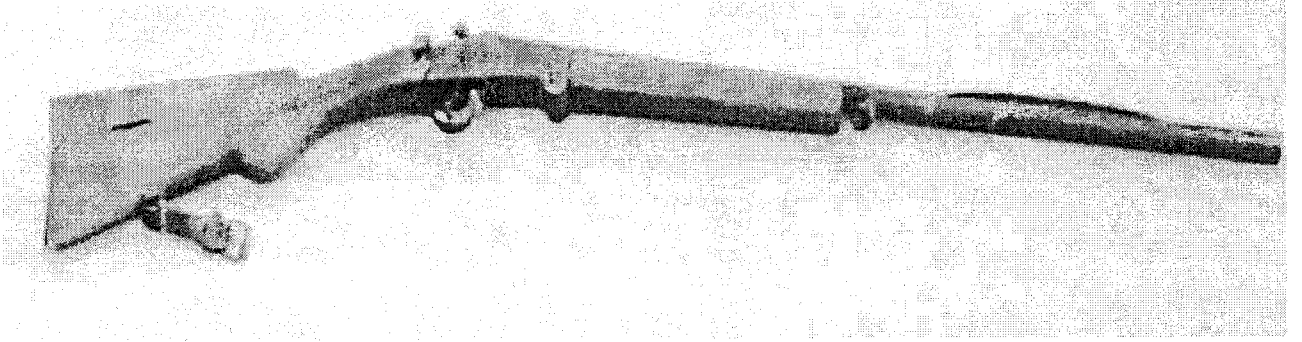

KATALOG NO	:47
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir
TEKNİK	:Mekanizmalı
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk :101 sm
DURUMU	:Namluda yer yer pas mevcuttur
MÜZEYE İNTİKALİ	:Emniyet Müdürlüğünden
TANIMI	:Üzerinde Arapça olarak okunabilen 113044 rakamları vardır. Yabancı kaynaklı olan silah mavzer olarak tabir edilmektedir. Mekanizmalıdır. Askı kayışı suni deridir.

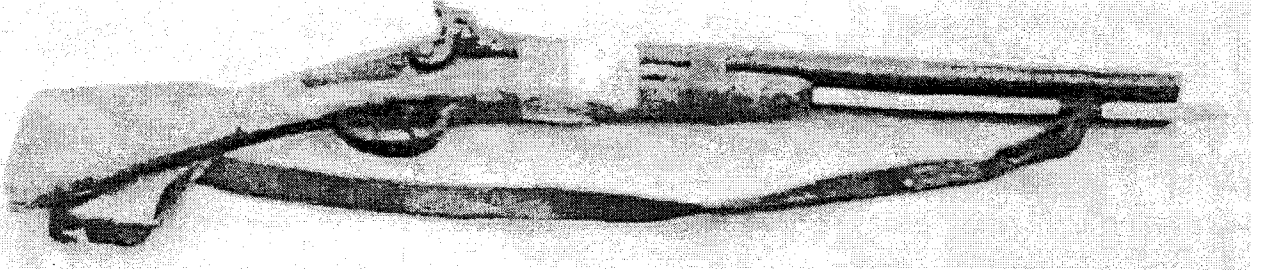

KATALOG NO	:48
ADI	:Yatağan
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal, deri
TEKNİK	:Savat
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu: 76 sm Kın uzunluğu: 72.5 sm. Kılıç genişliği: 3.5 sm Kın genişliği: 5.2 sm
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış

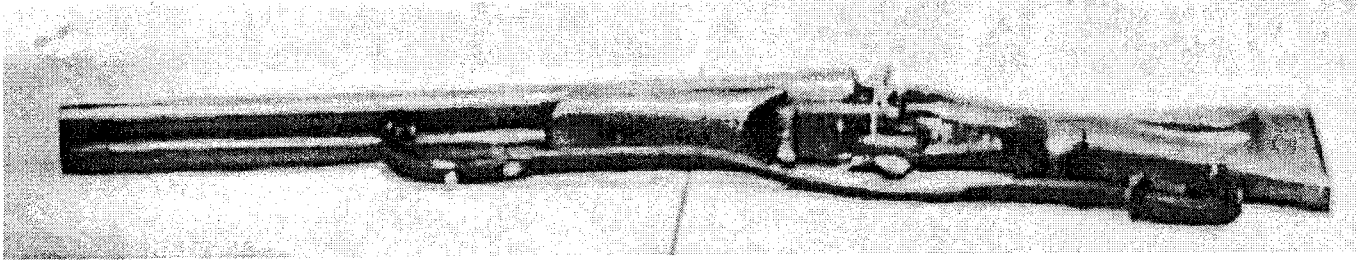
TANIMI :Gümüş kaplama savat kın ağır süslemelidir. Üzerinde stilize çiçek motifleri vardır. Kının alt ucu balık ağzı şeklindedir. Üst bölümü birbirine paralel hatlar şeklinde işlenmiştir. Kının içi ahşap olup orta yüzey deri kaplıdır. Kılıcın kemik olan kabzası topuz şeklinde geniştir. Kabzanın ortasından gümüş savat geçirilmiş olup stilize çiçek motiflidir. Topuzun ortasından geçen bölümde üç adet taş vardır. Kabza ile kılıcın kesici bölümünün birleştiği yerde kabartma çiçek motifli gümüş işleme mevcuttur. Kılıcın kesici bölümünün üst ortasında gümüş kakma işlemler ve işlemlerin ortasında Eski yazı vardır.

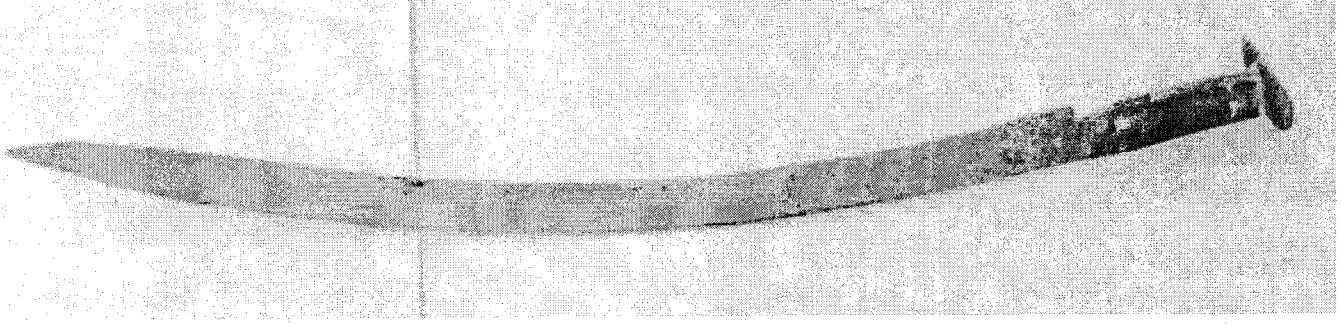
KATALOG NO	:49
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir
TEKNİK	:Kırma
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk: 113.5 sm Namlu uzunluğu: 72.5 sm. Dipçik genişliği: 13.5 sm
DURUMU	:Namluda yarık mevcuttur.
MÜZEYE İNTİKALİ	:Emniyet Müdürlüğünden
TANIMI	:Tek namlulu av silahıdır. Namlusunda 20 sm. uzunluğunda yarık vardır. Kayış kancaları vardır ancak kayışı yoktur.

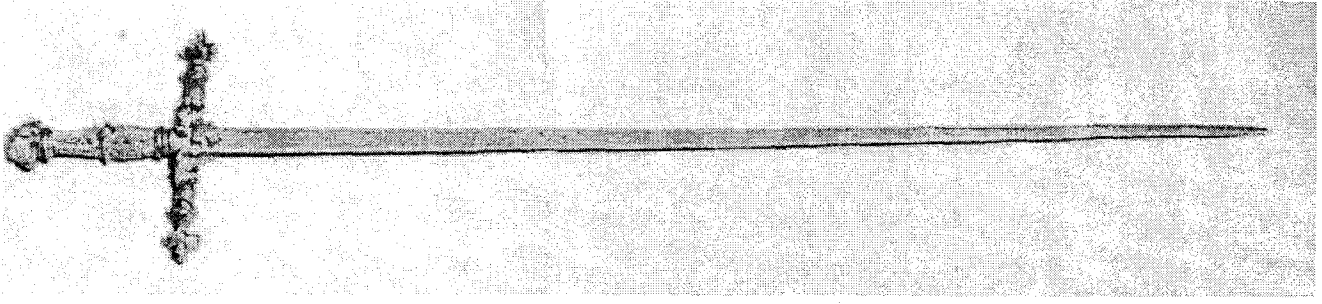
KATALOG NO	:50
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir
TEKNİK	:Çifte dolma
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk :77 sm Namlu uzunluğu:47.3 sm. Dipçik genişliği:10 sm
DURUMU	:Korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ	:Emniyet Müdürlüğünden
TANIMI	:Çifte dolmalı av tüfeği iki horozlu ve iki tetiklidir. Ahşap olan dipçik alttan kırık ve yandan deliklidir. Kurt yenikleri ahşap bölümlere zarar vermiştir.

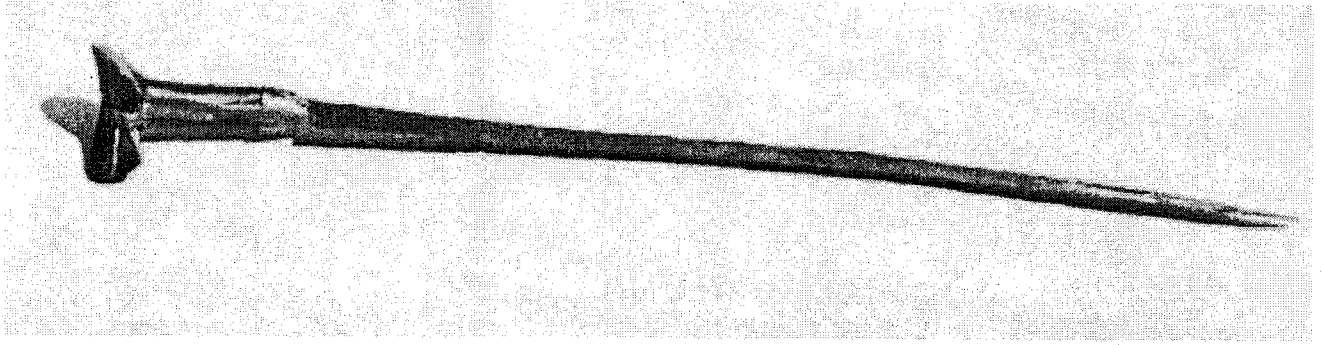
KATALOG NO	:51
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir
TEKNİK	:Çifte dolma
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk :109 sm Namlu uzunluğu:68 sm. Dipçik genişliği:12.5 sm
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ	:Emniyet Müdürlüğünden
TANIMI	:Çifte dolmalı av tüfeği iki horozlu ve iki tetiklidir. Dipçikle tetik tertibatı arasında kalan ahşap bölme baklava dilimleri şeklinde işlenmiştir.

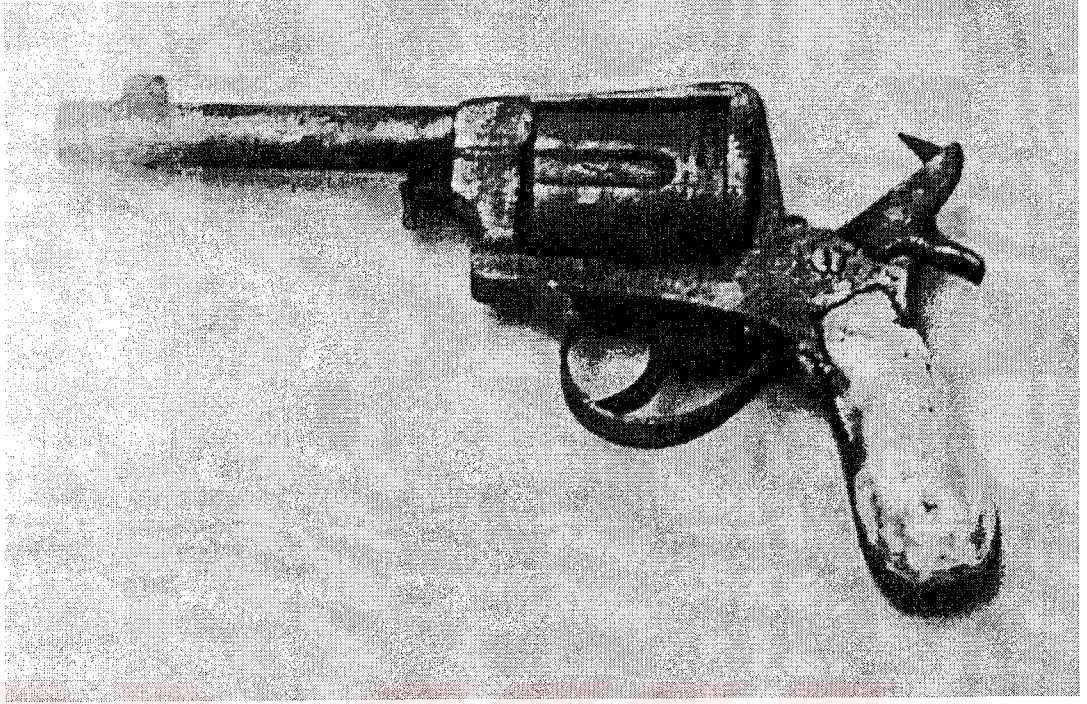
KATALOG NO	:52
ADI	:Yatağan
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal, kemik
TEKNİK	:Dövme ve kaplama
DÖNEMİ	:19 yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu :76.5 sm Kabza uzunluğu:13 sm. Kılıç genişliği:3.5 sm Kabza genişliği:11.3 sm
DURUMU	:Yoğun korozyonludur.
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Çelik olan kesici bölümü delici uca doğru genişlemektedir. Orta üst bölümde Eski yazı mevcuttur. Kesici bölüm kavislidir. Kabza kemikten yapılmıştır ve iki yana 'T' şeklinde düz açılarak son bulur.

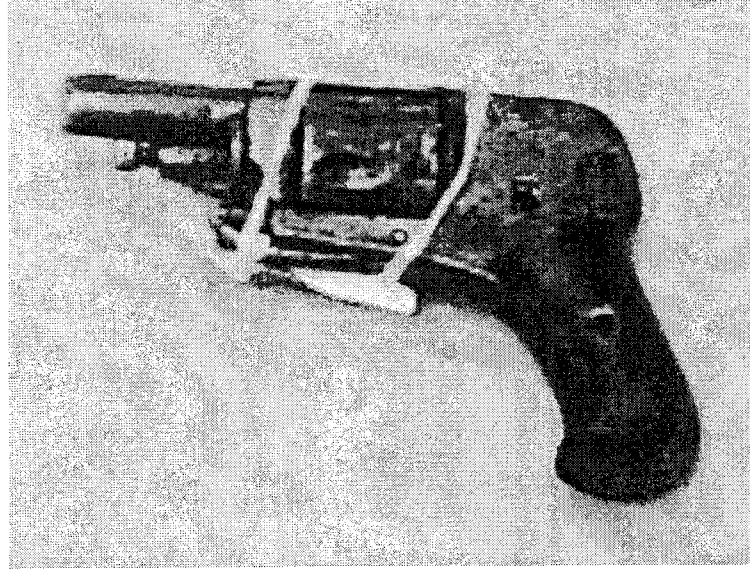
KATALOG NO	:53
ADI	:Kılıç
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal, kemik
TEKNİK	:Kalıp baskı ve dövme
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu : 98.5 sm Kabza uzunluğu: 16 sm. Kılıç genişliği: 2 sm
DURUMU	:Korozyonludur.
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Pirinç kabzadan ve çelik kesici bölümlerden oluşur. Kesici bölüm üzerindeki işlemler güçlükle seçilebilmektedir. Burası taşa tutulmuş olduğundan işlemleri silinmiştir. Kesici bölüm muntazam bir şekilde incelerek son bulur ve düzdür. Kabza üzerinde kabartma işlemler mevcuttur. Balçağın iki yanı haç şeklindedir. Kılıç da bütününde haçı andırmaktadır. Kının bir yanında 4, diğer yanında 5 adet taş yuvası olmakla beraber taşları yoktur.

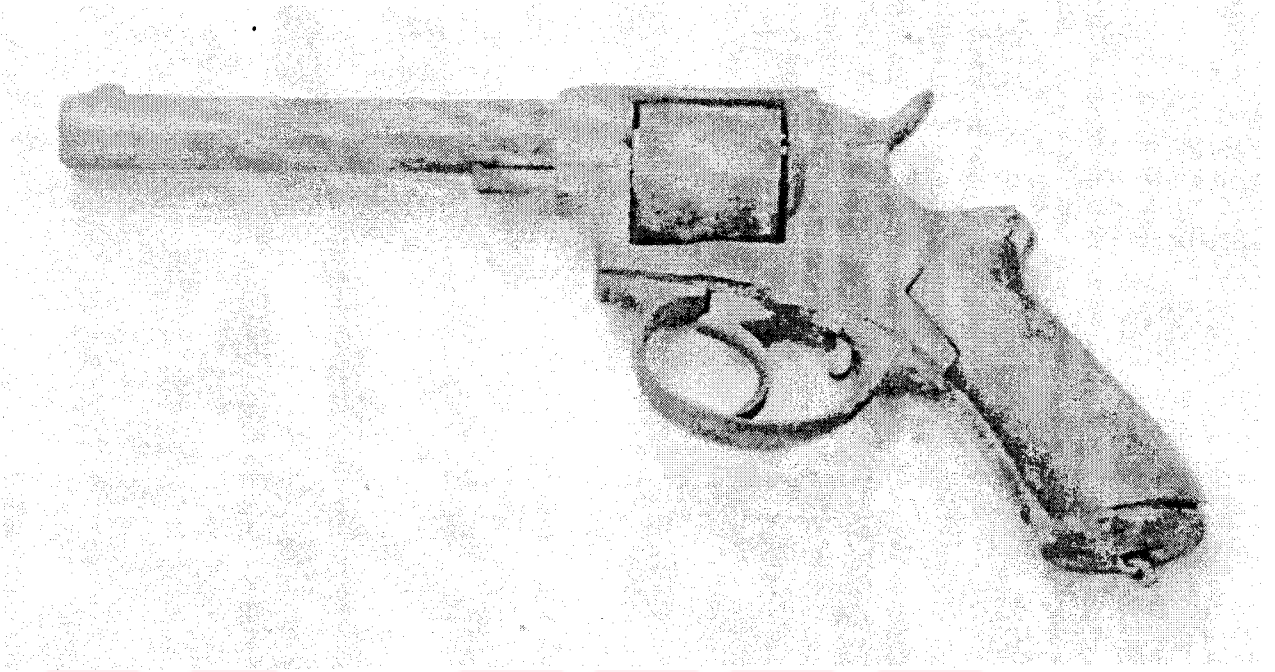
KATALOG NO	:54
ADI	:Yatağan
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal, kemik
TEKNİK	:Kaplama ve dövme
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu :89 sm Kabza uzunluğu:13.5 sm. Kılıç genişliği:3 sm
DURUMU	:Korozyonludur.
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Çelik olan kesici bölüm kavislidir. Kabzası kemik olup topuz şeklinde ki yana açılarak son bulur. Kabzanın ortasından geçerek kesici bölümle birleşen metal üzerinde zig zag şeklinde işlemler mevcuttur.

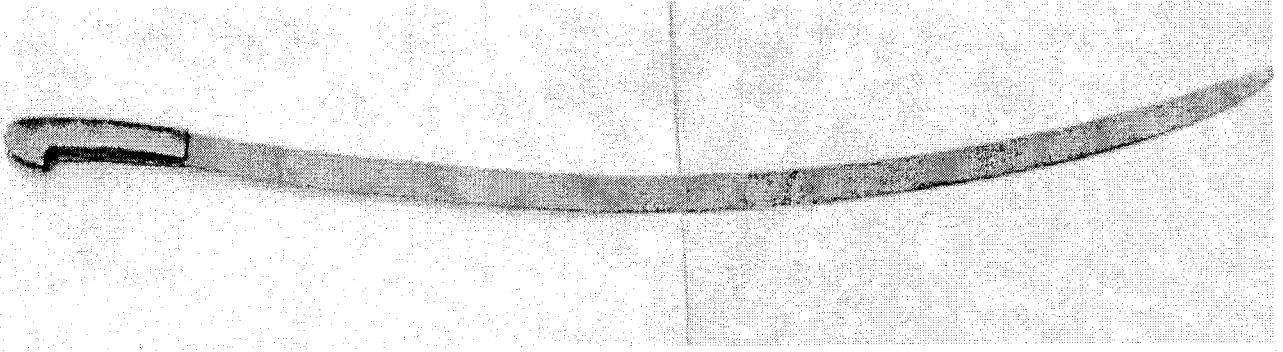
KATALOG NO	:55
ADI	:Tabanca
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir
TEKNİK	:Toplu tabanca
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Namludan kabzaya çapraz uzunluğu:28.5 sm Genişlik:16 sm
DURUMU	:Paslı
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Ahşap kabzalı olan tabanca demirden yapılmıştır. Tetik tertibatı çalışmamaktadır. Horozu çalışmamaktadır ancak hareket etmektedir. Beş mermi alabilen tabancanın mermi yataklarının olduğu yerde mermileri tutan tırnak mevcuttur. Toplu bölüm döndürülebilmektedir. Tetik tertibatının sağ üst tarafında 14021 numarası vardır. Aynı numara mermilerin yerleştirildiği toplu bölümde de görülmektedir.

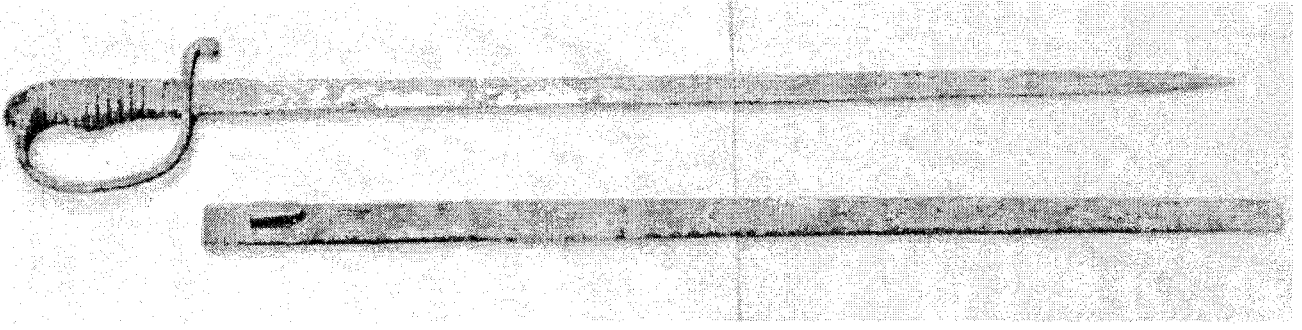
KATALOG NO	:56
ADI	:Tabanca
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Kemik, demir
TEKNİK	:Toplu tabanca
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Namludan kabzaya çapraz uzunluğu:13.5 sm. Genişlik:8 sm
DURUMU	:Yer yer korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ	:Emniyet Müdürlüğünden
TANIMI	:Boyutları küçük olan tabanca demirden yapılmıştır. Tetik tertibatının muhafazası yoktur. Tetik namluyla paralel hale getirilerek, içeriye doğru sokularak kapatılabilmektedir. Horoz tertibatı dışarıdan görülemeyecek şekilde iç kısma yerleştirilmiştir. Metal kabza iki yandan kemikle kaplanmıştır. Emniyet tertibatı mevcuttur. Yüzeyi meneviş kaplıdır.

KATALOG NO	:57
ADI	:Tabanca
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Kemik, demir
TEKNİK	:Toplu tabanca
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Namludan kabzaya çapraz uzunluğu:29 sm. Genişlik:14 sm
DURUMU	:Yer yer korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Kabzası kemik olan toplu tabancanın emniyet tertibatı vardır. Beş adet mermi alabilmektedir. Tabancanın horoz yayı sağlamdır ve çalışır durumdadır.

KATALOG NO	:58
ADI	:Kılıç
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal, kemik
TEKNİK	:Kaplama ve dövme
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu :81 sm Kabza uzunluğu:11.5 sm. Kılıç genişliği:2.5 sm
DURUMU	:Korozyonludur.
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Çelik olan kesici bölüm kavislidir. Kabzasının iki yanı kemikle kaplanmış olup, üç adet çiviyle kılıca tutturulmuştur. Kılıcın üzerinde herhangi bir işlemeye rastlanmamıştır. Kabzadaki kemik kaplamanın bir yüzündeki kemiğin bir kısmı hastalanmış olduğundan beyazlamıştır.

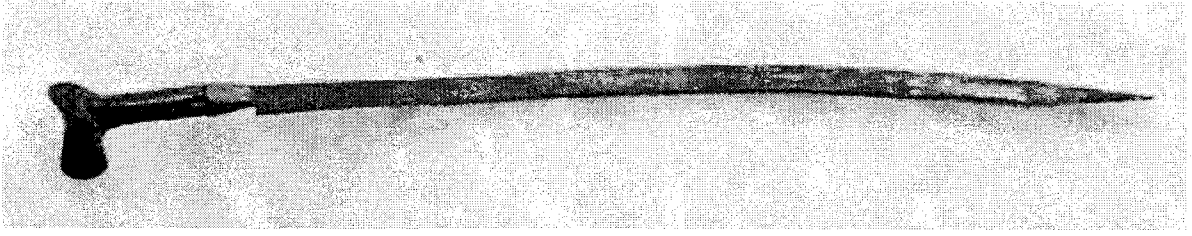
KATALOG NO	:59
ADI	:Kınlı Kılıç
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal, ahşap
TEKNİK	:Kaplama
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu :80 sm Kabza uzunluğu:12 sm. Kılıç genişliği:2.3 sm Kın uzunluğu:68.5 sm.
DURUMU	:Yoğun korozyonludur ve kabzasında kurt yenikleri vardır.
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Balçak kısmı pirinç, el tutamağı ahşap olan kılıcın kesici bölümü çeliktendir. Subayların törenlerde kullandığı kılıçlardandır. Kesici bölüm üzerinde kabzaya yakın olan bölümde her iki yanda eski yazı mevcuttur.

KATALOG NO	:60
ADI	:Yatağan
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal, kemik
TEKNİK	:Kaplama ve dövme
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu :90 sm Kabza uzunluğu:14.5 sm. Kılıç genişliği:2.9 sm
DURUMU	:Yoğun korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Kabzası kemik kaplama olup dört adet çiviyle tutturulmuştur. Kesici bölüm kavislidir. Kesici bölümün her iki yanında işlemler mevcuttur. Bu işlemlerin içinde eski harflerle yazılmış tazılar vardır. Kabzayla kesici bölümün birleştiği yerde pirinç işlenmiş kaplamalar mevcuttur. Bu işlemler stilize çiçek motiflerinden oluşmaktadır. Kabzası hasarlı olup kaplamaları eksiktir.

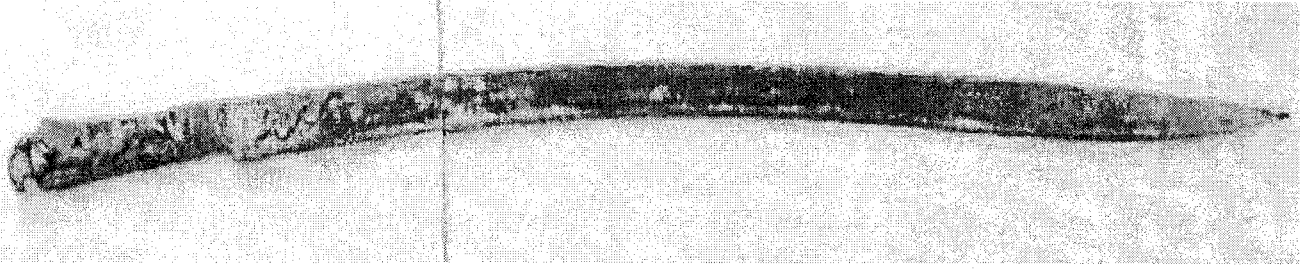
KATALOG NO	:61
ADI	:Yatağan
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal, kemik
TEKNİK	:Dövme ve kaplama
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu: 78.5 sm Kılıç genişliği: 2.5 sm Kabza uzunluğu: 12.5 sm.
DURUMU	:Yoğun korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Kabzası kemik kaplama olup üç adet çiviyle tutturulmuştur. Kesici bölüm kavislidir. Kesici bölümün bir yüzünde eski harflerle yazı mevcuttur. Kesici bölümle kabzanın buluştuğu yerde işlemler vardır. Kabzası düz kulaklıdır. Kabzanın kemik kaplamaları üzerinde üç adet oyuk görülmektedir.

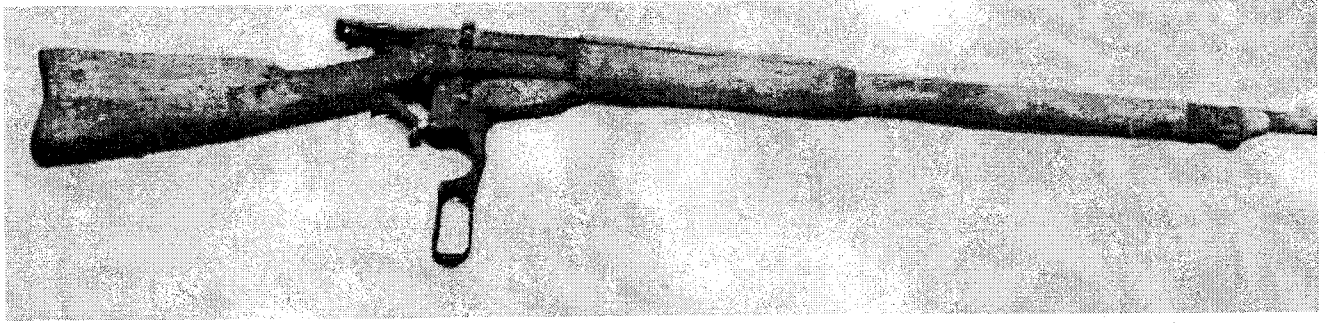
KATALOG NO	:62
ADI	:Yatağan
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal
TEKNİK	:Dövme ve kaplama
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu : 70.5 sm Kabza uzunluğu: 12.5 sm. Kılıç genişliği: 3 sm
DURUMU	:Yoğun korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Kesici bölümü kavisli olan yatağanın kabzasındaki kaplamalar eksiktir. Kabza üzerinde muhtemelen kaplamaları tutturmak için kullanılan üç adet delik vardır. Yatağanın üzerinde herhangi bir işlemeye rastlanmamıştır.

KATALOG NO	:63
ADI	:Yatağan
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal, kemik
TEKNİK	:Kaplama ve dövme
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu :76 sm Kabza uzunluğu:12.5 sm. Kılıç genişliği:2.7 sm
DURUMU	:Yoğun korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ	:Bağış
TANIMI	:Kesici bölümü kavisli olan yatağanın kabzasındaki kemik kaplamalar üç adet çiviyle tutturulmuştur. Kesici bölümün bir yüzünde motif içerisinde eski harflerle yazı mevcuttur. Bir yanın kabzadaki kemik kaplaması üst taraftan kopmuştur.

KATALOG NO	:64
ADI	:Yatağan
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Kesici silah
MALZEMESİ	:Metal
TEKNİK	:Kaplama ve dövme
DÖNEMİ	:19ncu yy.
BOYUTLARI	:Kılıç uzunluğu :67sm Kabza uzunluğu:7 sm. Kılıç genişliği:3.5 sm
DURUMU	:Yoğun korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış
TANIMI	:Kesici bölümü kavisli olan yatağanın kabzası kırıktır. Kesici bölümün kabza ile birleştiği bölümde işlemeli bakır kaplama mevcuttur. Bu kaplama üzerinde döküntüler vardır. Kesici bölümün bir yüzünde daire içinde sekiz köşeli yıldız motifi, diğer yüzünde stilize çiçek motifleri görülmektedir. Bu işlemler altın kakmayla yapılmıştır. Ancak bu kakmalar yer yer dökülmüştür. Yatağanın sırtı yakın olan bölümünde iki yüzde de kan olukları vardır.

KATALOG NO :65

ADI :Tüfek

MÜZEDEKİ YERİ :Depo

TÜRÜ :Ateşli silah

MALZEMESİ :Ahşap, demir

TEKNİK :Amerikan kırma

DÖNEMİ :19ncu yy.

BOYUTLARI :Uzunluk: 118 sm

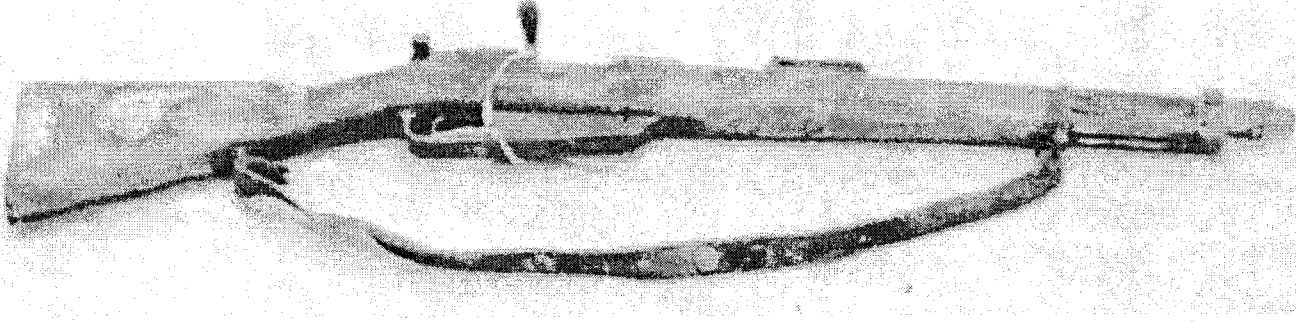
Namlu uzunluğu: 83 sm.

Dipçik genişliği: 11.3 sm

DURUMU : Yoğun korozyonlu

MÜZEYE İNTİKALİ:Jandarmadan

TANIMI :Winchester marka tüfek tetik tertibatından kurulmaktadır. Tetik tertibatının muhafazası aşağı doğru çekildiğinde, üst taraftaki mekanizma aşağı doğru hareket ederek silahın kurulmasını sağlar. Bu mekanizma halen çalışmaktadır. Silahın sol tarafında mekanizmanın altında kalan yüzeyde silahın üretim tarihi ve patentiyle ilgili bilgiler yazılıdır. Namlunun mekanizmayla birleştiği bölümde ise 7.62 mm yazmaktadır. Bu silahın çapının belirtmektedir. Arpacığın altında süngü yuvası mevcuttur.

KATALOG NO :66

ADI :Tüfek

MÜZEDEKİ YERİ :Depo

TÜRÜ :Ateşli silah

MALZEMESİ :Ahşap, demir, alüminyum, pirinç, deri

TEKNİK :Mekanizmalı ve kaplamalı

DÖNEMİ :20nci yy.

BOYUTLARI :Uzunluk: 101sm

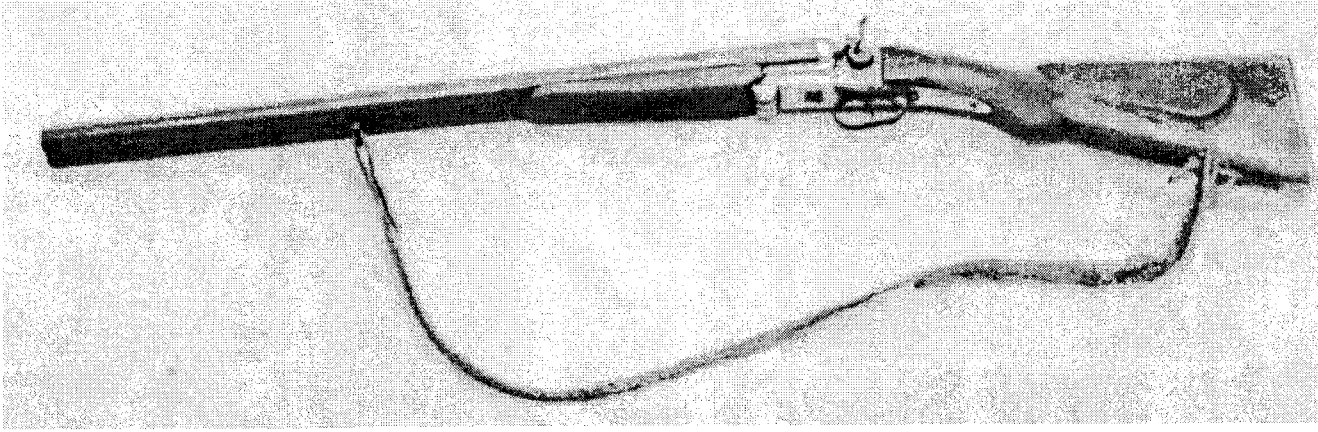
Namlu uzunluğu: 54 sm.

Dipçik genişliği: 12.3 sm

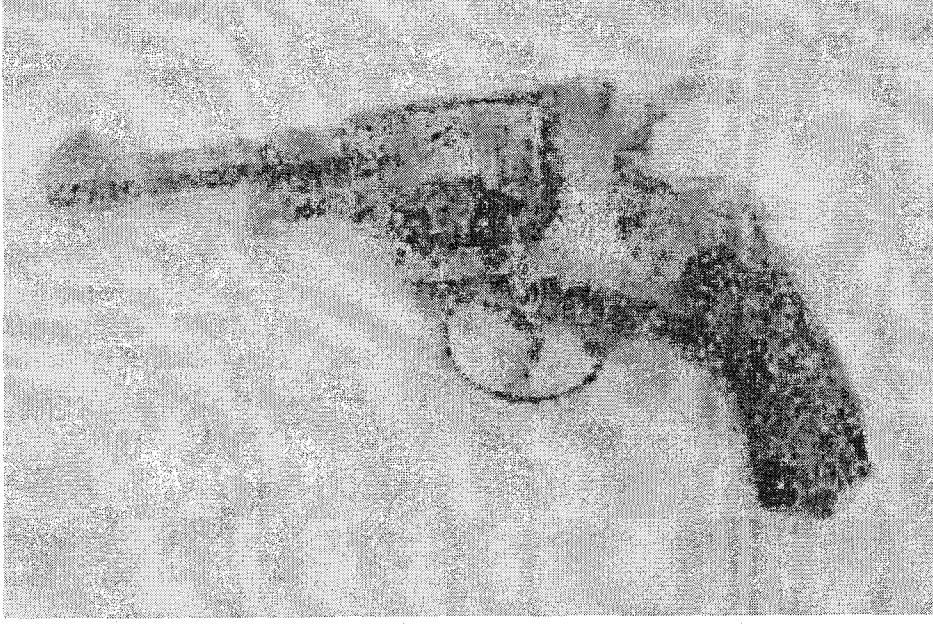
DURUMU :Korozyonlu

MÜZEYE İNTİKALİ:Jandarmadan

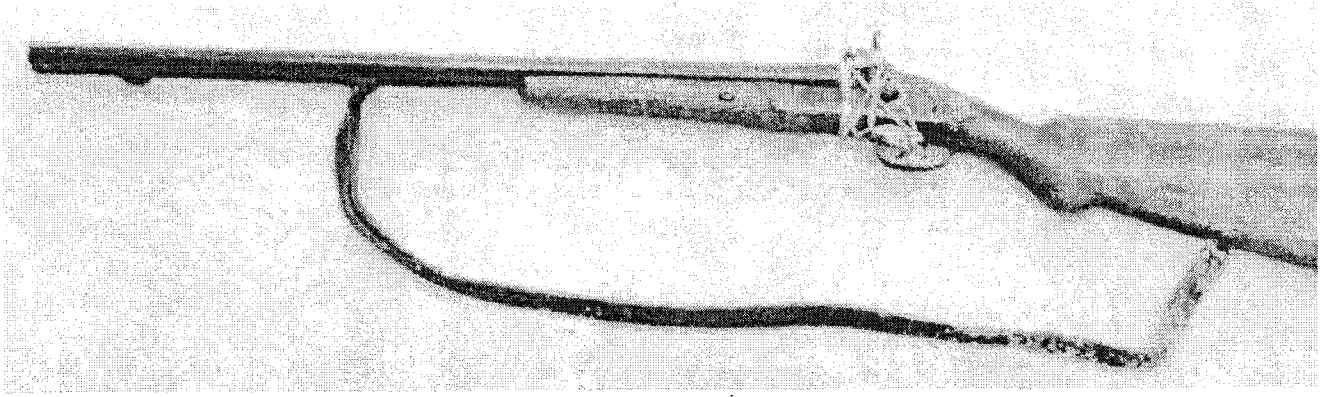
TANIMI :Mauzer marka tüfeğin namlunun mekanizmayla birleşen bölümünde DANZIG 1890 ibaresi yazılıdır. Dipçik bölümünde altı adet alüminyum parça ahşap üzerine tutturulmuştur. Bir adet alüminyum kaplama da tetik tertibatının hemen üzerindedir. Nişangahın bazı parçaları eksiktir. Namlunun en ucunda arpacıktan sonra pirinç kaplama mevcuttur. Dipçik bölümünde kurt yeniklerinden oluşan oyuklar vardır. Kayışı deri olup yıpranmıştır.

KATALOG NO	:67
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir
TEKNİK	:Çifte kırma
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk :120 sm Namlu uzunluğu:76.5 sm. Dipçik genişliği:12.5 sm
DURUMU	:Korozyonlu
MÜZEYE İNTİKALİ	:Jandarmadan
TANIMI	:Fransız yapımı çift dolma av tüfeğinin tetik tertibatında iki adet tetik vardır. İki adet de horozu mevcuttur. Tetik tertibatının üstündeki bölümde her iki tarafta avlanan adam, köpek ve ördeklerin bulunduğu motifler görülmektedir. Namlunun horoza yakın olan bölümünde ata binmiş adam figürü işlenmiştir. Burada silahın yapım yerinin adı LIEGE ve başka yazılar da vardır. Askı kayışı örme deridir .Ahşap bölümleri sağlamdır.

KATALOG NO	:68
ADI	:Tabanca
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Kemik, demir
TEKNİK	:Toplu tabanca
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Namludan kabzaya çapraz uzunluğu:25.4 sm. Namlu uzunluğu:10.5 sm
DURUMU	:Yer yer korozyonludur
MÜZEYE İNTİKALİ	:Emniyet Müdürlüğünden
TANIMI	:NOPANT marka tabanca 7.62 çaplıdır. Toplu tabanca yedi adetmermi alabilmektedir. Toplu kısmı çevreleyen bölümün sol yanında 89893 seri numarası yazmaktadır. Kabza kemiktendir ve üzerinde baklava dilimi işlemler vardır. Tabancanın tetik tertibatı ve horozu çalışmaktadır.

KATALOG NO :69

ADI :Tüfek

MÜZEDEKİ YERİ :Depo

TÜRÜ :Ateşli silah

MALZEMESİ :Ahşap, demir, deri

TEKNİK :Çifte dolma

DÖNEMİ :20nci yy.

BOYUTLARI :Uzunluk :114 sm.

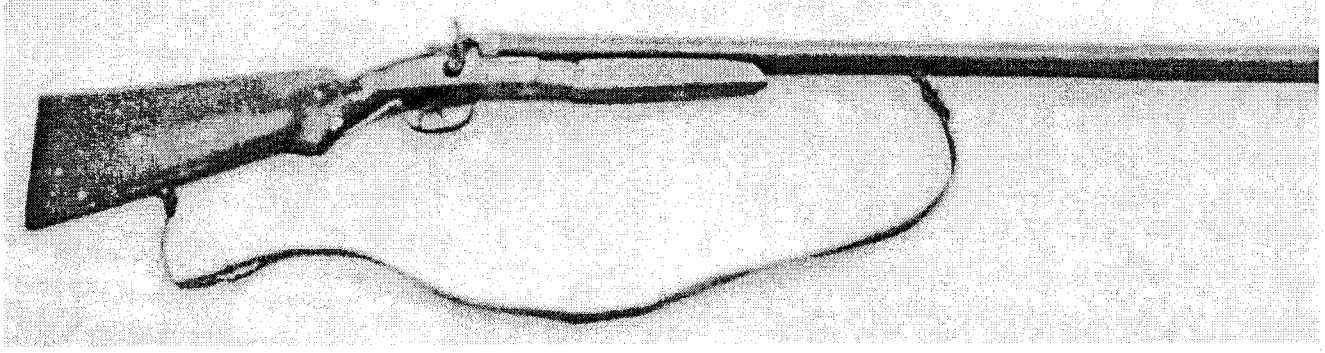
Namlu uzunluğu:74.5 sm.

Dipçik genişliği:12.5 sm.

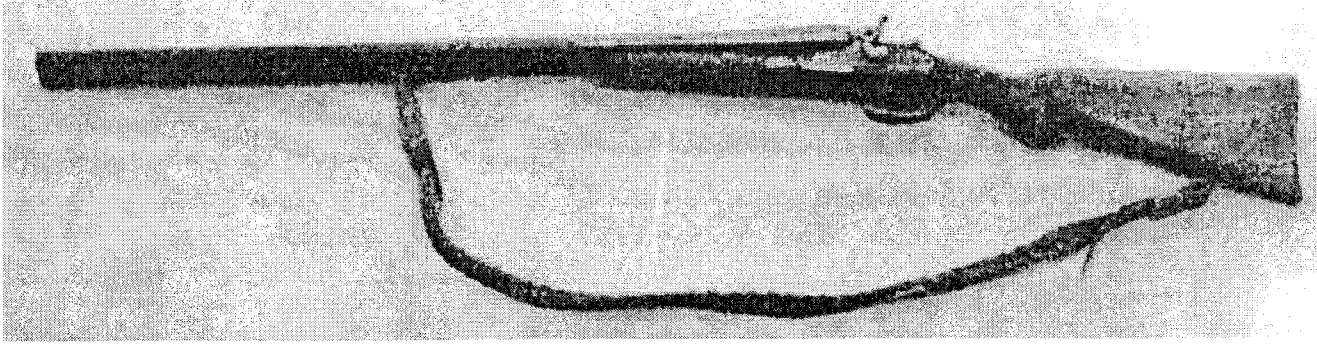
DURUMU :Korozyonludur

MÜZEYE İNTİKALİ:Jandarmadan

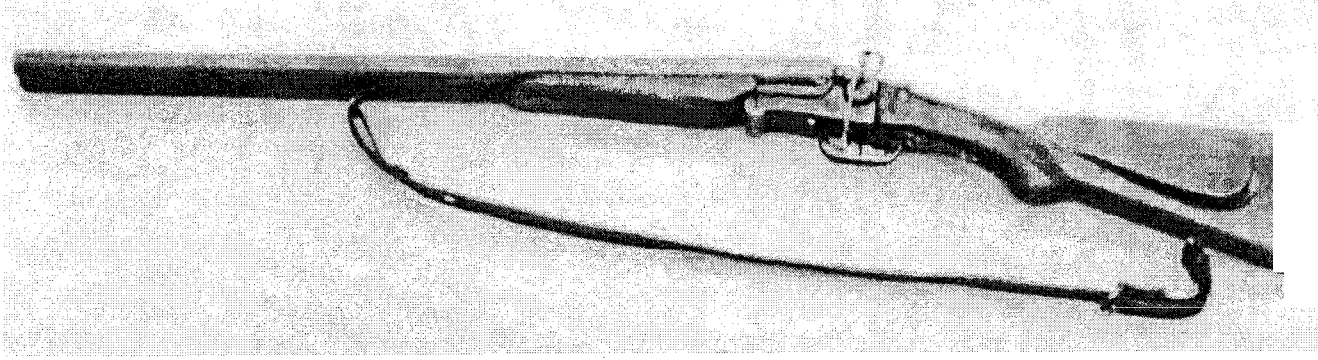
TANIMI :Numarasız olan çift dolma av tüfeğinin tetik tertibatında iki adet tetik vardır. İki adet de horozu mevcuttur. Dipçik ile tetik tertibatı arasında kalan el tutamağında baklava dilimi işlemler görülmektedir. Askı kayışı deridir. Ahşap bölümleri sağlamdır.

KATALOG NO	:70
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir, deri
TEKNİK	:Çifte dolma
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk :120 sm Namlu uzunluğu:78.3 sm.
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ:	Jandarmadan
TANIMI	:Numarasız olan çift dolma av tüfeğinin tetik tertibatında iki adet tetik vardır. İki adet de horozu mevcuttur. Dipçik ile tetik tertibatı arasında kalan el tutamağında baklava dilimi işlemler görülmektedir. Askı kayışı deridir. Ahşap bölümleri sağlamdır.

KATALOG NO	:71
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir, deri
TEKNİK	:Çifte dolma
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk :112.5 sm Namlu uzunluğu:70.5 sm.
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ	:Jandarmadan
TANIMI	:Türk yapımı çift dolma av tüfeğinin iki adet tetiği ve iki adet horozu mevcuttur. Namlunun horozu yakın olan bölümünde sağda solda birer adet kuş figürü ile daire içinde bir ve altı rakamları görülmektedir. Askı kayışı örme deridendir. Dipçik ucu plastik kaplamadır.

KATALOG NO	:72
ADI	:Tüfek
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Ateşli silah
MALZEMESİ	:Ahşap, demir, deri
TEKNİK	:Çifte kırma
DÖNEMİ	:20nci yy.
BOYUTLARI	:Uzunluk :112 sm Namlu uzunluğu:69.5 sm.
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ	:Jandarmadan
TANIMI	:Türk yapımı çift dolma av tüfeğinin iki adet tetiği ve iki adet horozu mevcuttur. Tetik tertibatının üzerinde işlemler vardır. El kundağının alt bölümünde geometrik şekiller yer almaktadır. Namlu üzerinde Fransız namlusu yazmaktadır. Namlunun sağında ve solunda kuş figürleri vardır. Dipçik ucu plastik kaplamadır.

KATALOG NO	:73
ADI	:Üniforma (Kaban)
MÜZEDEKİ YERİ	:Depo
TÜRÜ	:Tekstil
MALZEMESİ	:Yün, metal
TEKNİK	:Sim işleme
DÖNEMİ	:20nci yy. başı
BOYUTLARI	:Boy uzunluğu: 100 sm. Kol ve Omuz genişliği: 45.5 sm ve 17 sm.
DURUMU	:İyi
MÜZEYE İNTİKALİ:	Bağış

TANIMI :Lacivert renkli yün olan üniformanın kol uçları kırmızı kaşe üzerine sim işlemedir. Kol uçlarındaki bu işlemler beş adet küçük bölme içerisine simlerle yapılmış yaprak motiflerinden ve bir adet büyük bölme içerisinde dört adet dikey çizgiden oluşur. İlik evlerinin bulunduğu tarafta boydan boya kırmızı kaşe şerit geçilmiştir. Dokuz düğmeli kabanın en üstteki ve en alttaki iki adet düğmesi eksiktir. Metal düğmeler üzerinde Osmanlı Devlet Arması vardır. Omuzlarda iki adet apolet yeri kırmızı kaşe üzerine sim işlemeli olarak mevcuttur. Yaka kırmızı üzerine stilize yaprak motifi simle işlenmiştir. Üniformanın arka yüzünde de altı adet düğme vardır. Kabanın orta kenarlarına gelecek şekilde en alttan ortaya kadar kırmızı şerit çekilmiş olup düğmelerin bulunduğu bölümler de kavisli kırmızı şeritlidir. Kabanın sol tarafında cep kapağı mevcuttur.

3.3. Etnografik Eserler Koleksiyonu

Müzenin etnografik eserler koleksiyonu Balıkesir yöresine ait günlük yaşamla ilgili çeşitli eserlerden oluşmaktadır. Bu eserlerin büyük miktarı tekstildir, metal ve ahşaptır. Milli Mücadele döneminde kullanılan eşya ile ilişkilendirilmiş olan etnografik eserler kuvayi milliye koleksiyonuna dahil edilmiştir. Bu eserler milli mücadele yıllarında kuvayi milliyede yer alanlar tarafından da benzer eşyalar kullanılmış olabileceği göz önünde tutularak seçilmiştir. Bunun yapılmasındaki amaç hem milli mücadele yıllarındaki yaşamla ilgili bilgileri ziyaretçilere sunabilmek hem de kuvayi milliye koleksiyonunu zenginleştirmektir. Kuvayi milliye koleksiyonunun zenginleşmesiyle müzenin tüm mekanlarının sadece kuvayi milliye eserleri için kullanılmasını sağlamak amacıyla bu eserler 3.2 nci Bölümdeki envanter çalışmasına dahil edilmemiştir. Böylece müzenin koleksiyon politikasına göre kuvayi milliye koleksiyonuna eser dahil edildiğinde bu 113 eserden uygun görülenlerin çıkartılabilmesi için uygun zemin bırakılmıştır. Ek 16' da bir liste şeklinde belirtilen bu 113 adet eser, etnografik eserler koleksiyonundaki toplam rakamın dışındadır. Etnografik eserler koleksiyonu toplam 152 adet eserden oluşmaktadır ve tüm koleksiyonlar içinde %5 oranında yer tutmaktadır (Bkz. Ek 3). Bu eserlerin malzeme türlerine göre miktarları aşağıdadır:

Malzeme Türü	Çeşidi	Miktarı
Ahşap	19	23 Adet
Ahşap ve Metal	6	6 Adet
Toprak	3	4 Adet
Deri	2	4 Adet
Kemik	2	3 Adet
Deri ve Kemik	2	2 Adet
Kağıt	3	4 Adet
Metal	21	28 Adet
Tekstil	54	62 Adet
Tekstil ve Metal	5	9 Adet
Mermer	2	2 Adet
Cam	3	5 Adet
Toplam	122 Çeşit	152 Adet

Koleksiyondaki eserlerin %70 i depoda %30 u ise sergidedir (Bkz. Ek 8). Etnografik eserler koleksiyonundaki eserlerin geliş şekline göre sınıflandırıldığında, koleksiyondaki eserlerin %94,7'si bağış yoluyla, %4,6'sı ise satın alma yoluyla müzeye kazandırıldığı görülür (Bkz. Ek 7). Kurumlardan gelen eser ise sadece binde 7 oranındadır. Bağış yoluyla müzeye kazandırılan eser miktarının çokluğu hem yöre halkının müzeye gösterdiği duyarlılığı hem de müze yönetiminin bu konuda ki başarısını ortaya koymaktadır. Bağış yapanların özendirilmesi için bağış yoluyla kazanılan eserlerin 44 adedinin sergilenmesi de yerindedir. Bu miktar etnografik eserler koleksiyonundaki en yüksek sergilenme oranıdır (Bkz. Ek 9). Kurumlardan yok denecek kadar az eserin gelmesi de onların yapıları gereği etnografik eserlere pek sahip olmamasından kaynaklanmaktadır.

Etnografik eserler koleksiyonu müze binasının üst katında iki ayrı salon ve sahanlığın bir bölümünde sergilenmektedir. Eserlerden bazıları vitrin içersinde sergilenirken bazıları da ait olduğu dönemin yaşam tarzını anlatmak amacıyla açıkta sergilenmektedir. Vitrin içersindeki eserler serili veya dik yüzeye asılı bir durumda sergilenmektedir. Serili olarak sergilenenler, sergileme tekniği açısından uygun olmakla beraber asılarak sergilenenlerin zaman içerisinde akma yapma tehlikesi vardır. Akma olarak ifade edilen bozulma şekli tekstil eserlere özgü bir bozulmadır. Akma yapan tekstil eserlerde ipliklerin yerinden oynaması ve önce eserin şeklinin bozulması sonra da yapısının bozulması söz konusudur. Asılarak sergilenen eserlerin yüzeye tutturulduğu bölümler özellikle daha çok hasar görmektedir.

Etnografik eserler koleksiyonun sergilendiği vitrinlerdeki eserler çok sık bir şekilde yerleştirilmiştir. Eserlerin sık olarak yerleştirilmesi bu vitrinlere bakan ziyaretçinin görsel ve zihinsel olarak yorulmasına neden olmaktadır. Ayrıca eserlerin yerleştirilmesinden sonra etiket koyulabilecek boş alan kalmadığından eserle ilgili bilgi de sunulamamaktadır. Bu yüzden ziyaretçi müzeden etkin bir şekilde ve tam olarak faydalanamamaktadır.

Etnografik eserlerin sergilendiği salonlardaki perdeler sayesinde gün ışığının içeriye girmemesi, ışığa karşı çok hassas olan tekstil eserlerinin zarar görmesini engellemektedir. Ayrıca binada kaloriferli ısıtma sisteminin bulunması ve binanın ahşap olması tekstile zarar verebilecek nem oranının istenilen düzeyde tutulmasına katkı sağlamaktadır. Ancak ahşap binalarda ortaya çıkan kurt ve böcek gibi zararlılara karşı tedbirlerin hassasiyetle uygulanması da tekstil ve ahşaptan

Etnografik eserlerin korunması için önemlidir. Özellikle canlandırma yapmak amacıyla vitrin dışındaki mankenlerin üzerinde ve yerde sergilenen tekstil ve ahşap eserler daha çok tehlikededir. Yine vitrin dışında sergilenen bu eserlerle ilgili etiket veya bilgilendirme panosunun eksikliği ziyaretçinin bilgi edinmesini engellemektedir.

3.4. Fotoğraf Makineleri Koleksiyonu

Fotoğraf makineleri koleksiyonu; 124 adet fotoğraf makinesi, 15 adet pozometre ve bir adet objektiften oluşmaktadır. Bu eserler grup BASAF (Balıkesir Sanat Fotoğrafçıları) adıyla çalışmalarını yürüten bir fotoğraf kulübünün üyeleri tarafından bağışlanmıştır. Bu koleksiyonu oluşturan eserlerin tümü sergilenmektedir. 140 adet eserden oluşan bu koleksiyon müzenin tüm koleksiyonları içerisinde %5 oranında paya sahiptir (Bkz. Ek 3). Sergilenen tüm eserler arasında ise %36 oranında yere sahiptir (Bkz. Ek 13).

Fotoğraf makineleri koleksiyonu müzenin üst katındaki bir salonda sergilenmektedir. Bu salonda ki vitrinlerin yapısı, BASAF Derneği tarafından yaptırıldığından farklıdır. Bu vitrinler içerisinde çok sayıda eser, sıkıştırılmış bir şekilde sergilendiğinden bilgilendirme için gerekli olan etiketler konmamıştır. Ayrıca salon içinde veya dışında da fotoğraf makineleri veya fotoğrafçılıkla ilgili bilgi panolarına yer verilmemiştir. Bu yüzden koleksiyonun ziyaretçiye sunduğu eğitsel yön eksik kalmaktadır.

“Bu koleksiyondaki eserleri müzeye kazandıran, Balıkesir’ de fotoğraf ve fotoğrafçılıkla ilgili bir müze kurma amacını tüzüklerinde de belirtmiş olan BASAF Derneğine değinmek yerinde olacaktır. BASAF Derneği 1977 yılında Balıkesir’ de kurulmuştur. İlk kurulduğu yıllarda köylere fotoğraf sergileri götürmekle kalmamış, cezaevlerinde ve hastanelerde de yansı gösterileri yapmıştır. Aynı yıllarda bu derneğin üyelerinden Ahmet Esmer de Balıkesir Yeni Çarşıda sütun kenarlarına koyduğu vitrinlerde fotoğraflar sergilemiş halkın fotoğrafa bakış açısına yenilikler getirmiştir. 1980 yılında faaliyetleri durdurulan dernek 1994’ de Grup BASAF adıyla tekrar çalışmalarına başlamış 1999 yılında da tüzel kişiliğini kazanarak BASAF Derneği adıyla faaliyetlerini devam ettirmiştir. Yedisi kurucu olmak üzere toplam 35 üyesi vardır.

BASAF Derneği halen müze kurma çalışmalarını sürdürmekte olup Özel İdarenin sahip olduğu sit alanı içerisindeki bir binayı müzeye dönüştürmek için gerekli işlemleri yapmaktadır. Söz

konusu binanın üst katı müzenin koleksiyonunu sergilemek için alt katı ise geçici sergiler için kullanılması düşünülmektedir. Bu bina ile ilgili işlemlerin tamamlanması halinde açılacak müze için satın alma ve bağış yöntemleriyle eser toplayan BASF Derneği Kuvayi Milliye Müzesinde sergilenen koleksiyonu da geri alabileceğini değerlendirmektedir. Halihazırda Kuvayi Milliye Müzesi envanterinde yer alan Fotoğraf Makineleri Koleksiyonu ancak Kültür Bakanlığının izin vermesiyle kurulacak Fotoğraf ve Fotoğrafçılıkla ilgili bu müzeye devredilebileceğinden müze müdürlüğünün de “ sergilenmesinde müze koleksiyonları için fayda yoktur ” şeklinde bir rapor düzenlenmesi işlemleri hızlandırabilecektir” (Oymak, 2001). Böylece Kuvayi Milliye Müzesinin konu bütünlüğü ile ilgisi olmayan bu koleksiyon da müze envanterinden çıkartılabilecektir.

Burada kuvayi milliyeye mali kaynak aktarmak amacıyla kurulan “Sinema” adlı şirketle, bu koleksiyonun her hangi bir şekilde ilişkilendirilmesi konusuna değinmek yerinde olacaktır. Yapılan araştırmada “Sinema” adlı şirketin tamamen işgal güçlerini yanıltmak amacıyla kurulduğu ve koleksiyondaki eserlerle ilgisinin olmadığı tespit edilmiştir. Ancak kurdukları hayali şirkete “Sinema” adını veren kuvayi milliyecilerin torunlarının, kurdukları Kuvayi Milliye Müzesine fotoğraf makineleri koleksiyonu bağışlamaları doğru karşılanmalıdır. Bununla birlikte Kuvayi Milliye Müzesine gelen ziyaretçinin fotoğraf makineleriyle milli mücadele arasında ki bağlantıyı kurmak için zihnini zorlamasını engellemek için konu bütünlüğümüze aykırı olan bu koleksiyonun müze koleksiyonlarından çıkartılması yerinde olacaktır.

3.5. Arkeolojik Eserler Koleksiyonu

Arkeolojik eserler koleksiyonu Balıkesir yöresindeki zengin arkeolojik mirastan ortaya çıkartılan eserlerden oluşmaktadır. Bu koleksiyonda 2615 adet eser bulunmaktadır (Bkz. Ek 3). Bu eserler erken tunç çağından, Lidya dönemine, Perslere, Bizanslılara ve yakın geçmişteki Osmanlılara kadar değişik dönemlere ve milletlere aittir. Bu koleksiyon müzenin tüm koleksiyonları arasında %84’le en yüksek paya sahiptir. Bununla birlikte sadece 125 adet eser sergilenmektedir ki buda mevcut arkeolojik eserler koleksiyonun %5idir (Bkz. Ek 11). Geri kalan %95i depoda muhafaza edilmektedir. Grafik 9 koleksiyondaki eserlerin müzeye geliş şekillerine göre oranlarını, grafik 11 eserlerin müzeye geliş şekillerine göre sergilenme durumu göstermektedir. Burada dikkati çeken satın alma yoluyla müzeye kazandırılan eserlerin sadece binde birinin sergilendiğidir. Bu da sınırlı olan kaynakların amacına uygun olarak kullanılmadığını göstermektedir. Bunun nedeni, yasaların müzeye yüklediği sorumluluklardır. Balıkesir yöresinde Kültür Bakanlığına bağlı tek

müze olan kuvayi milliye müzesi halkın çeşitli nedenlerle ve şekillerle kendisine getirdiği arkeolojik eserleri satın almak zorunda kalmaktadır. Grafik 11 bağış ve kurumlar kanalıyla müzeye gelen eserlerin çokluğunu ortaya sermektedir. Bağış yoluyla gelenler de genellikle halkın arkeolojik eserlerle ilgili yasal yaptırımlardan çekinmesi sonucu bağışlanmış olabilir. Kurumlardan gelenler ise emniyet müdürlüğü, jandarma, Bursa Müze ve muhtarlıklar kanalıyla müzeye kazandırılmıştır. Bunlardan emniyet müdürlüğünün ve jandarmanın müzeye getirdikleri eserler yasal olmayan yollarla bu eserleri kullanmaya çalışanlardan ele geçirilenlerdir. Bursa müzeden gelenler ise 12 Ağustos 1996 tarihinde Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel müdürlüğünün yazısıyla Kuvayi Milliye Müzesine verilen sikkeler ve çeşitli arkeolojik eserlerdir. Esasen bu eserler daha önceleri Balıkesir yöresinden çıkartılmış ancak Balıkesir’de müze olmadığından yasal olarak Bursa Müzesine gönderilmiştir. Kültür Bakanlığının söz konusu yazısıyla Kuvayi Milliye Müzesine devredilen 300 civarındaki arkeolojik eser Balıkesir yöresinden çıkartılan ancak başka müzelere gönderilen arkeolojik eserlerin yalnızca bir bölümüdür.

Yöredeki kazılardan müzeye gelen eser miktarının yörenin arkeolojik zenginliğine göre %3 gibi az bir oran olması da Balıkesir yöresinde kazı yapabilecek kurumların az olmasından kaynaklanmaktadır. Mevcut kurumlar da mali kaynak bulmakta zorlanmaktadır.

Hali hazırda müze yönetiminde yapılan kazılar şunlardır:

- 1- Çamaltı Burnu Batık Kazısı (Marmara Adası)
- 2- Antandros Kazısı (Altınoluk)
- 3- Adramythion Kazısı (Ören)
- 4- Tümülüs ve sondaj kazıları (mevsimlik kazılardır)

Balıkesir yöresinde başka kurumlar tarafından yapılan kazılarda şunlardır:

- 1- Daskyleon Kazısı (Ege Üniversitesi)
- 2- Kyzikos Kazısı (Erzurum Atatürk Üniversitesi)
- 3- Marmara Adası Saraylar Kazısı (İstanbul Üniversitesi)

Arkeolojik eserler koleksiyonunun bir bölümü müze bahçesinde bir bölümü de müze binasının üst katında bir salonda sergilenmektedir. Bu salondaki vitrinler içersinde ki eserlerin sergilenme düzeni diğer koleksiyonlara göre daha iyi durumdadır. Eserler vitrin içine sıkıştırılmamıştır.

Ancak bu eserlerle ilgili bilgilendirme panolarının ve etiketlerinin eksikliği ziyaretçinin en yüksek düzeyde bilgi edinmesini engellemektedir.

Müzedeki koleksiyonların mevcut durumlarının incelendiği bu bölümde aktarıldığı gibi koleksiyonların mevcut durumları müzenin varoluş nedenine ve müzenin amaçlanan işlevine tam olarak cevap verememektedir. Birinci bölümde değinildiği gibi müze, kuvayi milliye hareketini ve olgusunu anlatmak temeline dayanan bir amaç için kurulmuştur. Müze fikrini oluşturan ve daha sonra müzeyi kuran iradenin amacı Balıkesir yöresindeki kuvayi milliye hareketini ortaya koyan, sahip olduğu eserlerle somut bilgileri ziyaretçilere aktaran ve kuvayi milliye fikrinin yaşamasına katkı sağlayan bir müzeyi oluşturmak olmuştur. Bu yüzden müzenin adı da Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi olarak belirlenmiştir. Eğer müzeyi kuran iradenin amacı arkeolojik eserleri sergilemek ve Balıkesir'in uzak geçmişini ve bu dönemdeki yaşama dair bilgileri aktarmak olsaydı müzenin adı Balıkesir Arkeoloji Müzesi olarak belirlenebilirdi. Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi koleksiyonlarındaki eserlerin %84' ü olan 2614 adet eserin arkeolojik eser olduğu dikkate alınırsa Balıkesir Arkeoloji Müzesi adının uygun olabileceği düşünülebilir. Ancak müzenin koleksiyon yapısını belirleyen öncelikle müzenin varoluş amacıdır. Ayrıca arkeolojik eserlerin sayısının ve oranının bu kadar yüksek olması müzenin bir Bakanlık müzesi olmasından kaynaklanan yasal yükümlülüklerinin kaçınılmaz bir sonucudur. Arkeolojik olarak oldukça zengin olan Balıkesir yöresindeki kazılarda çıkan veya kaçırılırken yakalanan arkeolojik eserlerin adresi Balıkesir' de arkeoloji müzesi olmadığı için yasal olarak Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi' dir. Kazılar ve kaçakçılık faaliyetleri süreklilik göstermekte ve müze personeli zamanını ve enerjisini gerek gözlemci olarak gerek bilirkişi olarak bu faaliyetlere ayırmaktadır. Bu yüzden müze personeli müzenin kuruluş amacına göre asıl görevi olan kuvayi milliye koleksiyonunun geliştirilmesine zaman ve enerji ayıramamaktadır. Bu nedenle zaman içerisinde arkeolojik eser koleksiyonundaki eser sayısının ve oranının artması, bununla birlikte kuvayi milliye koleksiyonundaki eser sayısının aynı kalması ya da oranının azalması söz konusudur. Bu sorun, Kültür Bakanlığının koleksiyon politikalarının önemini ve gereğini yerine getirmemesi kadar, Türkiye genelinde çoğu müzenin arkeolojik eser koleksiyonuna sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Bu yüzden müze denince kamuoyunun aklına sadece arkeolojik eserler gelmekte; bu tezde ele alınan Kuvayi Milliye Müzesi gibi "konulu müzeler" akla gelmemektedir. Ülkemizde konulu müzelerin nitelik ve niceliğinin arttırılmasına ihtiyaç olduğu görülmektedir.

Mevcut durumda kuvayi milliye koleksiyonundaki 186 adet eserden %21' i sergilendiği halde müzenin kapalı alanlarının %47' si bu koleksiyona ayrılmıştır. Bu yüzden koleksiyonun tamamı sergilendiğinde müzenin kapalı alanlarının tamamının sadece kuvayi milliye koleksiyonu için kullanılması söz konusudur. Görüldüğü gibi kuvayi milliye koleksiyonu eserlerinin sayısı yeterlidir. Müze binasının tamamının kuvayi milliye koleksiyonu eserlerinin sergilenmesine ayrılması koleksiyon yeterliliği konusunda herhangi bir eksikliğe yol açmamaktadır. Kaldı ki, “esersiz müze” fikrinin zaman zaman gündeme girdiğini düşünerek olursak önemli olanın eser sayısı değıl, bu eserlerin bilgiyi destekleyecek uygun şekillerde ve yöntemlerle sergilenmesi olduğu görülecektir.

4. BALIKESİR KUVAYİ MİLLİYE MÜZESİ KOLEKSİYONLARININ YENİDEN YORUMLANMASI VE SERGİLENMESİ

4.1. Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi Koleksiyon Politikası

Koleksiyonlar, bir müzenin servetinin esasını teşkil eder. Bunların idaresi özel kurallara bağlıdır (Schommer, 1963, s.24). Koleksiyon politikası, müzenin varoluş nedenini, bunu nasıl yerine getirdiğini, sorumluluğuna verilmiş eserleri dikkate alarak profesyonel standartları ortaya koyan, ayrıntısıyla yazılmış bir belgedir (Malaro, 1985, s. 45). Koleksiyon politikası, müzenin amacını en iyi şekilde yerine getirebilmesi; zaman, para ve işgücü kaybından kaçınabilmesi için belirlenmelidir. Koleksiyon politikası bir kez belirlendikten sonra mümkün olduğunca taviz verilmeden uygulanmalıdır. Bu politika tutarlı kararlar vermemizi sağlayacak ve müzemizin aktardığı bilgilerin temel aracı olan müze koleksiyonlarında bütünselliği oluşturabilmemize yardımcı olacaktır. Koleksiyon Yönetimi politikası müze çalışanları için bir rehber olduğu gibi kamuoyu için de bilgi kaynağı olacaktır. Politikamızın kamuoyunca da bilinmesi önümüze gereksiz eser gelmesini azaltacağından, yönetimin ve uzmanlarımızın zamanını boşuna harcamasını önleyecektir. Bu yüzden Koleksiyon Yönetim Politikası kamuoyuna açık bir belge olmalıdır.

İyi bir koleksiyon yönetimi politikası geniş bir alanı ele alır. Kuvayi Milliye Müzesi' nin koleksiyon politikasını oluşturabilmek için şöyle bir öneri zinciri getirilmiştir:

1. Müzenin Amacı ve Koleksiyonun Hedefleri

Müzenin amacı; milli tarihimiz içerisinde yer alan Kurtuluş Savaşı' nın önemli bir hareketi olan kuvayi milliye ile ilgili bilgileri ziyaretçilere aktarmak ve sorumlu olduğu eserleri korumaktır. Müzenin adının Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi olması göz önünde bulundurulduğunda Balıkesir ve yöresinde verilen kuvayi milliye mücadelesi ile ilgili bilgileri aktaracağından, koleksiyon buna göre oluşturulmalı ve geliştirilmelidir. Bunu sağlamak için politikayı oluşturacak yönetimin, personelin yöredeki mücadeleyi ayrıntılarıyla bilmesi gerekmektedir. Bu mücadeleye kimler hangi şartlarda katılmış? Katılanlardan günümüze hangi eserler kalmış olabilir? Bu eserler kimlerde olabilir? gibi sorulara cevap aranmalıdır. Ayrıca o dönemde kullanılan malzemeler araştırılıp, askeri silah ve teçhizatın özellikleri çok iyi bilinmelidir. Bu yüzden müze kadrosunda o dönemde kullanılmış askeri malzemeler konusunda uzmanlaşmış personel yer almalıdır.

Koleksiyonun hedefi, bilgileri eserleri vasıtasıyla kuru kuruya aktarmak olmamalıdır. Bilgileri bir düzen ve disiplinle bireye sunmalı ve duygularına da hitap etmelidir. Ayrıca ziyaretçiler arasındaki hedef kitleye hitap edecek bir koleksiyon sunulmalıdır. Buradan her yaştaki hedef kitlenin tespit edilmesinin koleksiyon yönetimi için gerekli olduğu sonucu çıkar. Bu hedef kitlelere göre hazırlanan sergi coşkuyu ve milli duyguları harekete geçirecek, hareketin kahramanlarıyla ilgili bilgiler verebilecek nitelikte oluşturulmalıdır. Hedeflerimizden birisi de müze ziyaretçilerinin “şimdi benzer bir durum olsa (ülkem işgal edilse), ben de aynı şekilde mücadele ederim ” diye düşünmesini sağlamaktır. Bu yüzden o dönemde milletimizin içinde bulunduğu tüm imkansızlıklar ve bunlara rağmen yapılan kahramanlıklar vurgulanmalıdır.

2. Koleksiyonlar İçin Eser Temin Yöntemi

Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesinde mevcut koleksiyonu büyük oranda bağış yoluyla müzeye intikal etmiştir. Etnografik eserler ve Fotoğraf makineleri koleksiyonu da büyük oranda bağışlardan oluşmaktadır. Arkeolojik eserler Balıkesir ilinin sınırları içinde yapılan kazılardan çıkarılmış ve müzeye intikal etmiştir. Bu tezde müzede bulunan kuvayi milliye mücadelesine ait olmayan fotoğraf makineleri ve arkeolojik eserler koleksiyonlarındaki eserleri temin etme yöntemi üzerinde durulmayacaktır. Müzeye kuvayi milliye mücadelesi döneminde kullanılmış eserlerin kazandırılması hedeflenerek kullanılabilecek yöntemler üzerinde durulacaktır. Bunlara etnografik eserler de dahildir.

Müzenin kuvayi milliye hareketinin üzerinden 74 yıl gibi uzun bir süre geçtikten sonra hizmete açılmış olması mevcut koleksiyonun fakir olmasının en önemli nedenlerinden biridir. Bu zaman zarfında o döneme ait pek çok eser yurt dışına çıkarılmış ya da farklı nedenlerle yok olmuştur. Daha önceki bölümlerde değinildiği gibi sosyal, siyasi ve askeri alanlarda çok ciddi mücadelelerin verildiği Balıkesir’de müzedeki mevcudun çok üzerinde eser olması gerekirdi. Yurt dışına çıkarılan eserlerin özellikle Yunanistan, Fransa ve kısmen de İngiltere’ye götürülmüş olmaları muhtemeldir. Bu ülke güçlerinin o dönemde Balıkesir’de bulunduğu göz önüne alınarak bir değerlendirme yapıldığında bu olasılık güç kazanacaktır. Bu eserlerin tespit edilmesi için iki ana araştırma yolu kullanılabilir. Bunlardan ilki adı gecen ülkelere uzmanlar gönderilerek müzelerde (özellikle askeri müzeler) araştırma yapmaları sağlanarak tespit edilenlerin satın alma yoluyla temin edilmesi sağlanabilir. Bu eserlerin hükümetler arası yazışmalarla elde edilmesi hukuksal açıdan mümkün değildir. Yine bu ülkelerdeki müzayedeler takip edilerek Balıkesir’ in

önde gelen şirketlerinin (mücadele döneminde bu şirket sahiplerinin babaları da kuvayi milliye hareketine katılmışlardı) bu müzayedelere katılmaları teşvik edilebilir.

İkinci araştırma yolu ise devrin özelliklerinden ve o dönemi yaşayanların aktardıkları bilgilerden yola çıkarak hangi eserlerin yurt dışına çıkarılmış olabileceği sorusunun yanıtını aramak olacaktır. Böylece araştırma daha somut bir şekilde yapılabilecektir. Ancak yurt dışına çıkarılmış eserlerin geri kazanılması çok zordur.

Yurt içinde Balıkesir ve Balıkesir yöresine ait kuvayi milliye hareketinde kullanılan eserler, başka müzelerde ve özel şahıslarda bulunmaktadır. Bazı eserler askeri müzelere bağışlanmış olabilir. Bunun önemli bir nedeni, halkın askeri müzeleri güvenilir bulması ve o dönemlerde Balıkesir’de herhangi bir müzenin bulunmayışındır. Ayrıca silah bulundurmak için bir takım yasal zorunlulukların getirilmiş olması da silah sahiplerinin bunları elden çıkartmalarına neden olmuştur. Elden çıkarma yollarından biri de silahların güvenlik güçlerine teslim edilmesidir. Güvenlik güçleri de bunlardan uygun olanlarını askeri müzelere göndermiş olabilir. Bu yüzden askeri müzeler ile ilgili bir çalışma hazırlanarak eser tespitinin yapılması ve belirlenen eserlerin Kuvayi Milliye Müzesine yasalar çerçevesinde kazandırılması sağlanabilir. Bunun için Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı ile irtibat kurularak resmi yazışmalar yapılmalıdır. Askeri müzenin benzer durumlarda Anadolu müzelerine eser tertip ettiği bilinmektedir. Koleksiyonlarını zenginleştirerek ziyaretçilerine daha fazla ve nitelikli bilgi aktarmak isteyen Marmaris Müzesi, Bodrum Sualtı Müzesi, Dumlupınar Müzesi, Yıldız Sarayı Müzesi Askeri Müzeden eserler almışlardır. Bu müzelerden Marmaris Müzesi kılıç, topçu mermi gövdesi, gülle, balta, miğfer, mintan, şalvar, sancak, çarık gibi 55 kalemde 87 adet eser almıştır. Bodrum Sualtı Müzesi iki tüfek ve iki kılıç alarak koleksiyonuna katmıştır. Dumlupınar Müzesi süngü, balta, iğneli tüfek, tabanca gibi 45 adet eseri sergilemektedir. Yıldız Sarayı Amerikan, Rus, İngiliz yapımı tüfeklerle kılıçlardan oluşan 51 adet eseri alarak koleksiyonunda değerlendirmeye başlamıştır.

Müze koleksiyonlarına en kolay eser kazandırma yöntemi şüphesiz bağış kabul etmektir. Bu konunun başında da belirttiğimiz gibi Kuvayi Milliye Müzesi koleksiyonlarının arkeoloji koleksiyonu dışında kalanlarının hemen tümü bağış yoluyla kazanılmıştır. Bu eserleri bağışlayanların hiçbirinin herhangi bir şart öne sürmemiş olması müze için önemli bir şanstır ve

müzenin koleksiyonlarını idare etmesinde kolaylık sağlamaktadır. Bu durum koleksiyonların etkin kullanılmasını da kolaylaştırmaktadır. Ancak gelecekte karşılaşılabilecek şartlı bağış durumunda uygulanabilecek hareket tarzlarını belirleyebilmek, karar vermeyi kolaylaştırabilmek ve hazırlıklı olabilmek için “ şartlı bağışın ” incelenmesi faydalı olacaktır.

Şu şartların öne sürüldüğü bağışlar için iki problem baş göstermektedir: 1) Bağışlanmış eserlerin mecburi olarak sergilenmesi; 2) Bağışlanmış eser serilerinin ayrılmaz bir bütün olarak sergilenmesi.

Sürekli olarak sergileme zorunluluğu, uzun zaman ışıktta kaldığında bozulabilecek eserler söz konusu olduğunda, muhafaza bakımından modern müzeciliğin ilkeleriyle uyuşmamaktadır. Bağış yahut armağan olarak gelen eserleri sergileme mecburiyeti, sergilemenin mantığa uygun bir yapıya sahip olmasına çok kere engel olur. Onun için, müzeler, yapılan armağan ve bağışların bu gibi mecburiyetlerle yüklü olmamaları için gün geçtikçe daha fazla uğraşmaktadırlar. Öyle ki, bazı ülkelerde, bu gibi olanlar sistemli olarak reddedilmektedir; bununla birlikte tanınmış şaheserler bahse konu olunca bu çözüm tarzının kötü taraflarını göz önünde tutmak gerekir. 1 Mayıs 1925 de resmi gazetede yayınlanan 174 numaralı kanuna göre Hollanda’ da vasiyet edenin yahut hibeyi yapanın ölümünden kırk yıl sonra ve vasiyetname şartlarını yerine getirmekle görevli kişinin isteği üzerine, yüksek adalet divanı, kamunun faydası için, eserlerin sunum yeri ve tarzı ve halkın onlara erişmesi imkanları ile ilgili şu veya bu şartı, imkan varsa vasiyet edenin yahut hibe yapanın niyeti ile uygun olarak, değiştirebilir, yahut ortadan kaldırabilir (Schommer, 1963, s.25).

Müzenin temel amacı, bilgi aktarmak olduğundan kuvayi milliye döneminde Balıkesir’de yaşanmış önemli olaylar tespit edilmelidir. Bu olaylara göre projeler geliştirilmeli; sanatçılar arasında bir yarışma düzenlenerek çalışmalar değerlendirilmelidir. Seçilen en iyi eser Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesinin bahçesinde sergilenerek ziyaretçilere sunulabilir. Bununla ilgili olarak kuvayi milliye döneminin Balıkesir çevresinde yaşanmış önemli olaylarını anlatan bir rölyef müze bahçesindeki 3x15 metre ebadındaki boş duvarda sergilenebilir. Koleksiyon politikasıyla ilgili detaylar Ek 1’dedir.

4.2. Kuvayi Milliye Koleksiyonunun Yorumlanması ve Sergilenmesi

Koleksiyonlar müzelerin varoluş nedeni olan bilgiyi aktarma ve beğeniye sunma işinin başlıca aracıdır. Müzeler sahip oldukları koleksiyonlar ve bunların sunumuyla gerçek anlamlarını bulur ve ortaya koyarlar. Bu yüzden bu koleksiyonların müzenin amacına uygun olarak oluşturulması, yorumlanması ve sunulması önem kazanmaktadır. Müze yöneticilerinin, oluşturdukları koleksiyon politikaları doğrultusunda, kamuoyuna iletmek istedikleri bilgiyi bir bütünlük içerisinde sunmak için koleksiyonlarını sürekli ve dikkatli bir şekilde yönetmeleri gerekmektedir. Anlam bütünlüğünün korunması ve müzenin amacına ulaşması ancak bu şekilde sağlanabilir. Koleksiyon yönetiminde sapmaların olması ve yanlış uygulamalar ziyaretçilerin müzenin iletmek istediği bilgiyi ve anlamı anlayabilmesinde zorluklar çıkaracaktır. Bu zorluklar koleksiyonla ziyaretçi arasındaki iletişimde kopukluklara neden olabileceği gibi iletişimin eksik kalmasına ve hatta hiç oluşmamasına neden olabilir. Bununla birlikte koleksiyon yönetimindeki yanlış uygulamalar müzedeki anlık ve sürdürülebilir maliyeti de gereksiz yere arttıracaktır. Asıl amacımız olan bilgiyi aktarma işlemine katkısı olmayan koleksiyon nesnesi iş gücü, zaman, mekan ve para kaybına neden olduğu gibi iletmek istediğiniz bilgide de parazitler meydana getirecek ve amacımızdan uzaklaşmamıza neden olacaktır. Müzede iletişim kanalları pek çoktur ve tümünün de denetimli olmasında fayda vardır. Aksi halde müze kendisi ile ilgili yanlış bir bilgiyi geri döndürülemeyecek biçimde yollayabilir ve bunun geri bildirilmesinde istenmeyen sonuçlara ulaşılabilir (Oruçoğlu, 1999, s.182). Bu nedenle serginin iletişimde “neyin aktarılacak istendiği”, “kimin neyi anladığı” tam olarak bilinmelidir. Müze yöneticilerinin bu sorulara alacağı cevaplar değişiklik göstereceği gibi değerlendirme şekilleri de değişecektir. Böylece müze yönetiminin koleksiyonları ve sergiyi yeniden değerlendirmesi söz konusu olacaktır.

Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi koleksiyonları yeniden değerlendirilmek için ele alındığında bazı köklü değişikliklerle karşı karşıya kalınması kaçınılmazdır. Yukarıdaki sorular cevaplandığında tutarlı ve tatminkar bir sonuca ulaşmak zordur. Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesinde neyin anlatıldığı sorusuna verilebilecek cevaplar: Balıkesir’deki kuvayi milliye mücadelesi; Balıkesir yöresinde yakın geçmişte günlük yaşam; Balıkesir’in uzak geçmişi (Milattan önceki yüzyıllar), fotoğraf makinesinin tarihi gelişimi olarak sıralanabilir. Aynı soruya verilen birbirinden farklı bu cevapların hepsi doğrudur, ancak hepsi müzenin aktarmayı amaçladığı bilgiye hizmet etmemektedir.

Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi' nin aktarmak istediği bilgi Balıkesir'de kuvayi milliye mücadelesiyle ilgili olmalıdır. Bu bilgiye kısmen Balıkesir'de kuvayi milliye dönemindeki günlük yaşamla ilgili olan da dahil edilebilir. Bunun dışında kalan diğer iki cevabın müzenin aktarmayı amaçladığı bilgiye katkısı olmadığı zararı söz konusudur. Bu cevaplarla ilgili koleksiyonlar, arkeolojik eserler koleksiyonu ile fotoğraf makinesi koleksiyonudur. Bu koleksiyonlar gereksiz yere ziyaretçiyi asıl bilgiden uzaklaştırmakta, ziyaretçinin zihnini yormakta ve zamanını boşa harcamasına neden olmaktadır. Müzenin başarılı olabilmesi ve varoluş amacını gerçekleştirebilmesi “neyin aktarılacak istendiği” sorusuna verilen cevabın en başta amacıyla uyumlu, tutarlı ve bütünsel olmasına bağlıdır. Bu yüzden bu soru diğer sorulara oranla daha öncelikli ve önemli bir konum kazanmaktadır.

Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi koleksiyonlarını yeniden değerlendirmek için öncelikle “neyin aktarılacak istendiği” sorusuna alınan cevaplar yorumlanmalıdır. Bu cevaplar müzenin amacı doğrultusunda yorumlanmalıdır. Bundan sonra koleksiyonların yeniden yapılandırılması söz konusu olacaktır. Yeniden yapılandırma safhasında arkeolojik eserler koleksiyonu ile fotoğraf makineleri koleksiyonunun, müze koleksiyonları dışına çıkarılması kaçınılmazdır. Daha önce de belirtildiği gibi bu koleksiyonların müzenin aktarmayı amaçladığı bilgiye katkısı yoktur. Aksine aktarılan bilgiyi saptırdığı söylenebilir. Öyleyse bu koleksiyonlar mevzuata uygun bir şekilde ve daha faydalı olacakları uygun bir yere gönderilmelidir. Bundan sonra müzede kalacak olan kuvayi milliye koleksiyonu ile etnografik eserler koleksiyonu bilgiyi en iyi bir şekilde iletmek üzere yeni bir düzen içerisinde sergilenmelidir.

Yeniden sergileme aşamasında hangi sergileme türünü ve tipini kullanacağımıza karar vermek için müzelerde sergilemeye kısaca değinmek yerinde olacaktır. Sümer Atasoy' un Yeniden Müzeciliği Düşünmek (Atagök, 1999, s.176) isimli eserdeki makalesinde sergileme türlerini “sürekli sergileme” ve “gezici sergileme” başlıkları altında topladığı görülür. Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesine uygun olan sergileme türü “sürekli sergileme” olmalıdır. En az on yıl gibi uzun bir süre için kullanılan bu sergileme türü, bu süre içerisinde sergi değişmeden kalacağından isteyenlerin sergiyi birkaç defa görmesi mümkündür. Ayrıca müzenin koleksiyonlarının sınırlı olması ve eser sayısının az olması da bu türü seçmemizdeki diğer nedenlerdir. Sergileme uzun süre aynı kalacağından müze işletme maliyetine de yük getirmeyecektir. Zira Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi'ni ücret karşılığı ziyaret eden az olduğundan müze gelirleri yetersiz kalmaktadır

(Bkz. Ek 2). Bununla birlikte personelin iş yükünü artırması da söz konusu değildir. Geliri ve personel sayısı az olan müzemiz için iş yükü ve maliyet etkenleri bu sergileme türünün seçilmesindeki önemli etkenlerdir.

Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi sergilemesi için sergileme tiplerinden “hissi sergileme” ve “öğretici/eğitici sergileme” tiplerinin beraberce kullanılmasının uygun olduğu görülmektedir. İzleyicide duygular uyandıran romantik bir sergileme olan “hissi sergileme” tiyatroya bir sunuştur. Bu sergileme tipi duygu ve katılımı anlamayı sağlamayı hedefler (Atasoy, 1999, s.177). Belli bir yörenin belli bir tarih dilimini anlatmak için uygun olan sergileme tipidir. Amacımız kuvayi milliye mücadelesinin Balıkesir’deki dilimini anlatmak olduğundan “öğretici/eğitici sergileme” tipi de uygulanmalıdır. Bu sergileme tipi daha ziyade eğitim teknolojilerini müze ortamında uygulamayı benimsediğinden, tarihi olaylar ile bilgilerin aktarılmasında oldukça önemli bir katkı sağlayacaktır. Böylece müzede bilgisayar destekli, eğitim/öğretim ortamlarının oluşturulması; maket, diorama gibi eğitim destek malzemelerinin kullanılması imkanı olacaktır. Ancak “öğretici/eğitici” sergileme tipi yetişmiş ve uzmanlaşmış müze personeli ihtiyacını artıracaktır. Bu bölümde değinilen bilgiler ışığında müze koleksiyonlarının yeni bir düzenle sergilendiği bir öneri geliştirilebilir. Bu kapsamda sadece müze binasını değil aynı zamanda müze bahçesini ve okuma salonunu da kullanabiliriz. Yeni bir sergileme önerisi halen sergilenmekte olan arkeolojik eserler koleksiyonu ve fotoğraf makineleri koleksiyonlarının müze envanterinden çıkarılması önerisinin kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu koleksiyonların sergileme alanlarından çıkartılmasıyla müzede boş alanlar oluşacak ve bu alanların kuvayi milliye koleksiyonları ve bilgi aktarma araçları için kullanılması söz konusu olacaktır. Böylece müzenin adına ve amacına uygun bir konu bütünlüğü içerisinde “sürekli sergileme” türünde ve “hissi ve eğitici/öğretici sergileme” tipinde bir sergileme yapılabilir. Bundan sonra ortaya konulacak olan sergileme önerisi ana hatlarıyla oluşturulmuştur. Müzedeki yerler, müzeyi binaları ve bahçesiyle konumlandıran “vaziyet planı” (Bkz. Ek 15) ve müze sergi salonlarının çizildiği “zemin kat” ve “birinci kat” planları (Bkz. Ek 14) kullanılarak anlatılmaya çalışılmıştır.

Müze bahçesi (Bkz. Ek 15): Bilet gişesinin bulunduğu yerin karşısındaki alanda (ana girişin Doğu’undan müze binasının girişine doğru karşılıklı yeşil çizgilerle işaretlenmiştir) kuvayi milliye hareketinde Balıkesir’de önemli etkinliklerde bulunmuş kişilerin (on kişiye kadar)

büstleri ve büstlerinin yanında özgeçmişlerinin yazıldığı levhalar sergilenmelidir. Müze bahçesindeki 3x15 metre boyundaki boş duvarda (planda mavi çizgiyle işaretlenmiştir) Balıkesir yöresindeki önemli kuvayi milliye olayları kabartmalarla anlatılmalıdır. Önemli olaylar müze tarafından oluşturulacak heyetle belirlenmelidir. Böylece müzenin Anafartalar caddesi üzerindeki anıtsal ana giriş kapısından sonra bahçede sergilenen arkeolojik eserlerin görülmesi nedeniyle oluşan zihinsel dalgalanmanın önüne geçilecektir. Anafartalar caddesine paralel olan bu rölyef, buradan geçenlerde ve otobüs duraklarında bekleyenlerde müzeyle ilgili bir merak da uyandıracaktır. Çok amaçlı salon (Bkz. Ek 15' deki planda kırmızıyla boyanmış alan); İzmir'in işgalinden sonra Milli Mücadele kararının alındığı toplantının yapıldığı tarihi "Okuma Salonu"dur. Bu nedenle bu mekanda, Milli Mücadele kararının alındığı toplantı resim, maketler ve bilgi panoları kullanılarak canlandırılmalıdır.

Müze Binası (Bkz. Ek 15' deki planda kahverengiyle boyanmıştır): İki katlı olan bina toplamda yaklaşık 390 metrekarelik kullanım alanına sahiptir. Birinci kat 187 metrekare ikinci kat 203 metrekaredir. Ekte sunduğumuz müze binasına ait "zemin kat" ve "birinci kat" planları (Bkz. Ek 14), binanın Belediye Başkanlığı Binası olarak kullanıldığı döneme aittir. Anlatımda her bir salon için planda işaretlenmiş olan farklı renkler kullanılacaktır. Zemin kat planındaki mavi alana (Bkz. Ek 14), "kuvayi milliye nedir" ve "Balıkesir'in, kuvayi milliye mücadelesindeki yeri nedir" sorularına cevapların yer aldığı bilgi panoları yerleştirilmelidir. Bu alana, müze yerleşim planını gösteren bir maket yerleştirilerek ziyaretçinin müzede kendi konumunu daha iyi kavrayabilmesine katkı sağlanmalıdır. Zira ziyaretçinin kendini konumlandırma güçlüğü çekmesi müzelerin en önemli sorunlardan biridir. Bu alandaki duvarlara da, kuvayi milliyeyi anlatan tablolar ve fotoğraflar asılmalıdır. Zemin kat planındaki kırmızı salonda (Bkz. Ek 14), Atatürk'ün kullandığı eşya (kuvayi milliye koleksiyonu 41 numaralı eser) Balıkesir yöresinde Atatürk'ün kullanmış olduğu evlerin maketleri ve Atatürk'ün Balıkesir'de çekilmiş fotoğrafları sergilenmelidir. Bu salonda ağırlıklı olarak organik eserler sergilendiğinden uygun ışık değerleri olan 150-180 lx ve 4000 K renk sıcaklığı sağlanmalıdır (Sirel, 1992, s.19). Bu ışık değerlerinin sağlanması eserlerin daha iyi korunmasına önemli katkı sağlayacaktır. Zemin kat planındaki kahverengi salonda (Bkz. Ek 14), Vehbi Bolak, Sabri Bey ve Kemal Balıkesir'e ait eşyalar ile bu kişilerin öz geçmişini anlatan bilgi panoları, fotoğraflar sergilenmelidir. Zemin kat planındaki yeşil salonda (Bkz. Ek 14), kuvayi milliye eserleri katalogundaki 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 35, 37, 38, 39 40 ve 73 numaralı eserler ve fotoğraflarla bilgi panolar

sergilenmelidir. Zemin kat planındaki siyah salon için (Bkz. Ek 14), depoda bulunan kuvayi milliye koleksiyonu eserlerinin ve bu koleksiyona dahil edilen etnografik eserlerin (Bkz. Ek 16) kullanılmasıyla geliştirilen öneri sergileme aşağıda sunulmuştur:

Öneri sergileme için Ek 16' daki 1, 4, 5, 6, 15, 19, 25, 63, 65, 80, 94, 46 sıra numaralı etnografik eserler ile kuvayi milliye koleksiyonu katalogundaki (Bkz. 3 üncü Bölüm) 33, 36, 52, 54, 57, 65, 66 numaralı eserler kullanılmıştır. Bu sergilemenin amacı kuvayi milliye karargahı olarak kullanılmış olan müze binasında kuvayi milliyecilerin karargahta bazı belgeler üzerinde çalışmasının canlandırılmasıdır. Yukarıdaki sırasıyla "masa ve sandalyeler"(Ek 16, Liste Sıra No: 1) salona yerleştirilerek masanın üzerine "masa örtüsü"(Ek 16, Liste Sıra No: 4), bunun üzerine "şekerlik"(Ek 16, Liste Sıra No: 5), "pirinç hokka ve kemik divit"(Ek 16, Liste Sıra No: 6) ile birlikte "manyetolu telefon"(Ek 16, Liste Sıra No: 15) konulmalıdır. Sandalye üzerine yerleştirilmiş kolları masaya dayanan bir mankene "kaftan"(Ek 16, Liste Sıra No: 19) giydirilmeli, bu mankenin iki yanına yerleştirilen iki adet mankene de "cepkenler"(Ek 16, Liste Sıra No: 25) ve "ayakkabı"lar (Ek 16, Liste Sıra No: 63) giydirilmelidir. "Kaftan"lı mankenin ayaklarına "çarık"(Ek 16, Liste Sıra No: 65), başına "kalpak"(Ek 16, Liste Sıra No: 94) giydirilmelidir. Söz konusu üç manken için dönemin özelliklerine uygun pantolon türü kıyafetler temin edilmelidir. "Lamba"(Ek 16, Liste Sıra No: 80) masanın üzerine konulmalıdır. Çalışmanın işgal altında ve gizli yapıldığını vurgulamak için bu salonda ışık kaynağı olarak sadece bu "lamba" kullanılmalı ve loş bir ortam oluşturulmalıdır. "Harita"(3 üncü Bölüm Katalog No:36) masanın arkasındaki duvara asılmalı ve "belgeler"(3 üncü Bölüm Katalog No:33) masanın üzerine konulmalıdır. "Yatağanlar"(3 üncü Bölüm Katalog No: 52 ve 54) "cepkenli" mankelerin beline sarılan "önlük bağlarına"(Ek 16, Liste Sıra No: 46) yatay olarak yerleştirilmelidir. "Tabanca"(3 üncü Bölüm Katalog No: 57) masanın sol yanına konulmalıdır. "Tüfekler"(3 üncü Bölüm Katalog No: 65 ve 66) masanın karşısındaki duvara dikey olarak yaslanmalıdır.

Yerel tarih müzesi olan Kuvayi Milliye Müzesi, yöre halkının müzeyle ilişkilerini geliştirmesini sağlamak amacıyla, Balıkesir' in ilçe ve köylerinden her yöreye ait etnografik eserler sergilemelidir. Böylece hem bu yörelerden - ilçe, köy v.b.- gelenlere müzede kendileriyle ilgili eserleri göstererek motivasyon sağlanacak, hem de belirli bir sınıflandırma yapılabilecektir.

Zemin kattaki vitrinlerde çok sayıda bilgi panosu ve fotoğraf yoğun bir şekilde sergilenmemeli ve kalabalık ve karmaşık bir görünümünün oluşmasının önüne geçilmelidir. Koleksiyonun daha iyi sergilenmesini sağlamak için vitrinlerin içindeki bilgi panolarının ve fotoğrafların bir kısmı çıkartılmalı ve bir sadeleştirmeye gidilmelidir. Sergilemede, insanın bir defada algılama kapasitesini aşacak düzenlemelerden kaçınılmalıdır. Böyle yapılarak ziyaretçide gizli bir yorgunluk oluşması da önlenecektir. Yapılacak sadeleştirme sonucu vitrinlerden çıkartılacak bilgi panolarını ve fotoğrafların arkeolojik eserler koleksiyonu, fotoğraf makineleri koleksiyonu ve etnografik eserler koleksiyonunun bir kısmının müzeden tamamen çıkartılmasıyla oluşacak boş salonlarda sergilenebileceği değerlendirilmektedir. Böylece hem hali hazırdaki malzemeler daha etkin kullanılabilecek hem de müzede konu bütünlüğü sağlanacaktır

Birinci kattaki mavi salonda (Bkz. Ek 14) kısmen resim, kısmen de modellerin kullanılmasıyla yapılan bir diyaroma sergilenmelidir. Genellikle ön planda modellerin, arka planda ise dev boyutlu duvar resimlerinin yer aldığı diyaromalar askeri temaya sahip müzeler için oldukça etkin bir bilgi aktarma aracıdır ve müzemiz için uygun olabilir. Birinci kattaki yeşil salonda (Bkz. Ek 14), kuvayi milliye eserleri katalogundaki 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 69, 70, 71, 72 numaralı eserlerin sergilenmesi uygundur. Birinci kattaki kahverengi salonda (Bkz. Ek 14) kuvayi milliye mücadelesi ile ilgili film, yansı, ses kaydı gibi bilgi aktarma araçlarının ziyaretçiye sunulduğu bir salon olarak değerlendirilmelidir. Birinci kattaki siyah salonda (Bkz. Ek 14) mevcut sergileme düzeniyle etnografik eserlerin sergilenmesine devam edilebilir. Birinci kattaki kırmızı salonda da (Bkz. Ek 14) mevcut sergileme düzeniyle etnografik eserlerin sergilenmesine devam edilmelidir. Bununla birlikte bu salonun girişine etkileşimli bilgisayarlar yerleştirilmeli ve bunlarda kuvayi milliye dönemi günlük yaşamıyla ilgili bilgiler aktarılmalıdır.

Müzede sergileme tekniği açısından en önemli olumsuzluk, vitrinlerin birbirine çok yakın olmasından kaynaklanan aynalaşmadır. Aynalaşma sorununun çözümü için ilk önlemler mimari tasarım, vitrin tasarımı ve yerleştirme sürecinde alınabilir. Vitrinler öyle yerleştirilmelidir ki birincil ve ikincil ışık kaynakları gibi ışıklılığı fazla yüzeyler yansıma bölgesi dışında kalsın. Bunun müzemizde yapılabilmesi oldukça zor olduğundan sergileme hacimlerinin bulunduğu hacimlerin duvarları, tavanları, döşemeleri orta koyulukta boyanarak kısmi çözüm yoluna gidilebilir (Sirel, 1992, s.8). Zira vitrinleri çevreleyen ahşap alanlar açık renkli ve parlaktır. Daha

koyu ve mat bir hale getirilmesi aynalaşmayı engelleyecektir. Böylece müze ziyaretçileri vitrin içindeki eserleri daha iyi görebilecektir.

Kuvayi milliye koleksiyonundaki bazı eserlerin müzedeki mevcut vitrinlerde sergilenmesiyle ilgili müze personeliyle birlikte geliştirilen öneriler resim 1 ve resim 2' de sunulmuştur:

Resim 1'de Vehbi Bolak' a ait iki eşyanın sergilenmesi gösterilmektedir. Sergileme için ana hatlarıyla üçgen tabanlı, dikey vitrin kullanılmıştır. Aynı vitrinde Vehbi Bolak'ın da bulunduğu bir fotoğraf bilgileriyle birlikte sergilenmiştir. Katalog numarası 7 olan tekstil eserin daha iyi korunması için ışıktandırmada fiber optik ışık kaynağı kullanılmalıdır. Etiketler iki eser için ayrı ayrı düzenlenerek, her eserin altına yerleştirilmelidir. Etiketlerde hedef kitlenin anlayabileceği sade bir dil kullanılmalı, devrik cümlelerden kaçınılmalıdır. Müze salonları dar olduğundan ziyaretçi ile etiket arasındaki mesafe 1.5 metre civarında olacaktır. Bu yüzden etiketlerin çok büyük olmasına gerek duyulmayacaktır. 14 yaşında insanın anlama düzeyi esas alınarak katalog numarası 7 (Bkz. 3 üncü Bölüm) olan eser için hazırlanmış örnek bir etiket şöyle olmalıdır:

Palto

Envanter Numarası:?

Kürk ve yün; 20nci yüzyıl.

Dışı yün, içi tamamen tilki kürkü kaplıdır.

Mehmet Vehbi Bolak'a aittir.

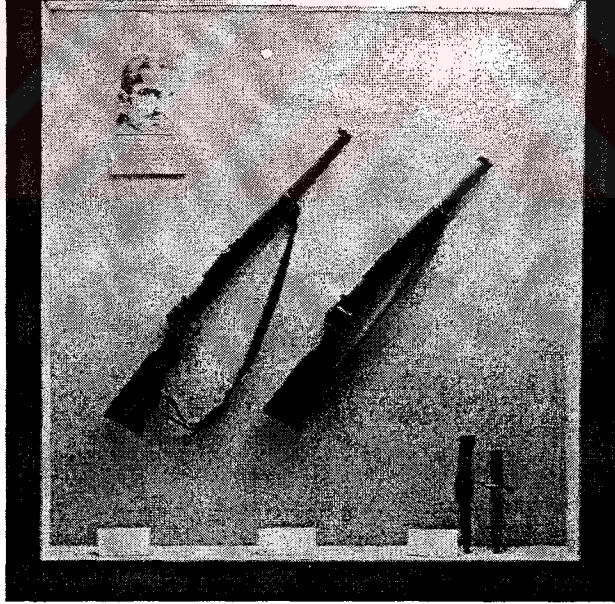
Bolak ailesinin armağanıdır.

Kitap, gazete ve diğer yazılı belgelerde temel olarak küçük harfler kullanıldığından, insanların küçük harflerle yazılmış yazıları okuma alışkanlığı vardır. Bu yüzden etiketlerde büyük harfler yerine küçük harfler kullanılmış; eserin adı, malzemesi dönemi ve tanım özeti için yazı karakteri büyüklüğü 20 punto; envanter numarası ve bağışlayan (varsa) için 12 punto olarak belirlenmiştir. İnsanın bir defada kolaylıkla yedi satır ve yedi sütunu algılayabildiği dikkate alınarak etiketteki satır ve sütun sayılarının yediyi geçmemesi esas alınmıştır.

Resim 1: Katalog numaraları 2 ve 7 olan eserlerin sergilenmesi önerisi

Resim 2’de katalog numaraları 14, 13 ve 9 (Bkz. 3 üncü Bölüm) olan Kemal Balıkesir’e ait üç eşya ile birlikte bir fotoğrafın dikdörtgen tabanlı dikey vitrinde sergilenmesi görülmektedir.

Resim 2: Kemal Balıkesir’e ait eşyanın sergilenmesi önerisi

Resim 3’de Atatürk’ün kaldığı odada kullanılmış 41 katalog numaralı (Bkz. 3 üncü Bölüm) örtünün dikdörtgen tabanlı masa vitrinde halihazırdaki sergilenmesi görülmektedir. Vitrin içinde ayrıca ışık kaynağı kullanılmamıştır. Odadaki ışıklandırma eseri dolaylı olarak aydınlatıldığından eserin korunma şartları için uygundur. Vitrin içinde ışıklandırma kaynağı kullanmak hem ısıyı

arttırarak nem oranında dengesizliğe ve olumsuzluğa hem de tekstil eserde solmaya neden olacağından odadaki ışıkla yetinilmesi yerindedir.

Resim 3: Atatürk' ün kaldığı evde bulunan örtünün sergilenmesi

5. SONUÇ

Tezin birinci bölümünde değinildiği gibi Balıkesir tarih boyunca farklı uygarlıklara ev sahipliği yapmış, atalarımızın Anadolu'ya gelmesi ile birlikte bugünkü yerleşim yerinde gelişmesini sürdürmüştür. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde Türk ordularına pek çok ve önemli katkılarda bulunmuş, önemli askeri şahsiyetlerin yetişmesine olanak sağlamıştır. Bu tarihsel köklerle, Türklerin Anadolu'dan sökülüp atılmasını ve hatta yok edilmesinin isteyen güçlere karşı kuvayi milliye hareketi, halkın sağ duyusu ve devlet ciddiyeti ile Balıkesir' de başlamış, gelişmiş ve bağımsızlık hedefine ulaşmada katkılarda bulunmuştur. Oldukça köklü bir tarihsel geçmişe sahip olan bu halk kurtuluş savaşının kazanılmasıyla tarihsel bilince sahip çıkarak zamanına göre önemli kültürel faaliyetlerde bulunmuş ve bir müzeye sahip olma fikrini geliştirerek uzun yıllar sonra da olsa müzesine kavuşmuştur.

Balıkesir'de 1933 yılından itibaren başlayan müzecilik çalışmalarına kamuoyunun yoğun ilgisi olmuştur (Bkz. 1 inci Bölüm). Müzecilik faaliyetleri kapsamında Balıkesir' in önemli ailelerinin ve aydınlarının bilinçli ve fedakar yaklaşımları, yakın tarihimizin en önemli halk hareketi olan kuvayi milliye hareketine sahip çıkmak şeklinde gelişme göstermiştir. Bu nedenle 1996 yılında hizmete giren Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi “yerel tarih müzesi” kavramı içerisinde değerlendirilmiş ve bu kavram ikinci bölümde örnekleriyle ele alınmıştır. Gerek halkın müzenin kuruluşundaki etkinliği ve müzenin kuruluş amacı, gerekse kuvayi milliye koleksiyonu yerel tarih müzesi kavramına uygunluk göstermektedir. Yörenin yakın tarihindeki en önemli olay ve olgu olan kuvayi milliye hareketinden yola çıkılarak kamuoyunun yoğun gayretleri ve girişimleriyle kurulan müzenin asıl amacının kuvayi milliye hareketini anlatmak olduğu birinci bölümde aktarılmıştı. İçinde bulunduğumuz günlerde Balıkesir' de halkın girişimi ve katkılarıyla bir kuvayi milliye anıtının kurulmaya çalışılması ve en son 2002 yılında Balıkesir' de düzenlenen ve daha önce farklı tarihlerde düzenlenmiş olan kuvayi milliye konulu sempozyumlar, kuvayi milliye heyecanının halen halkın gündeminde olduğunu göstermektedir (Bkz. 2 nci Bölüm).

Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi' nin koleksiyonlarının mevcut durumu müzeyi kuranların iradesi dikkate alınarak üçüncü bölümde incelenmiş ve bu koleksiyonların tüm koleksiyonlar içerisindeki oranları grafiklerle anlatılmıştır. Böylece müzenin sahip olduğu koleksiyonlarla müzenin amacının uyumsuzluk gösterdiği rakamlarla ortaya konulmuştur. Bu tespit

doğrultusunda dördüncü bölümde, müzenin halen envanterinde bulunan fotoğraf makineleri koleksiyonu ile arkeolojik eserler koleksiyonunun müze envanterinden çıkartılması veya farklı bir mekanda sergilenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Öncelikle fotoğraf makineleri koleksiyonunun ilgili derneklere iade edilerek fotoğraf makinelerinin daha elverişli bir yerde sergilenmesi; bu koleksiyonla birlikte arkeolojik eserler koleksiyonunun Balıkesir’de kurulacak bir Bölge Müzesine devredilmesi önerilmektedir. Balıkesir yöresi birinci bölümde değinildiği gibi önemli bir arkeolojik zenginliğe sahiptir ve Balıkesir’ de halihazırda yapılmakta olan kazılar üçüncü bölümde belirtilmiştir. Balıkesir’ in Bölge Müzesine kavuşturulması pek çok sorunun çözülmesini de sağlayacaktır. Balıkesir’deki tek müze olan Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi yasal yükümlülükler gereği ilgi alanı dışında olan konularla da ilgilenmek durumunda kalmaktadır. Bölge Müzesinin kurulması Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi’ ni bu yükten kurtaracak; bununla birlikte tarihi eser kaçakçılığı ile mücadelede de katkı sağlayacaktır. Bunun gerçekleştirilmesi, müze personelinin kuvayi milliye hareketini daha iyi araştırmasına ve kuvayi milliye koleksiyonunun geliştirmesi yönünde çok önemli bir katkı sağlayacaktır. Böylece kuvayi milliyenin daha iyi anlatılması sağlanacaktır.

Bölge Müzesinin kurulması sağlanamazsa Kuvayi Milliye Müzesi bünyesinde yeni bir yapılanmaya gidilmeli ve müze vaziyet planında Batı yönünde belirlenmiş olan (Bkz. Ek 15 siyahla işaretlenmiş alan) öneri arkeoloji müzesi alanında, arkeolojik eserlerin sergilenebileceği bir mekan oluşturulmalıdır. Bu mekan mevcut müze binasına yakın olacağından arkeolojik eserlerin nakli de kolay ve daha az riskli olacaktır. Böyle bir mekanın oluşturulması, arkeolojik eserlerle ilgilenenlerin bunları ayrı bir binada görmesini ve bu konuya daha yoğunlaşmalarını sağlayabilir. Bu yapılanmayı gerçekleştirirken personel miktarı da artırılmalıdır. Böylece hem arkeolojik eserlerle hem de kuvayi milliye ile ilgili araştırma ve geliştirme faaliyetlerine ağırlık verilebilecektir. Bu şekilde bir çözüme gidilmesi, arkeolojik eserlerle ilgilenen ziyaretçilerin yakındaki binaya geçerek kuvayi milliye eserlerini görmesine de vesile olabilir. Aynı vesile kuvayi milliye eserleriyle ilgilenenlerin arkeolojik eserleri ziyaret etmesi için de geçerlidir.

Fotoğraf makineleri koleksiyonu ile arkeolojik eserler koleksiyonunun müze envanterinden çıkartılması müze koleksiyonlarında konu bütünlüğünün sağlanarak müze-ileti-ziyaretçi ilişkisinin çok daha iyi kurulması için de faydalı olacaktır. Müze ziyaretçilerinin sadece kuvayi milliyeye yoğunlaşmalarını sağlayacaktır.

Müze binası (Bkz. 3 üncü Bölüm) milli mücadeleye katılım kararının alındığı bir mekandır ve daha sonra kuvayi milliye birliklerinin karargahı olarak da kullanılmıştır. Üçüncü bölümde katalogu ile ortaya konulmuş olan kuvayi milliye koleksiyonu da kuvayi milliye döneminde kullanılmış olan silahları, yazılı ve görsel belgeleri ve bazı etnografik eserleri içermektedir. Yine aynı bölümde değerlendirilen etnografik eserler koleksiyonu da Balıkesir yöresindeki değişik dönemlerdeki güncel yaşamı anlatmaktadır. Etnografik eserlerden kuvayi milliye koleksiyonuna dahil edilmiş eserlerin listesi Ek 16' da verilmiştir. Kuvayi milliye koleksiyonuna dahil edilen bu eserlerin kuvayi milliye döneminde doğrudan kullanıldığına dair kesin bilgi olmadığından bu eserler ayrıca ele alınmış ve kataloga dahil edilmemiştir. Bazı etnografik eserler de kuvayi milliye katılanlara ait olduğundan kuvayi milliye koleksiyonunun içerisinde değerlendirilmiştir. Böylece, müze binası, kuvayi milliye koleksiyonu ve etnografik eserler bir konu bütünlüğü içerisinde, çağdaş müzecilik uygulamalarının da desteği yorumlanarak yeni sergileme önerileri getirilmiştir. Öneri bir sergileme için Ek 16' daki 1, 4, 5, 6, 15, 19, 25, 63, 65, 80, 94, 46 sıra numaralı etnografik eserler ile kuvayi milliye koleksiyonu katalogundaki (Bkz. 3 üncü Bölüm) 33, 36, 52, 54, 57, 65, 66 numaralı eserler kullanılmıştır. Bu sergilemenin amacı kuvayi milliye karargahı olarak kullanılmış olan müze binasında kuvayi milliyecilerin karargahta bazı belgeler üzerinde çalışmasının canlandırılmasıdır. Yukarıdaki sırasıyla "masa ve sandalyeler" (Ek 16, Liste Sıra No: 1) salona yerleştirilerek masanın üzerine "masa örtüsü"(Ek 16, Liste Sıra No: 4), bunun üzerine "şekerlik"(Ek 16, Liste Sıra No: 5), "pirinç hokka ve kemik divit"(Ek 16, Liste Sıra No: 6) ile birlikte "manyetolu telefon"(Ek 16, Liste Sıra No: 15) konulmalıdır. Sandalye üzerine yerleştirilmiş kolları masaya dayanan bir mankene "kaftan"(Ek 16, Liste Sıra No: 19) giydirilmeli, bu mankenin iki yanına yerleştirilen iki adet mankene de "cepkenler"(Ek 16, Liste Sıra No: 25) ve "ayakkabı"lar (Ek 16, Liste Sıra No: 63) giydirilmelidir. "Kaftan"lı mankenin ayaklarına"çarık"(Ek 16, Liste Sıra No: 65), başına "kalpak"(Ek 16, Liste Sıra No: 94) giydirilmelidir. Söz konusu üç manken için dönemin özelliklerine uygun pantolon türü kıyafetler temin edilmelidir. "Lamba"(Ek 16, Liste Sıra No: 80) masanın üzerine konulmalıdır. Çalışmanın işgal altında ve gizli yapıldığını vurgulamak için bu salonda ışık kaynağı olarak sadece bu "lamba" kullanılmalı ve loş bir ortam oluşturulmalıdır. "Harita"(3 üncü Bölüm Katalog No: 36) masanın arkasındaki duvara asılmalı ve "belgeler"(3 üncü Bölüm Katalog No:33) masanın üzerine konulmalıdır. "Yatağanlar"(3 üncü Bölüm Katalog No: 52 ve 54) "cepkenli" mankenlerin beline sarılan "önlük bağlarına"(Ek 16, Liste Sıra No: 46) yatay olarak yerleştirilmelidir. "Tabanca"(3 üncü Bölüm Katalog No: 57) masanın sol yanına

konulmalıdır. “Tüfekler”(3 üncü Bölüm Katalog No: 65 ve 66) masanın karşısındaki duvara dikey olarak yaslanmalıdır. Etnografik eserler bu örnekte olduğu gibi kuvayi milliye esreleriyle birlikte kullanılarak değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi kuruluşundaki kamuoyu girişimi ve desteği, tarihsel gelişimi ve aktarmayı amaçladığı bilgilerle yerel tarih müzesi özellikleri göstermektedir. Kuvayi Milliye Müzesi’ nin, kuvayi milliye hareketinin Balıkesir’deki oluşumunu ve gelişimini daha iyi anlatmasını sağlamak amacıyla öncelikle koleksiyonlarda konu bütünlüğü oluşturulmalı ve buna göre oluşturulacak koleksiyon Balıkesir’deki kuvayi milliye hareketinde karargah olarak kullanılmış, önemli tarihsel yapılarından biri olan bugünkü müze binası içerisinde yer almalıdır. Koleksiyonlarda konu bütünlüğünün sağlanması kuvayi milliyeye ve müzenin varoluş amacıyla ilişkisi olmayan arkeolojik eserler koleksiyonu ile fotoğraf makineleri koleksiyonunun müze envanterinden çıkartılarak daha önce de sözü edildiği gibi bir bölge müzesine devredilmesiyle veya bu koleksiyonların bugünkü müze binasının sınırlarıyla yan yana olan müze gelişim alanında oluşturulacak yeni mekana taşınmasıyla mümkün olacaktır. Eserlerin bu yeni mekana taşınması, eserlerin taşınması esnasındaki zarar riskinin daha düşük olması gibi bir faydası da olacaktır. Böylece Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi adına ve amacına yakışır, sürekli, eğitici ve milli bilincin uyanık kalmasına katkı sağlayıcı bir sergileme düzenine kavuşacaktır.

Milletimizin niteliklerinden ve vatanımızın coğrafi konumundan kaynaklanan tarihsel ve sosyal durumun, bizi ve bizden sonraki nesilleri, Sevr Anlaşması gibi dayatmalarla karşı karşıya bıraktığı ve bırakacağı, içinde bulunduğumuz yıllarda açıkça görülmektedir. Bu yüzden milli varlığımızı korumak ve uygarlık düzeyimizi yükseltmek için gerekli olan kuvayi milliye ruhunun yaşatılması şarttır. Bunun sağlanması için kuvayi milliye konulu müzelerin hem niceliği hem de niteliği arttırılmalı, milli tarihimiz tüm engellere rağmen nesilden nesile aktarılmalıdır. Milli tarihimizi, somut nesneleri bilgiye dönüştürerek anlatan müzelere ne kadar çok ihtiyacımızın olduğu, içinde bulunduğumuz bu günlerde daha iyi anlaşılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akıncı, 1978 Akıncı, İbrahim. **Demirci Akıncıları**. Ankara, 1978.
- Akşin, 1983 Akşin, Sina. **İstanbul Hükümetleri ve Milli Mücadele**. İstanbul, 1983.
- Atagök, 1999 Atagök, Tomur. “Çağdaş Müzeciliğin Anlamı; Müze ve İlişkileri”, **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. Der: Tomur Atagök. İstanbul: YTÜ Yayınları, 1999, s.131-132.
- Atasoy, 1999 Atasoy, Sümer. “Müzelerde Sergileme”, **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. Der: Tomur Atagök. İstanbul: YTÜ Yayınları, 1999, s.175-181.
- Atamer, 1968 Atamer, Hamdi. **Kuvayi Milliye Katılanların Listesi**. İstanbul, 1968.
- Ayhan, 1990 Ayhan, Aydın. “İzmir’in İşgali Sırasında Balıkesir”, **Milli Mücadele’de Balıkesir**. İstanbul: Türk Petrol Vakfı, 1990, s. 33-51.
- Bayburtoğlu, 1993 Bayburtoğlu, İnci. **Müzeler Rehberi**. İstanbul: Kültür Bakanlığı Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 1993.
- Duncan, 1995 Duncan, Carol. **Civilizing Rituals**. London: Routledge, 1995.
- Durko, 1966 Durko, Janusz. “The Historical Museums”, **Museum**. London, 1966, s. 86-88.

- Güneş, 1985 Güneş, İhsan. "Bursa'nın Yunan Ordusu Tarafından İşgali ve Bunun Doğurduğu Tepkiler", **2nci Tarih Semineri**. Ankara: T.İ.T.Ens.Yayınları, 1985, s. 144-148.
- Hakimiyeti
- Milliye, 1920 **Hakimiyeti Milliye Sayı 23**. Ankara:Hakimiyeti Milliye Matbaası, 1920.
- Halkevlerinin 1934 Faaliyet Raporları
- Hulasası, 1935 **Halkevlerinin 1934 Faaliyet Raporları Hulasası**. Ankara:Ulus Basımevi,1935.
- Halkevlerinin Bir Yılı, 1934 **Halkevlerinin Bir Yılı**. Ankara:Hakimiyeti Milliye Matbaası, 1934.
- Heinonen, 1959 Heinonen, Riitta. "Regional and Local Museums of the History of the Finnish Culture", **Museum Sayı: 12**. London, 1959, s. 40.
- İlgürel, 1990 İlgürel, Mücteba. "Balıkesir Kongrelerinin Milli Mücadeledeki Hizmetleri", **Milli Mücadele'de Balıkesir**. İstanbul:Türk Petrol Vakfı, 1990, s. 180-186
- Kaplan, 1999 Kaplan, Flora. "History Museum", **Encarta Encyclopedia**. CD, 1999.
- Kutay, 1990 Kutay, Cemal. "Milli Mücadele'de Devletleşen Belde: Balıkesir", **Milli Mücadele'de Balıkesir**. İstanbul:Türk Petrol Vakfı, 1990, s. 9-30.
- Malaro, 1985 Malaro, Marie C. **A Legal Primer on Managing Museum Collections**. USA: Smithsonian Institution Press, 1985.
- Museum, 1958 "Historical Museums", **Museum Sayı:11**, London, 1958, s. 220.

Nutuk

- Oruçoğlu, 1999 Oruçoğlu, Zehra. "Müze Sergilemesinde Dil ve Etkileşim", **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. Der: Tomur Atagök. İstanbul: YTÜ Yayınları, 1999, s.181-182.
- Önder, 1995 Önder, Mehmet. **Türkiye Müzeleri**. İstanbul:Türkiye İş Bankası Yayınları, 1995.
- Rona, 1999 Rona, Zeynep. "Belgeleme-Arşivleme-Envanter Üzerine Denemeler", **Yeniden Müzeciliği Düşünmek**. Der: Tomur Atagök. İstanbul: YTÜ Yayınları, 1999, s.123-128.
- Sakallı, 1987 Sakallı, Bayram. "Kuvayi Milliye Dönemi Ankara'sında Milli Faaliyetler", **Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlke ve İnkılapları Enstitüsü Dergisi**. Ankara:Hacettepe Üniversitesi, 1987, s. 96-100.
- Sertoğlu, 1968 Sertoğlu, Mithat. "Mili Mücadelede İlk Silahlı Mukavemet Hareketi", **Belgelerle Türk Tarihi Dergisi Sayı 10**. İstanbul, 1968, s. 18-21.
- Sertoğlu, 1968 Sertoğlu, Mithat. "Milli Mücadelede Kahraman Denizli", **Belgelerle Türk Tarihi Dergisi Sayı 6**. İstanbul, 1968, s. 3-7.
- Schommer, 1963 Schommer, P. "Müzelerin İdaresi", **Müzelerin Teşkilatlanması**. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1963, s.21-36.
- Sirel, 1992 Sirel, Hülya. **Müze Aydınlatmasında Zararlı Işınım ve Nesnelerin Bunlardan Korunması**. İstanbul:YTÜ Mimarlık Fakültesi, 1992.

- Sirel, 1992 Sirel, Hülya. **Müze Sergileme Vitrinleri ve Aydınlatılması**. İstanbul:YTÜ Mimarlık Fakültesi, 1992.
- Şimşir, 1973 Şimşir, Bilal. **İngiliz Belgelerinde Atatürk, Cilt 1**. Ankara, 1973.
- Tansel, 1977 Tansel, Selahattin. **Mondros'tan Mudanya'ya Kadar, Cilt 1**. Ankara, 1977.
- Turan, 1987 Turan, Şerafettin. **Balıkesir ve Alayşehir Kongreleri ve Hacı Muhittin Çarıklı'nın Kuvayi Milliye Hatıraları (1919-1920)**. Ankara:T.İ.T. Ens.Yayınları, 1987.
- Urfalıoğlu, 1998 Urfalıoğlu, Nur. "ABD Milli Parklarında Koruma ve Sergileme ", **4ncü Müzecilik Semineri**, İstanbul: Askeri Müze,1998, s.21-23.

WEB SİTESİ

<http://www.icomos.org>

AÇIKLAMALAR

Alpaslan Ayrıl'dan (Balıkesir İl Kültür Müdürü) alınan "Balıkesir'de Müze Kurma Çalışmaları" konulu yazılı açıklama, Şubat 2001.

Alper Oymak'dan alınan "Balıkesir'de fotoğrafçılıkla ilgili müze kurulması" konulu sözlü açıklama, Mart 2001.

Neriman Özaydın'dan (Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi Müdiresi) alınan "Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi Binası" konulu yazılı açıklama, Aralık 2000.

Balıkesir Kuvayi Milliye Müzesi Koleksiyon Politikasının Detayları

1. Koleksiyonlardan Eserlerin Çıkartılması Metodu

Genel bir kural olarak sergide yer alan eserlerinin koleksiyondan çıkartılması bir takım özel sınırlandırmalarla ve tedbirlerle mümkündür. Öncelikle o eserin koleksiyonda yer almasını gerektiren şartlarda değişikliklerin meydana gelmesi gerekir. Temel çıkartma nedeni eserin yüklendiği anlamda ve aktardığı bilgide farklı durumların ortaya çıkması olabilir.

“Genel olarak, geçici bir para sıkıntısının veya moda uyma kaygısıyla kolayca verilen bir tavizin ya da serilerin ilgi çekiciliğini bilmemenin, müzeyi yahut onu himaye eden makamların, noksanları ileride bir gün acısı hissedilecek eserleri satmaya çalışmaktan kaçınması yerinde olur. Elden çıkarmanın müzece hiç uygulanmaması yahut müzenin hiç zorlanmaması gerektiği ikinci hal, yersiz ve mevsimsiz hibede bulunmaktır ki bu da, sonradan üzüntüye sebep olabilir

Kamu malı ilkesinin sıkı sıkıya geçerli olduğu belirli memleketlerde, genel koleksiyonlara ait eserler ancak “kullanma lüzumsuzluğu hakkında muntazam bir işlem sonunda” elden çıkarılabilir. Bu şarta giren müzeler için uyulması gereken bazı kurallar söz konusudur.

Müzelerin bu gibi kurallara bağlı bulunmadığı yerlerde, elden çıkarma işlerini çok sıkı bir şekilde düzenleyen hükümleri statülerine koymaları gerekir. Öte yandan, amme grupları, ancak böyle bir hüküm kabul eden özel müzelere yardımda bulunmaya yahut eserleri depo etmeye muvafakat etmelidir. Yalnız şu kadarı üzerinde durmalıyız ki, eserlerin elden çıkmasının sebepleri üzerinde, yüksek makamca kontrol edilmiş, şekle uygun resmi belgeler hazırlamak gereklidir” (Schommer, 1963, s.26).

Bunun yanında eserin zaman içinde yıpranması, deprem gibi doğal afetlerde aşırı zarar görmesi sonucu sergilenemeyecek ve onarılamayacak duruma gelmesi gibi teknik nedenler de eserin koleksiyondan çıkartılmasıyla ilgili kararı almamıza yardımcı olacak temel veriler şöyle sıralanabilir:

“- Eserin çıkartılmasını engelleyen sınırlandırmalar var mı? Varsa bu sorunun aşılmasında hangi yöntem izlenebilir?

- Eser, müzenin amaçlarına ve faaliyetlerine hala katkı sağlıyor mu?
- Eserin en iyi şekilde korunmasını engelleyen tehditler söz konusu mudur?
- Eser müzenin amaçlarına yönelik bilgi aktaramayacak kadar hasar görmüş mü?
- Eserin öngörülebilir bir zaman içerisinde kullanılabilirliği şüpheli mi?
- Gereksiz eserlerin ayıklanmasına gereksinim var mı?
- Müzenin amaçlarını geliştirmek için, koleksiyonların başka alanlarının güçlendirilmesine ve geliştirilmesine ihtiyaç var mıdır?
- Kamunun ilgileri ve tepkileri dikkate alınmış mı?
- Koleksiyon politikası; eserlerin koleksiyondan çıkarılmasında son kararı kimin vereceğine, çıkarma sürecinde hangi kayıtların tutulacağına, bu kayıtların kim tarafından, ne zaman hazırlanacağına, daha üst makamlardan onay alınmasını gerektirebilecek eserleri ve alınması gerekebilecek özel tedbirleri belirtmelidir.
- Eserlerin koleksiyondan çıkarılmasında uygulanacak kabul edilebilir yöntemler de ele alınmalıdır.
- Eserler; değiş tokuş ile, bağışla ya da satışla elden çıkarılabilir mi?
- Herhangi bir çıkarma metoduna öncelik verilecek mi?
- Şahıslara ya da ticari kuruluşlara vermek yerine bilimsel ya da kültürel kuruluşlar tercih edilebilir mi?
- Eserin verileceği yerin belirlenmesinde, yerel veya milli çıkarların ağırlıkla göz önünde bulundurulmalı mıdır?
- Eser çok ağır hasar görmüşse başka kullanımlar için düşünülebilir mi? Başka bir görev verilmeyecekse imha edilmeli midir?
- Koleksiyonda çıkartılması düşünülen eserleri bağışlayanlar hayattaysa, nezaket gereği bilgilendirilmeli midir?
- Eğer satışa çıkarılacaksa, sağlanan gelir nasıl kullanılacaktır? ” (Malaro, 1985, s.48).

“ İsteyerek elden çıkarma halleri ne kadar sınırlı olursa olsun; bir tür lüsü vardır ki bunda prensipte sıkılık biraz gevşemelidir; bu da, aynı memleketin müzeleri yahut başka memleketlerin müzeleri arasında olacak takaslardır; fakat bu da, bu işlemler, koleksiyon fazlalarını araştırmaya, eğitimin ihtiyaçlarını göz önünde tutan geçerli bir plana uygun ise ve milletlerarası iletişime olumlu katkıda bulunursa yapılmalıdır. Söz konusu olan müzenin statüsünde elden çıkarmaya

müsaade etmeyen bir hüküm varsa takasları, uzun süreli depo şeklinde gerçekleştirmek mümkün olur ”(Schommer, 1963, s.26).

Eserlerin koleksiyondan çıkarılmasına karar verilmesiyle bu eserlerle ilgili bilgilerin nasıl saklanacağı da belirlenmelidir. Eserlerin koleksiyondan çıkarılması envanter bilgilerinin, fotoğraflarının, sayısal ortalama aktarılmış görüntülerinin de yok edilmesi anlamına gelmemelidir. Bu dokümanlar hem bu eserlerin taşıdığı bilgilere gereksinim duyabilecek araştırmacılar için hem de müzemizin tarihi için gerekli olabilir. Ayrıca oluşması muhtemel hukuksal sorunların çözümü için de bu belgelere ihtiyaç duyabiliriz.

Taşıdığı anlam ve aktardığı bilgi koleksiyonumuz için önemli olan eserlerin maketi, kopyası vs. yapıldıktan sonra imha edilmelidir. Bunlar da envantere maket veya kopya olarak kaydedilmelidir. Sergilenirlerse kopya olduğu etiketinde belirtilmelidir. Mümkünse eserin üzerine göze çarpmayacak şekilde yazılması kalıcılığı sağlayacaktır.

Koleksiyondan eser çıkarmanın güçlüğü ve işlemin geri dönüşünün olmadığı düşünülerek, karar verme sürecinde yer alan tüm personelin tam bir düşünce birliği içinde olmasına, kararın oybirliğiyle verilmesine dikkat edilmelidir. Hatta kararda oybirliği mutlaka şart olmalıdır.

2.Ödünç Verme

Genellikle müzelerin benzer kamu kurum ve kuruluşlarına ödünç eser vermesi uygundur. Bunun ana nedenleri eserlerin emniyeti için tedbir alınmış, konservasyon açısından uygun çevre koşullarında muhafaza edilmesini sağlamaktır. Kamunun araştırma şevkini arttırmak, zevkini tatmin etmek ve eserin özel amaçlar için kullanılmasının önüne geçmek diğer nedenlerdendir. Ayrıca mevcut kanun ve yönetmelikler özel şahıslara ödünç eser vermeyi zorlaştırmaktadır.

Kurulusundan günümüze kadar ödünç eser vermek Kuvayi Milliye Müzesi için söz konusu olmamıştır. Buna rağmen koleksiyon politikasında böyle bir talebin yönetim olarak nasıl değerlendirileceği, ödünç verme kararının alınması sürecinde kimlerin hangi konularda sorumluluk sahibi olacağıyla ilgili belgeler hazırlanmalıdır. Ödünç vereceğimiz kurum ve kuruluşlardan konservasyon, güvenlik, nakliye ve sigorta ile ilgili beklentilerimiz açıkça belirtilmelidir. Açıklanması gereken bazı konular şunlardır:

“- Ödünç verme ne zaman, ne amaçla ve kimlere yapılır?

- Koleksiyondan ödünç eser vermeyi onaylama yetkisi kimdedir?

- Ödünç verilecek eserlerin taşınması, nakliyesi ve iklim değişiklikleriyle ilgili şüpheler varsa nasıl bir çözüm bulunacak, eserler bu şüphelere rağmen verilecek midir?

- Ödünç verilecek eserlerin hazırlanması ve gönderilmesi sürecinde, müze personelinin yapması gerekenler nelerdir? Hangi kayıtlar gereklidir, ne zaman, kim tarafından hazırlanmalı ve nerede muhafaza edilmelidir?

- Ödünç verilen eserlerin, taşınmasından teslimine kadar sorumluluk kimdedir? Ödünç alanda mı, ödünç verende mi olacaktır?

- Ödünç verme zamanı ne kadardır? Bu süre ne kadar uzatılabilir? Gereğinden fazla uzatıldığında hangi yaptırımlar uygulanacaktır? ” (Malaro, 1985, s. 49).

Müzeden çıkış yapan eserlerin durumunu ve bu konuda dikkat edilmesi gereken hususları da bu bölüm içerisinde ele almak yerinde olacaktır. “ İdari ve teknik malzeme bir yana bırakılırsa, bir müzede çıkış durumunda bulunan bir eser, şu kategorilerden birine girer: Bir bilim etüdü için yahut incelemek veya tahlil edilmek üzere dışarıya gönderilen eserler; dışarıda bulunan geçici sergilere ödünç verilen yahut müze tarafından başka müzelere veya kurumlara belirli bir süre için yahut da devamlı olarak teslim edilen eserler; satış, armağan yahut takas yoluyla elden çıkarılmış eserler.

Çıkış kararı bazen müze müdürünün yetkisine dahildir; fakat çoğu zaman bu karar yerine göre, yönetim kuruluna yahut daha yüksek makama aittir. Ödünç vermelerle depo etmelere gelince, karar müze müdürünün değilse dahi, müzenin faydası ve müzecilik mesleğinin haysiyeti, müdürün fikrinin alınmasını ve fikrin saygı ile mütalaa edilmesini emreder.

Ne olursa olsun eserlerin dışarıya çıkarılmasından önce şu formalitelerin yerine getirilmelidir: a) eserin, ödünç verme, gönderme, depo, veya elden çıkarma yasağına tabi olmadığını bilhassa incelemek; b) durumunun, müzecinin fikrine göre taşınmasına engel olmadığını incelemek; c) ödünç, gönderme veya depo hallerinde, eserin fizik halinin taşınmasını mümkün kıldığını incelemek; d) alanın şu noktalar üzerine önceden muvafakatini almak: çıkışın sebepleri, ambalajın ve gidiş geliş nakliyatının teknik ve mali şartları, sigortanın tutarı ile nerede

akdedildiği ve çok değerli eserler olması halinde, eserlerin gidiş ve gelişinde yanlarına gönderen müzeden bir temsilcinin katılması yerinde olur.

Çıkış izni verildikten ve şartlar kabul olunduktan sonra müze müdürü - varsa kayıt servisi - ayrıntılı bir not yahut özel bir formülle haberdar edilir, o da ambalajı yaptırır, eseri sigorta ettirir ve yola çıkarır. Gönderen müze, ambalajdan sorumludur ve gerektiği vakit malı alana ayrıca kolay kırılabilir eserleri önceden haber vermekle görevlidir.

Malı alandan, kendisinin adını ve adresini, eserin çıkış sebebini (gerekirse, serginin adını) eserin envanter numarasını, adını, sigortanın eserin asıl müzesindeki durumunu, çıkış geçici yahut kesin olduğunu ve gönderen müzenin vereceği bütün teferruatı taşıyan, şekline uygun bir makbuz istemek gerekir. Eserlerin dönüşünde, ambalajın açılması, gönderilmesindekilere benzer tedbirlerle yapılır. Zarar ziyan görülürse bunlar bir zabıta tespit edilir, nakliyat uzmanlarına bildirilir; gerekirse, zarar ziyanın tazmini, sigorta tarafından taahhüt edilmiştir.

Geri gönderene, şekline uygun ve faydalı olduğu ölçüde, giderken verilen makbuzu hatırlatan bir makbuz yollarır. Ambalaj ve nakil tarzı ile yakından ilgilenmek gerekir. Eserlerin mahiyeti, boyutları, ağırlığı ve değeri, teknik ve mali şartlarla ve nakliyatın süresi ile karşılaştırılmalıdır. Müze bu şartlar hakkında nakliyat şirketlerinden ve, gerekirse konsolosluklardan bilgi alacaktır; maksat, akla uygun seçimler yapmak, bir de belirli işlemlerin, şirketler tarafından uygulanan kurallara ve söz konusu memleketlerde geçen kurallara uygun olmadıkları zaman, nakliyatçının, kaza yahut gümrükte müşkülât hallerinde sorumluluktan kurtulması gibi bir durumdan kaçınmaktır.

Ambalaj - esasen durmadan gelişen – ilke ve metotlarının uzun uzadıya açıklanması, çerçevemizi fazlasıyla aşar. Yine de eserlerin taşınmasında hayati önem taşıyan ambalajla ilgili bazı hususlar şöylece açıklanabilir:

- Eserleri çapraz çubuklarla takviye edilmiş sandıklara koymak, hiçbir zaman kafes sandık kullanmamak. Sandıkların iç boyutları, içlerine konan en büyük eserleri en aşağı 5,5 cm. aşmalıdır (bazen fiberden kutular, yahut hem müzenin hem nakliyatçının şartlarına uyan başka

ambalajlar kullanılabilir; bunların kullanılması, sevk olunan eserlerin değeri, kırılabilirliği nakliyatın tarzına bağlıdır).

- Sandıkların cidarlarını, su geçirmez kağıtla kaplamak ve kağıda raptetmek yahut yapıştırmak - kağıt hiçbir zaman çivilenmemelidir - yahut da her bir eseri mühürlü, su geçirmez paketlerle ambalajlamak.
- Sandığın içindekileri, çarpmaya karşı tahta rendesi gibi elastiki bir madde ile muhafaza etmek, böylece, titreşimlerin etkisini yok etmek.
- Kırılacak küçük eserleri, mesela çanak çömleği, içine yumuşak kağıt koyarak a pamuğa sarmak suretiyle satırlarını muhafaza etmek bunları, sonra mukavvadan yahut tahtada kutulara koymak ve adeta tahta rendesi içine batırmak; bu kutular, yine rendelerle dolu büyük ambalaj sandıklarına konacaklardır.
- Ağır eserlerle hafif eserleri mümkün olduğu kadar aynı sandığa koymamak, bundan kaçınmak imkansızsa, sandığı küçük tahtalarla hücrelere ayırmak.
- Sandık kapaklarını vidalamak; hiçbir zaman çivilememek.
- Sandıkların üzerine kırılır, yukarı-aşağı v.b. gibi uyarılar yazmalı.
- Yabancı memleketlere giden sandıkları demir ile çemberlemek” (Schommer, 1963, s.29).

Nakliyatla ilgili dikkat etmemiz gereken bazı hususları belirtmenin tercihlerimizi doğru yapmamıza faydası olacaktır. İhtiyaçlara ve imkanlara göre süratli nakliyata, yahut alelade nakliyata baş vurulacaktır. Bu sonuncular, daha ucuz iseler de, eserleri daha uzun zaman seyahat tehlikelerine maruz bırakırlar.

- a. Demiryolu: Eserlerin, taşınan eşyanın hangi kategorisine sokulmuş olduğuna dikkat etmek; büyük nakliyat için özel vagonlar elde edilebilir.
- b. Karayolu ile posta paketi: Küçük gösteriler için rahat bir araç; fakat değeri büyük eserler için kullanılmalıdır.
- c. Kamyon: Kısa nakliyat için ve dikkatli davranmak şartıyla a) küçük ve kırılabilir eserlerin kağıt yahut mukavva içine ambalaj edilmesi mümkündür ; b) büyük boyutlu eserlerde, sandıklar yerine çerçeveler kullanmak.
- ç. Havayolu: Şirketlerin sorumluluğu, fazla resimler tediye etmek kaydı ile sınırlıdır.

d. Denizyolu: Yolcu taşıyan gemiler, şimdi tercihe şayandır. “ Azami değer ” esası üzerine hesaplanan tarifeler yüksektir. Fakat çoğu zaman uygulanan tarifeler, boyutlara ve ağırlıklara göre hesaplananlardır. Bu takdirde; şirketin mali sorumluluğu sınırlıdır, fakat ilaveler yapılabilir.

3.Ödünç Alma

Ödünç alma da ödünç verme işlemi gibidir. Ancak koleksiyonumuzun zenginleştirilmesi için daha özenli üzerinde durulması gereken bir konudur. Yörede atadan, dededen kalma pek çok eser değişik ailelerde bulunmaktadır. Politikamızın bu bölümünün hassasiyetle oluşturularak uygulanması bu eserlerin müzemizde sergilenmesini sağlayarak, müze ziyaretçilerine sunulacak eser miktarını ve kalitesini arttıracaktır. Ödünç alma sürecinin sağlıklı olabilmesi için şu soruların yanıtlanması gerekir:

- “- Kimlerden ödünç eser alınabilir? Bu sorunun cevabı kuvayi milliye mücadelesi ile ilgili eserlere sahip kişi, kurum ve kuruluşların tespit edilerek kayıt altında tutulması ile sağlanabilir.
- Ne zaman hangi gerekçelerle eser ödünç alınabilir? Sorusunun yanıtının verilebilmesi için eser sahiplerinin tespit edilmesi aşamasında ödünç verme olgusuna yaklaşımlarının tespit edilmesinin yanında yönetimin kurallarının da kesin hatlarıyla belirtilmesi gerekmektedir.
- Ödünç alma konusunda karar mekanizması nasıl işleyecektir? Karar mekanizması yer alacak sorumlular ismen belirtilmelidir.
- Ödünç verecek olan çok fazla sınırlandırma getirirse bunlarla ilgili teminat nasıl ve kim tarafından verilecektir? Bu konuda yasaların ve bağlı olduğumuz bakanlığın bağlayıcı kuralları var mıdır?
- Ödünç alınacak eserlerin taşınması, sigortalanması ve iklim değişikliklerinde karşılaşacağı durumla ilgili şüpheler varsa nasıl bir çözüm bulunabilir?
- Eserlerin müzeye getirilmesinden itibaren hangi kayıtlar, kim tarafından tutulacak, eserlerin durumlarıyla ilgili raporlar (haftalık, aylık, yıllık) kim tarafından oluşturulacaktır?
- Ödünç verenlerle koordinasyonu sağlamaktan ve eserleri teslim etmekten kim sorumlu olacaktır? ” (Malaro, 1985, s. 49).

Müzeye giriş yapan eserler de titizlikle ele alınmalı ve zaman geçirmeden gerekli işlemler yapılarak kayıt altına alınmalıdır. Böylece bu eserlerin kontrolsüz kalmasının önüne geçilebilecektir. “ İdari ve teknik materyal bir yana bırakılırsa, bir müzeye girmek üzere gelmiş

olan bir eser, şu kategorilerden birine girer; Bilim araştırması yahut inceleme, tahlil yahut herhangi bir teknik işlem için dışarıdan gelen eserler; geçici sergiler için ödünç verilmiş yahut da belirli süreli ya da süresiz olarak koleksiyonlarında yer almak üzere müzeye verilmiş eserler; hibe, miras, satın alma yahut takas yoluyla teklif edilen yahut elde edilen eserler.

Müzeye girmek üzere teklif edilen eserler, tedbirsizce kabul edilmeyecektir. Müdür tarafından, geleceği kayıt servisine yahut girmesi söz konusu özel bölüme önceden bildirilmemiş olan eserlerin, müdürün yahut onun yetkili çalışma arkadaşlarından birinin fikri alınmadan ambalajdan çıkarılmamasında fayda vardır.

Ambalajı açma işi, tecrübesi ve namusu denenmiş bir personele verilecektir. Bu iş büyük dikkat istediği gibi, ona ağır sorumluluklar bağlıdır. Ambalajın açılmasından önce, gerekirse, eserlerin geleceğini haber veren mektup, bordro, telgraf vb. gibi belgelere başvurulacaktır. Ve ambalajların üstünde yahut içinde bulunan - etiket, numara, yazı, bordro vb. gibi - işaret unsurları, hemen ambalajın açıldığı yerde, buna imkan yoksa, her koli için ayrı bir iş dosyasında muhafaza edilecektir.

Kırılmış olarak çıkan eserler olduğu vakit birkaç esere ait parçaları birbirine karıştırmaktan kaçınmak (bu gibi hallerde, parçalar, işaretli kaplar yahut başka zarflar içinde gruplandırılacaktır), ve bunları birbirine yaklaştırmaktan kaçınmak (ki aksi halde zarar ziyan ağırlaşabilir) gerekir; ambalajın açıldığında meydana çıkan zarar servis şevine, bulunmadığı takdirde bir tanığa, tespit ettirilir ve iki suretli bir zabıt tutulur. Ambalajın açılması sırasında kırılan eserler olursa, sorumlu olan, bunu amirine bildirmek zorundadır; bir kaza muhakkak bir hata değildir; fakat saklanmış bir kaza hatadır.

Ambalajları bir yana bırakmadan önce, eserleri tam olarak geldiğinden emin olmak için, ambalajdan çıkarılmış olan eserler, onları haber veren belgelerle karşılaştırılacaktır. Bu kontrol memnunluk verici bir sonuç versin vermesin, yanlışlıkla eserler yahut eser parçalarının içerde gizli kalmasından kaçınmak için, ambalaj dipleri büyük dikkatle gözden geçirilecektir.

Haber verildiği halde ambalajda bulunmayan eserler olursa, bu olay servis şefine, bulunmadığı takdirde bir tanığa-tespit ettirilecek ve iki suretli bir zabıt tutulacaktır (Schommer, 1963, s.30). En iyisi bir kamera ile sandıklar henüz mühürleri üzerindeyken; sandıkların açılışından itibaren durumun görüntülenmesidir.

Geçici olarak verilmiş ödünç verilmiş yahut depo edilmiş eserlerin ambalajların faydalı olduğu ölçüde muhafaza edilecek ve böylece sonra eserler geri gönderildiği vakit kullanılabilecektir.

Devamlı bir ilgi çekecek cinsten ambalaj işaret unsurları, eser dosyaları ile koleksiyon dosyalarına konacaktır. İçindekiler kontrol edildikten sonra, gönderene kesin bir makbuz gönderilecek; makbuzla birlikte gerekirse ziyan ve noksanları bildiren bir de mektup veya elektronik posta yollanacaktır. Gerekirse telefonla ön bilgi verilebilir.

Elde edilmiş (müzeye kazandırılmış) olan eserler, ona mahsus envantere kaydedilecektir. Geçici olarak bırakılan eserler, depolar envanterine kayıt edilecektir. Müzenin geçici sergileri için bırakılmış eserleri depolar envanterinde göstermek tavsiye olunmaz. Bunları, ne kadar geçici sergi varsa, o kadar ayrı özel envantere geçirmek daha doğru olur. Gerçekten geçici bir serginin malı olan eserleri, kesiksiz bir gurup halinde tutmakta fayda vardır; bu, serginin hazırlanması devri için olduğu gibi, serginin devamı için de doğrudur. Bu gibi hallerde, depoların envanterine benzer envanter tipleri kullanılacaktır. Elde edilmiş olan eserler sigorta edilebildiği gibi, sigorta edilmeyebilir. Fakat ödünç verilmiş, geçici olarak verilmiş, teklif edilmiş yahut depo edilmiş eserler daima sigorta edilmelidir (Bkz. Bu bölüm, “ sigorta ”).

4.Müzenin Gözetimine Bırakılan Eserler

Müzelerin, geçici olarak gözetimlerine bırakılan eserlerin kaydını makul bir zamanda ve belirli bir metot içerisinde tutması gerekir. İnceleme, tanımlama gibi nedenlerle geçici bir süre müze gözetimine bırakılan eserler de müzenin sorumluluğundadır. Bu yüzden bu eserlerin kaydı tutulmalıdır. Bu, aynı zamanda daha sonra oluşabilecek hukuksal sorunlara karşı müzeyi koruyacaktır. Bu eserler müzenin envanterinde yer almadığından, sorumlu personel konusunda zafiyet oluşabileceği göz önüne alınarak sorumlusu özellikle belirlenmeli ve eserin periyodik kontrolünü sağlayan kaydetme metodu geliştirilmelidir. İnceleme için müzeye bırakılan eserlerin

mümkünse sürekli aynı ortamda - depo, laboratuvar gibi - kalmasına özen gösterilerek fiziki emniyetinin daha iyi olması sağlanmalıdır. Bu eserlerin kaydı uzmanlar ve sorumlu personelin muayene ve incelemesi sonucu detaylı tutularak yönetime onaylatılmalıdır.

5.Kayıtlar

“ Müzemizin yeterli kayıt sistemine sahip olması için şunlara dikkat etmeliyiz:

a) Müze koleksiyonundaki bilgilerin korunması için bir sistem oluşturulması çok önemlidir. Koleksiyon kayıtları iki kategoriye ayrılabilir. Bunlardan ilki genellikle tescil işlemleri kapsamında tutulur. Bu müze envanter bilgi defteridir ve ana dokümandır. Bu ana doküman müzenin sahibi olduğu eserlerin tanımını, özelliklerini ve geçmişini içerir. Eserlerin bilimsel ya da kültürel değerini ve önemini oluşturan geniş bilgiler içerir. İkincisi mal sorumluluğu çerçevesinde kullanılan dokümandır. Bu da müzeye ait veya müzenin gözetimine bırakılmış eserlerin yer değişimlerini ve yapılan işlemleri içeren yasal bir belgedir. Bu belgeler envanter bilgi defterindeki eserlerin tanımıyla ilgili bilgileri içerir. Yasal olması bu belgelerin bir tür senet olmasından kaynaklanır. Bu belgelerin bir kopyası da müze müdüründe bulunur sayım zamanlarında denetleme ve kontrol esnasında kullanılır.

b) İyi bir tescil kaydının tanımlayıcı bir katalog olmanın yanında eserlerin yasal sahipliğinin kanıtı olmak gibi bir işlevi vardır. Bu kayıt sistemleri eserlere tek tek numaralar vererek atıf yapmalı ve eserlerin bulunduğu yerle birlikte eserlerle ilgili bilgiler içermelidir. Eser kayıtları eserlerin daha önceki sahipleri, katıldığı sergiler, gördüğü onarım ve koruma işlemleri ile ilgili bilgileri de içermelidir. Müzeye ödünç verilen eserlerin kayıtları da müzedeki tüm safahatını yansıtmalıdır (Malaro, 1985, s. 50).

c) Koleksiyon kayıtları zamanında tutulmalı ve sürekli güncelleştirilmelidir. Kayıtlar güvenli yerlerde, fiziksel koruma koşulları sağlanmış, uygun depolama metotları kullanılarak muhafaza altına alınmalıdır. Bununla birlikte bu kayıtlardaki bilgilere ilgililer kolay erişebilmelidir. Mümkünse sayısal ortama aktarılarak erişimi ve saklanması kolaylaştırılmalıdır.

d) Mümkünse sicil kayıtlarının fotokopileri, bir güvenlik tedbiri olarak, müze dışında bir yerde de saklanmalıdır. Müzemiz için kültür müdürlüğünün arşivleri uygun yedek saklama yeri olabilir.

“ Koleksiyonlara kesin olarak katılacak, yahut geçici olarak fakat oldukça uzun bir zaman için alınacak olan (elde edilmiş yahut depo edilmiş) eserler, envanter formalitelerine tabi olmalıdırlar.

Sadece inceleme için gönderilmiş olan eserleri envantere geçirmeye lüzum yoktur. Bu gibi hallerde, bir makbuz yeter; fakat aksi anlaşma olmadığı takdirde bu eserleri sigorta etmek tavsiye olunur.

Envanter, bir müzenin sermayesinin ve kendisine teslim edilen depoların garanti aletidir. İdareye elde edilen, depo edilen, elden çıkarılan eşyanın doğru bir tablosunu sunan, karışıklıklara ve çarçurlara karşı savaşmayı mümkün kılan silahtır. Sahtekarlıklarda ve canice bir düşünceye dayanan isteklerde yahut hukuki anlaşmazlıklarda, adalete sunulması gereken ispatı verir. Yeni yeni eserlerle müzeyi zenginleştirmenin uygunluğunu veya zorunluluğunu takdir etmek için karşılaştırma malzemesi verir. Bilimsel katalogun henüz çıkmamış olduğu, çıkmasının beklendiği zamanlarda araştırmanın zorunlu yardımcısıdır. Envanter, esas kitaptır. Araştırmacıların ana kaynaklarındandır.

Envanterin lüzumunu akıl ve sağ duyu gösterir. Bununla birlikte, kanun onu göz ardı edemez ve büyük müzeler tarafından ta başlangıçtan beri gerekliliği kabul edilmiştir. Bu gereklilik durmadan hatırlatılmalı, uygulanması yerel (lokal) müzelerde sorumlu makamlar tarafından kabul ettirilmeli, kontrol edilmelidir. Teftiş heyetinin bulunduğu yerlerde, envanterlerin tutulma tarzlarını ve doğruluklarını kontrol etmek istemeleri müfettişlerin elindedir.

Eserlerin kaydı işinde her gecikme, bir karışıklık rizikosudur, ve bu eserlerin ne oldukları hakkında keşmekeşe yol açabilir. Onun için, mallar geldikçe envantere geçirilmelidir. Bu tavsiyeler Kuvayi Milliye Müzesi gibi büyük olmayan müzeler için önemlidir. Küçük bir müzenin müdürünün, koleksiyonlarını zenginleştiren her eser ile şahsen ilgilenebileceği, olasıdır. Onda kazanılmış bu eser hakkında küçük bir not kaleme almayı geciktirmek temayülü olacaktır, çünkü eser hakkında bütün faydalı bilgileri hatırlayacağından emindir. Fakat koleksiyonlar fazlalaştınca hafıza belirli noktalarda bulanık ve eksik hatırlayabilir, hatta tamamen silinebilir. Herhangi bir sebepten dolayı işinden uzaklaşırsa, koleksiyonlar üzerine sahip olduğu bilgiler, kendisi ile birlikte ortadan kaybolacaktır. İlgi çekici olmakla beraber, haklarında ancak noksan bilgiye sahip olduğumuz bir parçalar koleksiyonuna dayanarak, uygun bir şekilde bir müze organize etmek kadar cesaret kırıcı bir şey yoktur. Envanter, katalog ile karıştırılmamalıdır.

Prensip itibariyle envanter idare ile ilgilidir, katalogsa bilimseldir. Envanterde uygulanan metot sağlamsa gerçek bir bilimsel değeri olur. Çünkü;

- a) İvedilik halinde ve bir eserin katalogu yapılmamışsa, eserin bilim bakımından tefsirini kolaylaştırır,
- b) Katalogun yapıldığı sıra, öyle bilgiler verir ki, onları sonradan meydana koymak her zaman mümkün değildir;
- c) Üst üste çıkan kataloglarda, bir eserin aynı olduğunu göstermeye destek olur; bu, en çok, gösterilen eserlerin notları üzerindeki numaralar için söz konusudur.

Biraz önce gördük ki, envantere geçecek eserler, müzenin malı veya ona depo edilmek üzere teslim edilmişlerdir. Aşağıda tavsiye olunan metotların bazıları her iki hale de uygundur; bazı metotlar ise, yalnız elde edilen malzemeye, veya yalnız depolara uygundur. Hepsi, türlü memleketlere has özel şartlara ve bu memleketlerin türlü müzelerine intibak ettirilmelidir.

Üç tip envanter vardır: Sabit yapraklı defter, sabit olmayan yapraklı defter ve fişler. Bu üç tip arasında tercihte bulunmak söz konusu olunca, memlekete, müzenin nevine ve seviyesine has şartlar rol oynar. Her bir tipin röprodüksiyon (kopya) bakımından ne gibi imkanlara sahip olduğu da şu sebeplerden ötürü hesaba katılacaktır: Müze envanteri, kaybolunca yeniden meydana getirilmesi çok güç, hatta imkansız olan, paha biçilmez değerde bir çalışma aletidir; demek ki başka başka yerlerde iki nüshanın varlığı gereklidir. Kuvayi Milliye Müzesi için ikinci nüshanın saklanabileceği uygun yerlerden birisi Kültür Müdürlüğünün arşividir.

Maddeler, okunaklı bir tarzda ve zamanla bozulmayacak bir mürekkeple yazılmış olmalıdır. Deftere geçirilmiş olan kayıtlar arasında boşluklar bırakılmamalıdır. Defterin açıldığı tarih birinci sayfaya, sayfa sayısı ile birlikte yazılmalıdır. Sayfa sayısı harflerle yazılmış olmalıdır. Silinti, kazıntı veya kimyasallarla silme yapılmamalıdır. İzin verilen edilen yegane silinmelerle ilaveler, müze müdürünün gerekli olarak kabul ettikleri olacaktır; bunlar başka renkli bir mürekkeple yazılmalı ve müze müdürü tarafından parafe edilmelidir. Yanlışlıklardan kaçınmak için ilkin müsvedde olan bir kayıt tutmak yerinde olur (Schommer, 1963, s.31).

6.Sigorta

Ülkemizde müzelerdeki eserlerin sigortalanması pek yaygın değildir. Özellikle kamuya ait müzeler, sergilenen ya da depoda bulunan eserleri sigortalama imkanına sahip değildir. Bunun en önemli sebebi maddi imkansızlık ve bu konuda yasal zorunlulukların olmamasıdır. Eserler ancak müzeden çıkarılarak başka yerlere nakledilirken sigortalanmaktadır. Tezimizde gelecekte sigortalama imkanlarının oluşabileceğini ve eserlerin müze dışına çıkarılabileceğini düşünerek bu konuya da değineceğiz.

Sigorta ile ilgili yanıtlanması gereken sorular şunlardır:

- Sigorta ile ilgili mali kaynak nasıl temin edilecektir?
- Sınırlı fonlarla ne tür sigortalar -koruma,paketleme veya nakliye gibi-yaptırılabilir?
- Koleksiyonlar müzedeysen de sigorta geçerli olacak mı? Eğer öyleyse koleksiyonlar tam değer üzerinden mi yoksa düşük değerden mi sigortalanacak?
- Ödünç verdiğimiz eserler sigortalanacak mı, sigortalanacaksa kimin tarafından sigortalanacak?
- Ödünç aldığımız eserler kimin tarafından sigortalanacak?
- Müzenin gözetimine bırakılmış eserler sigortalanacak mı?
- Sigortayla ilgili hangi kayıtlar, kimin tarafından tutulacak?
- Oluşturulmuş sigorta prosedüründen sapmaları onaylama yetkisi kimde olacaktır?

7. Eserlerin Yeri ve Hareketleri

“ Müzenin beher esersine, müzenin içinden -sergi (teşhir) galerilerinde olsun, depolarda olsun normal bir yer verilmelidir. Eser, bu yerinden, az veya çok bir süre için inceleme sınama, üzerinde işleme, fotoğrafını alma, teşhir sebepleriyle müze binasının içine ya da ödünç vermek, yahut depo etmek için dışarıda bir yere alınabilir. Müze müdürü, kayıt servisi, uzman bölümler, duruma göre, kendilerini ilgilendiren eserlerin normal yahut geçici yerlerini bilmek ve türlü hareketlerini kontrol etmek vasıtasına sahip olmalıdırlar.

Sabit yahut hareketli (değişken) yapraklı envanter yahut da fişli envanter söz konusu olduğuna göre, hal çareleri değişir. Sabit yahut değişken yapraklı envanter yapıldığında ancak çalışan elamanların son derece az olduğu halde, doğrudan doğruya kağıdın üzerinde, silinebilir bir vasıta ile eserin normal yerinin işaret edilmesine izin verilebilir; geçici yerin ve hareketlerin tarih ve sebeplerini yazmak, kayıtsız şartsız yasaktır. Bu son kayıtlar, mecburi olarak ayrı bir hareket kayıt defterine geçirilmelidir; bu defterde, envanter numarasına, eserin pek kısa

vasıflandırılmasına, normal durumunu terk etme haline, geçici yerine dönme tarihine, ve bu verilen her biri yanında sorumlu olanın imzasına sütunlar ayrılmalıdır.

Daha mükemmel (daha ileri) bir hal tarzı, eserlerin tamamlayıcı bir fiş dosyasını hazırlamaktır. Numara sırasında sınıflandırılmış olan fişlerin her biri üzerinde rengi yahut işareti ile itibari olarak her eserin yerini meydana vuran bir işaret bulunur. Fişler, yer kategorilerine göre sınıflandırılır. Birinci sistem daha az çalışma ister. Yer kategorili ikinci sistem, birçok bakımlardan kıymetli bilgiler verebilmek gibi bir üstünlüğe sahiptir. Bununla beraber geçici yerleri ile hareketlerin tarih ve sebeplerini vermek için, hareket kayıt defteri yine de zaruri kalmaktadır. Yer ve hareketleri bilmek hususunda birkaç sistem söz konusudur. Bunlardan biri, envanter fişine işaret koymaktır. Bir başkası, envanter fişlerini kopya etmek ve bunları yer kategorilerine göre sınıflamaktır. Her iki halde de bir hareket kayıt defterinin tutulması zaruri kalmaktadır.

Bir üçüncü sistem daha mümkündür; bu da, hareket kayıt defterindeki kayıtları tekrar eden açık bir söz yardımı ile, envanter fişini tamamlamaktan ibarettir. Şüphesiz bu sistemin, bir hareket kayıt defteri tutmaktan kaçınmak gibi bir üstünlüğü olacaktır. Fakat iki önemli sakıncası vardır;

1. Şimdiye kadar söz konusu olmamış hem bilim hem idare bakımından ilgi çekici olan bu üstünlük eski hareketlerden izler muhafaza etmektedir.
2. Kabul edilmiş olan sistem hangisi olursa olsun, yer ve envanter durumlarının güncel tutulması sorumluluğu, müzenin teşkilatına göre, müze müdürüne kayıt servisine, yahut yetkilerinin sınırları içinde, uzman bölümlere aittir. Normal durumunu (yerini) terk etmiş olan her eser için, bu yerde, kütüphanecilerin, “ hayal ” adını verdikleri bir kağıdı işaret olarak bırakmak faydalı olur. Bu hayal, sorumlu tarafından yazılmış bir fiş olup üzerinde, eserin numarası ile, çok kısa olarak vasıfları, bir de hareketin tarihi ile sebebi kayıtlı bulunur; bu davranış sergilenen bir eser söz konusu olduğunda halka nezaket jesti olur.

Eserin normal yerlerinin bulunduğu yerlere veya bunların parçalarına - mesela galerilere - topografik işaretler koymak faydalı olur ” (Schommer, 1963, s.36).

Tüm bu tedbirlerle birlikte koleksiyonlardaki eserlerin hareketlerini denetlemek ve kontrolünü sağlamak için bir sayım prosedürü oluşturulmalı ve uygulanmalıdır. “Bu prosedürler oluşturulurken şu konulara açıklık getirilmelidir :

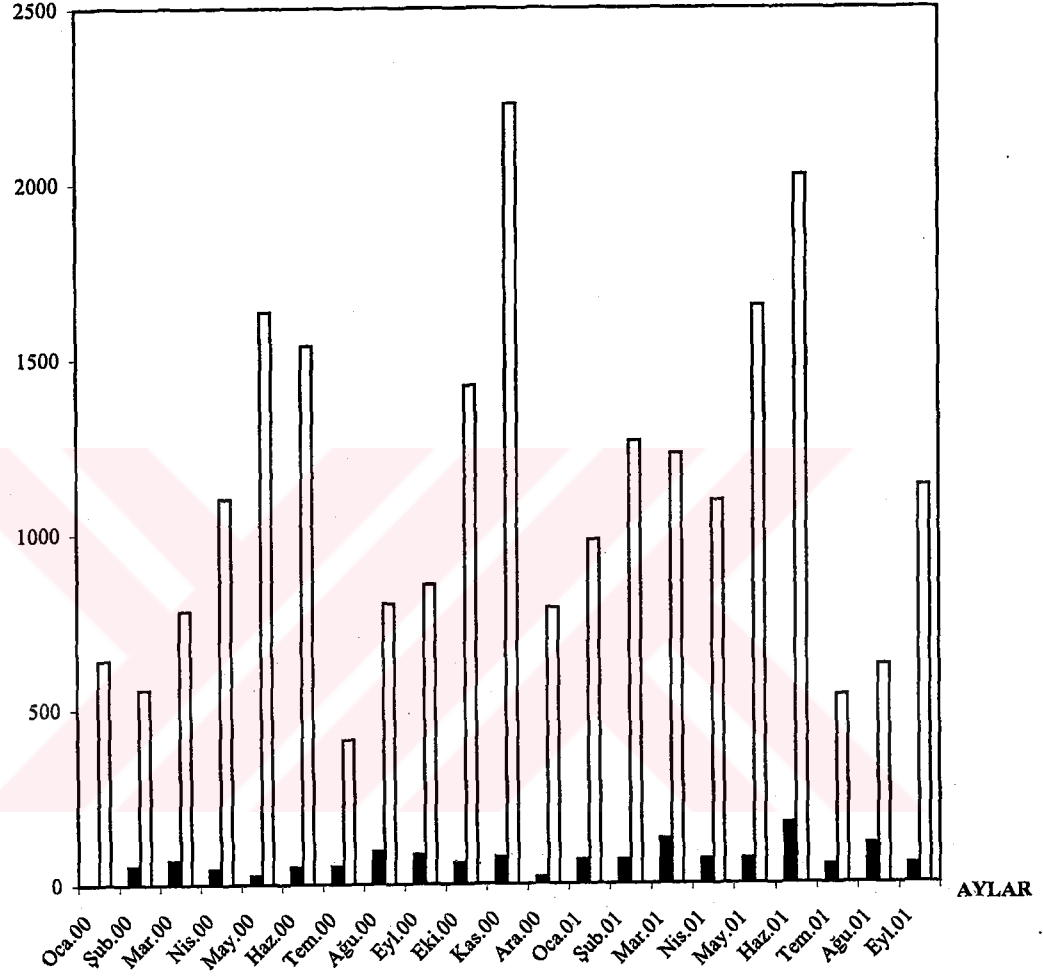
- Sayım kayıtlarının oluşturulmasında yasal bağlayıcı hükümler var mıdır ? Standart metod ne olmalıdır ?
- Periyodik sayımlar hangi aralıklarla yapılacaktır ?
- Acil sayımlarda görev alacak heyet kimler yer alacaktır ?
- Her hangi bir eserin kaybolduğu şüphesi oluştuğunda uygulanacak prosedür ne olacaktır ?
- Bağlı bulunan bakanlığın sayım teftişinde izlenecek prosedür kimler tarafından uygulanacaktır ? ”(Malaro, 1985, s. 51).

8. Koleksiyon Telif Hakları

Müzemiz henüz çok genç olmasına rağmen pek çok araştırmacı yazara kaynak olmuştur. Hem araştırmacıların telifle ilgili sorulara cevap bulabilmesine olanak sağlamak, hem de telif işlemlerini çabuklaştırmak için politikamızda şu soruların yanıtlarına yer vermeliyiz;

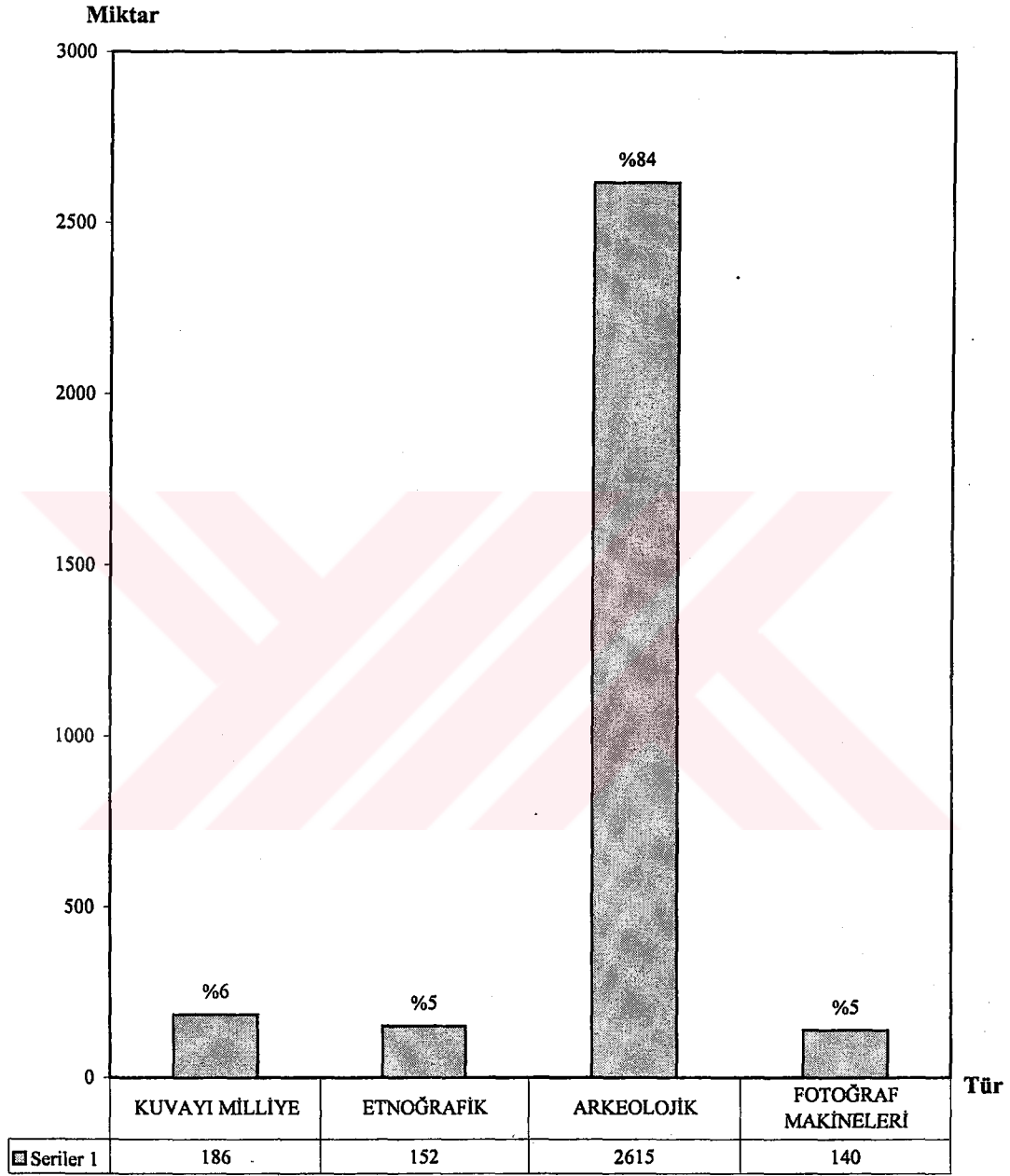
- Koleksiyonları, kopyaları dahil, kim kullanabilir ?
- Telif başvurusu kim tarafından, ne zaman kabul veya reddedilebilir ?
- Kayıt veya yeniden üretim için ücret talep edilecek mi ?

MİKTAR

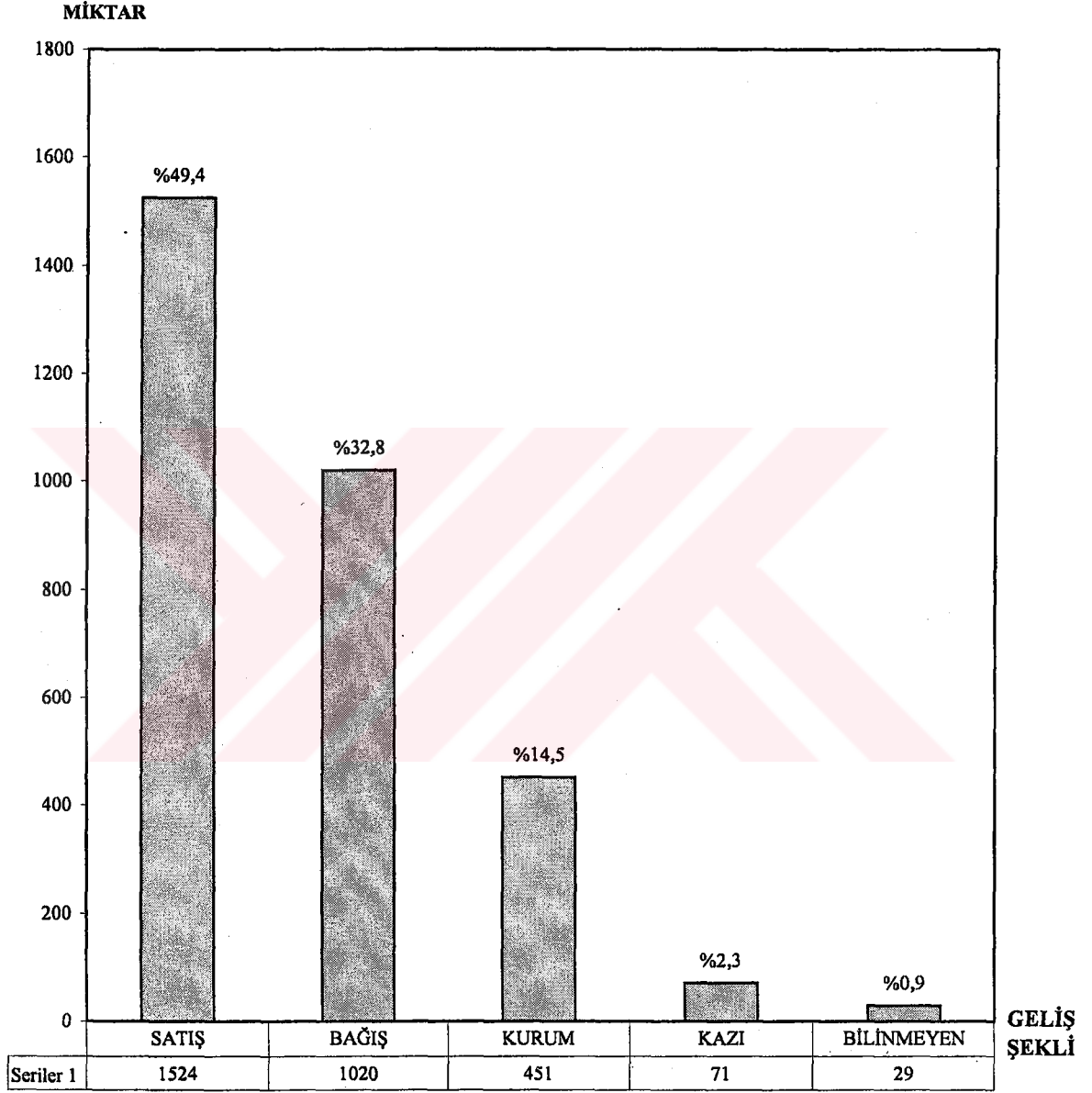

	Oca.00	Şub.00	Mar.00	Nis.00	May.00	Haz.00	Tem.00	Ağu.00	Eyl.00	Eki.00	Kas.00	Ara.00	Oca.01	Şub.01	Mar.01	Nis.01	May.01	Haz.01	Tem.01	Ağu.01	Eyl.01
■ ÜCRETLİ	0	53	69	44	26	50	52	95	85	61	77	19	69	68	128	70	72	172	53	112	53
□ ÜCRETSİZ	640	557	781	1100	1634	1538	412	801	856	1422	2227	789	981	1262	1226	1093	1650	2022	536	624	1133

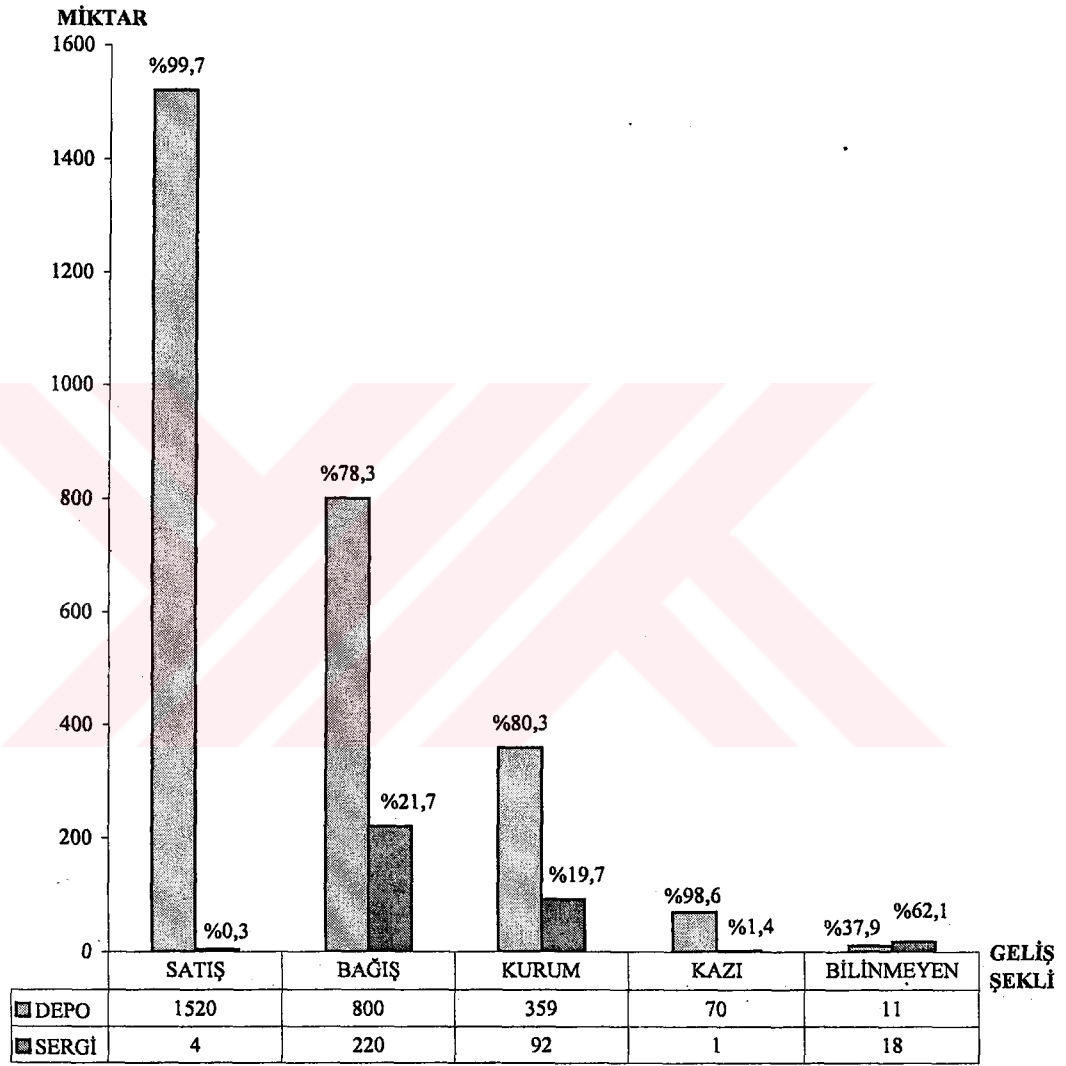
Grafik 1. Müzeye gelen ziyaretçilerin aylara ve ücret ödeme durumuna göre dağılımı

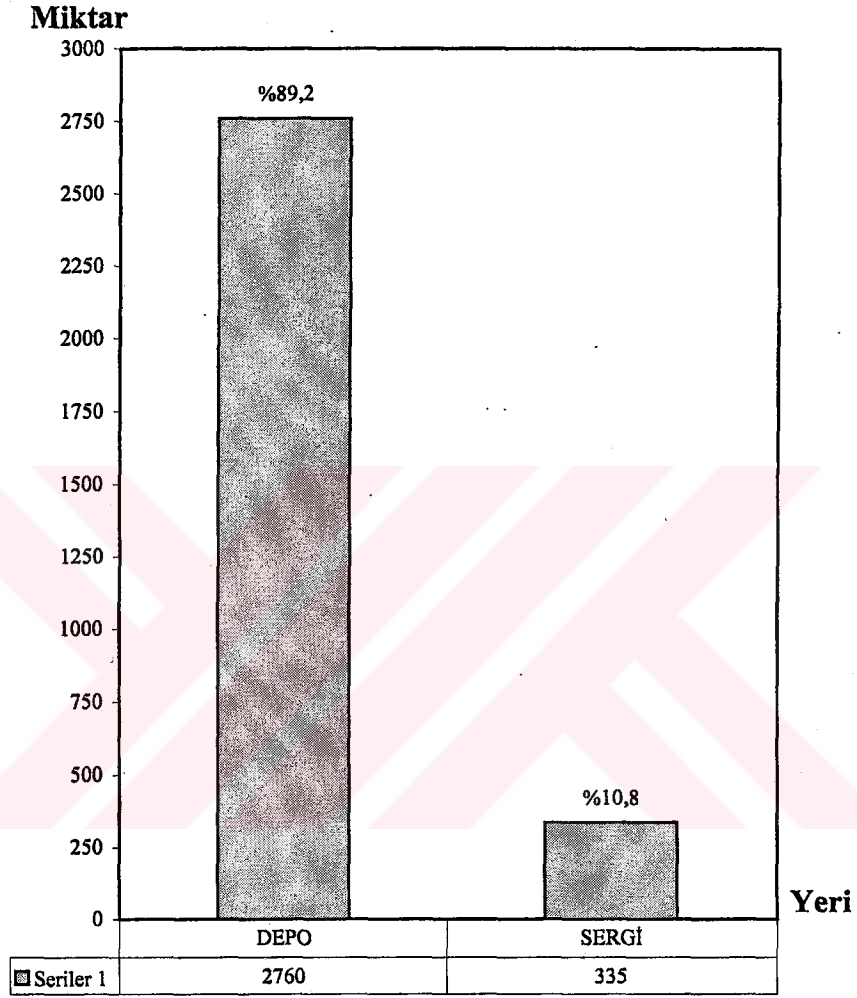
Grafik 2. Müzede bulunan tüm eserlerin türlerine göre dağılımı

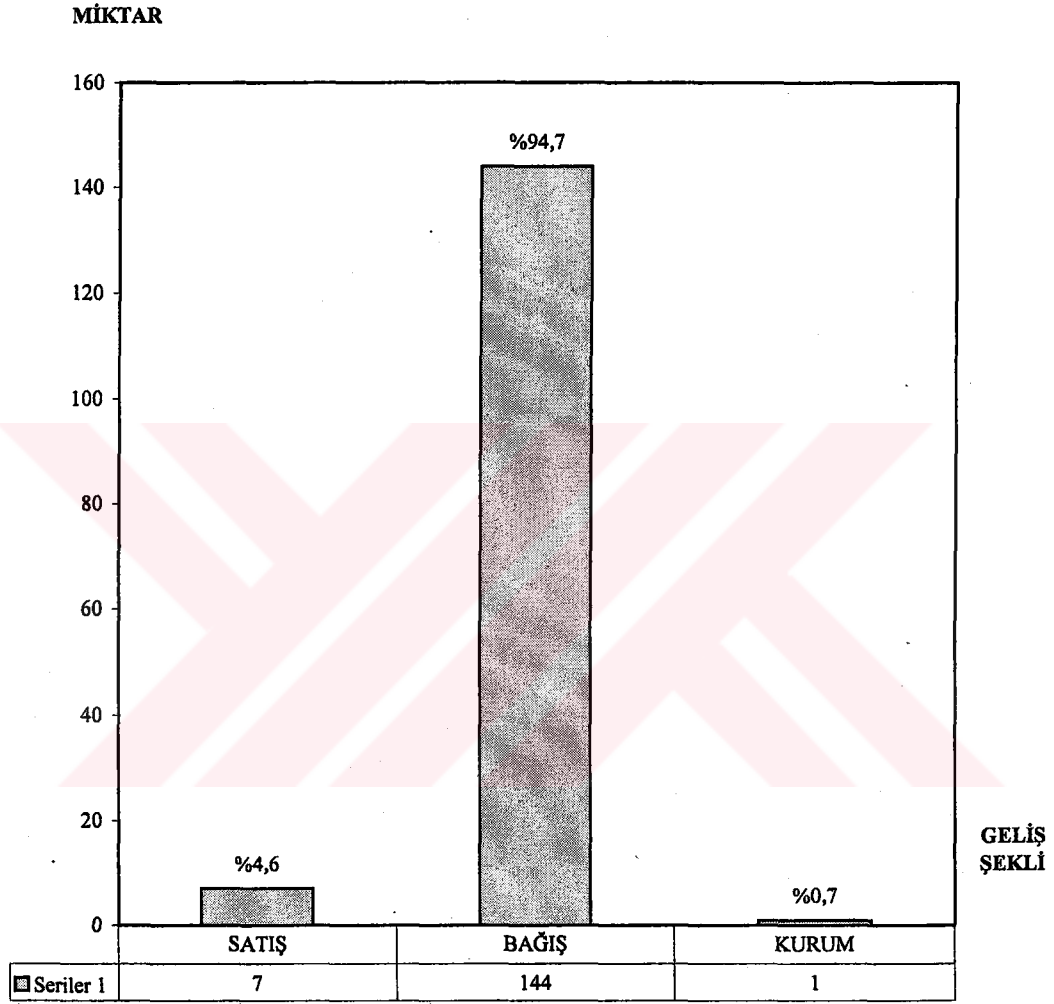
Grafik 3. Müzedeki tüm eserlerin geliş durumuna göre dağılımı

Grafik 4. Müzedeki tüm eserlerin müzeye geliş şekillerine göre sergilenme durumu

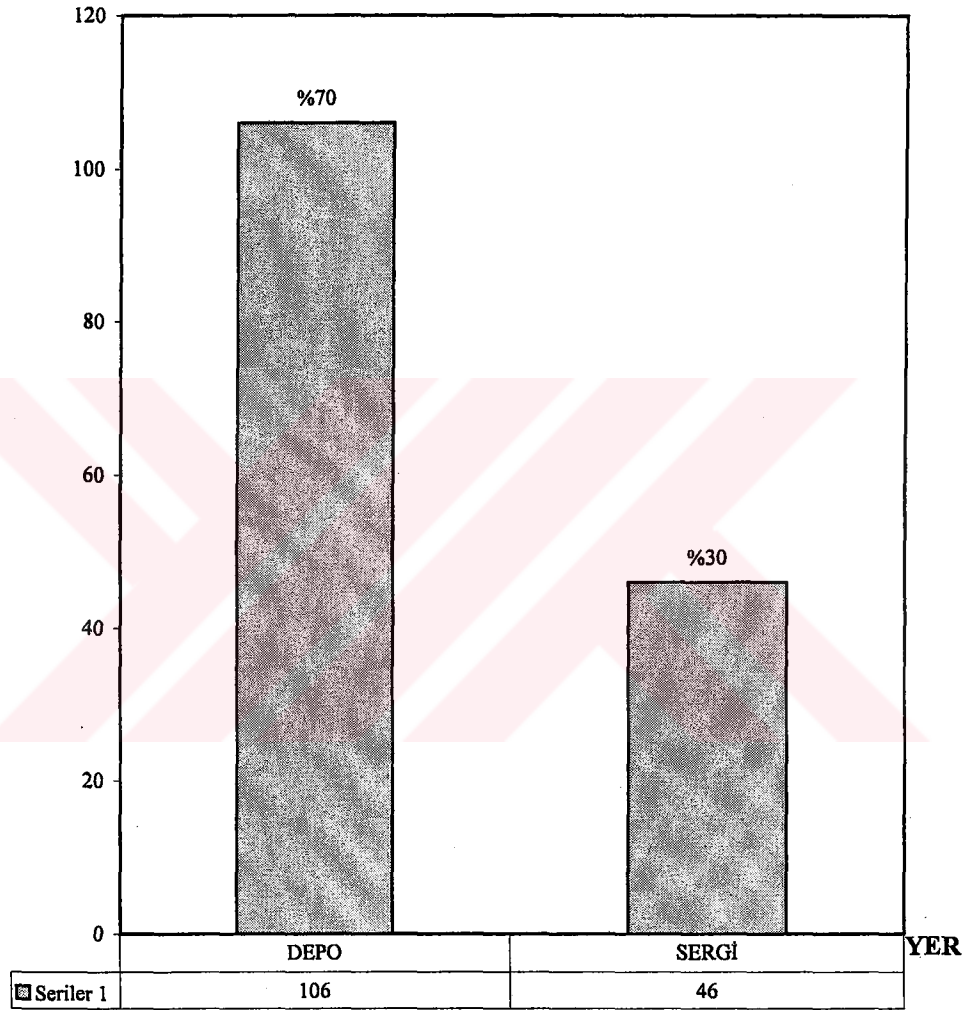

Grafik 5. Müzedeki tüm eserlerin sergilenme durumuna göre dağılımı

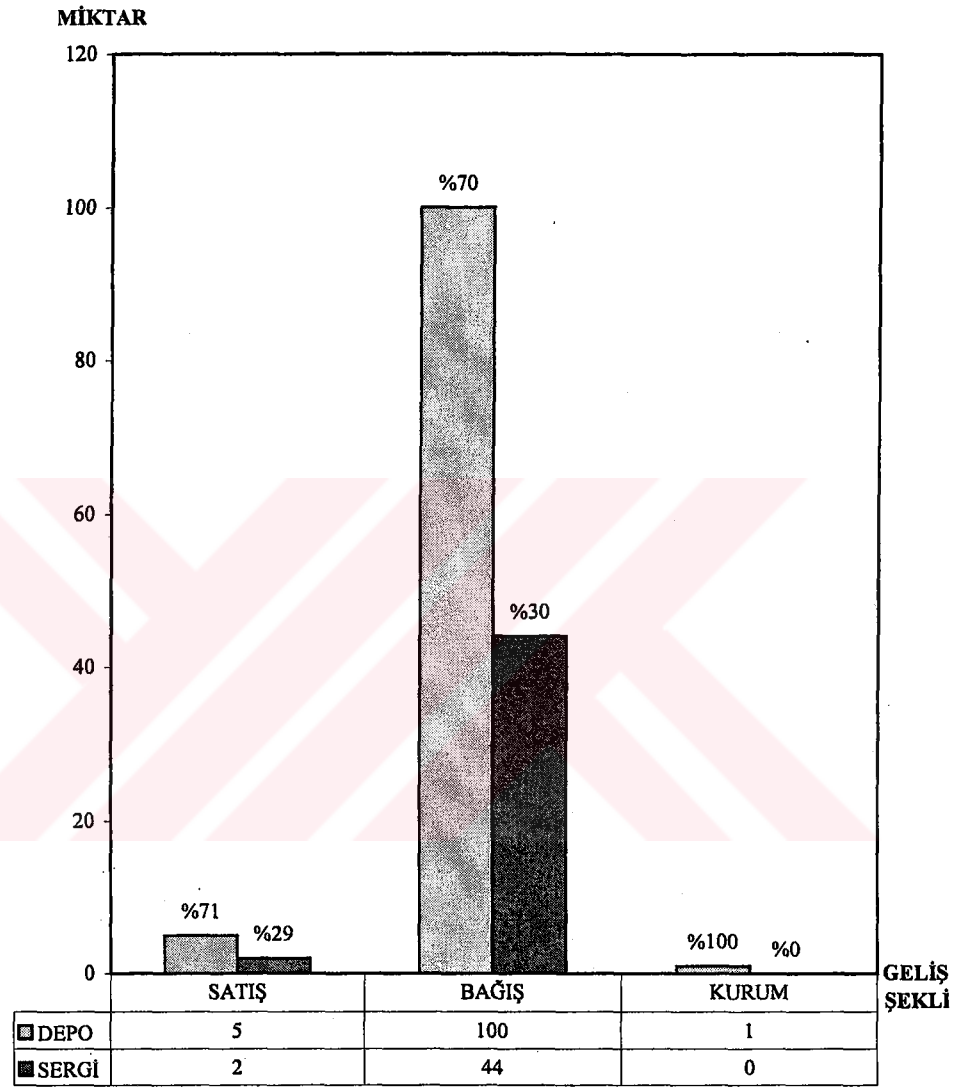

Grafik 6. Müzedeki etnografik eserlerin müzeye geliş şekillerine göre dağılımı

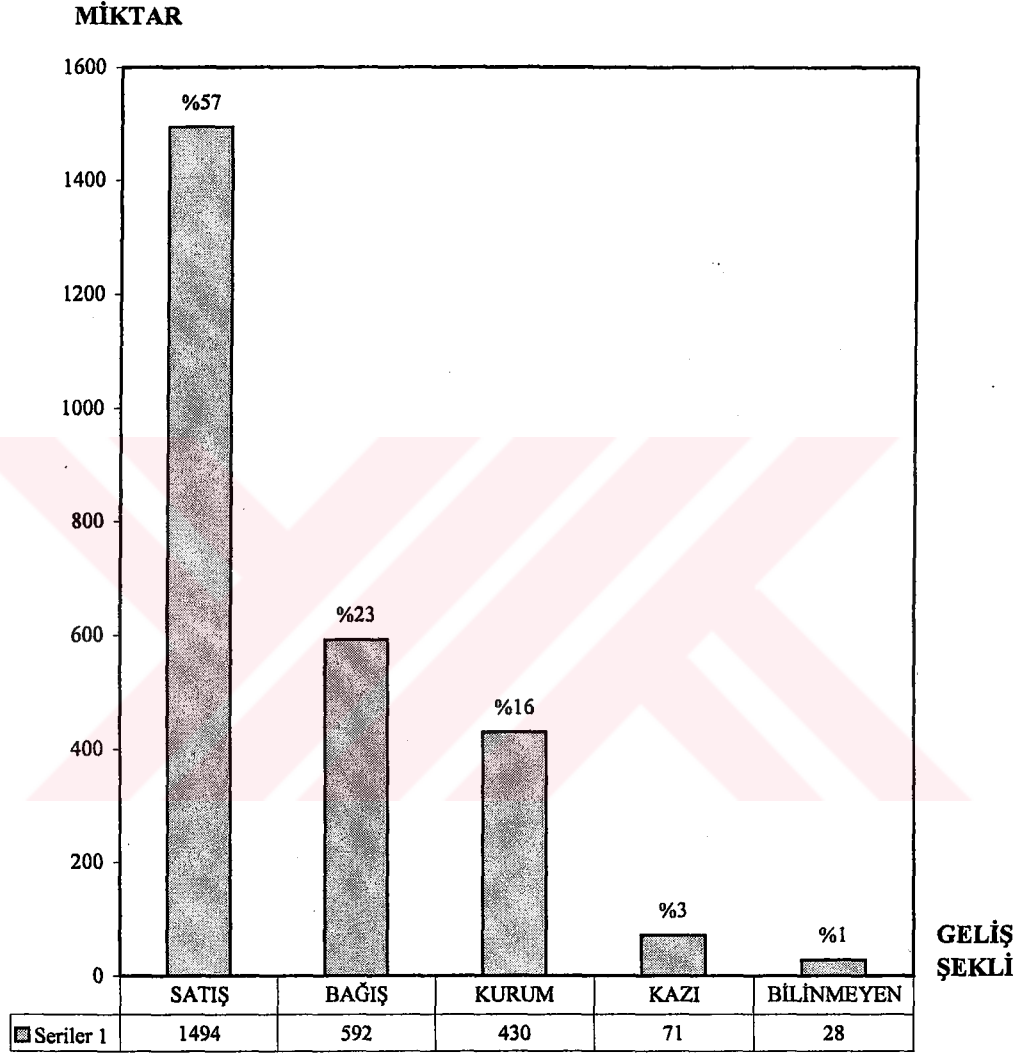
MİKTAR

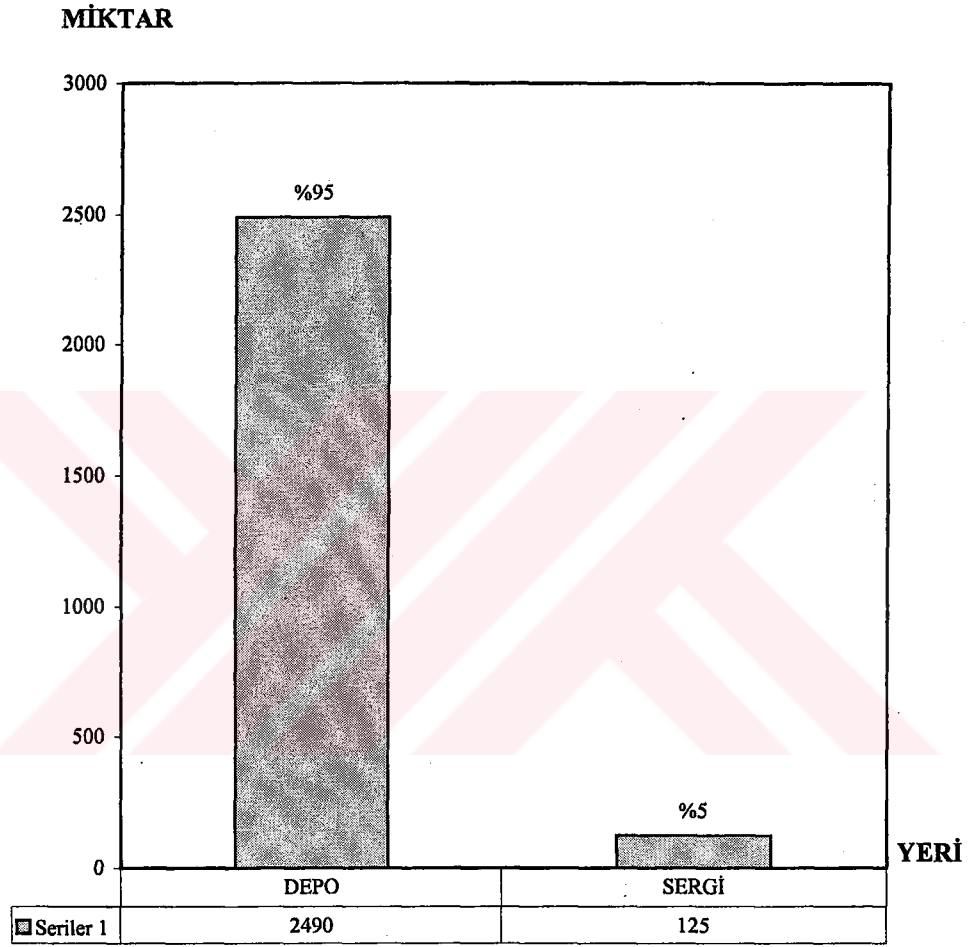
Grafik 7. Müzedeki etnografik eserlerin sergilenme durumuna göre oranı

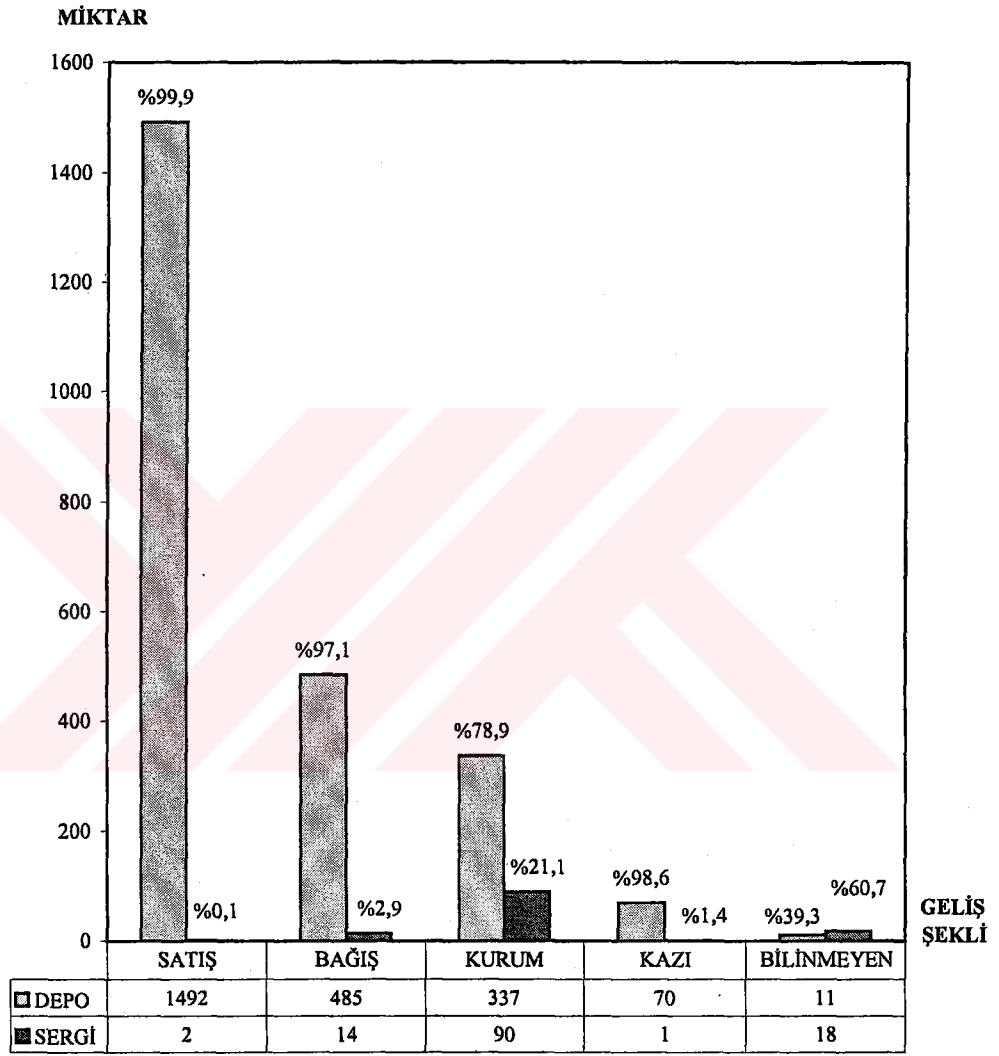
Grafik 8. Müzedeki etnografik eserlerin müzeye geliş şekillerine göre sergilenme durumu

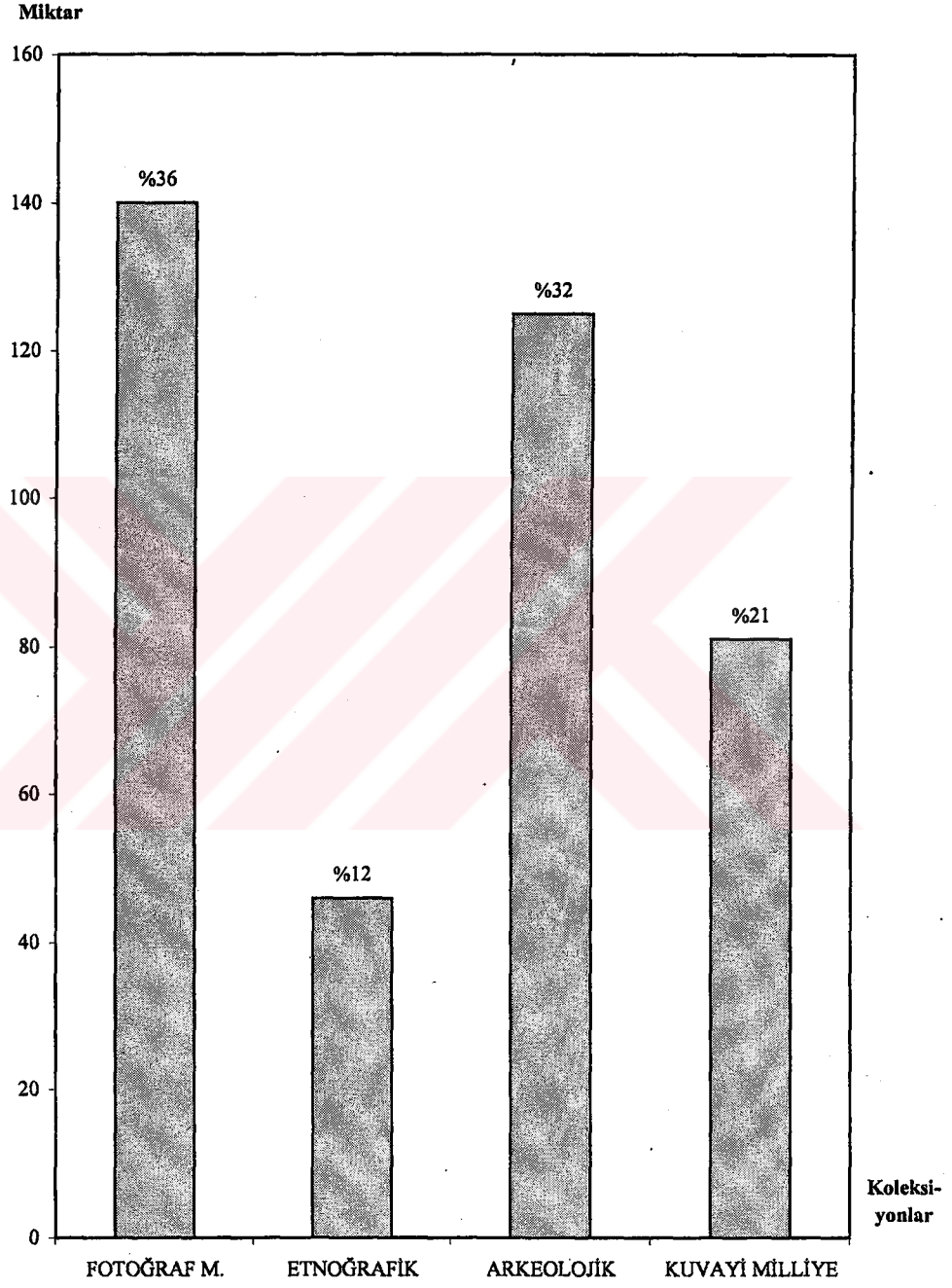
Grafik 9. Müzedeki arkeolojik eserlerin müzeye geliş şekillerine göre dağılımı

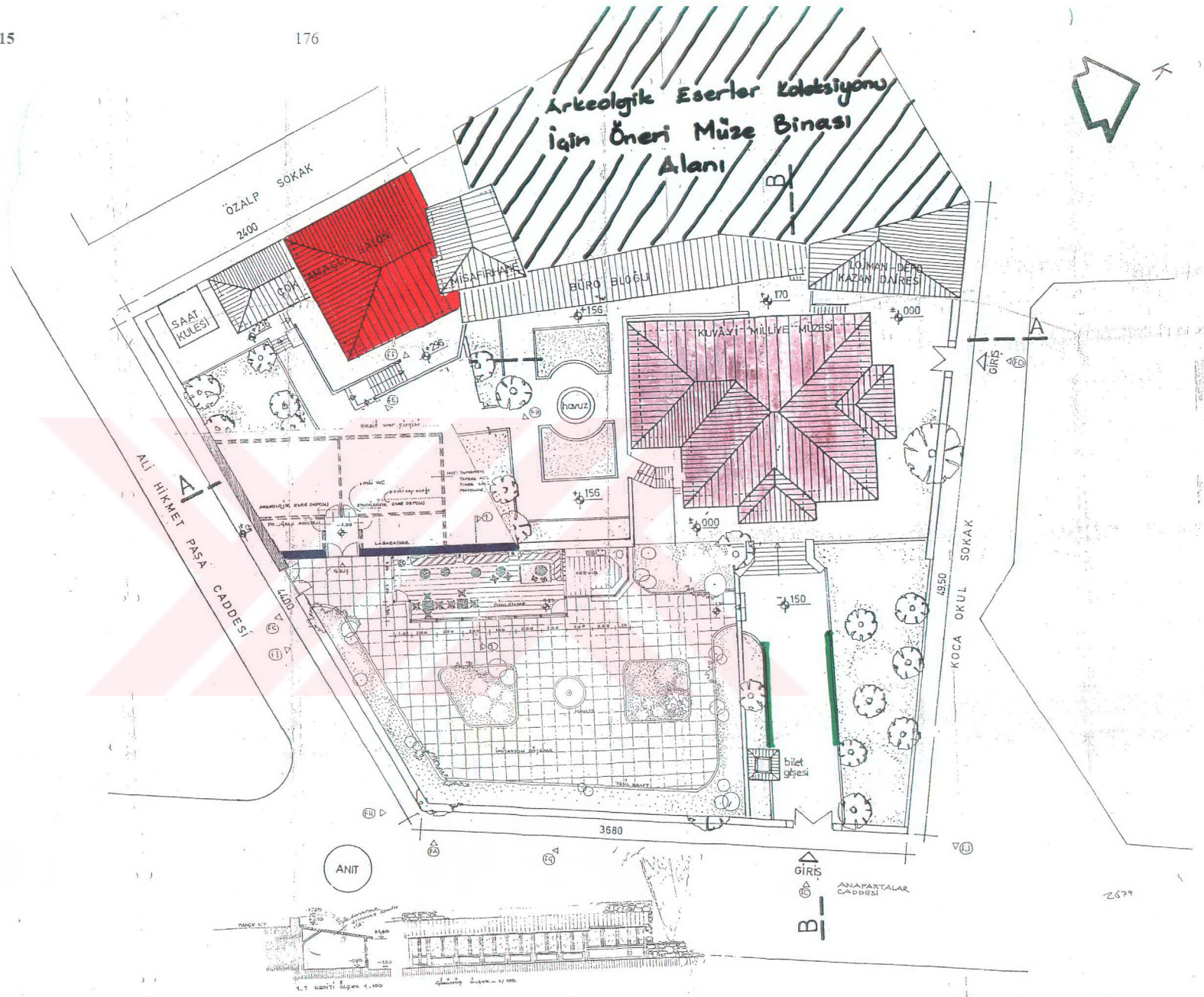
Grafik 10. Müzede bulunan arkeolojik eserlerin sergilenme durumuna göre oranları

Grafik 11. Müzedeki arkeolojik eserlerin müzeye geliş şekillerine göre sergilenme durumu

Grafik 12. Müzedeki koleksiyonların sergilenme durumu

**KUVAYİ MİLLİYE KOLEKSİYONUNA DAHİL EDİLEN
ETNOGRAFİK ESERLERİN LİSTESİ**

SIRA NU.	ADI	CİNSİ	DÖNEMİ	ADE Dİ	GELİŞ ŞEKLİ
1	Masa ve 8 Adet Sandalye	Ahşap	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
2	Dolap	Ahşap	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
3	Yağcı Bedir Halı	Yün	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
4	Masa Örtüsü	Kumaş	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
5	Şekerlik Tabaklı	Porselen	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
6	Pirinç Hokka-Kemik Divit		19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
7	Sefer Tası	Bakır	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
8	Yoğurt Kabı (Bakraç)	Bakır	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
9	Semaver	Pirinç	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
10	Ebru Süsülü Hat	Kağıt	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
11	Kuran-ı Kerim	Kağıt	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
12	Tesbih	Ağaç	19.yy Sonu	1	Aydın BOLAK
13	Seccade	Keçe	Kurtuluş Sa.	1	Tayfun AĞAOĞLU 14.03,1996 Bağış
14	Yolluk	Yün	Kurtuluş Sa.	1	Ovacık Köy Muh.1996 Bağış
15	Manyetolu Telefon	---	20.yy.Başı	1	Milli Eğitim Müd.05,06,1996 Bağış
16	Hokka	Pirinç	20.yy.Başı	1	Aydın BOLAK 2000
17	Bindallı	Kumaş	20.yy.Başı	1	Seçil ERAL 1996 Bağış
18	İkili Elbise	Kumaş	20.yy.Başı	1	Seçil ERAL 1996 Bağış
19	Kaftan	Kumaş	20.yy.Başı	1	Seçil ERAL 1996 Bağış
20	Yazma	İpek Krep	20.yy.Başı	1	Seçil ERAL 1996 Bağış
21	Bindallı	Kumaş	19.yy Sonu	1	Orhan KAYHAN 1996 Bağış
22	Göynek	Kumaş	19.yy Sonu	2	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
23	Önlük	Kumaş	19.yy Sonu	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
24	Yazma	Kumaş	19.yy Sonu	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış

SIRA NU.	ADI	CİNSİ	DÖNEMİ	ADE Dİ	GELİŞ ŞEKLİ
25	Cepken	Kumaş	--	2	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
26	Çuval	Yün	19.yy Sonu	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
27	Çorap	Yün	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
28	Şal Kuşak	Yün	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
29	Peştamal	Yün	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
30	Tepelik	Bafon Metal	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
31	Kemer Tokası	Gümüş	19.yy Sonu	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
32	Paralı Kolye	Boncuk- Çitlembik	--	2	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
33	Yanbaş Cıngılı	Bafon	19.yy Sonu	2	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
34	Yanbaş Boncuğu	Boncuk Kumaş	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
35	Alınlık	Bafon	19.yy Sonu	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
36	Bilezik	Gümüş Metal	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
37	Gerdanlık	Kumaş Bafon	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
38	Hanaylı	Bafon	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
39	Çeyiz Çuvalı	Yün	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
40	Seysane	Yün	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
41	Heybe	Yün	19.yy Sonu	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
42	Torba	Yün	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
43	Oyun Kaşığı	Ahşap	19.yy Sonu	2	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
44	Yörük Kesesi	Muhtelif	--	2	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
45	Takke	Örgü Kumaş	19.yy Sonu	2	Yıldırım AĞAOĞLU
46	Önlük Bağı	Yün	--	2	Yıldırım AĞAOĞLU

SIRA NU.	ADI	CİNSİ	DÖNEMİ	ADE Dİ	GELİŞ ŞEKLİ
47	Bindallı	?	--	2	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
48	Gelin Başı	Kumaş Metal Sim	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
49	Çevre İşlemeli	Kumaş	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU
50	Boncuklu Örgü Süs	Kumaş	--	1	1996 Bağış
51	Sim İşli Yastık Başı	Kumaş	19.yy Sonu	1	1996 Bağış
52	Bürümcük Gömlek	Kumaş	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
53	Folklorik Elbise Bordo Çizgili	Kumaş	19.yy Sonu	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
54	Üç Etek	Kumaş	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
55	Çevre (Kırmızı)	Kumaş	--	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
56	Örtü	Kumaş	19.yy Sonu	1	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
57	Cepken	Kumaş	--	3	Yıldırım AĞAOĞLU 1996 Bağış
58	Kap	Bakır	Abbasi	1	Sevgi BABAOĞLU 1995 Bağış
59	Takunya Muhtelif	Ahşap Sedef	19.yy	3	Sevgi BABAOĞLU 1995 Bağış
60	Rahle (Küçük)	Ahşap	--	1	Sevgi BABAOĞLU 1995 Bağış
61	Kaşık	Kemik	Osmanlı	1	Sevgi BABAOĞLU 1995 Bağış
62	Kepçe	Kemik	Osmanlı	1	Sevgi BABAOĞLU 1995 Bağış
63	Ayakkabı	Deri Kumaş	Osmanlı	2	İbrahim CUMALI 1996 Bağış
64	Terlik	Deri	Osmanlı	1	İbrahim CUMALI 1996 Bağış
65	Çarık	Deri	Osmanlı	1	Zeki OSKARGİL
66	Terazi	Ahşap	Osmanlı	1	02.09.1996 (Bağış)
67	Kirkit	Ahşap	Osmanlı	1	02.09.1996 (Bağış)
68	Dokuma Tarağı	Ahşap	Osmanlı	1	02.09.1996 (Bağış)
69	Dibek ve Eli	Ahşap	Osmanlı	1	02.09.1996 (Bağış)
70	Yün Tarağı	Ahşap Metal	Osmanlı		02.09.1996 (Bağış)
71	Su Testisi	Ahşap	Osmanlı	2	02.09.1996 (Bağış)
72	Dua Taşı	Bakır	Osmanlı	1	İşhak OLCAY Bağış

SIRA NU.	ADI	CİNSİ	DÖNEMİ	ADE Dİ	GELİŞ ŞEKLİ
73	Opalin Lamba	Cam Opalin	Kurtuluş Sa.	1	İshak OLCAY 1996 Bağış
74	Kil Kabı	Bakır	--	1	Sevgi BABAOĞLU 1995 Bağış
75	Ekmek Kabı	Bakır	--	1	Sevgi BABAOĞLU 1995 Bağış
76	İşlemeli Asa	Ahşap	--	1	Muharrem EREN 24.04.1996 Bağış
77	Aynalı Sandık	Ahşap	19.yy Sonu	1	Ali ÖZERK 1996 Bağış
78	Mangal	Bakır Pirinç	--	1	Tellioğlu Ailesi 1996
79	Beşik	Ahşap	--	1	Ahmet AYDIN 1996 Bağış
80	Lamba	Cam	19.yy Sonu	2	Hakan ALTAN 1996 Bağış
81	Atlas Üzeri Çerçevesi Dua	Kumaş	--	1	Hüseyin DÖNDERDİ 1996 Bağış
82	Konsol	Ahşap Mermer	--	1	Lions Klup 1996
83	Duvar Saati	Ahşap	--	1	Ersin ERDOĞMUŞ Bağış
84	Dibek ve Eli	Ahşap	19.yy Sonu	1	Lions Klup 1996
85	Kahve Değirmeni	Ahşap Metal	--	1	Lions Klup 1997
86	Kahve Soğutucusu	Ahşap	--	1	Lions Klup 1998
87	Kahve Kavurma Kabı	Metal	--	1	Lions Klup 1999
88	Sini	Bakır	Osmanlı	1	Lions Klup 2000
89	Kapaklı Kap	Bakır	Osmanlı	2	Lions Klup 2001
90	İbrik ve Leğen	Bakır	Osmanlı	1	Lions Klup 2002
91	Cicim Kilim	Yün	Osmanlı	2	Lions Klup 2003
92	Heybe	Yün	Osmanlı	1	Lions Klup 2004
93	Halı Yağcı Bedir	Yün	--	1	Şükrü YEL 20.05.1997 Satış
94	Kalpak	Astragan	--	2	Solmaz GÜNERİ 07.01.1999 Fişle Bağış
95	Saldırma	Demir	Osmanlı	1	Şükrü YEL 13.09.1999 Satış
TOPLAM				113	

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi 20 Eylül 1970

Doğum yeri Sındırgı / Balıkesir

Lise 1984-1988

Maltepe Askeri Lisesi / İzmir

Lisans 1988-1992

Kara Harp Okulu / Ankara

Yüksek lisans 1998-2003

Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü, Müzecilik Ana Bilim Dalı

Çalıştığı kurumlar 1995-2000
2000

Askeri Müze / Harbiye-İstanbul
Ordudonatım Okulu / Balıkesir

Bildiri

“Askeri Müze’de Restorasyon ve Konservasyon Çalışmaları”, **I. Ulusal Taşınabilir Kültür Varlıkları Konservasyonu ve Restorasyonu Kolokyumu**, Ankara:Ankara Üniversitesi Basımevi, 1999.